

HET TWEEDE BOEK DER KONINGEN.

Het Tweede Boek der Koningen laat zich verdelen in drie delen.

Het eerste deel (1-10) bevat de verdere geschiedenis van Achabs huis en die van de koningen van Juda, die met dit huis verbonden waren, tot op de uitroeiing ervan door Jehu, de zoon van Nimei.

Het tweede deel (11-17) deelt ons mede de geschiedenis van Israël tot op de verwoesting van dat rijk, en die van de koningen van Juda, voorzover zij in strijd leefden met het rijk van Israël.

Het derde deel (18-25) beschrijft de geschiedenis van het rijk van Juda vanaf koning Hizkia tot de verwoesting van Jeruzalem en de Babylonische gevangenschap.

Het geheel doet ons duidelijk zien, hoe de ondergang van beide rijken bevestigt, wat de Heere God zelf tot Salomo had gezegd en verder door Zijn profeten had laten verkondigen, dat n.l. voortdurende afgoderij en beeldendienst en de daarmee gelijkstaande verwerping van Hem, de Koning van Israël, onverbiddelijk moest leiden tot de ondergang van land en volk.

HOOFDSTUK 1.

1. En 1) ook duurden bij de aanvang van Ahazia's regering de kastijdingen van God voort, hetgeen hem tot waarschuwing had moeten dienen, wanneer hij voorwaarschuwing vatbaar geweest ware; want Moab, eenmaal door David onderworpen (2 Samuel 8: 2) en bij de verdeling van het rijk onder de heerschappij van het Noordelijke koningshuis geraakt, viel van Israël af na a) Achabs dood, omdat het van de verzwakking, waaraan de Israëlitische macht ten gevolge van de oorlog met de Syriërs leed (1 Koningen 22: 35vv.), tot zijn voordeel gebruik maakte.

a) 2 Koningen 3: 5

1) Deze afval van Moab wordt hier vermeld, om daarmee te kennen te geven, hoe de nederlaag van Ahab nog meer gevolgen had gehad, die door de toestand van Ahazia niet ongedaan gemaakt konden worden. Integendeel, omdat Ahazia ziek werd tot stervens toe en spoedig daarop stierf, hadden de Moabieten tijd en gelegenheid om hun onafhankelijkheid te versterken en zich met de Ammonieten te verstaan, om straks een aanval in Juda te doen..

2. En weldra, nadat hij niet veel langer dan een jaar had geregeerd en reeds gedurende deze tijd zijn God vijandige gezindheid voldoende aan de dag had gelegd, trof het gericht van de Heere Ahazia zelf; hij viel namelijk door een tralie¹⁾ in zijn opperzaal, die te Samaria was, en werd, ten gevolge van de val, ziek. En toen openbaarde zich duidelijk zijn volstrekt heidense aard. Want hij zond, misschien wel op raad van zijn moeder, boden naar het beroemdste van de heidense orakels in de omtrek van zijn koninkrijk, en zei tot hen: Gaat heen, vraagt Baäl-Zebub,

2) de god van Ekron, een stad van de Filistijnen (Jos 13: 3), of ik van deze ziekte genezen zal of niet.

1) Onder de "tralie" is waarschijnlijk niet, zoals de Rabbijnen willen, een getraliede opening in de vloer van de bovenkamer te verstaan, waardoor het licht tot het zich daar onder bevindende vertrek kon doordringen, maar een zeer laag langwerpige venster van traliwerk, waarmee het geopend en gesloten kon worden, voorzien en dat op de binnenhof van het paleis uitzag; want de huizen van de vorsten vormden gewoonlijk een vierkant, met een binnenhof in het midden, die, zeer ruim, van zuilengangen en galerijen omgeven, soms ook met bomen beplant, en ook wel van bronnen en gelegenheden om zich te baden voorzien, de gezelschapszaal van de huizen vormde. Wanneer nu het venster van de opperzaal van het koninklijk paleis te Samaria daarop uitzag, dan is het, omdat paleizen gewoonlijk meerdere verdiepingen hadden, nauwelijks te geloven, dat Ahazia na in zijn val op de geplaveide grond van de binnenplaats neergekomen te zijn, nog zou geleefd hebben; men moet daarom veronderstellen, dat er, lager dan het venster van de onderzaal, een galerij langs de muur liep, waar Ahazia, toen hij te ver uit het venster reikte, is neergekomen..

2) Baäl, de hoofdgodheid aan alle Kanaänitische volken gemeen, werd aan verschillende plaatsen, op verschillende tijden, verschillend vereerd. Daarom bestonden er vele Baäls, d.i.

veelvuldige opvattingen betreffende die afgod, en komen er ook van deze bijzondere of lokale (plaatselijke) opvattingen in het Oude Testament voor (De 16: 21):

1. Baäl-Berith of Baäl van het verbond, als beschermer en handhaver van de verbintenissen (gelijk aan de Zeuv opkiov of Deus fidius van de Grieken en Romeinen);

2. Baäl-Peor, de afgod van de Moabieten, hoogstwaarschijnlijk dezelfde als Kamos, de krijgsgod van de Moabieten, die ook door de Ammonieten vereerd werd en bij dezen nauw verwant met of misschien dezelfde was als Milcom, Malchom of Molech. Hij werd staande op een zuil, met een zwaard in de rechterhand en twee vuurfakkels aan zijn zijde afgebeeld: zijn dienst in slachtoffers en offermaaltijden bestaande, ging in bedrijf van ontucht over, maar in tijden van grote benauwdheid verzoende men zijn toorn ook wel met kinderoffers (3: 27).

3. Baäl-Zebub, de god van de vliegen, maar niet in de eerste plaats, zoals men meestal verklaart, degene, die de vliegen of het ongedierte afweert (dit gedeelte van zijn werkzaamheid trad pas later op de voorgrond, toen de dierdienst nog door de denkbeelden aangaande de nuttigheid of schadelijkheid van de dieren gewijzigd werd), maar als degene, die de zwermen van kwellende vliegen, die in de zuidelijke landen zelfs ziekten veroorzaken, te voorschijn roept, en dan ook weer in staat is om ze te verwijderen (hiermee vergelijk men Plin. hist. n. 29: 6 de Myiodes of de Zeuv apomuiov van de Eleënsers). Hij werd dus als zonne- of zomergod gedacht, in dezelfde verhouding tot de vliegen staande, als de orakelgod Apollo tot de ziekten, die hij zond of afweerde. Omdat nu de vliegen in hun verschijnen en verdwijnen, van zekere weersgesteldheid afhankelijk, zelf als met profetisch vermogen begaafd schenen, zo is het makkelijk te begrijpen waarom men aan Baäl-Zebub, die misschien onder de gedaante van een vlieg vereerd werd, in bijzondere zin de voorspellingsgave kon toeschrijven. Dat nu zijn priesters vele uitspraken gedaan moeten hebben, die het geloof aan de macht van de afgod voedsel gaven, en zijn orakel bovendien zeer beroemd maakten, is volgens onze beschouwingen van het wezen van de magie (Ex 7: 8" en "1Ki 10: 26) geen ogenblik te betwijfelen..

Bij vele uitspraken van de heidense orakels, zowel als bij de openbaringen van moderne somnabules of clairvoyantes is de werking van een boosaardige, kwaad bedoelende, moedwillig op het dwaalspoor leidende intelligentie (met verstandelijk inzicht begaafde macht) niet te miskennen; en Groenlandse angekoks (tovenaars) beleden, nadat zij tot het Christendom waren overgegaan, dat veel van hun toverkunsten wel bedrog geweest was, maar dat er zich ook vaak iets demonisch in gemengd had, dat zij nu weliswaar verafschuwden, maar toch niet beschrijven konden..

Vergelijk H. v. Schubert, Zaubereisünden. S.83. Krantz, Historie von Grönland. I, 273.

Niet tot zijn eigen afgoden wendde hij zich, maar tot een buitenlandse afgod. Dit is te verklaren, óf uit wantrouwen in zijn eigen afgoden, een wantrouwen niet onwaarschijnlijk gewekt op de Karmel, óf uit verregaande dweepzucht, die leidde tot het vereren van vele afgoden..

3. Maar de Engel van de HEERE (Genesis 16: 7) sprak, eer nog de gezanten zich naar het 7 ½ mijl verwijderde Ekron ten zuidwesten van Samaria op weg begaven, ja eer nog Ahazia ze afvaardigde, en de gedachten nog maar pas bij hem begonnen te ontwaken om de Filistijnse afgod te raadplegen, tot Elia, de Thisbiet, die zich opzettelijk van de geheel afgodische koning afgezonderd op de Karmel had opgehouden (vs. 9vv.): Maak u op, ga op, de boden van de koning van Samaria tegemoet, en spreek tot hen: Is het, omdat er geen God, die men kan raadplegen, in Israël 1) is, dat gij heengaat om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te vragen?

1) Dit wil volstrekt niet zeggen, dat de Heere God alleen bepaald was tot het land van Israël, maar is bij wijze van tegenstelling gesproken, om Ahazia erbij te bepalen, hoe diep zondig hij handelt, door de enige levende God te verwerpen en zich te wenden tot de afgoden van vreemde volken..

4. Daarom nu, omdat gij die nietige afgoden hoger acht dan Mij, zegt de HEERE zo tot uw heer, de koning: Gij zult niet afkomen van dat bed, waarop gij geklommen zijt, ofschoon Ik u gemakkelijk had kunnen oprichten, wanneer gij de hulp van Mijn genade door waarachtige bekering en met oprecht geloof had gezocht; maar gij zult tot straf voor uw hardnekkige afgoderij, waarvan gij u door geen kastijding wilt laten terugbrengen, weldra de dood sterven. En Elia ging weg, 1) van de Karmel, om het bevel van de Heere te volvoeren, en ontmoette de boden van de koning juist op het ogenblik, dat zij de poort van Samaria uitgingen.

1) Deze laatste bijzonderheid volgt bepaald uit de woorden van de Engel van de Heere, die duidelijk zegt: Maak u op, ga op, de boden van de koning van Samaria te gemoed. Dit "ga op" geeft te kennen, dat Elia de boden juist bij het verlaten van de op een berg gelegen stad moest tegemoet gaan. Om dit te kunnen doen, moet de goddelijke lastgeving aan de profeet enige tijd eerder hebben plaatsgehad, alvorens Ahazia zijn boden afzond, want de weg van de zuidoostelijke voet van de Karmel tot Samaria is meer dan 6 mijl lang; Elia hield zich waarschijnlijk in een spelonk aan het noordwestelijk einde van de berg op ongeveer daar waar thans het naar hem genoemde klooster staat (1Ki 18: 20), en had dus een weg van 16 of 14 mijl tot Samaria af te leggen. De koninklijke gezanten hebben zich met de last van de goddeloze monarch op weg begeven, gaan welgemoed voort en berekenen reeds, wanneer zij op de plaats van bestemming zullen komen. Maar hoe menigmaal vergist men zich in zulke omstandigheden: het orakel komt hen reeds tegemoet, en wel van een kant, waarvan zij het niet vermoeden; eer zij het weten staat er een levende barrière voor hen. Ja, het is niet altijd vooruit te zien wat iemand op zo'n weg naar Ekron en Endor (1 Samuel .28: 7vv.) al kan bejegenen. Het is een gevaarlijk spel, met voorbijgang van God en Zijn woord, de sluier van de onzichtbare wereld te willen oplichten, en in de toverkringen van geestenzieners, bezweerders, dwepers geïnspireerden enz. zijn nieuwsgierigheid te willen bevredigen. Op zulke wegen heeft reeds menigeen gezichten aanschouwd en oplossingen verkregen, waarbij hem de haren te berge zijn gerezen, en die hem voor altijd de rust van zijn gemoed deden verliezen; menigeen heeft op zulke gangen voor altijd het licht van de waarheid verloren, omdat zijn ziel dwalingen en leugens in zich opnam, of zich te langen leste in de vreselijke afgronden van zielsziekte of waanzin terugvond..

7. En hij, terwijl hij reeds vermoedde wie de man wel geweest mocht zijn, sprak tot hen: Hoe was de gestalte 1) van de man, zijn uiterlijk voorkomen, gedrag en kledij, die u tegemoet opgekomen is, en deze woorden tot u gesproken heeft?

1) In het Hebreeuws mischfat. De Vulgaat vertaalt terecht: figura et habitu. Het Hebreeuws woord betekent toch eigenlijk: de eigendommelijkheid van de persoon. En nu is het bekend, dat deze niet alleen dikwijls kenbaar is in de houding, maar ook in de kleding. De knechten antwoordden dan ook: "Hij was een man met een harig kleed en met een leren gordel", een kledingstuk, dat in die dagen geheel de persoon tekende en wel zo'n persoon, die met alle kracht zich stelde tegen de heersende geest van zijn tijd, een kledingstuk, dat de boetprediker deed kennen, de handhaver van Gods gerechtigheid tegenover de wetsverkrachting en ongerechtigheid van de mensen..

8. En zij zeiden tot hem: Hij was een man met een harig kleed, een opperkleed uit schapen- of geitenhaar vervaardigd (Jud 14: 19), en met een leren gordel 1) in plaats van een van boomwol of linnen gemaakt, zoals andere mensen die dragen, gegord om zijn lenden. Toen zei hij, die uit de dagen van zijn vader Achab de profeet maar al te goed kende, en terwijl hij van de gegrondheid van zijn aanvankelijk vermoeden (vs. 7) meer verzekerd werd: Het is Elia, de Thisbiet.

1) Ook in Zacharia (13: 4) treffen wij als karakteristiek uitwendig kenteken van de profeten de harige mantel aan, een schapenvacht, waarop nog enig haar gelaten is, en waarmee Arabieren zich nog heden ten dage bekleeden, daaruit is de uitdrukking van Christus te verklaren: ziet toe en wacht u voor de valse profeten, die in schaapsklederen tot u komen enz." (MATTHEUS.7: 15). Deze dracht is pas met Elia in zwang gekomen, omdat Samuëls profetenmantel een uit gewone geweven stof, bijzonder lange en ruim geplooid talaar schijnt geweest te zijn (1 Samuel .15: 27; 28: 14). Dit uitwendige kleed reeds moest in een tijd, waarin het volk verwekelijkt en in overdaad en wereldlust verzonken was, de ernst van de Goddelijke gerichten, die over het volk komen zouden, prediken en van de zijde van de profeten hun verachting voor de lust van deze wereld te kennen geven; vandaar was dan ook de leren gordel in strijd met de weelde die zich toen in de gordels vertoonde. (Vergelijk MATTHEUS. 3: 4 Hebr. 11: 37).

In die tijd droeg men gordels uit boomwol of linnen vervaardigd, een teken van weelde en verwijfdheid. Elia droeg een leren gordel als bewijs, dat hij optrad tegen de weelderige zeden van zijn tijd en van zijn volk..

9. En hij, 1)ook met Elia's gewone verblijfplaats bekend, zond, in de veronderstelling dat het een gemakkelijke zaak zou zijn zich van de profeet meester te maken, wanneer hij slechts een voldoende sterke bende afzond, om diens schuilplaats op te sporen en met geweld gevangen te nemen, tot hem naar de hoogte van de Karmel, een hoofdman van vijftig soldaten, met zijn vijftigen, die onder zijn bevel stonden. En als hij tot hem opkwam, naar het gebergte (want ziet, hij, de profeet, zat op de hoogte van een berg, op de hoogste spits van de berg, zonder zich in het minst door de aan zijn voet verschijnende schaar van krijgslieden te laten

verschrikken), zo sprak hij, de hoofdman, tot hem van beneden naar boven roepende: Gij man Gods! de koning zegt: Kom af. 2)

1) Jerobeam zoekt de profeet Ahazia nog, Achab verootmoedigt zich nog op het woord van Elia. Ahazia zondigt bovendien tegen Ex.20: 3 en Lev.19: 31. Hij hoont de levende God, trotseert de verwijten van Elia en komt zelfs niet tot inkeer, als het Godsgericht tot tweemaal toe een bende van vijftig, die zich aan Elia moesten vergrijpen, tot een getuigenis voor vorst en volk heeft getroffen..

2) Zoals Theodoretus reeds heeft opgemerkt, delen deze en de volgende hoofdman geheel "de God vijandige stemming van hem, die hen gezonden had." Dit was hun grote zonde, dat zij zich durven vergrijpen aan Elia, die zij zelf een "man Gods" noemden. Hun vijandschap gold niet alleen Elia, maar bovenal den God van Elia, die duidelijk getoond had, dat hij Zijn profeet was. Waar hij hem dan ook aanspreekt als "man Gods," legt hij duidelijk de stemming van het hart bloot, zijn grote vijandschap tegen God en Zijn gezalfde profeet. Al heeft Elia zich krachtig door woorden en tekenen een man Gods betoond en profeet van de HEERE, zij, de dienaren van de koning, zullen er niet tegen op zien, om zich aan hem te vergrijpen. Noch voor de God van Elia, noch voor Elia willen zij zich enigszins bevreesd tonen. Het is daarom dan ook, dat de Heere God het woord van de profeet vervult en Zijn Goddelijk misnoegen openbaart, door vuur uit de hemel te doen neerdalen, om de hoon, Hem aangedaan, te straffen..

11. En hij, koning Ahazia, zond, toen zijn hoofdman niet terugkwam, en nadat hij door uitgezonden boden vernomen had wat met dezen gebeurd was, opnieuw tot hem, tot Elia, 1) een andere hoofdman van vijftig, met zijn vijftigen. Deze, aan de plek gekomen, van waar de vorige hoofdman tot de profeet had gesproken, en hem ook op de berg ziende zitten (vs. 9), antwoordde en sprak tot hem, met nog meer verregaande onbeschaamdheid dan de eerste: 2) Gij, man Gods! zo zegt de koning: Kom haastig 3) af, laat alle verdere tegenstand varen en stel u goedschiks in mijn handen.

1) Ahazia was door het vorige, hoe vreselijk ook, niet getroffen; waardoor kon ook zijn verhard hart geroerd worden? Hij lag op zich sterfbed, koesterde noch vrees voor God, noch bezorgdheid voor zijn onderdanen veeleer lokte hij een menigte van oordelen uit, het een nog verschrikkelijker dan het andere.

2) Deze was onbeschaamder dan de eerste, deels omdat hij voor de onderneming, reeds door een oordeel van God afgekeurd, niet terugdeinsde, deels voor zo ver hij aan zijn rede, anders geheel aan die van de overige hoofdman gelijk, nog het woord "haastig" toevoegde. (Cornilius a Lapide, eigenlijk van der Steen, een beroemd schriftverklaarder van de R.K. kerk en lid van de Jezuïetenorde, in 1568 te Bohaff, in het Bisdome Luik, geboren, gestorven te Rome 1637; hij heeft veel ter verklaring van de Bijbel uit de kerkvaders opgezocht en ook veel goeds bijeen verzameld.)

3) In deze bijvoeging van haastig schuilt de drieste overmoed van deze hoofdman..

12. En Elia antwoordde en sprak, evenals vroeger (vs.10) tot hem: Ben ik een man Gods, zo dale, tot een bewijs daarvan en tot straf voor uw lastering van de Goddelijke majesteit, vuur van de hemel, en vertere u en uw vijftigen. Toen daalde het vuur Gods van de hemel, want hetgeen Elia gezegd had kwam niet uit vleselijke boosheid voort, maar uit heilige ijver voor de eer van de Heere en uit ingeving van Gods Geest, 1)en verteerde hem en zijn vijftigen.

1) Niettemin kwam Elia's woord alleen met de geest van het Oude Verbond overeen, gedurende welke God de onbeschaamde verachters van Zijn naam met vuur en zwaard uitroeide, om de energie van Zijn heilige Majesteit tegenover de levenloze afgoden van de heidenen te openbaren (Deuteronomium 13: 1vv.). Zo'n handelwijze zou dus in de tijd van het Nieuwe Verbond niet passen, zoals uit Luk. 9: 54vv. blijkt, waar de Heiland het doen van Elia niet misbillijkt, maar toch zijn jongeren terecht wijst, die het onderscheid tussen de huishouding van de wet en die van het Evangelie miskennende, in vleselijke ijver wilden nadoen, wat Elia in Goddelijke ijver voor de in zijn persoon beledigde eer van de Heere gedaan had..

13. En opnieuw zond hij, Ahazia, een hoofdman van de derde vijftigen met zijn vijftigen. Zo ging de derde hoofdman van vijftigen op (vgl. vs.9) en kwam en boog zich, in plaats van de Heere in de hemel in Zijn profeet met dezelfde hoon en verachting te bejegenen als de beide vorige hoofdliden, op zijn knieën voor Elia; want ofschoon hij het bevel van zijn aardse koning moest gehoorzamen, wilde hij toch niet tegen de Heere strijden, maar alleen zijn plicht als soldaat vervullen, en smeekte hem, de man Gods, die hij uit de grond van zijn hart als zodanig eerde, en sprak tot hem: Gij man Gods! laat toch mijn ziel en de ziel van uw knechten, van deze vijftigen, die met mij gekomen zijn, dierbaar zijn in uw ogen, dat gij ons niet insgelijks laat omkomen, maar, indien de Heere het u vergunt, goedschiks met ons naar de koning gaat!

O, hoe hartelijk zal Elia zich over dit buigen voor de levende God verblijd hebben, hetgeen hij bij de derde hoofdman ontdekte, en wat hem van de treurige noodzakelijkheid ontsloeg, voor de derde reis met verterende vuurvlammen de eer van zijn Heere te handhaven. Want voorwaar, zijn ziel had, even zo weinig als God zelf, lust in de dood van de goddeloze, maar het was zijn lust, zoals het de lust van de Heere is, dat de zondaar zich bekere van zijn weg en leve..

14. Zie, het vuur is van de hemel gedaald, en heeft die twee eerste hoofdmannen van vijftigen met hun vijftigen verteerd; het heeft u dus slechts een woord te kosten, om met ons eveneens te doen, die voor de Heere slechts stof en as zijn (Genesis 18: 27); maar nu, laat mijn ziel en die van mijn mensen dierbaar zijn in uw ogen! 1)

1) Deze deed zijn voordeel met de oordelen en straffen, waarvan hij misschien de gedenktekens voor zijn ogen zag liggen en in plaats van de profeet te gebieden om af te dalen, viel hij neer voor hem. Daar is niets te winnen door met God te twisten; zullen we Hem te sterk worden, het moet wezen door gebeden en smekingen, willen wij niet voor God neervallen in verootmoediging, wij zullen dan voor Hem moeten bukken tot onze

veroordeeling, en dezen zijn wijs en voordelig voor zichzelf, die ootmoedigheid leren uit de dodelijke gevolgen van andermans hardnekkigheid..

15. Toen sprak de Engel van de HEERE, dezelfde die reeds zo dikwijls Zijn uitverkorenen in hun spreken en doen had bestuurd (Genesis 16: 7; 18: 1vv.; 19: 17vv. Richteren 6: 11vv.; 13: 3vv.) en ook vroeger Elia bekend had gemaakt, op welke wijze hij zich tegenover de beide goddeloze hoofdlieden gedragen moest (vs. 10 en 12), tot Elia: Ga af met hem, met de hoofdman, die u tot de koning moet voeren, vrees niet voor zijn (de koning) aangezicht. En hij, terstond aan dat woord gehoorzamende en wetende, dat hem geen haar gekrenkt zou worden, stond op en ging met hem af naar Samaria tot de koning. 1)

1) De hoofdman ontving niet alleen verhoring van zijn bede, om verschoning van zijn leven en dat van de zijnen, maar hij zag ook de profeet met zich gaan zodat hij, hoewel op andere wijze, als hij gedacht had; het bevel van de koning kon opvolgen. Elia ging heen in gehoorzaamheid van het geloof en zonder vrees, gesterkt door het geloof in zijn roeping en in de alvermogene nabijheid van God, om hem te beschermen tegen de woede van de afgodische koning en de afgodische Izebel..

O, hoe hartelijk zal Elia zich over dit buigen voor de levende God verblijd hebben, dat hij bij de derde hoofdman ontdekte, en dat hem van de treurige noodzakelijkheid ontsloeg, voor de derde reis met verterende vuurvlammen de eer van zijn Heer te handhaven. Want voorwaar, zijn ziel had, evenzo weinig als God zelf, lust in de dood van de goddelozen, maar het was zijn lust, zoals het de lust van de Heere is, dat de zondaar zich bekeert van zijn weg en leeft..

16. En hij sprak tot hem, tot koning Ahazia, terwijl hij voor diens ziekbed stond: zo zegt de HEERE: Daarom, dat gij boden gezonden hebt om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te vragen; (is het omdat er geen God in Israël is, om Zijn woord te vragen?) daarom, van dat bed, waarop gij geklommen zijt, 1) zult gij niet afkomen, maar gij zult, overeenkomstig de goddelijke bedreiging (Leviticus 20: 6), de dood sterven. 2)

1) In de landen van het Oosten zijn de bedden gewoonlijk in een alkoof, aan het einde van het vertrek, een weinig boven de gewone vloer geplaatst, zodat men met een paar treden daarheen moet opklimmen..

2) De heldenmoed van het geloof heeft vaak de meest trotse zondaar met schrik vervuld. Ahazia is door dit bericht zo verpletterd, dat hij, noch degenen die hem omringen, enig geweld aan de boodschapper durven plegen. Wie kan degene schaden, die God behoeden wil..

17. Zo stierf hij, Ahazia, spoedig nadat de profeet weer was heengegaan, naar het woord van de HEERE dat Elia gesproken had (vs. 4 en 6); en Joram, 1) zijn jongere broeder (3: 1), werd koning in zijn plaats, in het tweede jaar van Joram, 2) de zoon van Josafat, de koning van Juda, of: in het achttiende jaar van Josafat, de koning van Juda, d.i. in het jaar 896 v. Chr. (1Ki 22: 29); Want hij, Ahazia, had geen zoon, juist om die reden ging de regering op zijn broeder over.

1) Nog twaalf jaren daarom stelde God in Zijn lankmoedigheid Zijn straffen uit over het huis van Achab. Niet onder de regering van de eerste, maar onder die van de tweede zoon zou het oordeel van God voltrokken worden..

"De kerk van God op aarde had nu een vervolger minder, de hel een slachtoffer meer." Men leze hier Psalm 76..

2) Deze opgave strijdt schijnbaar zowel met 3: 1, dat Joram in het 18de jaar van Josafat en met 1 Koningen 22: 52 dat Ahazia in het 17de jaar van de 25-jarige regering van Josafat koning geworden is, als ook met die in 8: 16, dat de Joram van Juda in het 5de jaar van Joram van Israël koning over Juda is geworden. Stierf namelijk Ahazia na een regering van niet twee volle jaren, maar van anderhalf jaar in het 18de jaar van Josafat, zo kon Josafat, omdat hij 25 jaar geregeerd heeft, pas in het 7de jaar van Joram van Israël gestorven en zijn zoon hem in het koninkrijk zijn opgevolgd. Dit laatstgenoemde verschil lost zich echter zo op, dat Josafat volgens 8: 16 nog koning was, toen zijn zoon Joram koning werd, en Josafat ongeveer 2 jaar voor zijn dood aan zijn zoon de regering heeft overgegeven. Ook het eerste verschil (tussen 1: 17 en 3: 1) hebben, in navolging van het Seder Olam, reeds Usher, Lightfoot e.a. door het aannemen van een mederegentenschap opgelost. Volgens hen, heeft Josafat, toen hij in het 18de jaar van zijn regering, dat met het 22ste jaar van Achab parallel loopt, met Achab in de strijd tegen de Syriërs naar Ramoth in Gilead trok, zijn zoon Joram tot mederegent benoemd en hem het bestuur van zijn rijk opgedragen. Van dit mederegentenschap dateert de opgave in 1: 17, dat Joram in het tweede jaar van Joram van Juda koning werd. Dit tweede jaar van het mederegentenschap van Joram komt overeen met het 18de jaar van de regering van Josafat (3: 1). In het vijfde jaar van zijn mederegentenschap gaf Josafat hem de regering geheel over. Van dit tijdperk, d.i. van het 23ste jaar van Josafat zijn de 8 jaren van de regering van Joram van Juda te berekenen, zodat hij na zijn vaders dood nog slechts 6 jaar heeft geregeerd..

HOOFDSTUK 2.

ELIA'S HEMELVAART. ELISA'S WONDERDADEN.

Vs. 1-18. Als een treffende tegenstelling van de wijze van sterven, die Elia, naar de inhoud van de vorige afdeling, koning Ahazia, ten gevolge van zijn snode verloochening van de God van Israël had moeten aankondigen, wordt nu de wijze meegedeeld, waarop de profeet zelf, overeenkomstig de bijzondere genadige beschikking van de Heere, van deze aarde scheiden moest. Nadat hij nog eenmaal de profetenscholen te Gilgal, Bethel en Jericho had bezocht, en Elisa, met hetgeen gebeuren zou vertrouwd, hem in weerwil van zijn tegenstreven op die tocht begeleid had, komen beide door een schaar profetenzonen uit de verte gadegeslagen, tot aan de Jordaan; de wateren van de rivier verdelen zich bij de slagen van de samengevouwen profetenmantel, zodat de beide Godsmannen droogvoets de overzijde van de stroom bereiken, daarna evenwel, in de vroeger zogenoemde velden van Moab aangekomen, worden zij door een wagen met vurige paarden van elkaar gescheiden, en Elia vaart in een onweer ten hemel. Elisa, na zijn meester op klagende toon nageroepen en diens mantel als uiterlijk zinnebeeld van het op hem overgaand profetenambt, opgenomen te hebben keert naar de Jordaan terug, doet eveneens in Gods kracht de wateren van de rivier wijken, zodat zij hem de overtocht vergunnen en wordt door de profetenzonen te Jericho als hun aanstaande heer en meester erkend. Zij verkeren in de mening het lijk van de ten hemel gevaren Elia te moeten opsporen en eervol begraven, omdat hun slechts ten dele iets van het einde van zijn aardse loopbaan bekend is, totdat zij, na lang vruchteloos zoeken, waarvan zij zich door Elisa's bedenkingen niet laten afhouden, diens mededeling aangaande de wijze van hun meesters heengaan geloven.

1. Het geschiedde nu, toen de HEERE, waarschijnlijk niet lang nadat Ahazia aan zijn ziekte bezweken was (1: 17), dus nog in hetzelfde jaar, tegen het einde waarvan Joram de regering aanvaardde, of in het jaar 896v.Chr. 1) Elia met een onweer 2) ten hemel opnemen zou; zoals Hij later ook werkelijk deed (vs. 11), en zoals Hij reeds vroeger de profeet had bekend gemaakt, opdat deze zich op een zo geheel buitengewone wijze van heengaan in het bijzonder zou voorbereiden, dat Elia met Elisa ging van Gilgal, het tegenwoordige Dschildschilia in de stam van Efraïm (Jozua 9: 6), waar beiden gemeenschappelijk daar de profetenschool bezocht hadden (1Ki 19: 21), naar Bethel, 2 3/4 uur verder zuidoostwaarts, waar eveneens een profetenschool bestond.

1) De Jezuiet Cornelius a Lapide (2Ki 1: 11), bepaalt als dag van Elia's hemelvaart de 20ste juli van het 19de jaar van koning Josafat (895 v. Chr.); deze datum heeft hij aan het martyrologium (martelaarsboek) van de Rooms-Katholieken ontleed, (thans nog draagt de 20ste juli de kalendernaam "Elias"); om de dag van het vertrek van de profeet van deze aarde later te stellen, in de regeringstijd van koning Joram van Juda (889-884 v. Chr.), daartoe hebben wij in de 2 Kronieken 21: 12vv. vermelde brief van Elia aan deze koning geen aanleiding..

2) Het heengaan van Elia zou evenredig zijn aan zijn optreden. Zoals een onweder plotseling opkomt, zo ook verschijnt de profeet onverwacht voor de koning en voor Izebel. Zoals een

onweder dient om de lucht te zuiveren, maar dan ook dikwijls niet voorbijgaat zonder verwoestende sporen na te laten, zo ook diende het optreden van Elia om geestelijke atmosfeer in Israël te zuiveren van de verstikkende stoffen van beeldendienst en afgoderij, maar ook dit had niet plaats zonder met geduchte straffen het volk te bezoeken.

Er is bij grote overeenkomst ook een groot verschil in deze beide Godsmannen. Beiden zijn mannen van het woord en van de daad. Beiden blaken van ijver voor de eer van de Heere en voor het waarachtig heil van het volk, maar stelt Elia meer de Wet voor in haar verdoemende en bezoekende kracht, Elisa is de vertegenwoordiger van het Evangelie, die zich in het bijzonder keert tot de armen en ellendigen van het volk. Wat Elia verbrijzeld had, had Elisa te helen. Had de Wet wonden geslagen, het Evangelie kwam met de helende balsem. Beiden nemen daarom een zeer grote plaats in in de geschiedenis van Israël's volk..

2. En Elia, die zonder bepaalde aanwijzing, dat het aldus de uitdrukkelijke wil van de Heere was, Elisa niet als getuige bij zijn aanstaande verheerlijking begeerde, 1)zei tot Elisa, toen deze hem bij het vertrek van Gilgal opnieuw vergezelde: Blijf toch hier bij de profetenzonen: want de HEERE heeft mij naar Beth-el gezonden, 2) en ik kan uw verder gezelschap zeer goed ontberen. Maar Elisa zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten! 3) want hij wist zeer goed wat er met zijn meester moest plaatshebben en was er ook tegelijk zeker van, dat hij naar de wil van God dit wonderbaar voorval moest bijwonen, om daardoor zelf in het geloof versterkt te worden en ook anderen daarin te kunnen versterken, wanneer hij nu met eigen ogen zou mogen aanschouwen, hoe 's Heren wegen met de Zijnen allen tot heerlijkheid en zaligheid uitlopen (Ge 41: 33). Zo gingen zij af naar Beth-el. 4)

1) Ik ken geen beminnelijker en aantrekkelijker verschijningen in het koninkrijk van God, dan die teerbesnaarde zielen die over hetgeen zij van de liefde en nabijheid van hun Heere ondervonden, slechts met blozen en stamelen kunnen spreken, diep doordrongen als zij zijn van het gevoel van hun grote onwaardigheid en vervuld met de heilige vrees, dat hetgeen enkel aan vrije genade te danken is, eens aan haarzelf en haar godzaligheid toegeschreven mocht worden. Deze jonkvrouwelijke gemoedsstemming is een zeldzame parel hier beneden, een roos, die niet dikwijls in Christus' gaarde wordt aangetroffen. Maar toch ontmoeten wij nu en dan zo'n zich verbergende ziel die, zoals aan het flikkeren van de altijd brandende lamp door het tempelvenster, geheimen uit de ogen stralen, aan die verborgenheid gelijk, waarvan eenmaal een Paulus veertien jaar lang stilzwijgend de herinnering met zich mee droeg (2 Kor. 12: 1vv.) en van de leliebladeren waarvan ook de ruwe lucht van deze wereld, de zachte geur en verfschakering niet kan afwissen. Deze zielen zijn het, in wie de gemeente van de heiligen nog bij de mensen genade vindt..

2) Elia wist, dat hij opgenomen zou worden. Dit had hij door de openbaring van de Geest. Maar Elisa wist het evenzeer, zoals blijkt uit het vervolg van de geschiedenis (vs. 5). En toch was het aan Elia onbekend, dat dit ook aan zijn opvolger was geopenbaard. Zo blijkt dan, dat de werking van de Geest, ook ten opzichte van de openbaring van de toekomst, vrij en zelfstandig is, en plaatsheeft, niet door mededeling van menselijke personen, maar door eigen vrije en zelfstandige werking..

3) Wat de Heere voor groots en heerlijk onder de mensen doet, moet niet in het verborgen blijven: te Zijner tijd moet het op de voorgrond geplaatst worden, en de eer helpen verkondigen van hen, die hemel en aarde met de glans van Zijn heerlijkheid vervullen wil. Daarom gebeurt het ook meermalen, dat Hij zijn kinderen ook daar, waar zij menen van geen sterfelijk oog opgemerkt te zijn, van verborgen getuigen omringt, die als achter verbergende voorhangsels hun verholen handelingen of ervaringen bestuderen moeten. Zo gaat dan menige lieve ziel naar de hemel, menende, dat niemand van haar leven kennis draagt, ja, zelf onkundig van de glans, waarmee God dat leven heeft omringd. Maar wanneer zij, die kinderen van God, niet meer op aarde zijn, komt op eens alles aan de dag; daar laat de Heere de sluier van hun leven oplichten, en tot prijs van Zijn genade, zowel als tot bemoediging van de broeders, wordt het openbaar, hoe heerlijk Gods kracht in hun zwakheid is volbracht, en wat de Heere in en door hen heeft gewerkt..

4) Het moet voor onze Elia een grote vreugde geweest zijn, vóór zijn wegneming nog eenmaal de profetenschool te bezoeken, waar hij nu als het ware het "amen" hoorde op alle vurige zuchten en gebeden, waarvan hij reeds kleingelovig had gemeend, dat zij doelloos door de stomme rotswanden waren gestuit, en zonder gevolg in de eenzame woestijnen waren weggestorven. O hoe diep moest de aanblik van deze hof van de Allerhoogste hem beschamen, wanneer hij aan zijn vroegere zorgen en klachten terugdacht! Met wat een droefheid moest hij zich hier het zondig wantrouwen herinneren, waarmee hij in droevige uren de vrucht van zijn arbeid kon betwijfelen! Nee, waarlijk! zijn werken was niet tevergeefs geweest: op zijn akker waren deze mooie planten zij het ook niet voor het eerst in het leven getreden, toch tot zo'n heerlijke toestand van bloei, ja, van verrassend verblijvende ontvouwing geraakt. Gehele koloniën van kinderen van God en toekomstige banierdragers voor de HEERE! en dat in een tijd, waarvan Elia reeds geloofde, dat er niemand meer was buiten hem, die de zaak van God vertegenwoordigde!.

3. Toen gingen de zonen van de profeten die te Beth-el waren, tot Elisa, die zij ter zijde namen, uit om hem de verrassende tijding, die hun insgelijks door de Geest van god geopenbaard was, in stilte, zonder dat Elia iets daarvan hoorde, over te brengen, en zeiden tot hem: Weet gij, dat de HEERE heden uw heer, uw meester, van uw hoofd 1) wegnemen zal? En hij zei: Ik weet het ook wel, zwijgt gij stil, opdat het bij onze meester geen onaangename indruk teweeg brengen, wanneer hij bespeurt, dat een voor hem zo ernstige zaak onder ons tot een onderwerp van veel sprekers geworden is.

1) In het Hebreeuws Meal roschèka. Letterlijk: van boven uw hoofd. Sommigen hebben daaronder verstaan, dat Elia aan Elisa als hoofd zou worden ontnomen. Dit is echter niet zo. Feitelijk was Elia niet het hoofd van Elisa, zoals hij het hoofd was van de profetenzonen, maar zijn voorganger en geestelijke raadsman. Deze uitdrukking ziet op de wijze van heengaan en moet in volstrekt letterlijke zin worden opgevat. Zij, de profetenzonen, voorspellen door Goddelijke ingeving, dat Elia zal worden opgenomen ten hemel, boven het hoofd van Elisa zal ten hemel varen.

6. En Elia zei, toen Elisa zich gereed maakte om hem ook op de weg van Jericho naar de Jordaan te begeleiden, tot hem: Blijf toch hier, want de HEERE heeft mij naar de Jordaan

gezonden. Maar hij zei ten derde male: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten! 1) En zij beiden gingen heen, zwijgend naast elkaar, zich aan de stroom van hun gedachten en aandoeningen overgevende, zoals eenmaal Abraham en zijn zoon Izaak op de weg naar Moria (Genesis 22: 6,8), en zeker was het hun te moede als iemand, op wie, als hij langs de trappen naar een heilige tempel opstijgt, of als de kerkklokstenen de feestdag aankondigen, hemelse gedachten, als goede engelen, neerdalen.

1) Dit zei Elisa, omdat hij, zo lang Elia nog op aarde was, begeerde gesticht te worden door zijn hemelse leringen en gesprekken, die, zoals zij altijd vaderlijk en aangenaam waren, nu in het bijzonder zullen geweest zijn als een druipende regen en een vloeiende dauw, die de planten en bloemen fris en welriekend maken en doen groeien..

Het vooruitzicht, dat hij van hem zou afgesneden worden, viel hem zeer smartelijk en omdat hij nog maar weinig tijd in zijn licht zich zou kunnen verblijden, zo stelde hij des te meer prijs daarop en wilde zo lang mogelijk daarvan gebruik maken..

7. En 1) vijftig mannen van de profetenzonen te Jericho gingen heen om nog eenmaal de scheidende meester na te staren, en zijn wijkend beeld duidelijk in hun ziel te prenten, en stonden tegenover van verre; en die beiden stonden aan de Jordaan. 2)

1) Elia zegt, de Heere heeft hem naar Beth-el, naar Jericho, naar de Jordaan (vs. 2,4,6) gezonden; hij sloeg dus deze weg in door aandrijven van de Geest van God om vóór zijn vertrek van deze aarde nog eenmaal de profetenscholen, die hij gesticht had, te bezoeken en de profetenjongeren in hun toewijding aan de dienst van de Heere te versterken en te bevestigen, zonder dat hij vermoedde dat deze van zijn aanstaand heengaan door de Geest van de Heere onderricht waren. Maar omdat zijn hemelvaart minder om zijnentwille, dan wel omwille van zijn achterblijvende ambtgenoten gebeurde, zo had God het aan zo velen geopenbaard, opdat zij door de wonderbare verheerlijking van hun meester, meer nog dan door zijn woorden, lessen en vermaningen in hun roeping bevestigd zouden worden, om daarin ook dan zonder vrees en siddering te volharden, wanneer hun uitmuntende meester, zo vurig en doortastend, hen niet meer onderrichtend, raadgevend en beschermend ter zijde zou staan. Vooral moest echter Elisa, die de Heere hem tot een opvolger bestemd had, door de laatste gang van zijn meester, tot de voortzetting van diens taak geheel en al voorbereid worden. Daarom week hij niet van diens zijde en wilde, voorzeker door innerlijke aandrift van de Goddelijke Geest, ooggetuige van zijn verheerlijking zijn, ten einde het geestelijke erfdeel als eerstgeboren zoon van zijn scheidende geestelijke vader te ontvangen..

2) Over de Jordaan was Elia's gelukkig einde. Over de Jordaan zou hij ten hemel worden opgenomen. De Joden verzekeren, dat hij ten hemel is opgenomen niet ver van de plek, waar Mozes is gestorven. Dit kan wel niet worden bewezen, maar toch is het opmerkelijk, dat Mozes, de gever van de wet en Elia, de handhaver van de wet, buiten de grenzen van het eigenlijke Kanaän zijn heengegaan van de aarde..

8. Toen, zonder eerst te overwegen, hoe hij wel over de Jordaan zou komen, nam Elia zijn haren profetenmantel,

1) en wond hem tot een rol tezamen en sloeg het water zoals Mozes eenmaal de Rode Zee met zijn staf geslagen had (Exodus 14: 16vv.), en het werd hierheen en daarheen verdeeld; en zij beiden gingen erdoor op het droge (Jozua 3: 16).

1) Op het ogenblik dat Elia zijn mantel tezamenrolt, ten einde daarmee de golven van de rivier te slaan, heeft hij reeds een voorgevoel van zijn aanstaande koninklijke verhouding tegenover de aarde en wat daarop is. In deze geloofsdaad openbaart zich een geest, die de hogere gewesten tegemoet streeft, om losmaking en bevrijding worstelt. Ja, zijn geest is op de vleugels van een levend voorgevoel zijn lichaam reeds vooruitgegaan, en reeds in een hogere kring van leven en werkzaamheid aangeland. Stel u voor dat men in het organisme (lichamelijk samenstel) van een van hen, de ziel van een zonne-adelaar, of in het logge, lemen verblijf van een stofbewoner, de vuurgeest van een seraf ingekerkerd heeft, wat zou noodzakelijk moeten plaats hebben? In een dergelijke toestand bevindt zich de ziel van onze profeet. Gij, hemelen, ontsluit u; gij perken van de tijd, wijkt terug, want de tijd van zijn vertoeven hier op aarde is ten einde gesneld. Tegelijk moest Elisa in dit voorval aan de Jordaan gelegenheid vinden, om zich met het element van goddelijk wonderdoen van nabij bekend te maken, omdat hij nu ook als wonderdoener in de plaats van zijn meester zou komen. Van de adelaars zegt men, dat zij, zodra hun jongen veren gekregen hebben, hen met geweld uit de nesten werpen; de ouden evenwel, om ze langzamerhand aan het nieuwe element te gewennen, waarvoor zij geboren worden, onder de vreesachtigen rondvliegen, om ze meer of min op hun vleugels te dragen. Op dezelfde wijze voerde Elia zijn metgezel als het ware met zich in zijn element over, terwijl hij deze wenkt hem door het stroombed te volgen. Op zijn vleugels droeg hij degene, die zich nog in zo'n levenssfeer niet wist te bewegen, tussen de bruisende watergolven door, en men kan zich voorstellen hoe de landbouwer van Abel-Mehola de slagpennen van eigen moed gegroeid zullen zijn, toen hij onder het schild van zijn grote meester, werkelijk ongedeerd en droogvoets de overkant bereikte..

Zoals Mozes voor de kinderen van Israël met zijn staf de wateren van de Rode Zee had gekliefd, zo doet Elia de wateren van de Jordaan met zijn mantel, het teken van de profetische werkzaamheid, wijken. Beiden als een bewijs, dat zij het doen in de kracht van God, die hen gezonden had..

9. Het geschiedde nu, toen zij overgekomen waren en zij nu afscheid van elkaar moesten nemen, dat Elia zei tot Elisa: Begeer wat ik u doen, welke zegen ik onder opzien tot de Heere en in Zijn kracht (Genesis 27: 7) u schenken zal, eer ik van bij u weggenomen worde. En Elisa zei: Dat toch twee delen van uw geest op mij zijn; 1) erken mij voor de eerste onder uw zonen, en schenk mij, volgens het recht van de eerstgeboorte (Deuteronomium 21: 17 21.17), een dubbel deel van uw geest, van de erfenis, die gij uw geestelijke kinderen nalaat.

1) De uitleggers splitsen zich bij de verklaring van deze woorden in twee klassen, omdat het de vraag is, of het dubbele deel of de dubbele mate van de Geest op een vergelijking met de meester zelf of op de verhouding tot de overige profetenjongeren betrekking hebbe. De eerste veronderstelling heeft dit reeds bij voorbaat tegen zich, dat Elisa's bede dan zeer onbescheiden en hoogdravend zou geklonken hebben, wanneer hij eens zo veel had willen zijn dan zijn meester en voorganger; en wat men tot rechtvaardiging van de bede in deze zin

heeft bijgebracht, terwijl sommigen eraan denken dat Elisa juist eens zoveel meer wonderen heeft gedaan dan Elia (tweemaal acht), en anderen aan een nog veel krachtiger en geweldiger prediking (zo Luther: Elisa wilde de geest van Elia niet tweevoudig hebben, omdat het toch een en dezelfde geest in alle heiligen is (1 Kor. 12: 4), maar een tweevoudige "mond", van dezelfde Geest, opdat hij krachtiger en meer zou kunnen prediken dan Elia, zoals hij ook gedaan heeft), en opnieuw anderen aan de meer evangelische werkzaamheid van Elisa, in tegenoverstelling van de streng wettische van Elia-dit alles mengt iets uiterlijks in de zaak, of bewijst toch in de grond niet veel. Daarom kunnen wij slechts de andere verklaring voorstaan, overeenkomstig welke Elisa van de nalatenschap van zijn geestelijke vader, van de geest van Elia eens zoveel wil erven als elk van de overige profetenzonen, omdat hij bekend Elia's eerstgeboren zoon te zijn, en bereid is diens werk voort te zetten. Behalve dat deze opvatting ten volle met de samenhang overeenkomt, zo wijst ook de in de grondtekst gebezigde uitdrukking duidelijk (de portie spijs of het deel van twee enz.) op Deuteronomium 21: 17 terug, waar zij eveneens voorkomt..

Wellicht bedoelt Elisa tweederde deel van die Geest. Zijn meester is te groot, dan dat hij zou durven vragen hem gelijk te zijn, hij wenst slechts hem enigszins nabij te komen. Ziet hem aan, die meer dan Elia is. En als Hij zijn Elisa vraagt: "Begeer van mij, wat ik u doen zal," zo zal er geen ander antwoord zijn dan: "Dat toch twee deel van Uw Geest op mij zijn."

Niet het dubbele van de Geest, die op Elia was, maar het dubbele van hetgeen de andere zonen van de profeten hadden, of minstens bij deze gelegenheid zouden verkrijgen, van wie niet zoveel verwacht werd, dan van hem, die Elia's opvolger zou wezen. Die eerezucht is loflijk, die ijvert naar de beste gaven, te weten zij, die allernuttigst en voordeligst zijn voor onszelf, evenals voor de Gemeente, en wij allen, zowel dienaren als lidmaten, moeten ons dezen tot nastreving voorstellen, die in ijver en godsvrucht meest hebben uitgemunt, want God, aan wie zij hun verheven uitmuntendheid verschuldigd waren, is gisteren en heden en in der eeuwigheid dezelfde en evenzo gewillig, om ons aan te horen en niet minder machtig, om ons te helpen, dan Hij was, om onze voorgangers te horen en te zegenen..

10. En hij zei tot Elisa: Gij hebt een harde, 1) een moeilijke zaak begeerd, waarvan de vervulling niet onmiddellijk in mijn macht staat, omdat ik met de wil van de Heere in dit opzicht niet duidelijk genoeg bekend ben; 2) indien gij mij hierna zult zien in het ogenblik als ik van bij u weggenomen worde, het zal u alsoo gebeuren; de Heere heeft dan daarmee, dat Hij u tot ooggetuige gemaakt heeft van hetgeen gebeuren zal, u daadwerkelijk voor mijn eerstgeboren zoon verklaard, en aan uw toerusting met een dubbel deel van mijn geest zal Hij het dan niet laten ontbreken; maar zo niet, zult gij er niet bij aanwezig zijn, het zal niet gebeuren, dan zult gij wat gave en roeping aangaat, niet meer dan de overige profetenjongeren zijn.

1) Een harde zaak, omdat zij te groot was voor Elia, om die te verwachten, maar niet te groot voor God, om die te geven. Het geven van die zaak stond niet in de macht van Elia..

2) Het zou onze opmerkzaamheid kunnen trekken, dat Elia nog in het onzekere is aangaande Elisa's Goddelijke roeping, om zijn opvolger in het ambt te zijn, zodat hij nog eerst

dienaangaande een teken van de Heere afwachten wil, terwijl hem toch reeds op Horeb, Elisa als profeet in zijn plaats was aangewezen (1 Koningen 19: 16). Ondertussen, wanneer Elia ook volgens de redeneringen van het menselijk verstand zowel uit dat woord, als uit gehele verhouding van Elisa tot hem, en in het bijzonder uit diens begeleiding, die hij niet had kunnen afwijzen, duidelijk kon afleiden, dat de Heere de zoon van Safat van Abel-Mehola tot Zijn uitverkoren werktuig tegen de tijd, dat Elia het schouwtoneel van zijn aardse werkzaamheid zou verlaten hebben, gesteld had, zo was in een dusdanig belangrijke zaak, niet enkel menselijk weten, noch verstandelijk besluiten, voldoende; veeleer behoorde tot vervulling van de uitgesprokene bede een onmiddellijk Goddelijke autorisatie (volmacht). Deze was Elia nog niet door een bijzondere inspraak van de Heilige Geest ten deel gevallen, daarom onthield hij zich ook van beslissing totdat het vereiste teken als vaste en bepaalde verklaring van Gods zijde gegeven zou worden; omdat het nu later gegeven werd, liet Elia in het opvaren zijn profetenmantel vallen, opdat Elisa die zou opheffen (vs. 13), en stelde hem dus op symbolische wijze in het bezit van de dubbele erfenis van de eerstgeborenen. Wij zien hoe duidelijk en klaar Gods dienstknechten in al hun woorden en werken tussen menselijk denken en besluiten en tussen Goddelijk spreken en handelen onderscheid wisten te maken, zodat zij niet het een met het ander vermengden; maar wij zien ook hoe de profeten de Geest van God niet bestendig (als een onafgebroken in hen wonende gave) bezaten, maar hoe deze voor ieder afzonderlijk geval eerst over hen komen, hen verlichten en met bovenmenselijke kracht toerusten moest (2 Samuel 7: 3). Op een andere wijze ging het bij de Heere Jezus, de volkomen Profeet, in Wie Gods Geest en kracht op geheel bijzondere wijze woonde, en die daarom nooit op verlichting en bekwaammaking van boven hoefde te wachten (Joh. 3: 34)..

11. En het gebeurde, toen zij van daar voortgingen, dieper het land in, aan de overzijde van de Jordaan-misschien wel naar de berg Nebo waarop Mozes eenmaal gestorven was (Deuteronomium 34: 5), zodat zij dan inderdaad van het veer Helu aan de Jordaan nog een weg van 2« mijl hadden af te leggen, gaande en sprekende, ziet zo was er (daar verhief zich) een geweldig onweer, tot een teken, dat de Heere zelf kwam om Zijn trouwe knecht huiswaarts te halen (vgl. 2 Samuel 22: 8vv.), en er kwam een vurige wagen met vurige paarden, bestemd om deze reis naar huis voor de ogen van de achterblijvende Elisa op zinnebeeldigewijze aanschouwelijk te maken, die tussen hen beiden scheiding maakten, terwijl Elia in de wagen opgenomen werd, maar Elisa op de aarde achterbleef. Zo voer Elia met levenden lijve, met een onweer ten hemel. 1)

1) Mozes, de wetgever, ging na de werking van de wet, die de dood als de bezoldiging van de zonde werkt (Rom. 6: 23; 7: 13) uit het leven; Elia, de profeet, die bestemd was tot terechtwijzing voor de toekomstige tijden, om de toorn te stillen bij de strafgerichten, het hart van de vaders tot de kinderen te bekeren en de stammen van Jakob terecht te brengen, werd als voorloper van Christus, zonder de dood te smaken, in de hemel opgenomen, om de hemelvaart van onze Heere te voorspellen en op oudtestamentische wijze af te beelden. Want als knecht, als dienaar van de Wet, die met zijn vorige ijver het vuur van de toorn van de goddelijke gerechtigheid aan het afvallige geslacht van zijn tijd door woord en daad had gepredikt, werd Elia door de Heere in een onweer, het symbool van de rechterlijke gerechtigheid van God, in de hemel binnengehaald..

De tijd van de hemelvaart van Elia is niet duidelijk te bepalen. In elk geval heeft zij plaatsgehad in de eerste jaren van Joram, de koning van Israël. O.i. ligt het meest voor de hand, die te bepalen, voor de strijd tussen Joram en Josafat en de koning van Moab, omdat toen niet Elia, maar Elisa werd geraadpleegd..

12. En Elisa zag het en hij riep, in diepe smart over de lege plaats, die door het heengaan van zo'n man in zijn eigen leven, zowel als in dat van het volk, waartoe hij behoorde, ontstaan was: a) Mijn vader, mijn dierbare geestelijke vader! gij wagen van Israël en zijn ruiters. 1) En hij zag hem, onmiddellijk daarop, nadat hij hem onder het uitroepen van deze woorden had nagezien, niet meer, want al deze dingen hadden in een enkel ogenblik plaats, en het was in de natuur opnieuw geheel en al stil, zoals voorheen; en hij vatte, terwijl hij het toneel van deze wondergebeurtenis verliet, onder een smartelijk besef van zijn verlatenheid en vreemdelingschap in deze wereld, zodat het hem was als zou het hart hem barsten, Zijn kleren en scheurde ze in twee stukken.2) (De 14: 2)

a) 2 Koningen 13: 14

1) De wagens en ruiters waren ter bescherming van het rijk. Op de strijdswagens stond men, of zij vormden een verschaning tegen de vijand. Zo was ook Elia op geestelijk gebied een bescherming voor het volk geweest, door de gerechtigheid van God te handhaven, om te verhoeden, dat Israël als natie zou worden uitgeroeid..

2) Voor Elia was het wel allerbest in de hemel opgenomen te wezen, maar de wereld kon hem moeilijk missen en daarom was zijn wegneming zeer beklagenswaardig voor de overlevenden. Zeker zijn zij zeer hardnekkig en ongelukkig, die onbewogen en ongevoelig blijven, terwijl God door het wegnemen van trouwe en zeer nuttige dierbare mannen hen roept tot geweene rouwklagen. Ofschoon Elia's vertrek de weg baande tot Elisa's verhoging, in het bijzonder omdat hij nu verzekerd was van een dubbele erfportie van Elia's Geest, nochtans was hij bitter bedroefd daarover, want hij beminde hem en had wel graag voor altijd de dienaar van zo'n meester willen wezen..

13. Hij hief ook, krachtens het hem door God zelf verleende erfrecht van een eerstgeborene (vs. 9), Elia's mantel op die van hem, Elia, afgevallen was 1) en keerde terug naar het land van zijn aardse woning, waar hij nu het werk van hen, die heengegaan was, zou voortzetten, en stond aan de oever van de Jordaan.

1) Daardoor wist hij, dat zijn bede was verhoord, maar daardoor wisten de profetenzonen en de kinderen van Israël ook, dat Elisa nu Elia's opvolger was geworden..

14. En hij nam de mantel van Elia, die bij zijn opvaart van hem afgevallen was, en sloeg, evenals de meester vroeger, toen hij van deze kant naar de overzijde ging, had gedaan (vs. 8), het water en zei: Waar is de HEERE, de God van Elia? ja die? Thans zal het blijken dat de God, die met hem geweest is, ook met mij is. En hij sloeg, zoals gezegd is, terwijl hij also sprak en om een teken bad opdat niet alleen Elia's mantel, maar Elia's God zijn deel mocht worden, het water en het werd hierheen en daarheen verdeeld en Elisa ging erdoor. 1)

1) Ook dit wonder had twee doelen, om n.l. Elisa voor zichzelf te bevestigen in zijn ambt en om de profetenzonen te overtuigen, dat met de mantel ook het ambt van Elia werkelijk op de zoon van Saphat was overgegaan..

15. Toen nu de kinderen van de profeten, die tegenover te Jericho waren, de gezamenlijke profetenzonen uit Jericho, die aan de westelijke Jordaanoever plaatsgenomen hadden, om zijn terugkomst af te wachten, en zo spoedig mogelijk uit zijn mond te vernemen, hoe het met de meester gegaan was, hem, zoals hij droogvoets over de rivier ging, zagen, zo zeiden zij, door het wonder van de verdeling van de Jordaan overtuigd, dat de Heere hun in Elisa een tweede geestelijke vader en een profeet in Elia's plaats gegeven had: De geest van Elia rust op Elisa; en zij kwamen hem tegemoet en bogen zich voor hem neer ter aarde, betuigden hem, die met Elia's geest en Elia's ambt tot hen terugkeerde, hun diepe eerbied.

16. En zij zeiden tot hem, nadat zij opnieuw waren opgestaan, menende dat de Heere Elia in die zin van Elisa's hoofd had weggenomen (vs. 3 en 5), dat Hij wel diens ziel tot Zich in de hemel had opgenomen, maar het levenloze lichaam ergens op de aarde gelaten, en nu door het verlangen gedreven aan het hun zo dierbaar lijk de laatste eer van een behoorlijke teraardebestelling te bewijzen: zie nu, er zijn bij uw knechten vijftig dappere, wakkere of betrouwbare mannen; laat hen toch heengaan, en uw heer, het lijk van Elia, zoeken, of niet misschien de Geest van de HEERE hem, als Hij de ziel van hier wegvoerde, opgenomen, en op een van de bergen, of in een van de dalen hem geworpen heeft, 1) het stoffelijk omhulsel aan de zorg overlatende van hen, die de weggenomene als zijn geestelijke kinderen in de wereld achtergelaten heeft. Maar hij, terwijl hij hun de werkelijke toedracht van de zaak mededeelde, zei: Zendt niet, want het is een vruchteloos zoeken, omdat mijn heer levend en met een verheerlijkt lichaam ten hemel is opgenomen.

1) Uit deze vraag blijkt het grote verschil van kennis door de Geest tussen Elia, Elisa en de profetenzonen. Uit vs. 5 blijkt, dat zij wisten, dat Elia van de aarde zou worden weggenomen, maar hier hoe die kennis onvolkomen was. Wel wisten zij, dat Elia's werkzaamheden op aarde waren geëindigd, maar dat hij niet alleen naar de ziel, maar ook naar het lichaam de heerlijkheid van de hemel deelachtig zou worden, dat vermoedden zij niet. Wel waren zij ingeleid, maar zij behoorden niet, zoals Elia en Elisa, tot de dieper ingeleiden. Ook hier hebben wij weer onder het Oude Verbond een proeve van de vrijmachtige werking van de Geest..

17. Maar zoiets was hun te hoog en te wonderlijk, zij konden het niet begrijpen en zij hielden bij hem aan, dat hij hun plan toch mocht inwilligen, tot schamens toe, 1) zodat hij hun aanhouden niet langer weerstand kon bieden; en hij zei: Zendt, opdat gij u door eigen onderzoek overtuigt, dat het met de zaak gelegen is, zoals ik u gezegd heb. En zij zonden vijftig mannen, misschien dezelfde waarvan in vs. 7 gesproken werd, die drie dagen zochten, maar hem niet vonden.

1) In het Hebreeuws Ad-Boosch. Letterlijk, tot het zich schamen, d.i. totdat hij zich schaamde hun verzoek niet in te willigen. Meer dan waarschijnlijk zal Elisa hun de ware toedracht van de zaak meegedeeld hebben, maar zij konden zich zo weinig vinden in het wonder van de

lichamelijke hemelvaart, en zij gaven zoveel liefde voor hun vorige meester te kennen, om aan zijn lichaam de laatste eer te bewijzen, dat hij in zijn binnenste geroerd werd en daarom aan hun verzoek voldeed..

18. Toen kwamen zij weer tot hem, omdat hij gedurende de drie dagen van hun vruchteloos zoeken te Jericho gebleven was; en hij zei, toen de uitgezonden vijftig mannen onverrichter zake terugkeerden, tot hen: Heb ik tot u niet gezegd: Gaat niet; waarom hebt gij mijn woorden zo weinig vertrouwd?

Voorwaar het is nog niet het geloof aan deze vurige paarden, dat ons zalig maakt, net zo min als de twijfel aan hun bestaan iemand verloren zal doen gaan; evenwel is het een vraag van het hoogste belang of Elia werkelijk met paard en wagen ten hemel gevaren is of niet. Zinkt een zuiltje onder het grote Bijbelgebouw weg, dan waggelt de gehele tempel; moet ik ook maar van de minst gewichtige plaats van de Schrift de historische trouw verdenken, dan is terstond de Schriftgrond in het algemeen onder mijn voeten onvast geworden. Maar wij zijn niet van degenen, die twifelen: wij geloven. Wie het goeddunke, die schudde het hoofd, en hij hebbe immer de eer te ontkennen waar wij bevestigen; deze roem is toch al de winst, die het ongeloof verkrijgt. Hoeveel meer gelukkig zijn wij-de twijfelaars zelf moeten het erkennen-bij ons belachelijk gemaakt "ongeloof", dan zij op de hoogte van hun vermeende wijsheid en van hun ingebeeld licht! Terwijl zij het hoofd schuddend en met een leeg gemoed van daar wegsluipen, vierten wij vreugdefeesten in de woestijn aan de overzijde van de Jordaan, en wensen elkaar geluk met een Verbondsgod, die Zijn knechten zo'n heerlijkheid waardig keurt..

Evenals God Mozes zelf begroef en men tot op deze dag zijn graf niet gevonden heeft (Deuteronomium 34: 6), zo voerde Hij op nog heerlijker wijze Elia op een vurige wagen met vurige paarden ten hemel.

Want Mozes moest omwille van zijn zonde, in de woestijn gepleegd, sterven en hij werd door de hand van de Heere begraven, om zijn lijk aan het bederf te onttrekken en hem voor het eeuwige leven te bewaren en te verheerlijken. Elia daarentegen stierf niet, maar werd door verandering in de hemel opgenomen (1 Kor. 15: 51vv.; 1 Thessalonicenzen. 4: 15vv.). Dit onderscheid komt met het karakter en de plaats van de beide mannen in het Godsrijk op aarde overeen. Mozes, de wetgever, verliet dit leven langs de weg van de wet, die de dood werkt, als bezoldiging van de zonde (Rom. 6: 23; 7: 13 ; Elia, daarentegen, die bestemd was om een terechtwijzing voor toekomstige tijden te zijn, bij strafgerichten de toorn te stillen, het hart van de vader tot de zoon te bekeren, en de stammen van Jakob te herstellen (Sir. 48: 10 48.10), werd als voorloper van Christus (Mal. 3: 3vv. MATTHEUS. 11: 10vv.) zonder de dood te smaken in de hemel opgenomen, ten einde van Jezus' hemelvaart te profeteren en die op oudtestamentische wijze af te schaduwen. Want als knecht, als dienaar van de wet, wiens vuurijver aan het afvallige geslacht van zijn dagen de toornijver van de Goddelijke gerechtigheid door woord en daad gepredikt had, werd hij door de Heere in een vurig onweer, het zinnebeeld van de gerechtigheid van God, in de hemel opgenomen..

Evenals hij een geestelijk strijder was voor de eer van de Heere, die zijn gelijke niet kende, zo werd ook een vurige strijdswagen het zinnebeeld van zijn triomfantelijke hemelvaart..

Deze zekere en heerlijke uitgang had de Heere Zijn trouwe knecht na diens door zo veel strijd bewogen leven toegedacht tot een zegel van Zijn Goddelijk welbehagen in diens werk, de oudtestamentische gemeente tot een getuigenis aangaande het eeuwige leven, in het licht van de heerlijkheid, waarvan haar van verre slechts enige weinige vermoedens voor de ogen geschemerd hadden; ons echter, die de uitgang van de meerdere dan Elia kennen, tot een veelbeduidend voor- en tegenbeeld en tegelijk ter veraanschouwelijking van de wonderbare verandering, die de apostel zichzelf en de nog bij Jezus' komst op aarde levende gelovigen toewenste, niet ontkleed, maar overkleed te worden, opdat het sterfelijke door het leven verslonden zou worden (2 Kor. 5: 1vv.; 1 Kor. 15: 51vv.).

Vs. 19-25. In Jericho, waar Elisa een tijd lang in de profetenkolonie vertoeft, maakt hij met aanwending van een uiterlijk zinnebeeldig teken het schadelijke water door de kracht van het Goddelijke woord gezond en karakteriseert daarmee zijn gehele profetische loopbaan als een weldoende en zegenende, bestemd om na de majestueuze ondergang van het heldere en schitterende luchtverschijnsel, dat in Elia over Israël geschenen had, de vloek op te heffen en het heil van de HEERE te verkondigen. Opdat het evenwel ook spoedig openbaar zou worden dat de goedheid en vriendelijkheid van God, onze Zaligmaker, die in Zijn verschijning voor afgebeeld werd, niet bespot of geminacht mag worden, moet Elisa over een talrijke schaar van knapen, die hem honen, de vloek uitspreken, en worden tweeënveertig van deze door twee beren verscheurd. Daarna trekt de profeet zich in de stilte op de Karmel terug en vestigt zich later te Samaria.

19. En de mannen van de stad, de bewoners van Jericho, zeiden tot Elisa, die na het vertrek van zijn meester zich nog enige tijd in de kring van de profetenjongeren daar ophield en door de mensen weldra als Elia's opvolger in het profetisch ambt erkend werd: Zie toch, de woning van deze stad is goed, wonen in deze anders zo vruchtbaar gelegen stad (Jos 6: 1), zoals mijn heer ziet; maar het water is hier kwaad, ongezond, en het land ten gevolge daarvan onvruchtbaar, 1) nauwkeuriger: brengt miskramen voort, hetgeen misschien op mensen en dieren ziet, zodat ontijdige geboorten een gewoon verschijnsel waren.

1) Te Jericho wordt hij als profeet van de Heere erkend, de stad deelt in de zegen van zijn aanwezigheid. De "kwade bron", beeld van de vloek, die op Jericho rustte, wordt door het bederfwerend zout, teken van het woord van God, genezen..

Naar alle waarschijnlijkheid heeft het Bijbelse Jericho niet op de plaats van het tegenwoordige Erika of Rika, maar een half uur verder aan de voet van de Quarantania-berg, daarom onmiddellijk bij de bron Aines Sultan gelegen. Deze, "een mooie, grote bron van zoet en aangenaam water, wel niet koud, maar toch ook niet warm," is zonder twijfel het water, waarvan hier gesproken wordt, en misschien was die ongezonde natuur een gevolg van de vloek van Jozua, wiens vervulling door Achabs wederopbouw van de muren, poorten en torens van deze stad was uitgedaagd (1 Koningen 16: 34)..

21. Toen ging hij uit, onder het geleide van hen, die zijn hulp ingeroepen hadden en van de profetenzonen, tot de waterwel, en wierp uit de schotel het zout daarin, en zei, zijn handeling met een woord van God begeleidend, zonder welk het zout nimmer van de kracht zou vergezeld geweest zijn om het water gezond te maken. Zo zegt de HEERE: Ik heb dit water gezond gemaakt, er zal geen dood noch onvruchtbaarheid meer van worden. 1)

1) Kan het ziltige water zoet worden door zout? Er is in het geestelijke onmiskenbaar een homeopathie, want wij worden door Christus' wonden genezen, door Zijn vloek van de vloek, en door Zijn dood van de dood verlost..

22. Zo werd dat water gezond, tot op deze dag, naar het woord van Elisa, dat hij in de naam van de Heere gesproken had. 1)

1) Reeds dit eerste wonder wijst op het eigenaardige en onderscheidende in het beroep en karakter van Elisa, wiens naam "redding van mijn God" reeds zegt dat hij, niet zoals velen menen, als een flauwe kopie van zijn ongelijk veel grotere voorganger is aan te merken, maar, ofschoon ook aan de ene zijde Elia's opvolger en de voortzetter van zijn werk, toch ook aan de andere kant een nieuwe schepping van God is. "Elisa was bestemd als evangelist, als bode van een, wiens voeten liefelijk zijn op de bergen, onder Israël op te treden, terwijl Elia als een andere Mozes op het toneel verscheen om de vergeten, met de voet vertreden geboden weer in ontzag en eer te brengen. Elisa moest als heraut van de Goddelijke goedertierenheid de harten weer verbinden en lokkend de Heere in de vaderarmen voeren, die zijn voorganger met de hamer van de wet verbrijzeld en met de donder van zijn geweldige daden van het sluimerbed van een veeljarige, gruwzame zekerheid had opgeschrikt..

Daarom zijn ook Elisa's wonderen meest van helpende en helende aard, die van Elia daarentegen meest openbaringen van de rechterlijk straffende toorn, hoewel de tegenstelling niet altijd opgaat, omdat Elia eveneens de helpende en helende zijde van het profetenambt vertegenwoordigt (1 Koningen 17: 8vv.), evenals de rechterlijk straffende zijde van dit ambt ook door Elisa (vs. 23vv. 5: 25vv.; 7: 19vv.). Dat echter in Elia de vergeldende gestrengheid, in Elisa de erbarmende liefde de boventoon heeft, is deels verklaarbaar uit het onderscheiden karakter van de beide personen, die op dezelfde wijze elkaar wederzijds aanvullen, zoals op ander gebied Mozes en Jozua, David en Salomo; deels uit het in vele opzichten veranderde voorkomen van Israël's staats- en volksleven, waarmee Elisa's werkzaamheid te doen had. Elia had door zijn vuurijver de heerschappij van de Baälsdienst een gevoelige slag toegebracht, en zijn volk opnieuw zover tot het ontzag voor de HEERE teruggevoerd, dat Joram en de volgende koningen op de uitspraken van de profeten van de Heere acht gaven, zodat Elisa hoofdzakelijk de door Elia voorbereide bekering van het volk tot zijn God had voort te zetten..

23. En hij ging van daar, van Jericho, 5 uur ver, op naar Beth-el, om ook de profetenschool aldaar te bezoeken (vs. 1 vv.). Toen hij nu de bergachtige weg opging, die onmiddellijk naar de stad leidde, zo kwamen kleine jongens in grote menigte (vs. 20 en 24) uit de stad; die bespotten hem, omdat hij met langzame tred, in gedachten verdiept, uit de laagte hen tegenkwam, en die zij weldra voor een profeet uit Elia's school herkenden, en zeiden tot hem,

onder dit spottend toeroepen rondom hem heen sluipende, ten einde achter hem te komen: Kaalkop, 1) ga op, kaalkop, ga op!

1) Kaalheid van het hoofd kwam bij melaatsheid altijd voor. Nu werd Elia wel niet van melaatsheid verdacht, maar toch werd hij als een onreine, als een melaatse, als iemand, die men schuwt, behandeld, en dit niet uit jeugdige kortzichtigheid, maar uit weerzin, uit bittere haat tegen de ware dienaar van de HEERE. In Beth-el had men een profetenschool, maar in die stad was ook een van de kalveren opgericht. Wie weet, hoeveel de profetenzonen al niet hadden moeten lijden van de beeldendienaars! Maar ook hun haat keert zich tegen de opvolger van Elia, de man, die zo verschrikkelijk getoornd had tegen de zonde van het volk. Het is daarom dan ook, dat de profeet in vurige ijver voor de ware dienst van de Heere de vloek over die knapen uitsprekt. Laten wij niet vergeten, dat, zoals uit 2 Kronieken 36: 16 blijkt, deze zonde tot de roepende zonden behoort, en dat daarom de Heere God de vloek vervult, om de bespotting zijn knecht aangedaan, aan hen, die in deze Hem naar de kroon staken. De Heere bezoekt hier de zonde van de vaders aan de kinderen..

24. En hij keerde zich achterom, en hij zag ze, hoe zij nog met allerlei gebaren hem hoonden, en vloekte hen in de naam van de HEERE, terwijl hij de straf van de Heere, zijn God, en het verderf van de Almachtige door zijn woord op hen deed neerkomen. Toen kwamen twee beren uit het woud, en verscheurden van hen tweeënveertig kinderen; 1) enige weinigen ontkwamen echter en brachten aan hun ouders de tijding over van hetgeen daarbuiten gebeurd was.

1) Wat een vreemd toneel! Minder bevreemdend, wanneer het zich in het leven van de Thisbiet aan ons voordeed; maar deze doodaanbrengende uitbarsting van toorn bij Elisa tegen een moedwillige knapenschaar, deze ontzettende verwensing, in de naam van God over hen uitgesproken, hoezeer strijdt dat lijnrecht met alles, wat wij van het eigenaardig karakter en beroep van deze profeet, als een boodschapper van de vriendelijkheid van de HEERE (2Ki 2: 22), zeiden! Men heeft, om het zonderlinge van dit voorval te verklaren, in de spot van de jongens geen onvoorbedachte moedwil, maar een door de overheden van de stad uit vijandschap tegen de profeet verzonnen plan willen zien, ten einde diens aanzien openlijk te verkleinen en hem het ingaan in de stad tegen te maken, waarbij zij dan, om zichzelf te dekken, van de kinderen gebruik gemaakt hadden; of men heeft de spotrede: "ga op!" in de zin uitgelegd van "vaar op!" en verondersteld, dat het bericht van Elia's hemelvaart zich reeds in Beth-el had verbreid, zodat de knapen de draak met Elisa wilden steken, dat zij met hun toeroepen ongeveer dit bedoelden: "Stijg ook gij ten hemel op, waarheen Elia, zoals gij voorgeeft, is heengegaan! Waarom hebt gij uw heer en vriend op zijn reis daarheen niet begeleid?" Beide vermoedens hebben, naar het schijnt, veel voor zich. Want dat men te Beth-el iets van Elia's hemelvaart kon weten, is zeer natuurlijk, omdat Elisa zich enige tijd te Jericho had opgehouden en van daar het gerucht van wonderbare voorvallen door de profetenzonen, die ook reeds op het buitengewone levenseinde van de man Gods waren voorbereid (vs. 2), zich gemakkelijk in de stad verbreiden kon, Beth-el echter was dezelfde plaats van de afgodische eredienst (1 Koningen 12: 29vv.), en gewis was de lichtzinnigheid bij de inwoners van die stad de gewone stemming. Nu is het zeer opmerkelijk, dat zo vele knapen opeens de profeet uit de stad tegenkwamen, waarin duidelijk een doel, een

afgesproken plan opgesloten ligt, dat alleen van de oudere of van de oversten kan zijn uitgegaan; en ook dat de knapen om de profeet heen sluipen, ten einde achter hem te komen en hem van daar toe te schreeuwen, wijst op een andere zin in de woorden: "ga op!" dan dat het enkel zou betekenen: "beklim de berg!" De spotnaam eindelijk van, kaalkop!" kon eveneens geen gewone spotternij zijn, die een natuurlijk gebrek van de toenmaals ongeveer 35-jarige profeet tot een voorwerp van gewone volksscherts maakt, maar is naast het: "ga op!" veel meer een bittere hoon: "Gij zijt oud genoeg voor zo'n hemelreis, gij afgeleefde, vóór uw tijd grijs geworden! Op aarde deugt gij toch voor niets meer." Tegenover zo'n godslasterlijke boosheid was Elisa niet alleen in zijn recht, wanneer hij de knapen, van wie de ouders of de oversten van de stad zich als werktuigen bedienden, verwenste en de aanstokers in hen strafte, opdat zij degene, zoals Augustinus zegt, die zij niet wilden liefhebben, zouden leren vrezen; maar bovendien was ook Elisa op bijzondere wijze het zwaard in de hand gegeven tot straf van de boosdoeners, toen de Heere hem als Elia's opvolger aanwees (1 Koningen 19: 17) en de eerste, terwijl hij de lasterende knapen door beren laat verscheuren, betoont zich duidelijk de voortzetter van het werk van de laatste te zijn. Evenzo als namelijk Elia's werkzaamheid (1 Koningen 17: 1) met de vervulling van het woord in Leviticus 26: 18-20 begint, zo ook hier Elia's openlijk optreden onder het volk met de vervulling van de goddelijke bedreiging in Leviticus 26: 21vv.. De meer Evangelische geest van Elisa's werkzaamheid na het streng wettische doen zijn voorgangers, lijdt door zo'n strafvoorbeeld aan de boosdoeners en ongehoorzamen geenszins schade; daardoor moest alleen van begin af aan blijken, dat de God van het Evangelie zich evenmin bespotten laat als de God van de wet..

En de gebeurtenis heeft ook haar gevolgen gehad. Vermocht zij niet de gezindheid van de afgodische vijanden te veranderen, zo legde zij haar toch gebit en teugel aan, en stelde voor geruime tijd niet alleen de profeet, maar geheel het kerkje van God in Israël minstens tegen de grove aanrandingen in veiligheid. De schrikwekkende gestalten van de brullende beren bleven lang als beschermende wachters aan de drempels van de woningen van de profetenzonen liggen en Elisa droeg ze voortaan als bladen van zijn profetische autoriteit en als nadrukvolle toontekens op zijn getuigenissen in zijn wapen; zij omringden, als ik zo spreken mag, de roos van zijn vriendelijke en liefelijke verschijning met de nodige beschutting van doornen..

De profeet beoogde in de kinderen de afgodische oudere te straffen en hen te doen schrikken voor Gods oordelen..

25. En hij ging van daar, zonder na ene korte begroeting der profetenzonen zich langer in Beth-el op te houden, naar de berg Karmel, 1) naar de plant waar Elia zich had (1: 9vv.) opgehouden, en van daar keerde hij, na voorbereid te zijn voor zijn leiding, weer naar Samaria,2) want daar bezat hij een eigen woning (5: 8vv.; 6: 8, 32vv.; 13: 14).

1) Wat de profeet naar Karmel dreef is niet moeilijk uit te zoeken. Hetzelfde wat de apostel Paulus drie jaar in Arabië deed vertoeven, n.l. om zich voor te bereiden voor zijn bediening, om in het eenzaam en stil verkeer met God voorbereid te worden tot zijn gewichtige roeping in het midden van Israël's volk en bij het diep zondige hof van Israël's koning..

2) Elisa had niet eerst weer, zoals het Elia's taak was geweest, het geloof aan Israël's God te wekken en ontzag voor Hem af te dwingen. Deze grondleggende arbeid had Elia reeds verricht, die, als uit een donkere oorsprong, zo ook uit langdurige afzondering plotseling te voorschijn tredend, enkele daden tot herstelling van het goddelijk gezag onder het volk, met geweldige majesteit verrichtte en dan voor altijd weer verdween. Elisa daarentegen moest de kiem van het nieuw ontwaakte leven uit God bewaken, verzorgen en tot krachtiger ontplooiing brengen; daarom treffen wij hem ook in tijden, dat zijn beroep hem niet in de kring van het openbare leven voerde, niet als Elia in een eenzame woestijn, maar midden onder het volk aan-een type van de verhouding tussen Christus en Zijn voorganger Johannes..

HOOFDSTUK 3.

JORAMS REGERING. STRIJD TEGEN EN OVERWINNING OP DE MOABIETEN.

Vs. 1-20. Achabs tweede zoon Joram, opvolger van zijn broeder Ahazia op de troon van Israël, die weliswaar de onder het bestuur van de laatste weer binnengedrongen Baälsdienst afschaft, maar daarentegen de kalverdienst tot staatsgodsdienst verheft, onderneemt in gemeenschap met Josafat, koning van Juda, een krijgstocht tegen de van het rijk van Israël afgevalen Moabieten, aan welke ook de koning van de Edomieten in zijn hoedanigheid als vazal van Josafat deel neemt. Maar op de grenzen van het land van de Moabieten komt het gehele grote leger door gebrek aan water in zware nood, Joram acht alles verloren; daar wordt op Josafats raad een profeet van de Heere gezocht, door wiens mond men God ondervragen kon, en ziet, Elisa bevindt zich bij het leger, die ook hulp toezegt. Die hulp komt dan ook op de volgende morgen ten tijde van het spijsoffer, door een in de verte op de oostelijke bergen van Edom gevallen regenbui, die de beek, waaraan het leger het kamp heeft opgeslagen, met regen vult.

1. Joram nu, de tweede zoon van Achab (1: 17), werd koning over Israël te Samaria, in het achttiende jaar van Josafat, de koning van Juda (in het jaar 896 v.Chr.); en hij regeerde twaalf jaar (tot 883).

2. En hij deed wat kwaad was in de ogen van de HEERE, maar niet op zo verregaande wijze zoals zijn vader Achab en zoals zijn moeder Izebel, wier regeringsbeginselen (1 Koningen 16: 31vv.) ook zijn voorganger Ahazia gevolgd had (1 Koningen 22: 53vv.), a) want hij deed het opgerichte beeld van Baäl weg, dat zijn vader te Samaria gemaakt had. 1)

a) 1 Koningen 16: 32

1) Hier is de invloed van Elia's hervormende invloed op te merken. Wat met zijn vader Achab en zijn broeder Ahazia was gebeurd, ten gevolge van hun zonde van afgoderij, was niet zonder invloed gebleven op Joram. Hij was hierdoor tot het besluit gekomen, een voor zichzelf en voor het volk niet meer Baäl te dienen, maar de God van Israël. Hij deed daarom het opgerichte beeld, de zuil van Baäl weg. Echter keerde hij niet tot de zuivere dienst van Israël's God terug, maar hield vol met de politieke zonde van Jerobeam door de kalveren te vereren en de HEERE onder het beeld van een kalf te aanbidden. Hierdoor vermocht hij niet de straffende hand van God af te wenden, maar omdat straks ten gevolge van zijn halve maatregelen ook de Baälsdienst weer werd ingevoerd en begunstigd, onder de invloed van zijn goddeloze moeder Izebel, en alzo de kalverdienst weer verbonden werd met de afgoderij, trof hem het oordeel, over het huis van Achab uitgesproken, door de mond van Elia, de profeet..

4. Mesa (= wijkplaats) nu, de koning van de Moabieten, was een veehandelaar, omdat zijn bergachtig maar van vele vruchtbare dalen doorsneden en welbevochtigd land voor de teelt van klein vee bij uitnemendheid geschikt was, en bracht op, voorheen, zolang Achab

regeerde, aan hem, de koning van Israël, als jaarlijkse schatting, honderdduizend lammeren, en honderdduizend rammen met de wol. 1)

1) Volgens sommigen had hij alleen de vachten van deze dieren af te leveren. Enkele uitleggers menen ook, dat men zo'n aanzienlijke schatting niet als een jaarlijkse moet opvatten, meer als een die alleen bij verandering van regering, hetzij in Israël, hetzij in Moab, opnieuw moest plaatshebben. Edoch ten onrechte, want voor een zo vruchtbaar land als Moab, was de opbrengst van zo vele lammeren en rammen als jaarlijkse schatting volstrekt niet te veel.

Mesa was een vazal van de koning van Israël. Zijn verhouding tot Achab en zijn afval van die koning heeft hij zelf beschreven op een steen (de basalta van Mesa) door Clermont-Ganneau, beambte bij het Franse Consulaat te Jeruzalem in het jaar 1868 of 1869, ontdekt in Dîbân, de oude Moabietenstad Dibon. Door Nöldeke is hetgeen op die basalta geschreven stond vertaald en verklaard, waaruit zo duidelijk en zo beslist mogelijk de waarheid van hetgeen hier, in de Bijbel, wordt vermeld omtrent Mesa's afval, wordt bevestigd..

7. En hij ging heen, en zond tot Josafat, de koning van Juda, die, zoals wij uit vroeger medegedeelde bijzonderheden (1 Koningen 22) reeds weten, tot het huis van Achab in familiebetrekking stond en de goede verstandhouding daarmee onderhield, zeggende (en liet hem zeggen): De koning van de Moabieten is van mij afgefallen, zult gij met mij trekken in de oorlog tegen de Moabieten? En hij, Josafat, die naar hetgeen hem de profeet Jehu, de zoon van Hanani, zowel als Eliëzer, de zoon van Dodava, ter oorzaak van zijn verbond eerst met Achab, en daarna met Ahazia voorgehouden had (2 Kronieken 19: 2; 20: 37), wel had kunnen weten wat de wil van de Heere was, kon ook voor ditmaal de verzoeking, waarin hij gebracht werd, niet weerstaan, en zei, terwijl hij meende, de goede gelegenheid niet te moeten laten voorbijgaan, om de Moabieten voor altijd onschadelijk te maken, zodat zij nooit weer, evenals bij hun verbintenis met de Ammonieten (2 Kronieken 20: 1vv.), een inval in het rijk van Juda wagen konden: Ik zal opkomen, a) zo zal ik zijn zoals gij zijt, zo mijn volk als uw volk, zo mijn paarden als uw paarden. 1)

a) 1 Koningen 22: 4

1) Waarschijnlijk zei hij zijn hulp toe, om bij deze gelegenheid de Moabieten voor hun inval in Juda (2 Kronieken 20) te tuchtigen en het zijn ertoe bij te dragen, dat zij door wederonderwerping aan Israël buiten staat werden gebracht, om nieuwe invallen in Juda te doen..

8. En hij, Joram, nadat hij zich alzo van Josafats bijstand verzekerd had, zei bij monde van een nieuw gezantschap, dat hij tot deze afvaardigde: Door welke weg zullen wij tegen Moab optrekken, acht gij het beter dat wij de Jordaan oversteken en van het noorden zijn land binnenrukken? Of verkiest gij, dat wij ons naar de zuidelijke spits van de Dode Zee wenden, en dan van uit het noordelijk gedeelte van de bergen van Edom een aanval ondernemen? Hij dan, Josafat, het tweede kiezende, zei: Door de weg van de woestijn van Edom. 1)

1) Deze laatste weg was de langste en met de meeste moeilijkheden en gevaren verbonden, omdat het leger hier moeilijk te beklimmen bergen moest passeren. Evenwel koos Josafat deze, deels omdat men in het noorden de Syriërs te Ramoth in Gilead (1 Koningen 22: 1vv.) te vrezen had, ten dele ook omdat de Moabieten in vertrouwen op de moeilijkheid om hun zuidelijke grenzen te naderen van deze kant geen aanval verwachten zouden, en daarom op deze wijze onvoorbereid overvallen en geslagen konden worden; eindelijk echter (en zonder twijfel wel het meest) met het oog op de koning van Edom, wiens troepen men op deze weg tot zich kon trekken, misschien minder met het doel om daardoor het leger te versterken dan veeleer om zich te vergewissen, dat hij niet, terwijl Josafat tegen de Moabieten in het veld lag, een nieuwe poging tot afval zou wagen door andermaal het rijk van Juda binnen te dringen (1Ki 22: 48)..

9. Alzo trok de koning van Israël, Joram, door het gebied van het rijk van Juda en vervolgens door de woestijn, die tussen het gebergte Seir en de zuidelijke spits van de Dode Zee gelegen is tot aan de zuidelijke grenzen van Moab, de Wady-Ahsy (Nu 21: 11), heen, en de koning van Juda, Josafat, en de van de laatste afhankelijke, wat zijn naam betreft, niet nader bekende koning van Edom; en als zij zeven dagreizen op deze weg van 16 mijl omgegaan waren, en eindelijk in de nabijheid van de opperste wilgenbeek aangekomen waren, waar het alleen mogelijk was in het land van de Moabieten te komen, zo had het leger en het vee, dat ter proviandering van het leger en tot het dragen van de pakkaasje (vs. 7) hen navolgde, geen water. 1)

1) God laat soms toe, dat Zijn volk door hun onvoorzichtigheid zich in benauwdheid brengt, ten einde de Wijsheid, Macht en Goedheid van Zijn Voorzienigheid verheerlijkt worde in hun verlossing..

De Wady el-Ahey of wilgenbeek heeft anders een nooit uitdrogende bron; dat zij nu geen water meer geeft, gebeurt door Gods bijzondere leiding, die beide koningen onder Zijn tucht neemt en elk van hun wat heeft mede te delen. Bij Joram wil de Heere de profeet Elisa, die omstreeks deze tijd zijn werkzaamheid als Elia's opvolger begonnen had, invloed en gezag verschaffen en door hem de koning zo mogelijk van zijn afgodisch bestaan (vs. 2vv.) afkeren, en God wil Josafat van het verbondgenootschap met Joram, als deze niet anders wordt, afbrengen evenals Hij hem vroeger door de mond van de profeten vanwege zijn verbintenis met Achab en Ahazia had bestraft..

10. Toen zei 1) de koning van Israël, terstond in de nood wanhopend, omdat in zijn hart geen levend geloof aan God en diens macht om te helpen, huisvestte, en zijn geweten hem integendeel veroordeelde: Ach, dat de HEERE deze drie koningen in deze verderf aanbrengende landstreek geroepen heeft, om die, met hun gehele leger zonder slag of stoot in de hand van de Moabieten te geven!

1) Dit is het kwellend vermogen van het kwade geweten, dat het in ieder voorval een sombere betekenis weet te vinden. Het is een naargeestig schilder, aan wie geen schriktoon donker genoeg is, om er niet nog enige akelige trekken aan toe te voegen; een gekleurde spiegel, waarin het minste ongeval de gedachte van een vuurstroom uit de Goddelijke toornschaal

aanneemt; een ongeluksprofeet, die niets dan verderf en jammer aanzegt; een nachtvogel in het stormachtige donker, die slechts een eentonig, angstverwekkend geluid voortbrengt. Onze gewetenstoestand kleurt ons leven en aardse lotsbedeling; het geweten, gereinigd door het bloed van het Lam, strooit zijn verheerlijkend licht over alle verhoudingen van ons aanzijn hier beneden; het geeft aan alles een goede en weldadige betekenis, en ontnemt het bittere de dodelijke prikkel; het boze daarentegen scherpt het, ja, brengt de prikkel aan, waar hij ontbreekt, en weeft slechts schaduwen, rouwfloers en treursluiers..

Meer dan waarschijnlijk behelsde deze morrende wanhoopskreet een bedekt verwijt tegen Josafat, omdat deze die weg had aangeraden en gewild. Immers, Josafat (vs. 11) vat terstond het woord op en vraagt naar een profeet van de Heren. Wij zien hieruit duidelijk het verschil tussen Joram en Josafat. In de hoge nood, terwijl Joram niets anders heeft dan wanhoopskreten, begeeft Josafats geloof hem niet, maar duikt zijn vertrouwen op zijn God weer op..

11. En Josafat zei, met een kalm en gepast woord, omdat zijn vroom en gelovig hart een Helper kende ook uit de dreigendste benauwdheid: a) Is hier geen profeet van de HEERE, dat wij door hem de HEERE mochten vragen 1) hoe wij gered konden worden? Toen antwoordde een van de knechten van de koning van Israël, misschien een van de profetenzonen, die bij de oproep van de koning (vs. 6), mee te velde had moeten trekken, en zei: Hier is Elisa, de zoon van Safat, die water op Elia's handen goot, 2) de dienaar van de nu uit de wereld weggenomen Elia en zijn bestendige metgezel.

a) 1 Koningen 22: 7

1) Gods nachtegalen kunnen zich toch niet verloochenen, hoewel zij overdag en bij zonneschijn ook nog zo lang zwijgen; daalt de nacht, dan beginnen zij hun lied, en als het stormt zingen zij meestal het schoonst..

2) Hoe komt Elisa toch zo op eens in het krijgslager en in deze brandende, ongastvrije wildernis? Nu, gij herinnert u (2Ki 2: 25), hoe hij zich na het bloedige toneel te Beth-el in de eenzaamheid terugtrok. Zijn zachtaardig en teder besnaard gemoed was door deze schrikwekkende daad, waartoe de Geest van God hem gedreven had, dermate geschokt, dat hij, alvorens zijn profetische verrichtingen te kunnen voortzetten, behoefte had om zich te herstellen en tot bedaren te komen, en het nog eenmaal en duidelijker uit de mond van zijn God te vernemen, dat hij recht had gehandeld en in waarheid naar Gods mening en overeenkomstig Zijn gebod was te werk gegaan. Daarom begaf hij zich met spoed in de eenzaamheid, en gij weet, het waren stille bossen op de berg Karmel, waar hij zich terugtrok. Nadat hij hier enige tijd in biddende gemeenschap met zijn Verbondsgod had doorgebracht en door diens vertroostende toespraak de blijdschap van zijn gemoed had teruggekregen, begaf hij zich weer in de naam van de Heere naar het toneel van zijn werkzaamheid en wel naar Samaria. Toen hij daar aankwam, stond het leger van het rijk van Israël juist gereed naar Moab op te rukken. Toen dreef hem de Geest, en met de Geest de liefde, om zich aan de legerscharen van zijn volk op enige afstand aan te sluiten. Wel waren de wapens, waarmee hij zich gordde, niet vleselijk; maar toch kwam het hem in de gedachten, dat er zich

omstandigheden konden opdoen, waarin ook hij aan zijn ten strijde getrokken landgenoten, enige bijstand zou kunnen verlenen. Mozes uitgestrekte armen (Exodus 17: 8vv.) en Samuëls wonderdadige voorbede (1 Samuel 7: 7vv.) zweefden hem voor de geest, en zo ging hij vol blijder moed, het gehele volk op zijn priesterlijk hart dragend, naar de strijd; en wie zou het de eenvoudige, ongewapende achterblijver, in zijn ruw kameelharen kleed, kunnen aanzien, dat hij inderdaad als werktuig van de grote Bestuurder van de veldslagen daarboven, de gehele strijd zou beslissen en Israël's legioenen van de vreselijkste ondergang redden?.

12. En Josafat zei: Het woord van de HEERE is bij hem; gewis zal ook deze, wanneer hij een leerling van de grote profeet Elia is, Gods woord kunnen meedelen. Zo trokken om uit Elisa's mond de uitspraak van de Heere te vernemen, tot hem af 1) de koning van Israël, en Josafat, de koning van Juda, en de koning van Edom.

1) De tenten van deze koningen stonden ongetwijfeld, om een goed overzicht over het leger te verlenen, op een hoogte; zij zelf evenwel door het ongeluk verootmoedigd, begaven zich persoonlijk tot de profeet, in plaats van hem tot zich te roepen..

Josafat eerde een profeet, bij wie het Woord van de Heere was, zo hoog, dat hij hem niet ontbood, maar zich in persoon daarheen begeven wilde, waar hij hem vinden zou. De anderen waren mede genegen, om de profeet die eer te bewijzen, omdat zij zich in gevaar bevonden, en hem zochten te bewegen, om medelijden met hen te hebben. Dus behaagt het God een nederige te verhogen, evenals Elisa hier een eer genoot, die zich zeker zeer groot vertoonde, omdat drie koningen tezamen aan zijn deur klopten en hem om bijstand verzochten..

13. Maar 1) Elisa zei tot de koning van Israël, die terstond in naam van de beide anderen het woord had opgevat, en de zaak, die hen naar de profeet dreef, aan deze had bekend gemaakt: Wat heb ik met u te doen, dat gij u met uw aangelegenheid tot mij wendt, die een profeet van de Heere ben? a) Ga heen tot de profeten van uw vader, die tevens voorgangers zijn bij de kalverdienst (1 Kronieken 21: 6), en tot de profeten van uw moeder, de Baäl-profeten (1 Koningen 18: 19) en laten deze u bescheid geven. Maar de koning van Israël zei tot hem: Neen, niet zo, zendt mij niet weg; want de HEERE heeft deze drie koningen, niet alleen mij, maar Josafat en Edoms koning, die hier voor u staan, geroepen, om die in de hand van de Moabieten te geven, 2) daarom kan Hij ons alleen uit de benauwdheid redden.

a) 1 Koningen 18: 19

1) Joram zat in nood, verkeerde in doodsgevaar. In zo'n toestand is, menselijkerwijze gesproken, het hart nog wel eens ontvankelijk voor het woord van boete en berouw. Daarom spreekt Elisa hem zo scherp aan, paait hem niet, maar zet het mes diep in de wond, opdat er nog een vreedzame vrucht van de gerechtigheid zou worden geboren. Hij verwijst hem daarom naar zijn kalveren of afgoden, om bij deze hulp te zoeken, opdat Joram het nietige ervan zou erkennen..

2) De koning van Israël wijst de profeet op de godvruchtige Josafat, die ook in dezelfde ellende verkeert. Oh, wil hij zeggen, doet gij het dan niet om mij, doe het dan omwille van Josafat en laat mij dan in zijn bescherming delen!.

14. En Elisa zei: Zo waarachtig als de HEERE der heerscharen leeft, voor a) wiens aangezicht ik sta, wiens dienaar ik ben, zo ik niet het aangezicht van Josafat, de koning van Juda, opnam, ik zou u, die slechts door ogenblikkelijke nood gedwongen, naar de Heere en Zijn woord vraagt, niet aanschouwen noch u aanzien, 1) maar zou u aan uw lot overlaten!

a) 1 Koningen 17: 1

1) In zeker opzicht ziet ook de Heere, evenals Elisa, de persoon aan. Hoe dikwijls herhaalt zich nog in de wereld, wat daar in de woestijn gebeurde! Hier wordt een leger behouden of het overwint, omdat het, naar men zegt, goed geoefend is of aangevoerd wordt; en in de grond lag de oorzaak van de gelukkige uitslag in de aanwezigheid van een kind van God, die stil en ongemerkt in de rijen zich bevindt, maar God zag zijn persoon aan en breidde om zijnerwille over de gehele schaar Zijn beschermende vleugel uit. Ginds trekt een dreigend onweer aan zekere plaats voorbij; men schrijft de bewaring aan een gunstige omstandigheid of aan een wijze maatregel van de Overheid toe; maar de ware oorzaak van de redding is in de armste, onaanzienlijkste hut van de plaats te zoeken, daar woont een mens, die de Eeuwige liefheeft, en die mens bidt..

15. Nu dan, brengt mij, opdat ik onder de tonen van muziek mijn ziel in de juiste stemming brengen en in de voor de aanschouwing van de goddelijke dingen noodzakelijke toestand van profetische verrukking geraken kan (1 Samuel 7: 2), een speelman, 1) harpspeler. En het geschiedde toen de speelman op de snaren speelde, dat de hand van de HEERE, in de Geest van de voorzegging, die in hem levendig werd, op hem kwam (1 Koningen 18: 46).

1) Hij begeert een speelman, d.i. iemand, die wel kon zingen en spelen op muziekinstrumenten, een die gewoon was, bij het spelen een lofzang te zingen ter verheerlijking van God en van Zijn wonderbare werken. Het liefelijk Psalmgezag zou zijn geest vervrolijken, zijn gemoed in een aangename kalmte brengen en hem opwekken, om God te verheerlijken, terwijl hij dan ook het best in staat zou wezen tot ontvanging van de profetische inblazing. Want ofschoon het profeteren een gave van God was, konden echter de middelen in het werk gesteld worden tot verkrijging van die gave, waartoe onder andere behoorde het hanteren van het muziekinstrument, zoals hetzelfde dan ook in de scholen van de profeten zeer gewoon was (1 Samuel 10: 5)..

De muziek is een hartversterkend en verkwikkend middel, waardoor men zware aanvechtingen en boze gedachten verdrijft, waardoor het hart tot rust gebracht, gesterkt en verkwikt wordt. De Schrift leert, dat God graag zang en snarenspeel hoort. Speel dan helder op en zing erbij, totdat de zwaarmoedige gedachte wijke, zoals Daniël en Elisa deden..

Elisa kende de invloed van de muziek. Zijn gemoed, door de opwelling van verontwaardiging tegen de verachtelijke vorsten buiten de gewone stemming gebracht en hevig ontsteld, had

behoefte aan bezadigdheid en rust. De Heilige Geest kan zich, menselijkerwijze gesproken, onder het gewoel van al deze inwendige redeneringen niet doen verstaan. Het opbruisen van heilige verontwaardigingen en vorige ijver, die in zijn gemoed het fluisteren van de Geest schier verdoofde, moest eerst gestild worden. Zodanige uitwerking verwachtte Elisa op grond van vroegere ervaring van de muziek. Hij verlangde een harpser. De speelman komt, slaat de maat aan, begint te spelen, en ziet....de volle akkoorden doen de goede uitwerking. De koningen wordt het plechtig te moede; hun harten worden tot eendracht gestemd. In de ziel van de profeet wordt de storm van het blakend ijvervuur gestild, en zij kan zich weer vrij met de zachte trillingen van deze liefelijke tonen tot de zalige nabijheid van de HEERE verheffen. In zijn binnenste is het stil geworden als in een eenzame kamer, zodat hij zelfs het zachte gelispel van de Geest verneemt. Het lijkt op de effen waterspiegel van een bergzee, waarop geen golfje zich meer parelt, en waarin de sterren van de hemel liefelijk haar glans weerkaatsen. In dit ogenblik van herstellende bedaardheid en aandacht buigt zich dan ook de HEERE met Zijne openbaring tot zijn zoon neer. De Heere begint te spreken met zijn knecht. De Geest getuigt de geest van de profeet, wat hij te spreken, te raden en te doen heeft..

Het snarenspeel dient, om hem in de kalme gemoedsstemming te brengen, waarin hij de stem van de Heere zal kunnen vernemen. In de onrustige legerplaats, na de ontroering, die zich van hem meester maakt bij het gericht van Joram, is dit zeker niet overbodig..

Met bovengenoemde verklaringen verenigen wij ons ten dele. Het komt ons echter voor, dat er nog een andere reden was, waarom Elisa de speelman laat komen. Niet allereerst om Joram alleen, later toch is hij zeer welwillend tegen deze koning (5: 8; 6: 21vv.), maar bovenal het feit, dat de vrome Josafat hier tot hem komt in vereniging met de beeldendienaar Joram en de afgodendienaar, de koning van Edom, doet Elisa's ziel trillen van verontwaardiging. Of heeft de Heere het aan Josafat niet duidelijk genoeg doen blijken, dat het hem niet wel kan gaan in verbintenis met de koning van Israël? Heeft Josafat dan zo weinig uit de behaalde teleurstellingen geleerd, dat hij nogmaals de koning van Israël ter wille is, om zich met hem in een strijd tegen andere volken te verbinden? O.i. ligt in de uitdrukking "zo ik niet het aangezicht van Josafat, de koning van Juda, opnam", een bedekt verwijt jegens die koning. Elisa kan en mag het niet goedkeuren, dat hij Josafat daar in dat gezelschap voor hem ziet. Aan die Josafat is door Micha tijdens Achab en door andere profeten tijdens Ahazia een slechte afloop voorspeld. Wat zal hij moeten doen? Gaat hij op de uiterlijke omstandigheden af, dan moet hij een vijandelijke afloop voorspellen. Maar de gedachte aan Josafat, die godvrezende koning van Juda brengt hem in een zachtere stemming. Hij wil en zal de mond van de Heere om raad vragen. Hij zal zich door de Geest van God laten besturen. Maar dan moet hij in een andere meer Godgewijde stemming komen. En opdat dit zou gebeuren, heeft hij nodig, dat de muziek, de gewijde Psalm hem aftrekt van al de uiterlijke omstandigheden en hem volkomen van een wil maakt met de wil van zijn God. En de Heere zegt Zijn pogen en openbaart hem, wat hij tot de verbonden koningen moet zeggen..

17. Want zo zegt de HEERE verder: Gij zult wel geen wind zien, die zich soms nog voor een onweer verheft, en gij zult geen regen zien, die het water aanbrengt; nochtans zal dit dal morgen tegen het aanbreken van de dag (vs. 20), met water vervuld worden, zodat gij zult drinken, gij en uw vee, dat bestemd is om geslacht te worden, en uw lastdieren.

In het vertrouwen op het woord van de Heere, dat hun verkondigde wat nog niemand zag, moesten zij zorgen dat alles zeer rijkelijk met water voorzien werd..

19. En gij zult hen geheel en al ten onder brengen en hun doen, zoals zij, wanneer zij de overwinning behaald hebben, met uw land gedaan zouden hebben, en daarom alle vaste steden, en alle uitgelezen steden slaan, en zult alle goede vruchtbare bomen 1) vellen, en zult alle waterfonteinen stoppen; en alle goede stukken land zult gij met stenen verderven 2) zodat zij voor altijd braak zullen blijven liggen.

1) Het was anders de kinderen van Israël verboden (Deuteronomium 20: 19vv.) op deze wijze bij de belegering van vijandelijke steden te werk te gaan; bij deze gelegenheid evenwel moest met Moab, dat zich altijd betoond had een vijand van het volk van God te zijn, voor altijd een einde gemaakt worden..

2)Letterlijk: smart toevoegen, in de zin van verderven, d.i. de akkers met stenen vervullen, zodat zij onvruchtbaar werden..

20. En het geschiedde 's morgens, na de dag, waarop Elisa alzo gesproken had en de koningen in vertrouwen op zijn woord de grachten hadden laten graven, en wel ten tijde dat men het spijsoffer 1) offert, dat er, ziet, water door de weg van Edom, 2) van de kant van Edom, kwam, en het land, de gehele streek, waar de drie verbonden legers gelegerd waren, met water vervuld werd.

1) Er wordt uitdrukkelijk gezegd, dat de Heere regen gaf, omtrent de tijd van het spijsoffer, om daarmee aan te duiden, dat de Heere zich aan Zijn volk weer als de Verbondsgod openbaarde, om het offer aan de HEERE gebracht..

2)Waarschijnlijk had de Heere in de oostelijke bergen van Edom een groten plasregen laten vallen, waarvan de Israëlieten evenwel niets hadden bemerkt; het water kwam ten tijde, waarop het gewone morgenoffer in de tempel te Jeruzalem gebracht werd, om de rechtmatige godsdienst in het oog van Joram, die aan de kalverdienst overgegeven was eer te geven en hem te herinneren, dat alleen op de weg, door de Heere verordend, Zijne genade en Zijn welgevallen verkregen konden worden..

Vs. 21-27. De Moabieten, tot verdediging van hun land, aan zijn grenzen gelegerd, bespeuren de volgende morgen wat zij nog nooit gezien hadden, dat het beekdal met water gevuld is en houden dit water, door de zon beschenen, voor bloed en menen dat de vijanden het onderling oneens geworden zijn en elkaar omgebracht hebben. Terwijl zij nu in het Israëlitisch leger dringen, om buit te maken, worden zij door Israël volkomen verslagen hun steden worden ingenomen en hun velden verwoest. Alleen Kir-Moabs, op een hoge rots gelegen en aan alle zijden door een diep en eng dal omgeven, blijft zich nog verdedigen; maar reeds verkeert deze vesting in gevaar van veroverd te worden, als de koning van Moab het waagt zich een doortocht te banen, en offert, als dit niet gelukte, zijn eerstgeboren zoon op de muur voor het oog van de belegerden. Over deze gruwel ontzet, trekken de kinderen van Israël zich terug en zetten hun overwinning niet verder voort.

21. Toen nu, om weer op de veldtocht (vs. 9), terug te komen, al de Moabieten hoorden, dat de koningen van Israël, Juda en Edom opgetrokken waren, om tegen hen te strijden, zo werden zij samengeroepen van al degenen af, die de gordel aangordden, d.i. de twintigjarige leeftijd bereikt hadden (Numeri 1: 3) en daarboven, en zij stonden aan de grenzen van hun land, ten einde de aanrukkende vijanden het indringen te beletten.

22. En toen zij zich op de dag, dat de kinderen van Israël water geschonken werd, (vs. 20) 's morgens vroeg uit hun leger, dat zij in de nabijheid van de wilgenbeek opgeslagen hadden, opmaakten, en juist achter hun rug de zon over dat water oprees, en daarop haar schijnsel wierp, van welk water de Moabieten geen gedachte konden hebben, omdat de beek ten volle uitgedroogd was, zagen de Moabieten dat water tegenover rood als bloed,

1) ten gevolge van een optische (gezichtkundige) misleiding kwam hun het water in het beekdal niet als water, maar als een bloedstroom voor.

1) Zij zagen het water in het dal, waar de Israëlieten en Edomieten gelegerd waren, alsof het van een rode kleur was, omdat de morgenzon daarop scheen, zoals nu hun ontroerde verbeelding kracht daaraan gaf, en dit deed hen denken dat het bloed was, waarin zij des te eerder konden mistasten, omdat zij wisten, dat de grond hier natuurlijkerwijze dor en zonder grachten of waterstromen was, vooral in een droog jaargetijde, terwijl er ook geen geluid van wind of regen was geweest..

Van de vers gegraven rode aarde van de groeve had het daarin veranderde water een rode kleur verkregen, die door de daarop vallende stralen van de morgenzon nog aanmerkelijk versterkt werd, zodat het uit de verte op bloed geleek. De Moabieten konden aan de gedachte van gezichtsbedrog zo veel te minder plaats geven, als zij wisten, bij hun kennis van het terrein, dat de Wady toen geen water bevatte, en zij van de regen, die ver van hen verwijderd in de bergen van Edom gevallen was, niets gezien of bemerkt hadden. Daarom lag het voor de hand te denken, dat het water bloed was en dat bloed kon niet anders zijn oorzaak hebben dan hierin, dat de vijanden onder elkaar een groot bloedbad hadden aangericht, temeer, omdat de jaloezie tussen Israël en Juda hun bekend was en de Edomieten slechts als gedwongen bondgenoten mee waren uitgetrokken..

27. Toen nam hij, in zijn wanhoop het uiterste beproevende, om de toorn van zijn goden te verzoenen en hun bijstand voor zich te verkrijgen, zijn eerstgeboren zoon, die in zijn plaats koning zou worden, en offerde hem, aan zijn god Kamos of Milcom (2Ki 1: 2), tot een brandoffer op de muur, voor het oog van de belegeraars. Daarom kwam een zeer grote toorn 1) over Israël, omdat het hele leger in de hoogste mate door afschuw voor deze daad werd aangegrepen; daarom trokken zij van hem, de koning van de Moabieten, weg in plaats van nog langer in een land te vertoeven, waar dergelijke gruwelen werden gepleegd, en keerden terug in hun land, een ieder in zijn land.

1) In het Hebreeuws Wajehikètsef chadool al Jischraël. En er werd een grote toorn in Israël. Zo geeft de Statenvertaling. Anderen vertalen met over Israël. Deze laatste vertaling kan ook. Dit woord toorn wordt veel in de Heilige Schrift voor de toorn van de Heere gebruikt (Jozua 9: 20; 22: 20 Jes. 34: 2, 54: 8; 60: 10 Zach. 1: 2; 2 Kronieken 19: 10). Sommigen denken dan

ook aan die toorn. Toch wordt op andere plaatsen, zoals Prediker 5: 16 en Esther 1: 8 door dit woord de menselijke toorn, of zoals in de laatste plaats, een twisting aangeduid. Naar onze mening hebben wij het woord in laatstgenoemde betekenis te verstaan, en daarom het woord le (al) op te vatten in de zin van Bekèreb, d.i. in het midden van, zoals het zo dikwijls voorkomt (zie Job 30: 16; 1 Samuel 4: 19 De zin is dan deze, dat in het midden van Israël, d.i. in het midden van de bondgenoten een grote toorn ontstond, niet alleen over het feit, dat Moabs koning tot deze gruweldaad overging, maar wellicht van de zijde van Edom, dat zij hem tot zo'n daad gedwongen hadden, zodat zij besloten af te trekken. Zij hadden toch betrekkelijk hun doel bereikt, hadden de koning van Moab getuchtigd voor zijn opstand, zijn land verwoest en hem weer onschadelijk gemaakt. De mening van sommigen (Keil), dat de toorn van de Heere over Israël kwam, is niet te verdedigen, omdat zij de koning van Moab toch niet hadden gedwongen, om zijn zoon te offeren. Zij hadden volle vrijheid de stad te belegeren, omdat de Heere beloofd had, de Moabieten in hun hand te geven (vs. 18)..

HOOFDSTUK 4.

VIJF WONDERWERKEN VAN ELISA.

Vs. 1-7. Hier volgt een reeks wonderdaden van Elisa, door hem gedurende de tijd van de regering van koning Joram verricht en die ons een denkbeeld geven, deels van de voortgang en bloei van de profetenscholen, deels van de verhouding van de profeet tegenover de vromen in den lande en van de roem van zijn naam tot buiten de grenzen van het rijk. Eerst horen wij hoe de weduwe van een voormalig profetenjongen de man Gods haar nood klaagt, omdat zij diep in schulden zit en de schuldeisers nu haar beide zonen tot lijfeigenen willen nemen, ten einde op deze wijze betaling te verkrijgen, zij bezit niets meer dan een kruikje olie; maar op Elisa's gebod laat zij zich door haar buurvrouwen lege vaten geven, sluit zich met haar zonen op en giet uit haar kruik in deze vaten, en de geringe voorraad wordt door Gods macht zodanig gezegend, dat de vaten allen tezamen vol worden en met de ontvangst voor hun inhoud niet alleen de schulden kunnen gedekt worden, maar het overschietende ook voor het onderhoud van de arme familie genoeg blijkt te zijn.

1. Een vrouw nu uit de vrouwen van de zonen van de profeten, volgens de overlevering de weduwe van de in 1 Koningen 18: 3vv. genoemde Obadja, die naderhand zijn betrekking aan het hof van de koning had verloren en door zijn weldadigheid aan de profeten van de Heere bewezen, zich in schulden gestoken had (1Ki 18: 15), riep tot Elisa, op zekere tijd, terwijl de profeet van de veldtocht tegen de Moabieten, waaraan hij deel genomen had, terugkeerde en zijn werk als verzorger van de profetenscholen weer opvatte, zeggende: Uw knecht, mijn man is gestorven, en gij weet, dat uw knecht de HEERE was vreemde, en dus niet als gevolg van zijn lichtzinnigheid mij en mijn zonen in grote armoede achtergelaten heeft; nu evenwel, terwijl ik niet in staat ben de gemaakte schulden te voldoen, is de schuldeheer gekomen, om mijn beide kinderen voor zich tot knechten te nemen (Leviticus 25: 39vv. MATTHEUS. 18: 25).

4. Kom dan, wanneer gij ze bij elkaar hebt gebracht, in uw woonvertrek, en sluit de deur voor u en voor uw zonen toe, om niet door anderen gestoord te worden en alle nutteloze beweging te vermijden; daarna giet van de olie uit uw kruik, in al die vaten en zet weg, dat vol is, 1) zo dikwijls gij een vat vol gegoten hebt, laten uw zonen het wegdragen en u een nieuw aanreiken, zodat gij met ingieten niet hoeft op te houden.

1) Zelf moest zij de vaten vol gieten, opdat zij haar geloof zou tonen en opdat haar geloof geoefend zou worden. Niet onopgemerkt mag blijven, dat zij de deur moest sluiten, omdat dit haar geboden wordt, opdat aan de Heere alleen de eer zou worden gegeven en hoogmoed haar hart niet zou binnensluipen. Zoals het zaad in de vore in stilte ontkiemt, benedenwaarts wortel schiet en opwaarts uitspruit, zo ook moet in haar het geloof, door de werking van de Geest in de stilte van de eenzaamheid ontluiken, groeien en tot wasdom komen..

7. Toen kwam zij, vol van aanbiddende verwondering over Gods macht, waarheid en goedheid, tot Elisa, en gaf het de man Gods te kennen, dat zij gedaan had zoals haar bevolen was, en dat het ook gebeurd was wat hij haar in de naam van de Heere had toegezegd; mocht

hij haar ook nu nog zeggen, wat zij met de volle vaten beginnen moest; en hij zei: Ga heen, verkoop de olie en betaal uw schuldhoeve van de ontvangst; gij dan met uw zonen, leef met het overige, 1) want de geschenken zegen bedraagt nog meer dan gij tot dekking van uw schulden nodig hebt.

1) Als de Heere geeft, blijft er altijd nog wat over; Hij neemt niet slechts een nood weg, maar geeft nog een zegen bovendien. Bovendien wil Hij dan nog, dat de schuld tegen de naaste vooraf voldaan worde, eer wij Zijn zegen genieten..

O hoe helder en blauw was de duistere hemel van haar leven weer geworden en hoe liefelijk en veelbelovend had de toekomst zich voor haar opgeklaard. Het was haar een zalige droom. Maar dat de hulp en uitredding zo onverwacht, en wel langs deze weg en zo onmiddellijk van God gekomen was-dàt gaf pas echt de glans van de heerlijkheid. Daardoor kenmerkte zij zich als een ondubbelzinnig bewijs van Gods liefde en genade, als een onderpand van Zijn Vaderlijke zorg en bewaring; daardoor drukte zij het zegel op het woord: Vreest niet, want Ik, de Verzorger van de weduwen en de Vader van de wezen, ben met u en zal bij u zijn..

Vs. 8-37. Een andere dubbele wonderdaad verricht Elisa nog in de eerste jaren van de regering van koning Joram aan een vrouw te Sunem, een stad in de stam van Issaschar. Zij had hem niet alleen bij zijn reizen door het land gastvrij opgenomen, maar ook een bijzonder verblijf voor hem in haar huis gereed gemaakt; daarvoor wil hij haar dankbaarheid betonen en belooft haar, die tot dusver onvruchtbaar gebleven was, en ook wegens de vergevorderde leeftijd van haar man geen uitzicht op moedervreugde meer had, een zoon. Deze wordt haar ook binnen het tijdsverloop van een jaar op buitengewone wijze door God geschenken, maar als het kind tot knaap is opgegroeid, sterft het aan een zonnesteek. Zij begeeft zich tot de profeet om hulp, en deze maakt werkelijk haar dood kind weer levend.

8. Het geschiedde ook op een dag, ongeveer omstreeks dezelfde tijd, waarin de gebeurtenis voorviel, in de vorige passage verteld, toen Elisa op zijn reizen door het land, niet alleen om de profetenscholen te bezoeken, maar ook de harten van het volk van de valse goden te bekeren tot de levende God, naar Sunem doortrok, een stad aan de zuidwestelijke helling van de kleine Hermon (Jozua 19: 18; 1 Koningen 1: 3), dat daar een grote, d.i. aanzienlijke, vermogende vrouw was, voor het woord van de Heere ontvankelijk, die hem aanhield om brood te eten. Voorts gebeurde het, zo dikwijls hij in het vervolg doortrok, week hij daarin, nadat hij eenmaal met haar bekend geworden was, en zij immer haar huis voor hem openstelde, om daar telkens brood te eten.

10. Laat ons toch een kleine opperkamer van een wand maken boven op het dak van ons huis (Deuteronomium 22: 8) en laat ons daar voor hem zetten een bed en tafel en stoel en kandelaar, zo zal het geschieden, wanneer hij tot ons komt, dat hij daar verblijft 1) en er zich op zijn gemak voelt.

1) Zo gebeurde het toen ook. Haar man, die eveneens de Heere vreesde, was met het voorstel volkomen tevreden; en Elisa die wel wist dat men het hier goed met hem meende en alles deed om de wil van de Heere, voelde zich bij deze mensen ook wel thuis. Zo dikwijls de

profeet zich daar ophield, was het de Sunamitische en haar man en al de huisgenoten, als ware de woning opeens in een tempel of heiligdom veranderd. Zachtjes ging men op en af: de heilige man, zo dacht men, kon wel bidden of mediteren. Alle aangezichten stonden vriendelijker; men wist, deze heilige stond met de HEERE in een betrekking, zo wonderbaar en innig als dit met niemand van hen het geval was, en menigmaal kwam het hun voor, als ware de HEERE zelf tot hen gekomen. Een profeet, krachtig in woorden en werken, behoorde ook in onze woning gereede en bestendige opname te vinden (Openbaring 3: 20). Heeft de Heiland woning hij ons gemaakt? Is ons huis een woning van God bij de mensen geworden? Openbaren zich in ons familieleven de vruchten van de Geest, waarvan Paulus (Gal. 5: 22 5.22) spreekt? Schamen wij ons niet het gebed en Gods Woord rijkelijk onder ons te laten wonen? O, zalig huis waar men u, o ware Zielevriend, Heere Jezus Christus opgenomen heeft! Waar Gij onder alle gasten, die komen de meest geëerde en geliefde zijt; waar aller harten U tegemoet kloppen en aller ogen op U zien, waar aller lippen naar Uw wil vragen en allen op Uw wenk wachten..

11. En het geschiedde op een dag, nadat Elisa een bestendige gast in het huis geworden was, dat hij daar als naar gewoonte kwam, en hij week in die opperkamer, en legde zich daar neer.

12. Toen zei hij, de volgende morgen, nadat hij bij zichzelf had overlegd, hoe hij de vrouw, die hem in de naam van een profeet opgenomen had, ook het loon van een profeet toevoegen zou (MATTHEUS. 10: 41), tot zijnjongen, zijn knecht (1 Koningen 18: 43) Gehazi: Roep deze Sunamitische, dat zij tot mij kome. En toen hij ze geroepen had, stond zij voor zijn aangezicht, voor Elisa, maar uit diepe eerbied (vs. 9) bleef zij op behoorlijke afstand voor de deur van het vertrek staan.

13. (Want hij, de profeet, had hem, zijn knecht, gezegd, door wie hij met haar sprak, omdat zij geen vrijmoedigheid had in zijn onmiddellijke aanwezigheid te verschijnen: Zeg nu tot haar: 1) Zie, gij zijt zorgvuldig voor ons geweest met al deze zorgvuldigheid; wat is er in dank voor u te doen? is er iets om voor u te spreken tot de koning, of tot de krijgsoverste, waarbij mijn tussenkomst van nut kan zijn? En zij had gezegd: Ik woon gerust en stil in het midden van mijn volk. 2)

1) Elisa spreekt zelf niet tot haar, maar laat haar door Gehazi vragen, of zij iets te verzoeken heeft. De profeet doet dat, opdat zij des te vrijmoediger haar wensen zou openbaren. Elisa weet, wellicht ten gevolge van de geschiedenis met de drie koningen, dat hij invloed heeft bij de koning. Het is daarom, dat hij aan deze vrouw ter vergelding voor al haar liefde en bereidwilligheid aanbiedt, haar voorspraak bij de koning, of bij de krijgsoverste te zijn, indien zij zich in een of andere zaak verongelijkt waant..

2) Hiermee wil zij zeggen, dat zij een gerust en tevreden leven heeft, niet verongelijkt wordt en over niets heeft te klagen, zodat zij geen voorspraak bij de koning of bij de krijgsoverste behoeft..

19. En het zei tot zijn vader, toen het met beide handen het hoofd vasthoudende, op het veld aankwam: Mijn hoofd, mijn hoofd! 1) Hij dan, de vader, die het geval niet als zo gevaarlijk beschouwde, zei tot een jongen, die juist het dichtste bij hem was: Draag hem tot zijn moeder.

1) Wij hebben hier aan de zogenoemde zonnesteek te denken, een door de hevige inwerking van de zonnestralen op het onbedekte gedeelte van het hoofd ontstane hersenontsteking; in het Oosten steekt de zon reeds vroeg zeer gevoelig, daarom moeten wij ons over dit ziekteverschijnsel (Psalm 121: 6 Judith 8: 3) op de vroege voormiddag niet verwonderen. Ook kan het schijnsel van de maan zeer nadelig werken, zoals bijv. in Texas het slapen in de vrije lucht bij heldere maneschijn dikwijls zwelling van het hoofd, verstandsverbijstering en soms de dood tot gevolg heeft..

20. En hij, de knecht, droeg hem, de knaap, en bracht hem in het ouderlijke huis te Sunem, tot zijn moeder. En hij zat op haar knieën, terwijl de moeder uit alle macht worstelde om de hand van de dood van haar lieveling af te houden, tot aan de middag toe; toen stierf hij. 1)

1) Ach, waarom deed de Heere dit toch? Ik weet het niet, geliefden, om welke reden Hij het nodig vond, de planten te Sunem met zo'n doordringende dauw te begieten. Moesten zij eraan herinnerd worden, dat de hemel niet op aarde is, maar daarboven; of had het zoontje te veel plaats in de harten van de ouders ingenomen, die de Heere opnieuw voor zich wilde veroveren; of was het voor de goede lieden nodig, op de vleugels van een verheven smart wat hoger boven de heuvels van deze aarde opgeheven te worden; of wel liepen zij gevaar om te vergeten, dat hun geluk van ogenblik tot ogenblik van Gods vrije genade en ontferming afhankelijk was: ik weet het niet. Dit weet ik evenwel: deze zaak neemt een heerlijk einde, en de zwaar beproefden zullen van deze doornstruik van de bezoeking slechts druiven en vijgen inzamelen..

21. En zij, spoedig beslist, waar zij bij zo'n onverwachte en zware ramp hulp zou zoeken, ging op naar de kamer op het dak (vs. 10), en legde hem, de knaap, alsof hij niet dood ware, maar alleen slapende, op het bed van de man Gods; daarna sloot zij de deur van de kamer voor hem achter zich toe, zodat niemand tijdens haar afwezigheid daarin kon gaan, en ging uit, 1) kwam van het dak af, om een boodschapper naar het veld te zenden.

1) Hoe verwonderlijk stil en bedaard betoont zich deze voorzichtige, godvruchtige vrouw! Niet een enkel ongeduldig woord ontvalt haar in deze zielgrievende omstandigheid, zij is als doof voor de redeneringen van het vlees en schijnt niet te letten op de bewegingen van de moederlijke genegenheid en liefde. Hij, die haar deze zoon, omdat zij onvruchtbaar was, gegeven had, was ook in staat, om hem uit de dood opnieuw in het leven te herstellen. En dit geloofde zij, als een rechtgeaarde dochter van Abraham. Zij had gehoord, hoe de weduwe te Sarphat haar zoon, die ook gestorven was, levend had teruggekregen uit de handen van Elia, en omdat de Geest van Elia rustte op Elisa, had zij zo'n vertrouwen op de goedheid van God, dat zij geloofde, dat deze profeet mede gemachtigd was, om haar kind, zo gunstig aan haar gegeven en zo schielijk haar ontruikt, uit de dood te herstellen en dat hij waarlijk deze weer zou opwekken. Door dit geloof heeft zij haar dode weer in het leven teruggekregen. In dit geloof gesterkt, maakte zij geen toestel tot het begraven van haar kind, maar tot de opwekking

van deze; want zij legde het op het bed van de man Gods, niet twijfelende, of hij zou nog haar vriend wezen. O vrouw, groot is uw geloof!.

23. En hij zei, liet haar zeggen: Waarom gaat gij heden tot hem? het is geen nieuwe maan noch sabbat, waarop men bij de profeet op godsdienstige vergaderingen gewoon is bijeen te komen 1) (De 28: 15). En zij, terwijl zij de bode nog eens tot hem zond, zei, ten einde hem gerust te stellen, en een omstandiger verklaring aangaande hetgeen zij voorhad te ontwijken: Het zal wel zijn, 2) het is alles in orde, laat mij slechte begaan; hetgeen haar man dan ook deed, en haar een jongen met een ezelin van het veld toezond.

1) Wij zien uit deze plaats, dat niet alleen door de vromen, in het rijk van de tien stammen, de sabbatten en nieuwe maanfeesten door onthouding van alle arbeid gevierd werden (Amos 8: 5), maar de profeten hun ook een vergoeding voor de tempeldienst in Jeruzalem en voor het Levitische priesterschap in hun persoon en de stichtelijke bijeenkomsten, door hen ingesteld, aanboden. Dit is het eerste begin van de latere synagogen of scholen..

2) In het Hebreeuws Schaloom. Letterlijk: Vrede is het, maar hier gebruikt, om hem wel geen bestemd antwoord te geven, maar toch zo een, wat hem van verder onderzoek deed afzien..

25. Alzo ging zij heen en kwam tot de man Gods, op de berg Karmel. 1) En het geschiedde toen de man Gods, Elisa, haar van tegenover zag, reeds in de verte zag aankomen, dat hij tot Gehazi, zijn jongen, zei: Zie, daar is de Sunamitische.

1) Omdat de weg van Sunem tot aan de noordwestelijke helling van de berg Karmel, waarop het Elia's-klooster zich bevindt (1Ki 18: 20) 6 mijl bedraagt, en deze voor de tijdruimte, waarin deze gebeurtenis plaatsheeft, een veel te verre afstand schijnt te zijn, zo moet misschien ook hier aan de zuidoostelijke zijde van het gebergte el Mohraka gedacht worden, tot waar de Sunamitische slechts, uren had af te leggen. Misschien was die hoogte wel sinds de tijd, waarin Elia daar een offer gebracht had, een gewijde hoogte geworden, waarop bij gelegenheid van Sabbat- en nieuwe-maanfeesten, geregeld godsdienstige samenkomsten plaats hadden; of evenwel in 1: 9vv. en 2: 25 deze plek eveneens of wel die van het Elia's-klooster als schouwtoneel moet aangenomen worden, is niet te beslissen..

26. Nu, loop toch haar tegemoet, en zeg tot haar: Is het wel met u? is het wel met uw man? is het wel met uw kind? want hij vermoedde reeds dat haar en haar huis een ongeluk moest overgekomen zijn, dat haar tot hem dreef. En zij zei tot Gehazi, wie zij haar geval niet wilde mededelen, voordat zij tot de man Gods gekomen was: Het is wel. 1)

1) Het is duidelijk, waarom zij tot Gehazi zei: Het is wel. Het doel van haar reis was toch niet de knecht, maar de profeet zelf. Had zij aan haar jongen gezegd (vs. 24), om niet op te houden eer zij het hem zou zeggen, zij wil zich ook niet door de knecht van Elisa doen ophouden. Had zij gezegd, hoe het bij haar thuis was, dan had dit de reis verlengd en een onnodig oponthoud gegeven. Zonder wellicht naar hem op te zien, altijd doorgaande, antwoordt zij nu kortaf..

Ook in dit antwoord had zij waarheid gesproken; want het stond volkomen goed met haar dode kind; want er was bij haar enige hoop, dat het haar door Elisa, tot des te groter vreugde van haar gehele huis, teruggegeven zou worden..

27. Toen zij nu tot de man Gods op de berg kwam, vatte zij zijn voeten. Maar Gehazi, menende dat zij de waardigheid van zijn heer te veel voorbij zag (Mark. 10: 13), trad toe om haar af te stoten. Maar de man Gods zei: Laat ze geworden, want haar ziel is, zoals uit de ontroering blijkt, die in haar gelaat en gebaren zichtbaar is, in haar bitterlijk bedroefd, en de HEERE heeft het voor mij verborgen en mij niet door een openbaring van Zijn Geest in mijn binnenste verkondigd 1) wat haar drukt en kwelt (2Ki 2: 10); wij moeten dus wachten totdat zij zelf het ons bekend maakt.

1) God openbaart zijn knechten, de profeten, niet alle dingen, maar wel alles, wat nodig is, Zijn gehele raad aangaande de zaligheid van de mens. De oorzaak van deze droefheid werd niet bekend gemaakt aan de profeet, omdat de Heere wilde, dat hij die verstaan zou uit de mond van de vrouw zelf..

28. En zij, nu ook werkelijk de mond openende om te klagen, maar datgene wat haar op het hart lag slechts in zekere zin te kennen gevende, omdat zij aan het eind van haar met zoveel spoed aangevangen reis gekomen, in de zielsstemming van iemand verkeerde, wier hoop met vele twijfelingen te kampen had, zei: 1) Heb ik een zoon van mijn heer begeerd? Ik was reeds aan deze gedachte gewend geraakt, dat ons huwelijk onvruchtbaar zou blijven; hebt gij uit eigen beweging door uw bemiddeling bij God uitgewerkt, dat mij een zoon geschonken werd. Waarom hebt gij dan geen zorg gedragen, dat ik hem ook behield? Zei ik niet, toen gij het woord van de belofte (vs. 16) tot mij sprak: Bedrieg mij niet; nu is het gebeurd, ja, het is mij nog veel erger gegaan dan alsof uw woord nooit vervuld was.

1) Wat er eigenlijk was voorgevallen, meldt de diepbedroefde vrouw niet. Zo is haar hart overstelpt van droefheid. Zij veronderstelt, dat Elisa uit haar klacht wel begrijpen zal, wat er heeft plaatsgehad en terstond zal meegaan, om haar kind weer te doen herleven. Er is een grote overeenkomst tussen de gestalte van deze vrouw en die van Maria Magdalena bij het lege graf van de Heere. En de weg, die Elisa met haar houdt, heeft veel van die, welke de Heere met Maria heeft gehouden. Het is er de Heere en Elisa om te doen, om de aandacht alleen te bepalen bij de Almacht en Trouw van de Heere Heere. Beide werden opgeleid tot het geloof. Daarom zendt Elisa ook eerst Gehazi, opdat niet alleen deze, maar ook de vrouw zou verstaan, dat het niet lag aan de staf, noch aan de mens, maar dat God alleen machtig was, vreugde te scheppen te midden van droefheid en het gewaad van de lof te geven voor een benauwde geest. Elisa voelde terstond, wat die vrouw wil, waarom zij zich tot hem gespoed heeft. Hij wil en zal aan haar verlangen voldoen, maar op zo'n wijze, dat God en God alleen erdoor verheerlijkt wordt..

29. En hij, Elisa, terwijl hij zeer goed verstond wat de Sunamitische met haar korte, afgebroken klacht zeggen wilde, zei tot Gehazi, ofschoon hij reeds vooruit wist hoe weinig deze zou uitrichten: 1) Gord uw lenden, en neem mijn staf in uw hand, en ga spoedig heen naar Sunem, als

a) gij iemand vindt, groet hem niet, en als iemand u groet, antwoord hem niet; 2) en leg mijn staf op het aangezicht van de jongen, of gij hem daarmee uit de dood mocht opwekken.

a) Luk. 10: 4

1) Elisa vooronderstelde bij de vrouw de bijgelovige mening, als ware de kracht om wonderen te doen, op magische wijze aan zijn staf verbonden, en als zielzorger hield hij het voor zijn plicht, haar hart van verkeerde voorstellingen te zuiveren, en haar door de daad te overtuigen, dat hier alles op Gods genade en het echte geloof aankwam. Nu heeft hij wel de vrouw niet geheel en al verkeerd beoordeeld, hoewel deze later een verlicht en zuiver geloof doet blijken, veeleer is er veel verkeerd in het hart van de Sunamitische mede in het spel gekomen, toen zij zich zo haastig tot de man Gode begaf en hem op zo onstuimige toon haar leed klaagde; wel echter zou zij zich zeer spoedig van zekere verkeerdheden hebben laten genezen, zonder dat de ervaring in vs. 31 vermeld nodig was. Daarentegen behoefde een ander, op wie Elisa's herderlijke bemoeiingen eveneens betrekking hadden, een zodanige beschamende ondervinding; wij menen Gehazi. Zo, dus dacht de lichtzinnige knaap, toen zijn heer hem met de staf wegzond, "zo draag ik dan toch eenmaal de scepter en ben koning", hij loopt bijna ademloos naar het stadje, en had hij het slechte durven doen, hij zou een ieder die hem tegenkwam, toegeroepen hebben: Komt met mij naar Sunem; daar zult gij wonderen zien..

2) Uit het slot van de vorige opmerking blijkt reeds de ene bedoeling van dit verbod; aan de ijdele en hovaardige gedachten van de dienaar van de profeet wordt een perk gezet, zodat ze geen wortel schieten, en daardoor nog meer smart op zijn hart uitoefenen. Bovendien had Elisa (en dit is de andere bedoeling bij zijn verbod) Gehazi, terwijl hij hem voor verstrooiing bewaarde, gelegenheid willen geven om tot zichzelf in te keren, en zich door gebed tot volvoering van zijn verheven last voor te bereiden, wanneer hij namelijk voor zo'n voorbereiding vatbaar, en niet zo'n lichtzinnige knaap geweest was. De verklaring, die een grond voor dit verbod alleen daarin zoekt, dat de Oosterlingen met wijdlopijge begroetingen veel tijd verliezen, terwijl hier grote haast nodig was, vergenoegd zich met de schaal, in plaats van op de kern te letten..

30. Maar de moeder van de jongen, met de dienaar van de profeet en diens staf alleen niet tevreden, omdat zij enkel op hem en zijn gebed haar vertrouwen gevestigd had, zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten 1) ik blijf bij u, totdat gij in eigen persoon met mij meegaat! Hij, Elisa, stond dan op en volgde haar na, omdat hij toch alle reden had om zich over een zo verlicht en standvastig geloof te verheugen.

1) Een voor God wenende en treurende, en met haar zuchtende en van begeerte pleitende ziel laat zich niet gemakkelijk afwijzen, maar is gereed om, zoals vroeger de Patriarchen, met een nederige vrijmoedigheid te zeggen: Ik kan, ik mag, ik zal u niet laten gaan..

Hieruit blijkt wel, dat zij geen grote verwachting had van Gehazi; de man Gods, de opvolger van Elia moet zij hebben. Echter, ook van de man Gods moet zij afgebracht worden, om te genieten, dat de Heere, die haar dat kind had gegeven, het haar ook alleen kon teruggeven..

31. Gehazi nu was voor hun aangezicht doorgegaan, kwam vroeger dan zij te Sunem aan; en hij legde de staf op het aangezicht van de jongen; maar er was geen stem, noch opmerking, de dode gaf geen geluid, noch enig bewijs van weer teruggekeerd leven. Zo keerde hij, Gehazi, verlegen over het mislukken van zijn proefneming om de knaap op te wekken, weer hem tegemoet een gedeelte van de weg, die hij gekomen was, totdat hij zich weer in de nabijheid van de profeet bevond, en bracht hem boodschap, zeggende: De jongen is, niettegenstaande ik overeenkomstig uw aanwijzing uw staf op zijn aangezicht heb gelegd, niet ontwaakt. 1)

1) Nee, de staven van de mannen van God doen het niet; de zaak is wat men daarachter kan plaatsen. Een wonderstaf is het gebed, de bezwering in Jezus' naam, het beroep van het geloof op het een of ander Goddelijk beloftewoord, hoe dikwijls heeft het werk van de hel daarvoor de wijk genomen, zijn bergen daardoor verplaatst en zeeën gedeeld! Ja, de wereld gehoorzaamt het wenken van zo'n staf als maar het geloof die hanteert; maar als daarvoor vormen of klanken in de plaats komen, gekunstelde vertoning in plaats van geloof, dan ziet men karikaturen van het heilige, belachelijke Gehazi-tonelen. Heb geloof, zij het ook maar als een mosterdzaad, en alles is u onderworpen; speel de gelovige, en wees een meester in dat spel, als een beschaamde dwaas verlaat gij het toneel..

33. Zo ging hij in de kamer, zonder iemand als getuige met zich te nemen, en a) sloot de deur voor hen beiden, voor zich en de dode, toe; en bad tot de HEERE¹) (1Ki 17: 21).

a) MATTHEUS. 6: 6

1) Dood en duivel, maakt u thans tot de strijd gereed! Hier is meer dan Gehazi, meer dan een houten staf, meer dan een leeg formuliergeprevel. Hier is hij, die op het Woord van de Almachtige en op Zijn arm vertrouwt; hier de kracht van het geloof, dat bergen verzet en de wonderdadige adem van het gebed..

34. En hij, 1)Elisa, klom op het bed, en legde zich neer op het kind, en leggende zijn mond op zijn mond, en zijn ogen op zijn ogen, en zijn handen op zijn handen, breidde zich over hem uit. 2) En het vlees van het kind werd warm, ten gevolge van de levenskracht, die van zijn lichaam, dat met de Heilige Geest vervuld was, op het kind overging.

1) Deze opwekking van de dode knaap door Elisa heeft veel overeenkomst met de door Elia volbrachte opwekking van een dode (1 Koningen 17: 20vv.), maar onderscheidt zich hier, wat aard en wijze van haar totstandbrenging betreft, zo duidelijk van die, dat men reeds daaruit kan opmaken, hoe Elisa niet de dubbele macht van Elia's Geest heeft bezeten. Weliswaar strekte zich Elia driemaal over het dode kind uit, maar op zijn gebed keerde dan ook terstond de dode in het leven terug, terwijl bij Elisa de herleving tragsgewijze tot stand wordt gebracht..

2) Deze manipulaties (bewegingen met het lichaam) van de profeet hebben vele, zelfs gelovige, uitleggers verleid hier aan een door de kracht van het dierlijk magnetisme bewerkte levendmaking te denken. Maar door het dierlijk magnetisme is nog geen dode opgewekt; een schijndood te veronderstellen, wordt door de duidelijke tekstwoorden tegengesproken..

35. Daarna kwam hij terug, 1) stond hij weer op van het bed, om nieuwe kracht tot het verdere werk uit God te putten, en wandelde in het huis, in de kamer, eens hierheen, en eens daarheen, eens heen en weer, biddende en met de Heere worstelende, en klom ten tweeden male weer op het bed, en breidde zich als voorheen over hem uit; a) en de jongen niesde tot zevenmaal toe; daarna deed de jongen, na volkomen in het leven teruggekeerd, zijn ogen open.

a) 1 Koningen 17: 21; 2 Koningen 8: 1 Hand. 20: 10

1) Beter: Daarna keerde hij zich om. Niet op eenmaal kwam het leven in het kind. Wel werd het bij de eerste maal warm, maar het herleefde nog niet. Hiermee had God voor, om de profeet en daarna de vrouw te doen verstaan, dat de herleving zou gebeuren, niet omwille van de mens, maar om Zijnentwille. Zoals Elia tot zevenmaal moest smeken om regen, zo ook moest Elisa herhaaldelijk de Heere aanroepen, om het leven van dit kind. Dat hij zich uitbreidde over het kind, diende tot teken, dat hij als het ware zijn leven stelde in de plaats van het leven van de dode..

36. En hij riep Gehazi, die buiten voor de deur op de bevelen van zijn meester stond te wachten, en zei: Roep deze Sunamitische. En hij, Gehazi, riep ze, en zij kwam tot hem, tot de profeet in de kamer, en hij zei: Neem uw zoon op, 1) zoals gij geloofd hebt, zo is het gebeurd: wij hebben een God, die helpt; de Heere Heere redt van de dood (Psalm 68: 21 68.21).

1) O, sterk geloof van deze Sunamitische, dat ongezien de aanhoudende blijken van de dood van het kind, haar de moed niet deed ontsinken, maar haar hart opbeurde door een levendige hoop en verwachting, dat het in het leven hersteld zou worden, ofschoon dit natuurlijkerwijze onmogelijk was. De oneindige goedheid van de Almachtige zal eerder de wetten van de natuur verbreken, dan toelaten, dat een waarachtig en verzekerd geloof teleur wordt gesteld..

37. Zo kwam zij, en viel voor zijn voeten, en boog zich in diepe eerbied voor de man Gods, met wie de Heer zo klaarblijkelijk was, ter aarde; en zij nam haar zoon op, en ging uit. 1)

1) Waarheen? men vermoedt het wel, maar men kan haar ditmaal niet volgen; de geschiedenis sluit het kamertje achter haar toe. Wij wandelen met zachte tred daar voorbij: wij horen daar binnen een snikken, zo het schijnt, dan van vreugde, dan van schaamte, en afgebroken woorden klinken daar doorheen, woorden van hulde, lof en dank. O, wij laten de onuitsprekelijk getroffenene alleen! Aan de voeten van de Heere is zij met haar kind neergezonken; zij vernieuwt haar overgave aan de God van haar heil; zij wijdt Hem haar kind als Zijn eeuwig eigendom toe; zij legt haar alles aan de voeten van de troon neer. Heilig, betekenisvol ogenblik! Maar vooruit, vooruit! in dit ogenblik mogen wij haar niet beluisteren; verheugen wij ons echter dat de Heere Zijn naam onder de mensenkinderen verheerlijkt, en dat Zijn goedheid eeuwig duurt over degenen, wier naam Hij eenmaal in het boek des levens geschreven heeft..

Zie aangaande de latere voorvallen in het leven van deze vrouw: 8: 1-2. De oude kerkvaders hebben echter in deze geschiedenis een voorstelling van diepzinnige geestelijke waarheden gezien. Zoals Elisa zijn dienstknecht met de staf vooruit zendt zo heeft Christus ook Mozes

met de Wet vooruit gezonden; de Wet had evenwel geen macht om de dode zondaars levend te maken; Christus zelf heeft moeten komen, Zich met onze natuur verenigen en ons door Zijn Goddelijke kracht verwarmen en weer levend maken..

Vs. 38-44. Twee andere wonderen hebben betrekking op het levensonderhoud van de profetenjongeren te Gilgal. Ten eerste: als Elisa in een tijd van duurte zijn jongeren daar van een zeker gerecht laat voorzien. Wanneer deze spijs ongezond blijkt te zijn, weet Elisa daaraan de schadelijke werking te ontnemen. Ten tweede: wanneer de door een man uit Baäl-Salisa gebrachte eerstelingsgave voor de 100 profetenjongeren niet genoeg schijnt te zijn, verkondigt hij in de kracht van Gods Geest, dat deze geringe voorraad zo door de Heere gezegend zal worden, dat niet alleen allen daarmee verzadigd zullen worden, maar er ook nog iets over blijft.

38. Toen nu Elisa, tijdens een rondreis gedurende welke hij jaarlijks meermalen de profetenscholen bezocht, weer te Gilgal, in het gebergte van Efraïm, waar zich een dergelijke school bevond (2: 1), kwam, zo was er honger in dat land, een zevenjarige droogte van 890 tot 884 v. Chr., waarvan in 8: 1vv. verder gesproken zal worden, en de zonen van de profeten zaten voor zijn aangezicht, aan zijn voeten (Hand. 22: 3), en lieten zich door hem, hun meester en leraar, in Gods woord onderrichten, en hij zei, na geëindigd onderwijs, om zijn jongeren nu ook naar het lichaam te verzorgen,¹⁾ (Mark. 8: 1vv.) tot zijn jongen, waarschijnlijk niet Gehazi (vs. 12vv.), maar de profetenjongen, die juist op deze dag in de profetenschool te Gilgal dienst deed: Zet de grote, tot voedsel voor de gehele school voldoende pot aan het vuur, en zied (of kook) een gerecht van moes voor de zonen van de profeten.

1) Dit voorval gebeurt zeker in de gemeenschappelijke verzamelplaats, die misschien tegelijk als leer- en eetzaal dient..

39. Toen ging een ander uit de leerlingen, aan wie de zorg voor de proviand was opgedragen, uit in het veld om moeskruident, eigenlijk groente: kool, augurken, te lezen, en hij vond een wilde wijnstok of ranken, een gewas aan een wijnstok gelijk, en las daarvan zijn kleed vol wilde kolokwinten ¹⁾ (Ex 12: 34); en kwam, en sneed ze in de moespot, zonder aan de schadelijke uitwerking van dit voedsel te denken, want zij, de profetenjongeren kenden ze, deze kolokwinten, niet, zodat geen van hen het hem belette.

1) Vele uitleggers Winer e.a. denken hier aan de wilde, zogenaamde ezels-augurken; zij zijn eivormig, een vinger lang, ongeveer een duim dik, hebben een bittere smaak en barsten, wanneer zij rijp zijn, bij de minste aanraking open; het gebruik daarvan veroorzaakt sterke ontlasting en kan de dood tot gevolg hebben. De Septuaginta en Vulgaat verstaan daaronder kolokwinten, die eveneens tot het geslacht van de augurken behoren, hun ranken over de grond uitbreiden, ronde, gele vruchten dragen, van de omvang van een grote sinaasappel; ook zij zijn bitter, brengen koliek teweeg, tasten de zenuwen aan en kunnen in zekere hoeveelheid gegeten, werkelijk de dood veroorzaken..

De vertaling van de Septuaginta en Vulgaat is de beste.

40. Daarna schepten zij de nu reeds gekookte spijs voor de mannen op om te eten; en het geschiedde toen zij aten van die moes, dat zij riepen, verschrikt door de onbeschrijfelijk bittere smaak en in de mening, dat zij met een vergiftigende, doodaanbrengende vrucht te doen hadden, en zeiden: Man Gods, de dood is in de pot, 1) dat is een hoogst schadelijke spijs, die wij niet eten kunnen, zonder dat zij ons de dood aanbrengt. En zij konden hetwegens de bittere smaak niet eten.

1) Van waar, zoals de grondtekst duidelijk aangeeft, deze uitroep van hevige schrik? De tegenstelling was zo groot. Ook de profetenzonen deelden in de druk van de hongersnood. Nu hadden zij door Elisa een heerlijk maal, dachten zij, en ziet opeens staat de dood door vergiftiging hen voor ogen. De zegen veranderd in een vloek. In plaats van het leven de dood. De Heere zou echter tonen, dat ook dit geval moest dienen, om het vertrouwen in Hem te versterken en het gezag van zijn knecht te vermeerderen..

41. Maar hij, Elisa, zei: Brengt dan meel; 1) en hij wierp het 2) in de pot, en hij zei tot de jongen, die de dis van het nodige verzorgde (vs. 38): Schep voor het volk van de honderd profetenzonen (vs. 43) op, dat zij, zonder iets te vrezen te hebben, eten. Toen was er niets kwaads in de pot; de bittere smaak was niet slechts verdwenen, ook de schadelijke werking was weggenomen.

a) Exodus 15: 25

1) Het spreekt vanzelf, dat het meel de bitterheid en schadelijkheid van het kolokwintengerecht slechte enigszins kon wegnemen; dat het die geheel en al wegneemt is een dergelijk wonder, evenals toen (2: 19vv.) het slechte water in Jericho door zout gezond gemaakt werd; het uitwendige middel komt meer als zinnebeeld in aanmerking, dan dat daarin zelf de kracht tot zekere werking zou gelegen hebben. Een levend God is de Heere Heere, die met de krachten van hemel en aarde beide doet wat Hij wil. Geen ding in de wereld heeft een absolute (onbepaald werkzame) kracht; wie zal met beslistheid zeggen: dit werkt dat, en dit bewerkt weer wat anders. Alles werkt in ieder bijzonder geval uit wat het moet. God heeft zich meer dan het werkeloze opzienersambt over de dingen buiten Hem voorbehouden; Hij grijpt vrij en werkzaam daarin, verandert krachten, wetten en eigenschappen naar Zijn welbehagen..

In welke mate kan zelfs de onbeduidendste stof in kracht en werking verhoogd worden, wanneer een woord van God zich daarmee verbindt! Dan is een schaal zout genoeg om eene gehele streek land voor het ontzettende van een verdorring te bewaren (2: 19vv.); een houtsplinter maakt een Mara-bron zoet en drinkbaar (Exodus 15: 23vv.); een weinig met speeksel vochtig gemaakt slijk geeft aan de blindgeborene het gezicht (Mark. 8: 22vv.); een dropje olie geeft aan de stervende zieke de gezondheid terug (Mark. 6: 13 Jak. 5: 14 5.14). De geneeskracht van ieder medicijn hangt toch daarvan af, dat een ingrediënt (bestanddeel of innemsel) niet ontbreekt, de uit te spreken zegen van God; zonder deze is het meest doordachte recept een schrijffout; komt het zegenend woord daarbij, dan komt het zoveel op het substraat (het aangewende middel) niet aan. Een schaal helder water doet dezelfde dienst als het kostelijkste innemsel of de krachtigste drank..

42. En er kwam, enigentijd nadat de vorige geschiedenis had plaats gehad, maar toch ook tijdens een duurte (vs. 38), toen Elisa zich opnieuw in de profetenschool te Gilgal ophield, een man van Baäl-Salisa, een plaats in het land Salisa, de streek ten westen van Gilgal (1 Samuel 6: 4), en bracht de man Gods broden van de eerstelingen, zoals naar het gebod (Numeri 18: 13; Deuteronomium 18: 4vv.) eigenlijk de priesters gebracht moesten worden, maar in het rijk van de tien stammen door de trouwe dienaars van de Heere aan de profeten en hun scholen werden geleverd; hij bracht twintig gerstebroden, en groene aren in haar hulzen door de hitte gedroogd (Le 2: 14); en hij, Elisa, zei tot de profetenjongen, die op die dag de dienst had te verrichten: Geef aan het volk, het gezelschap van mijn jongeren hier in deze zaal (vs. 41), dat zij eten.

Het voedsel, dat aan de profetenjongeren in deze tijd van nood ten deel viel, was slechts voor een maaltijd genoeg, en meer niet. God legde hun een diët op en verzorgde ze schotelsgewijs, niet met zakken of manden vol (Vergelijk de vierde bede van het volmaakte gebed)..

43. Maar zijn dienaar, die niet begreep hoe een zo betrekkelijk geringe voorraad voor de gezamenlijke profetenjongeren voldoende zou zijn, zei: a) Wat zou ik dat aan honderd mannen voorzetten? En hij zei: Geef, zoals ik gesproken heb, aan het volk, dat zij eten, zonder u verder te bekommeren. Want, zo zegt de HEERE: b) Men zal eten, en ook nog overhouden. 1)

a) Joh. 6: 9 b) Joh. 6: 11

1) De profeet weet, dat hij met een wonderdoend God te doen heeft. Hij weet, dat men niet de kracht van het brood zal ondervinden, maar die van Hem, Wiens zegen de voedende kracht in het brood legt. Ook door dit geval wil Elisa het geloof van zijn leerlingen versterken in de Heere, de God van Israël, en het grote onderscheid doen zien tussen de levende God, die spreekt en het is er, die gebiedt en het staat er, en de afgoden..

44. Zo zette hij, de dienaar, zonder zich langer te bedenken, het hun voor, en zij aten; en zij hielden nog over, naar het door Elisa gesproken woord van de HEERE.

Het typische (voorbeeldende) in Elisa's leven, persoon en tijd, komt steeds duidelijker voor de dag; en hoe langer hoe minder kunnen wij daarin de stempel van het Nieuwe Testament miskennen. Zo verheven als de met deze geschiedenis overeenkomende geschiedenis van het Nieuwe Testament (Matth. 15: 32vv. Joh. 6: 5vv.) is nu deze wel niet, omdat zij tot haar in verbinding staat als een zacht vóór-akkoord tot de volle symfonie, of zoals een enkele halm tot een gehele schoof; desalniettemin de halm draagt ook zijn vrucht. Openen wij slechts de aar met enige behoedzaamheid; wij zullen ervoor beloond worden en in menig korenkorreltje blijvende vertroosting inzamelen..

Het doel van de mededeling van deze geschiedenis is dus niet om nog een wonder van Elisa te berichten maar om te tonen, hoe de Heere voor Zijn dienaren zorgde en hun dat beschikte,

wat in de Wet aan de Levitische priesters, was toegewezen, die volgens Deuteronomium 18: 4vv. en Numeri 18: 13 de eerstelingen van koren, most en olie moest hebben..

HOOFDSTUK 5.

NAÄMAN WORDT VAN MELAATSHEID GEREINIGD EN GEHAZI DAARMEE GESTRAFT.

Vs. 1-27. "Zo ergens dan wordt het in de nu volgende geschiedenis duidelijk, dat de tijd van Elisa voorafschaduwingen heeft en naar het Nieuwe Testament wijst. Hier ontvouwt zich reeds de liefde, die daar verscheen, niet opdat zij zou gediend worden, maar om te dienen; hier is de scheidsmuur tussen Israël en de heiden reeds gevallen, zelfs vinden wij hier een beeld vol van betekenis omtrent de doop van het Nieuwe Testament en zoveel, dat ons aan het Evangelie herinnert."

Naäman, de veldoverste van de Syrische koning, aan melaatsheid lijdende, verneemt door een meisje, dat krijgsgevangen is en in de dienst van zijn echtgenote staat, van de profeet te Samaria, die grote tekenen en wonderen doet. Hij gaat tot hem om zich te laten genezen. Wat de profeet hem beveelt, n.l. zich zevenmaal in de Jordaan te wassen, maakt hem die iets geheel anders verwacht had, verdrietig, zodat hij weer op het punt is om weg te reizen. Op aandringen van zijn dienaren, besluit hij toch de doop in de Jordaan te doen plaatshebben. Zodra hij genezen is, reist hij naar Samaria terug, en wil hij aan Elisa grote dankbaarheid bewijzen; deze weigert beslist iets van hem aan te nemen en bemoeit zich slechts met de geestelijke verzorging van de man, die in Israëls God is gaan geloven. Gehazi, de dienaar van de profeet, gedreven door lage hebzucht, sluipt de naar huis terugkerende Syriër achterna en maakt van diens argeloosheid tot zijn voordeel gebruik; tot straf daarvoor legt zijn heer, als hij, weer voor deze treedt, diezelfde ontzettende ziekte op hem, die van Naäman weggenomen was.

Wat den tijd betreft, zo behoort deze geschiedenis achter 8: 1-6 dus in de tijd dat de hongersnood van zeven jaar (4: 38,42) geëindigd en het uur gekomen was, dat de opdracht, eens aan Elia gegeven, om Hazaël tot koning over Syrië en Jehu, de zoon van Nimsi tot koning over Israël te zalven (1 Koningen 19: 15vv.), nu door Elisa, zijn opvolger, volbracht moest worden (8: 7vv; 9: 1vv.). Terwijl de Heere Syrië verkiest tot een werktuig van de over Zijn volk besloten gerichten moet Hij daar tevoren aan een ontvangbaar hart de heerlijkheid van Zijn naam bekend maken, evenals Hij later, voordat hij Assyrië in de dienst van Zijn raadsbesluiten gebruikt, dit volk vooraf voor zo'n doel voorbereidt door de zending van de profeet Jona naar Ninevé (2Ki 14: 25). Deze geschiedenis wordt daarom met de in het vorige hoofdstuk vertelde vijf wonderwerken van Elisa verbonden, omdat ons eerst het bijzondere leven van de profeet in enige beelden voorgesteld moet worden, voordat wij van zijn ingrijpen in de politieke betrekkingen van het land en van zijn invloed op koning Joram horen (6: 8-8: 15).

1. Naäman (= schoonheid) nu, de krijgsoverste van Benhadad II (1Ki 11: 25), de koning van Syrië, was een groot, een hooggeplaatst man voor het aangezicht van zijn heer en van hoog aanzien 1) bij het volk in het land: want door hem, wiens hand het werktuig van God tot de over Achab besloten ondergang geweest was (1Ki 22: 34), had de HEERE de Syriërs verlossing gegeven. Nadat hij eerst daardoor zijn koning nader bekend geworden en door hem aan het hoofd van het leger gesteld was, voerde hij met goede uitslag de oorlogen, misschien

wel die, welke in 6: 8vv. verteld zijn, zodat de Syriërs hun ondernemingen tegen Israël en Samaria gelukten, in zoverre Elisa niet verhinderend tussenbeide trad. Zo was deze man een strijdbaar held, maar melaats. 2)

1) Volgens de overlevering van de Joden, was Naäman niemand anders dan de soldaat, die in zijn eenvoudigheid schoot en Achab trof. Hiervoor is echter geen enkel voldoende bewijs..

De man, die in zijn eenvoudigheid de boog spande en Achab doodde, was naar de getuigenis van de Joden niemand anders dan Naäman.

2) De melaatsheid, deze vreselijke, afschuwelijke ziekte, waarin Israël het beeld zag van het gruwelijkste, wat onder de hemel is, van de zonde, en waarvan genezing de Heere tot een voorbeeld van het zaligste, wat op aarde gebeurt, van de verlossing in Christus, nam (Leviticus 13: 14), werd in Syrië voor een gewoon natuurlijk kwaad aangezien, en verhinderde niet, dat deze Naäman in zijn ambten en waardigheden bleef..

Letterlijk en beter: Deze was als een strijdbaar held melaats. Men ziet hieruit het verschil van behandeling van de melaatsheid in Israël en bij de Syriërs. In Israël werd een melaatse afgezonderd, mocht niet in de gemeenschap van de mensen verkeren, maar buiten op het veld en de voorbijganger nog waarschuwen door het roepen van "onrein". Bij de Syriërs kon een melaatse zelfs hoge staatsambten bekleden, ja, zelfs in de onmiddellijke nabijheid van de koning verkeren. De hogere betekenis van de wetten op de melaatsheid in Israël springt hierdoor duidelijk in het oog. Zij waren niet de zogenaamde wetten op besmettelijke ziekten, want in het Oosten heersten zeer vele ziekten besmettelijker dan de melaatsheid, maar de melaatse was Levitisch onrein geheel zijn leven zolang die ziekte duurde, en daardoor een beeld van de mens, zoals hij in Adam gevallen is en onrein, geestelijk melaats, is geworden. De melaatsheid was beeld van de zonde..

3. Deze 1) zei eens, toen in de familie weer over het zware, door menselijke geneesheren niet te helen leed, van den huisheer getreurd werd, en over het ellendig einde, dat deze overigens zo hoog begaafde en rijk gezegende man tegemoet ging, gesproken werd, tot hare vrouw: Och of mijn heer ware voor het aangezicht van den profeet Elisa, die te Samaria is (Hoofdstuk 2: 25), dan zou hij hem van zijne melaatsheid ontledigen. 2)

1) Het behaagt Gode door zogenaamde kleinigheden grote gedachten en daden te volvoeren. Wat kon op zichzelf onbeduidender zijn dan de gevangenneming van een Israëlitisch meisje door enige Syrische soldaten? Wie zal er veel van gesproken hebben? Maar dit was het middel, waardoor de aanzienlijkste en voortreffelijkste man in Syrië gered en tot het geloof aan den levenden God gebracht werd, het middel, waardoor een straal van heil in de doodsschaduwen van dat heidens wereldrijk viel..

Reeds in de vroege jeugd door een ontzettend hard lot getroffen, moest dit meisje boven duizend anderen enen duisteren en moeilijken levensweg bewandelen. Aan de haren ontrukkt, van volk en land weggevoerd, in ene vreemde stad verkocht, slavin van enen heiden, bleef haar de vreugde der jeugd en het blijde levensgenot vreemd, verdriet en treurigheid

beneveld haar leven. Hoe dikwijls zal zij door heimwee aangegrepen, in verlangen naar vader en moeder, in begeerte, om weer eens een levend woord van waarheid uit den mond van enen profeet, of ook slechts van den geringsten Israëliet te horen, tot God geschreeuwd hebben, van wien zij wist, dat Hij der vreemdelingen hart gadesloeg en aan wien zij zich vasthield, als wiens ogen door alle landen zien, om te helpen, die Hem met hun gehele hart aanhangen! Niet te vergeefs geloofde zij en bad zij tot den Onzichtbare, alsof zij Hem zag; de genezing van haren heer was ook de hare. Want als Naäman van Samaria terugkeerde, gered en genezen, en met de blijde belijdenis: "Zie nu weet ik, dat er geen God is op de ganse aarde, dan in Israël" (vs.15), toen was hij dankbaar jegens de Israëlietische maagd; zonder twijfel schonk hij haar de vrijheid en zond hij haar naar haar land terug..

2) Eigenlijk staat er: Van zijne melaatsheid opnemen. Daaruit blijkt zeer duidelijk, dat hier een Israëlietische spreekt. Want deze uitdrukking is een verkorting voor: van zijne melaatsheid genezen, opdat hij wederom zou kunnen worden opgenomen, n.l. in de gemeenschap der mensen (Num.12: 14 vv.). Als slavin in een vreemd land, heeft zij noch den God van Israël, noch Zijne wetten, noch Zijn profeet vergeten. Zij denkt er niet aan, dat Naäman niet uit de samenleving is uitgestoten. Haar wens is, dat hij weer genezen worde. Uit deze begeerte is duidelijk, dat zij het niet hard heeft gehad in het huis van hare meesteres. De zachte behandeling van deze vrome Israëlietische maagd wordt door God aan Naäman vergolden met de genezing van zijne schrikkelijke ziekte.

4. Op het vrije en betrouwbare woord van het meisje rees echter de gedachte bij hem op, dat die weg, die alleen nog onbetreden was, misschien de enige was om werkelijk geholpen te worden. Toen ging hij 1) in het paleis van Benhadad, en gaf het zijnen heer te kennen, dat hij ene reis naar Samaria wenste te maken, om bij den profeet genezing te zoeken, zeggende: Zo en zo heeft de jonge dochter gesproken, die, uit het land van Israël is 2) en ik ben vol vertrouwen, dat zij recht gesproken heeft.

1) Ook hier weer doet zich Naäman niet kennen als een hoogmoedig en eigenzinnig man. Integendeel, hij let niet op de geringheid van het middel, noch op de onwaardigheid van haar, die hem deze goede tijding bracht. Hij heeft slechts een wens en die wens is: dat hij genezen mag worden.

2) Ach, dat zij, die geestelijk melaats zijn, geen minder aandoening hadden over hun ellende! Al de balsem van Gilead; noch al de kruiden op duizend bergen, kunnen hen reinigen; maar geloofd zij de Goddelijke genade, het gezegend geneesmiddel, door onzen groten Hogepriester verschaft, door onzen groten Profeet, Genees- en Heelmeester toegediend, gaat alles te boven en faalt nooit..

6. En hij, Naäman, bracht den brief van zijnen heer tot den koning van Israël, tot Joram (Hoofdstuk 3: 1 vv.) zeggende: (de inhoud van dezen brief was): Zo wanneer nu deze brief tot u zal gekomen zijn, zie ik hebmijnen knecht Naäman tot u gezonden, dat gij hem ontledigt, bevrijdt van zijne melaatsheid. 1)

1) Benhadad houdt zich slechts aan het algemene, dat hij gehoord heeft: in Israël kon men van de melaatsheid genezen worden; hoe en door wien, daar naar vraagt hij niet; hij laat dat aan Joram over. Hij gebruikt dezelfde uitdrukking als de slavin van Naäman's huisvrouw.

7. En het geschiedde, als de koning van Israël den brief gelezen had, dat hij van schrik zijne klederen scheurde, want Benhadad had zich in zijnen overmoed, waarin hij Joram als, enen vazal beschouwde, zo kort uitgedrukt, dat Joram die woorden slechts kon opvatten als ene godslasterlijke uitdaging tot den krijg. En Joram zei tot zijne hovelingen, in wier tegenwoordigheid hij dien brief ontvangen en wien hij dien voorgelezen had: a) Ben ik dan God, om te doden en levend te maken, dat deze tot mij zendt, om enen man van zijne melaatsheid te onledigen? Want voorwaar, merkt toch, en ziet, dat hij door te vragen, wat geen mens kan te weeg brengen, oorzaak tegen mij zoekt; 1) als ik dezen veldoverste ongenezen moet terugzenden, zal hij een voorwendsel hebben mij op nieuw (Hoofdstuk 6: 8-7: 20) aan te vallen.

a)Deuteronomium 32: 39; 1 Samuel .2: 6.

1) Maar waarom dacht dan Joram slechts aan den nood, dien Benhadad teweeg gebracht had? Waarom dacht hij niet aan den profeet, die reeds in het begin zijner regering bij den tocht tegen de Moabieten hulp verschaft had (Hoofdstuk 3) en ook in de oorlogen met de Syriërs betoond had Israëls wachter en raadsman te zijn? Waarom stelde hij de eer van zijn land tegenover den zieken Syriër zo lichtvaardig bloot, en gedroeg hij zich, alsof er nooit in Israël een melaatse geheeld was, alsof in de gehele geschiedenis van zijn volk nergens ene daad van hulp en genade des Almachtigen was voorgevallen, alsof er in zijn rijk geen profeet machtig in daden en in woorden was?.

Keren wij liever de wapenen tegen ons zelven! Hoe dikwijls stellen ook wij op gelijke wijze de eer van God en van het rijk, waartoe wij behoren bloot en dat, mag men wel zeggen, voor een spotprijs. De geringste tegenspoed, de onbeduidendste moeilijkheid in ons leven-en-wij kunnen ons gedragen, alsof wij met onzen Heere en met al Zijne beloften slechts jammerlijk bedrogen waren. Het was een goed en behartigingswaardig woord, dat eens een Christelijk broeder tot enen anderen zei, die hem met bittere klachten vertelde, hoe lang de Heere het hem reeds aan het noodzakelijkste onderhoud had laten ontbreken. "Och! antwoordde de ander, men moet den Heere niet zo spoedig een kwaden naam geven, noch wanneer Hij soms schijnbaar hard en vreemd handelt, dat dadelijk onder de mensen gaan ronddragen." Het is waar: ons geestelijk patriotisme moest te teder zijn, dan dat wij ook bij de meest raadselachtige lotsbeschikking aanstonds een gelaat zouden zetten, dat de goede stad Jeruzalem bij anderen in miscrediet zou kunnen brengen; wij moesten in plaats van het zeldzame leed, dat ons daarin wedervaart, aanstonds aan de grote klok te hangen, ons integendeel in goddelijke ijverzucht gedrongen gevoelen boven alles de betoningen van genade en trouw bekend te maken die wij daar beleefden.

Voor Naäman zal het een pijnlijk ogenblik zijn geweest. In Syrië geen genezing en hier ook in Israël wacht hem, zo het schijnt, de droevigste teleurstelling. Maar juist langs dien weg moest

ook Naäman leren, dat, als alle menselijke hulp faalt, de God van Israël, de levende God er nog is, bij Wien in waarheid uitkomsten zijn tegen den dood.

8. Maar het geschiedde als Elisa, de man Gods, die zich juist in het huis te Samaria (Hoofdstuk 2: 25) ophield, gehoord had, dat de koning van Israël zijne klederen gescheurd had, want het bericht verbreidde zich te sneller in de stad, daar Naäman's prachtig geleide zoveel opzien had te weeg gebracht, dat hij een zijner leerlingen of Géhazi, zijnen knecht, tot den koning zond, om te zeggen: Waarom hebt gij uwe klederen gescheurd en u tegenover de Syriërs zo rade- en hulpeloos gedragen? Inboorling van een land, dat met gedenktekenen van Jehova's macht en genade als bezaaid is, geeft gij dit land aan de lastering der heidenen prijs, als waren ook hier de bronnen verdroogd, waar zij elders verdroogden, als ware hier de raad ten einde, wanneer de goden en hun priesters geen raad meer weten. Laat hem, den melaatse, die zijnen troost en zijne hoop op den God Israëls en Zijn hand gesteld heeft, nu tot mij komen, opdat hij niet teleurgesteld wederkere, zo zal hij weten, dat er een profeet in Israël is, 1) en alzo dit land van de almachtige hulp zijns Gods niet verlaten is.

1) Dit gezegde van Elisa sluit zich aan, aan de woorden van het Israëlietisch meisje. Niet, om zich zelve de eer te geven, maar om Naäman te doen verstaan dat niet de koning, maar dat God, in Wiens dienst de profeet stond, machtig was, om te doen, wat Joram niet kon. En insgelijks, om hem te kennen te geven, dat niet de afgoden van zijn land, maar de God van Israël alleen de ware God was. Dit doel bereikt Elisa ook. (Zie vs.15).

10. Toen zond Elisa, zonder zich in het minst te schikken naar de meningen van den vreemdeling wiens gehele zijn ene gehele omkering moest ondergaan, zou hij aan Israëls Godgelovig worden, tot hem enen bode voor de deur, 1) zeggende: Ga heen en was u zevenmaal in den Jordaan, en uw vlees zal u wederkomen, 2) dat nu door de melaatsheid weggevreten is, en gij zult rein zijn.3)

1) Dit gedrag is te opmerkelijker, naarmate zulk een voornaam terugtreden minder in de roeping en het karakter van Elisa, den vertegenwoordiger der Goddelijke liefdadigheid ligt. Maar Elisa weet wel wat hij doet, en zich ganse gedrag, hoewel het den schijn heeft van geen klein gevoel van eigenwaarde, ja van trotsheid, openbaart slechts de hoge mate van zijne wijsheid in het verzorgen der zielen, als van zijnen fijnen takt in de waarneming van hetgeen tot ere van zijnen Heere en God wezen kan. De voorname vreemdeling moet in de eerste plaats weten, dat hij hier niet met enen Syrischen tovenaars en afgodspriester, maar met den knecht ener Majesteit te doen heeft, die den persoon niet aanziet en voor wien de menselijke begrippen van groot en klein, van hoog en gering in 't niet verdwijnen. -Naäman moest niet geloven, dat hij in zijne heerlijkheid bij dezen God ook maar het geringste voorhad; hij moest weten, dat hij slechts op enen enigen grond, op 's Heeren hulp mocht hopen, namelijk omdat Jehova een God van genade was en zich in vrije liefde over den zondaar wil ontfermen..

2)Wederkomen, dewijl door deze schrikkelijke ziekte het vlees wegvrut en wegterde en in etter opgelost werd. Naäman verkrijgt daarmee de belofte van volkomen genezing, mits in den weg van kinderlijke gehoorzaamheid aan het woord des Heeren, hier door den profeet tot hem gesproken.

Dat hem geboden werd, zevenmaal zich te baden, staat in verband met het feit, dat hij een zegen ontvangt van den God des Verbonds van Israël (het getal zeven is het getal des verbonds), maar diende ook, om zijne gehoorzaamheid op den proef te stellen. Naäman moest alle hoge gedachten van zich zelve leren afleggen, om alle deze weldaden te ontvangen als verbeurde gunst en ongehoudene goedertierenheid.

3) Naäman moest eerst in de school van ootmoed geleid worden, om van daar in de school des geloofs gebracht te worden: daarom geeft Elisa hem nu ene aanwijzing, aan welke zijn geloof moet beproefd worden. Dat de Jordaan de melaatsheid niet genas, wisten de Syriërs even goed als de Israëlieten. Dan zouden alle die melaatsen, van welke er volgens het woord van onzen Heer (Luk.4: 27) ten tijde van Elisa vele in Israël waren, gemakkelijk van hun ziekte hebben kunnen bevrijd worden, als het baden in den Jordaan dit op zich zelf gedaan had. Maar wie zou hier de diepe betekenis van deze aanwijzing kunnen miskennen? Ook tegen de geestelijke melaatsheid, de zonde, zouden wij slechts iets dergelijks weten te verordenen, als Elisa voor zijnen zieke-een bad, ene wassing maar in andere stromen dan in die van ene aardse rivier..

Welk een eenvoudig middel werd hem voorgeschreven! Hij moest zeven maal een bad in den Jordaan nemen. Ene treffende aanduiding van den doop des Nieuwen Testaments. De melaatsheid is in de Schrift de vertegenwoordiging der zonde; de wassing met water daarentegen is de vertegenwoordiging van de vergeving der zonde uit kracht van het bloed van Christus. Zich zevenmaal wassen is, geestelijk genomen, zich onophoudelijk wassen. Wij moeten geloven in onzen doop, in de verzoenende kracht van Christus' bloed, en geloofd hebbende, wederom geloven en nog eens geloven, en zó tot den einde toe, en wij zullen zalig worden..

11. Maar Naäman werd zeer toornig, minder omdat de profeet hem niet die onderscheiding had laten ten deel worden, die hij verwacht had, als wel omdat het voorgeschreven middel der genezing zo geheel en al tegen zijne gedachten was, dat het hem voorkwam alsof Elisa den spot met hem dreef, en hij toog weg van Samaria in de richting naar Damascus, zonder op den Jordaan, over welken hij trekken moest, acht te slaan, en hij zei, terwijl hij de stad verliet, tot zijnen geleider: Zie, ik zei 1) bij mij zelve: Hij, de profeet, zal zeker uitkomen, en staan, en den naam des HEEREN zijns Gods, aanroepen, en zijne hand over de plaats strijken, die door de ziekte is aangetast, en mij, den melaatse, van mijne ellende ontledigen.

1) Dit: "ik zei bij mij zelve," "ik dacht" is van alles wat op aarde krachtig is het allerkrachtigste, en-zo niet van al het kwade het kwaadste-toch van al het ongelovige het ongelovigste. Dat "ik dacht" heeft de zonde, de ellende en den dood in de wereld gebracht en dat "ik dacht" houdt de verlossing van zonde en ellende en dood bij duizenden tegen, en deze duizenden, als zij in die mening gestorven zijn, zullen het volgend leven in een andere wereld beginnen met een: "ik dacht."

Ik dacht het zou wel goed gaan; ik dacht de zonde zou wel zo veel niet zijn. God zou wel vergeven, de hel bestond niet, de duivel was ene inbeelding, en de vloek een schrikbeeld, de eeuwige verdoemenis een vogelverschrikker. Ik dacht-maar wee! ik bevind het anders, mijn

"menen" heeft mij bedrogen (vgl. Luk.16: 23). Iemand, die eerst ene kaart van een land wilde tekenen, voordat hij het land bereisde, dien zou de gehele wereld voor een dwaas uitmaken, vooral wanneer hij later het land doorreizende, beweerde, dat het dat land niet kon zijn, omdat het met zijne kaart niet overeenkwam. Duizenden maken zich echter op het gebied des geloofs aan dezelfde dwaasheid schuldig en loochenen de waarheid in het aangezicht, dat zij de waarheid niet is, omdat men-o misslag zonder gelijke! -vroeger het signalement van deze dochter des hemels heeft vastgesteld, dan men haarzelve kende en hare trekken beschouwde..

12. In plaats daarvan beveelt hij mij echter mij zevenmaal in den Jordaan te wassen, wat zou dat baten? Zijn niet, als het slechts op baden aankomt, Abana (= hare stenen) en Farpar (= allersnelst), de rivieren van Damascus, die zo schoon, helder en doorzichtig zijn (2 Samuel 8: 6), beter dan alle wateren van Israël, 1) dan deze Jordaan met zijn troebel water; zou ik mij in die niet kunnen wassen en rein worden? Zo wendde hij zich, gelijk reeds gezegd is, haastig van Samaria af, en toog weg met grimmigheid. 2)

1) Van de beide rivieren van Damascus is Abana of Amana zonder twijfel de tegenwoordige Barada of Barady, d.i. de koude rivier, de Chrysorrhoas (Strabo XVI. 755), die in de hoge vlakte, zuidelijk van Zebedany, op den Anti-Libanon ontspringt, door de vlakte van Damascus en door deze stad zelf stroomt en 4 3/4 uur oostelijk daarvan in twee armen, in twee kleine meren zich uitstort. De Farpar is waarschijnlijk de enige zelfstandige stroom van betekenis in het gebied van Damascus; de Awadsch, die uit de vereniging van meerdere beken bij Sa'sa ontstaat en Zuidelijk van Damascus door de vlakte in het meer Heidschâny uitstroomt. Het water van den Barada is helder, zuiver en doorzichtig, terwijl het water van den Jordaan troebel, van een leemachtige kleur is. Waarom Naäman begrijpelijker wijze zijne eigene rivieren voor beter achtte, dan den Jordaan..

2) Het was een eenvoudig middel, doch juist de eenvoudigheid van het middel maakte Naäman toornig. Zo is de mens, zo zijn wij allen. Zo dikwijls deze Syrische gesteldheid bij ons opkomt (want zij is in ons) ergeren wij ons aan de eenvoudigheid van het Evangelie, dingen wij tegen het goedkope aan. De mens wil de zaligheid niet om niet hebben. Hij zal zich gaarne de grootste moeite getroosten om de zaligheid te verkrijgen, maar om zonder alle moeite de zaligheid te ontvangen, dat gaat voor zijne eer als werklustig en werklievend mens te ver. En toch wil God deze allerhoogste gave niet anders geven dan om niet. Aan de zijde Gods heeft onze zaligheid genoeg, heeft zij alles, heeft zij het bloed van Christus gekost; doch daarom wil God er nu niet het minste meer voor hebben. De mens moet niets meer doen dan geloven, dat God Zijnen Zoon voor den zondaar tot een Heere en Zaligmaker gemaakt en aan hem gegeven heeft..

De blindheid van den mens komt hier treffend uit. Naäman wilde God voorschrijven, hoe deze doen moest en nu Gods weg regelrecht indruist tegen zijn weg en hij hoegenaamd geen verband ziet tussen het middel en het doel, gaat hij in toorn heen. In zijn blindheid verwerpt hij moedwillig het middel door God verordineerd. Zo doet ook de blinde zondaar, die het kruis van Christus verwerpt, dewijl de prediking daarvan hem ene dwaasheid en ene ergernis is.

13. Toen traden zijne knechten toe, wien de Heere op dit ogenblik van beslissing uit genadig ontfermen ene goede gedachte in het harte gaf, 1) en spraken tot hem en zeiden: Mijn vader! 2) (Hoofdstuk 6: 21; 13: 14; 1 Samuel .24: 12 die profeet tot u ene grote zaak gesproken had, u iets zeer moeilijks, iets, dat met grote opofferingen gepaard ging, bevolen had, zoudt gij ze niet gedaan hebben zonder enige bedenking? 3) hoe veel te meer kunt gij nu deze kleine en geringe zaak beproeven, naardien hij tot u gezegd heeft: Was u, en gij zult rein zijn? Het komt er toch in deze zaak slechte op aan, of hij werkelijk een profeet des levenden Gods is, die helpen kan; is hij dit, zo is het hetzelfde welk middel hij kiest, klein of groot (1 Samuel .14: 6).

1) Wat al het verstand van de verstandigen niet ziet, ziet in eenvoudigheid een kinderlijk gemoed.

2) Dat vertrouwelijk toespreken toont, dat Naäman jegens zijn onderdanen een goed en welwillend meester was. (Matth. 8: 5 vv.)..

De bestraffing was zeer bescheiden en voorzichtig. Bijaldien zij, gelijk ongeschikte en pluimstrijkerige dienstboden in dit geval zouden gedaan hebben, huns meesters toornige verbolgenheid aangehitst en zich aangeboden hadden, om den profeet het geleden ongelijk betaald te zetten, wat zou dan van hen zijn geworden? Zeker zouden zij het vuur uit den hemel, of enig ander vernielend oordeel Gode over zich gehaald hebben. Maar hetgeen iets zeldzaams was, zij kozen de zijde van den profeet. Elisa ofschoon bemerkende, hoe zijn reden en gedrag Naäman in een kwaden luim hadden gebracht, bekommerde zich echter niet, om hem te bevredigen. Het was voor hen niet zonder gevaar, bij aldien zijn toorn bleef aanhouden, doch de Voorzienigheid gebruikte zijne dienaren, om hem tot inkeer te brengen..

Ook dit vertrouwelijk toespreken met "mijn vader" bewijst de goede verstandhouding tussen Naäman en zijne dienaren. Daarvan plukte de Syrische generaal nu zelf de liefelijke vruchten.

3) Het komt veel meer met de neiging van den natuurlijken mens overeen door eigene inspanning, door de zwaarste zelf-pijnigingen en offeranden den hemel te winnen, dan het zonder menselijk toedoen en zonder verdienste door Gode genade bereide heil in de eenvoudigheid en ootmoed des geloofs aan te nemen. De menselijke natuur, zegt een godgeleerde van onzen tijd, is ene geborene tegenstandster van het Evangelie; en Dr. Martin Luther schrijft: "De wereld wil onzen Heere God den hemel afwinnen, afverdienen, afkopen, hoewel Hij door de gehele wereld laat uitroepen: "Ik wil uw God zijn, uit genade wil Ik het u geven, uit genade en om niet wil Ik u zalig maken." Daarom staan ook in de Roomse kerk de boetedoeningen in zo hoog aanzien. Duizenden, die vermoeid en belast zijn en naar vrede met God smachten, laten het zich welgevalen, wanneer zij naar de uiterste einden der aarde gewezen worden; zij zouden aanstonds de bedevaart zonder zolen onder de voeten, zonder deksel over hun hoofd in gloeiende hitte en verstijvende vorst, blootgesteld aan al het woeden der elementen, afleggen, maar in het Evangelie van Gods vrije genade kunnen zij zich niet vinden, omdat dit met hun zinnelijk gevoel en hun menselijke mening niet overeenstemt..

14. Ten gevolge van deze toespraak week zijn toorn en kwam hij tot betere gedachten. Zo klom hij af, 1) en doopte zich, 2) dompelde of wies zich (Heb 9: 10) in den Jordaan zevenmaal (Jos 6: 5), naar het woord van den man Gods; a) en zijn vlees kwam weer, volgens de belofte van Elisa (vs.10), gezond en vol levenskracht, gelijk het vlees van enen kleinen jongen, 3) en hij werd rein.

a) Luk.4: 27.

1) In het Hebr. dryw (Wajered). Beter: Hij daalde af, n.l. van Samaria naar den Jordaan.

2) Dat ook wij ons dan laten raden door de knechten van God, die het eenvoudig geloof in het Evangelie gedurig ons voorstellen als het enige middel tot zaligheid..

Het geloof, hetwelk wij hier bij Naäman aantreffen, is het dusgenaamde geloof der wonderwerken, dat geloof, hetwelk nodig is, zal de Heere Zijne wonderen aan een schepsel verrichten. Dit gaat straks over in een historisch geloof, wanneer hij belijdt, dat er geen God is op de ganse aarde, dan in Israël (vs.15). Verder komt Naäman niet, ten minste niet op dit ogenblik, zoals blijkt uit vs.17 en 18.

3) O, ongehoorde gebeurtenis! Wie heeft zulk een wonder gezien! Geen onzuiver plekje is er meer aan zijn lijf te bekennen. Zijn gelaat blinkt als dat van een jongeling. Zijne ogen fonkelen als heldere sterren; en niet alleen, dat het afzichtelijk schilferige pantser der plaag is achtergebleven, ook het verloren vlees is teruggekomen. Het lichaam is fris, gezond en vlezig, als dat van een kleinen jongen, en rein en wit als albast van het hoofd tot de voeten. O, hoe rijk aan vreugde, hoe plechtig en verheven is dit ogenblik. Eén gevoel zegt in aller hart: "Hoe vreselijk is deze plaats!" Eén eenparige indruk bezielt de verbaasde gemoederen: "Hier is meer dan Baäl en zijne profeten!" Eén belijden vloeit van aller lippen: "De Heere is God! Den God van Israël zij de ere.".

Indien God naar Zijne rechtvaardigheid had gehandeld, Naäman, met weinig vertrouwen en mogelijk met tegenzin in den Jordaan zich indompelende, zou geen baat daarbij gevonden hebben; en veeleer zou zijn kwaal erger zijn geworden, maar God, die rijk is in barmhartigheid en de achting van Zijn dienaar wilde handhaven, gebruikt veeleer toegevendheid jegens een blinden heiden, dien de wonderwerken van Elisa nog niet zo bekend waren, als aan het volk van Israël. Nauwelijks had hij de bevelen van den Profeet volbracht, of de Heere vergunde hem een volkomene genezing in diervoege, dat geen merkteken van zijne melaatsheid meer overbleef, maar zijn vlees en vel was zo glad en zuiver, als dat van een klein kind. Dusdanig zijn de werken Gods; niet het minste gebrek is daaraan; zijne genezingen dragen altoos de merktekenen van Zijne oneindige Macht en goedheid..

16. Maar hij, de profeet, wees die aanbidding met alle beslistheid af, hoe verheugd hij ook was over den schonen geestelijken bloesem, die in deze aanbidding haren kelk ontsloot, en hij zei: Zo waarachtig als de HEERE leeft, voor Wiens aangezicht ik sta (Hoofdstuk 3: 14), indien ik het neme, want niemand in Syrië mag kunnen zeggen, dat Gods gave voor geld te

koop is, of dat de Heere persoon en stand aanziet. En hij, Naäman, hield bij hem aan, opdat hij het nam, doch hij, Elisa, weigerde het, 1) en sneed alle verdere aanbieding met een beslist antwoord af.

1) Waarom weigert Elisa het geschenk? Ja, ook om den Syriër en zijne landgenoten te leren, dat de gave Gods voor geen geld te koop is, maar bovenal om hem te doen verstaan, dat zijne genezing ene vrije gift Gods was, enkel uit genade was geschied. Elisa weigerde, om Naäman het woord "genade" te doen verstaan. Elisa ijverde hier voor de ere van zijn God. Naäman was wel tot de erkenning gekomen, dat de Heere meer was dan alle goden, maar zijn geloof in den God van Israël was met veel bijgeloof gemengd. En nu wil Elisa hem door het weigeren van de gift, den waren aard van Israëls godsdienst leren kennen.

17. En Naäman zei: Zo niet, zo gij volstrekt niets van mij nemen wilt, geef dan omgekeerd een geschenk aan mij, laat toch uwen knecht gegeven worden een last aarde van een juk muilen, 1) zoveel van den grond van dit heilig engezegend land, als twee muildieren kunnen dragen, om dat mede naar mijn vaderland, naar Syrië te nemen en daarvan een altaar voor den God van Israël op te richten: want uw knecht zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, gelijk hij tot hiertoe deed, maar den HEERE, en opdat die offeranden Hem welgevallig kunnen zijn, wil ik Hem die op een altaar van grond uit het land van Zijn heiligdom brengen.

1) Aarde van Kanaän naar de verre heidenwereld te dragen, welk een veelbetekende Hieroglyfe! Boven Judea's grond ontspruit het heil van de volken..

Hieruit blijkt wel, dat Naäman's geloof met veel bijgeloof was gemengd. Waaruit spruit toch deze vraag voort? Bij de heidenen was het bijgeloof aanwezig, dat ieder land zijn God had en dat nu ook in het eigen land die God alleen kon en wilde vereerd worden. Dit was voor Naäman niet mogelijk, dewijl hij generaal was in Syrischen dienst. Hij moest derhalve, wilde hij zijn betrekking niet opgeven, in Syrië blijven wonen. Wanneer men echter den God van een ander land diende, ging men heen en nam aarde van dat land en maakte daarvan een altaar, om daarop de offeranden te brengen. Dit wil ook Naäman in praktijk brengen. Hij vraagt zoveel aarde als twee muilen kunnen dragen, om daarvan een altaar te maken. Zijn betrekking neerleggen, zich vestigen in Israël, daartoe kan hij niet komen. Duidelijk merken wij hier en ook in het volgende vers een strijd tussen verstand en geweten bij hem.

18. Ten opzichte van mijn dienen van Jehova heb ik nog ene bede. In deze zaak vergeve de HEERE uwen knecht, Hij rekene het mij niet toe als zonde, als verloochening van Hem: wanneer mijn heer, de koning, wiens dienaar ik ben, in het huis van den Syrischen afgod Rimmon 1) gaan zal, om zich daar neer te buigen, en hij op mijne hand leunen zal, en ik mij, volgens mijne verplichting, die ik als adjudant of opperste kamerdienaar heb, in het huis van Rimmon nederbuigen zal, niet om te aanbidden, maar opdat de koning op mij leune (Hoofdstuk 7: 2), als ik mij also nederbuigen zal in het huis van Rimmon, de HEERE vergeve toch uwen knecht in deze zaak! 2)

1) Rimmon is de naam van een Syrischen afgod. Hij, of Rammon, zoals zijn naam ook voorkomt, is de god des donders, evenals de Assyrische Rammann. Hoogstwaarschijnlijk was hij de opperste der afgoden van Syrië.

Waarschijnlijk slechts een bijnaam. De granaatappel is het beeld van de voortbrengende natuurkracht..

2) In een dergelijken toestand bevond zich later de Evangelische keurvorst Johan de Standvastige, toen hij als maarschalk van het Duitse rijk voor keizer Karel V het zwaard moest dragen tot het Katholieke misoffer; andere Theologen hebben dit voor geoorloofd gehouden, daar zij op onze plaats onderscheid maakten tussen de vrijwillig een godsdienstige kniebuiging van den koning, die den afgod aanhing en werkelijke aanbidding was, en de gedwongene kniebuiging van Naäman, die slechts in den dienst van den koning geschiedde, slechts ene burgerlijke handeling was en door zijn ambt geboden werd. Men herinnere zich ook den strijd, die over de kniebuiging in Beieren gestreden is, een tiental jaren de gemoederen op het hevigst heeft beziggehouden en in het jaar 1848 daardoor beslist is, dat de Protestantse soldaten slechts op militaire wijze den monstrans behoeften te saluëren..

Hieruit blijkt wel duidelijk, dat het bij Naäman meer een zaak des verstands dan des harten was. Was hij werkelijk zaligmakend overtuigd geworden van den dienst des Heeren, overtuigd dat de Heere alleen God is en Zijn dienst alle offers waardig, hij zou met dit verzoek niet zijn gekomen. Nu hinkt hij nog op twee gedachten en heeft niet met beslistheid gekozen voor den enigen en waarachtigen God.

19. En hij, Elisa, zei tot hem: "Ga in vrede, 2) gij zijt onder goede leiding; Hij, die zich uwer in genade ontfermd heeft, zal u in alle waarheid leiden." 1) En hij, Naäman, ging van hem, 3) van den profeet, om nu werkelijk naar Damascus terug te keren, ene kleine streek lands, een onbepaald eind weegs (Le 19: 37).

1) Staat Naäman in deze geschiedenis edel en beminnenswaardig als een man, die, wat hij is, niet ten halve wil zijn, en die bovenal het heiligste en hoogste van de mensen, de Godskennis en Godsverering niet met een halve ziel wil aangrijpen en in het leven volbrengen; die met waardige ernst bedenkt, wat waarheid en oprechtheid vorderen, zo komt ons de profeet Elisa tegenover hem niet minder edel en vereringswaardig voor. Men weet niet, wat men in zijn eenvoudige antwoord. (vs. 19 beslissen bedenking meer moet bewonderen, of de heldere juiste blik, die, hoeveel er ook om de hoofdzaak heen moge gelegerd zijn, toch spoedig en duidelijk de hoofdzaak vat; of de heilige gemachtigdheid, die ook daar, waar zij macht heeft om te drijven, te beperken, te belasten, zich daarvan onthoudt; of de zuivere menselijkheid en de zachtheid van het gemoed, die zo mee gevoelen kan, zich zo in de andere toestand en op zijn standpunt kan verplaatsen..

2) Elisa laat deze zaak onbeslist. Er zijn gewetenszaken, die de ene broeder voor den anderen niet kan beslissen, waarmee men elkaar naar God moet zenden, of die men aan Gods beslissing moet overlaten, en deze zal op het gebed licht geven ook uit het allerdonkerste..

Ondertussen stemmen wij gaarne toe, dat men enige dingen ten onrechte als dispensatie of vrijgeving tegen de Wet opgeeft. Met name, omtrent het eerste gebod, wanneer Elisa tot Naäman, op zijn voorstel: "Wanneer mijn heer in het huis van Rimmon gaan zal, enz." antwoordt: "ga in vrede." Daar de profeet door dit zijn antwoord hem de begeerde daad van afgoderij niet vrijgeeft, maar hem veeleer en op beleefde wijze met zijn verzoek van de hand wijst. (à MARCK).

In het Hebr. Mwsl Kl (Leek leschaloem). Deze woorden behelzen de gewone formule, waarmee men ieder, die wegging, liet vertrekken. (Zie 1 Samuel .1: 17; 20: 42; 2 Samuel .15: 9). Elisa gebruikte ook deze alleen met dit doel en volstrekt niet, om zijne goedkeuring te hechten aan het voornemen van Naäman. Trouwens Elisa had ook geen toestemming te geven, want Naäman vraagt geen verlof, om het te doen, maar spreekt uit, dat hij het van plan is, en spreekt alleen de wens uit, dat de Heere hem die zaak moge vergeven. Elisa laat het over aan de consciëntie van den Syriër. Deze woorden hebben de kracht van ons: Vaarwel. Sommigen houden, echter geheel ten onrechte, om dit woord van Elisa, Naäman voor een waarlijk oprecht gelovige. Het tegenovergestelde is veeleer waar.

3) Is verder onze mening ten opzichte van den tijd, waarin de voor ons liggende geschiedenis heeft plaats gehad, de juiste (2Ki 6: 10), zo heeft God later het Conflict (strijd) der plichten, waarin Naäman als belijder van Israëls God aan de ene zijde en als dienaar van enen heidensen koning aan de andere zijde zich bevond eenvoudig daardoor opgelost, dat de man in het geheel niet weer in den toestand kwam, dat hij met Benhadad in het huis van den afgod Rimmon moest gaan en hem daar bij de aanbidding van den afgod dienen. Volgens die mening is spoedig op onze geschiedenis het in Hoofdstuk 8: 7 vv. medegedeelde omtrent Benhadads ziekte en zijne vermoordning door Hazaël gevolgd. Nu kunnen wij ook niet geloven, dat Naäman ook generaal-adjutant en veldoverste van den nieuwen Syrischen koning geweest is; hij ware dan het werktuig van Hazaël geweest, om Israël in nood te brengen (Hoofdstuk 8: 11 vv; 13: 3 vv.). Daartoe was hij, nadat hij in Israël de genezing van het lichaam gevonden had, zeker niet de man. De Heere toch had hem uitverkoren, om vooraf Zijnen naam in Syrië te verheerlijken, vóórdat Hij zich van dit land als van ene tuchtroede tegen Zijn afvallig volk bediende..

20. Géhazi (= dal des gezichts) nu, de jongen, de knecht van Elisa, den man Gods (Hoofdstuk 4: 12 vv, 25 vv.8: 4 vv.), zei bij zichzelf: Zie, mijn heer heeft in al te grote nauwgezetheid, Naäman, dien Syriër, belet, dat men uit zijne hand niet genomen heeft, wat hij gebracht had, en daardoor de gelegenheid laten voorbijgaan om op eerlijke wijze iets te verkrijgen; maar zo waarachtig als de HEERE leeft, ik zal hem, dezen Syriër, omtrent wien men toch waarlijk niet gelijk jegens enen van Gods volk behoeft te handelen, dat men hem om niet moet dienen, nalopen, en zal wat van hem nemen! om de grootmoedigheid van mijnen meester behoeft ik niet zo in armoede en gebrek te leven; ik zal deze gelegenheid aangrijpen om tot ene bezitting te geraken (vs.27).

1) Géhazi's zonde was een samenknoping van ongerechtigheid. De geldliefde, die wortel van alle kwaad, was het begin daarvan. Zijn meester versmaadde Naäman's rijkdommen, maar hij begeerde zo. Zijn hart zegt Hall, was in de koffers van Naäman ingesloten, en derhalve liep

hij hem na, om iets daaruit weg te halen. Velen zijn, door lust te krijgen tot het geld, afgedwaald, of verleid van het geloof en hebben zich zelf met vele smarten doorstoken. (1 Tim.6: 10)..

21. Zo-want de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart de zonde (Jak.1: 15) volgde Géhazi Naäman achterna. En toen Naäman, die zolang de landstreek van Samaria, waar hij het grootste geluk in zijn leven had ondervonden, nog niet uit zijn gezicht lag, op den weg gedurig terugzag, bemerkte, dat hij, de dienaar van den man Gods, hem naliep, viel hij (steeg hij) van den Wagen af, hem tegemoet, en hij zei: Is het wel; uwen heer is immers geen onheil overkomen, dat gij mij zo haastig naloopt?

22. En hij zei: Het is wel; maar mijn heer bevindt zich op het ogenblik in verlegenheid, daarom heeft hij mij gezonden, om tot u te zeggen: Zie, nu straks, als gij nauwelijks waart afgereisd, zijn tot mij twee jongelingen uit de zonen der profeten, die thans klederen en voedsel missen, van het gebergte van Efraïm gekomen, uit de profetenschool te Gilgal (Hoofdstuk 2: 1; 4: 38,42); geef hun toch een talent zilver (ruim 4700 (?) gulden) en twee wisselklederen, 1) opdat zij niet ongeholpen behoeven heen te gaan.

1) Hierdoor, en dit was juist ene grote zonde van Géhazi, kon Naäman denken, dat Elisa nu heimelijk zocht te verkrijgen, wat hij in het openbaar, onder aanroeping van den Naam des Heeren, had geweigerd. Het karakter van den profeet Gods tastte Géhazi aan, en dit tegenover een Heiden, die nog kort geleden had betuigd, dat Israëls God de alleen ware God was. Daarom is straks ook de straf zo zwaar.

26. Maar hij, Elisa, op dit ogenblik geleerd door den Geest der profetie, die hem het verborgene ontvouwde, alsof hij het met lichamelijk oog gezien had (Hand.5: 3 vv. 8, vv.), zei tot hem: Ging niet mijn hart mede, ben ik niet in den geest den weg met u gegaan, toen gij Naäman naspoedde, stond ik niet in den geest aan uwe zijde, als die man zich omkeerde van op zijnen wagen u tegemoet, en heb ik niet gehoord wat gij tot hem gesproken hebt? 1) was het, nadat juist een werk van God geschied was, zo wonderbaar en heerlijk, dat ook de kortzichtigste in Israël verstaan moest, dat zich Israëls Heilige openbaarde-was het tijd, om dat zilver te nemen, en om klederen te nemen, en olijfbomen, en wijngaarden, en schapen, en runderen, en knechten, en dienstmaagden? Is het een tijd om het heiligmaat Gods door lage hebzucht te bezoedelen? Is het integendeel in Israël niet een tijd, waarin allen, die het bij de banier van Jehova houden, ernstiger dan ooit de waarheid hunner zaak met hunnen gehelen wandel moeten bezegelen. 2)

1) Elisa laat Géhazi gevoelen, dat hier slechts een argwaan, van hoeveel grond dan ook, bestond, die door een onverschrokken loochenen quanta ter nedergeslagen worden, dat hier geen menselijk vermoeden, geen twijfelachtig menen was maar in tegendeel een weten, zo als de mens slechts datgene weet, dat hij tegenwoordig zijnde, met zijne ogen gezien heeft; hij stelt het wezenlijke van de daad zo voor, als dat slechts door iemand kon geschieden, die het gezien had: de deelneming en vriendelijkheid, waarmee de vorstelijke man, van den wagen geklommen, zelf op de straat den knecht tegemoet gaat en de leugenachtige bede, waarmee hij, niet denkende aan het goud, zilver en klederen, vraagt. Het licht van dit ontzettend weten,

dat hem veroordeelt, ontdekt niet slechts het verborgene van zijn leven in ene boze daad, die hij door den nacht bedekt acht; het dringt zelfs door in de diepte van zijn meest verborgen bestaan en brengt aan het licht, wat daarin het duistere verborgen is, openbarende den raad zijns harten, hoe hij begeerd heeft naar olijbomen, wijngaarden enz..

2) In Géhazi's daad lag gene gewone goddeloosheid; het was de uiterste, de meest roekeloze verloochening van den levenden God, als van den Heilige in Israël, zo als deze man, die boven duizend anderen Hem kennen, Hem vertrouwen, Hem beminnen en Hem vrezen moest, om schandelijk gewin uit snode gierigheid handelt..

Dat is: is het nu, waar zo vele huichelaars uit eigenbaat en geldgierigheid zich voor profeten uitgeven en het profetenambt bij de ongelovigen in verachting brengen, bij een dienaar van den waren God de tijd, om voor dat, wat God door hem gewerkt heeft, van een niet-Israëliet geld en goederen te nemen, om zich een aards vermogen te verwerven?.

Was dit een gelegenheid, wil Elisa zeggen, om u daardoor te verrijken? Hebt gij dit gedaan op een behoorlijken tijd, toen ik, om gewichtige redenen, Naäman's geschenken geweigerd had? Moest gij hem dus aanleiding geven, om te denken niet alleen, dat ik een bedrieger ben, die uit ijdele eerezucht weigerde in het openbaar te ontvangen, hetgeen ik bij ene andere gelegenheid hoopte te verkrijgen, maar ook, dat onze gehele godsdienst slechts in bedrog bestaat, en dat God, die zulk een persoon voor Zijn profeet erkent, zo heilig en rechtvaardig niet moet wezen, als wij voorgeven?.

Met dat laatste woord toonde Elisa, dat hij in het binnenste van Géhazi's hart had gelezen, dat God hem de verborgenste gedachten van zijn knecht had geopenbaard.

27. Reeds heb ik ene aanwijzing van den Heere ontvangen, welke straf ik u aan te kondigen heb. Zie daarom, omdat gij dit gedaan hebt, zal u de melaatsheid van Naäman aankleven en uw zaad in eeuwigheid; 1) de ziekte die van Naäman is weggenomen om de gehoorzaamheid van zijn geloof, zal u en uw nageslacht ten alle tijde aankleven tot een sprekend getuigenis, dat God niet met zich laat spotten! Toen, op hetzelfde ogenblik dat de profeet dit gesproken had, werd het vonnis aan Géhazi voltrokken en a) ging hij uit van voor zijn aangezicht, melaats wit als de sneeuw. 2)

a)Num.12: 10; 2 Kronieken 26: 19,20.

1) Géhazi had Naäman's geld begeerd, nu zou hij ook Naäman's kwaal bezitten. Met zijn leugen had hij voorspoed bedoeld voor zijne nakomelingen, zijn leugen wordt hem nu tot een vloek.

Het liegen van Géhazi was als het ware een liegen tegen den H.Geest, die Elisa bestuurd had. Zijn straf komt dan ook enigermate overeen met die van Ananias en Saffira. Want een melaatse was toch dood voor de maatschappij.

2) Wat dunkt ons, hoe zal hij de Damasceense prachtklederen, de bundels met zilver nu hebben aangezien? O hoe dikwijls zal hij gewenst hebben, voor al zijne schatten slechts ééne dag zijner armoede te kunnen wederkopen met het blij gevoel van gezondheid, met het zoete genot van eten en drinken, van den zachten en rustigen slaap! En dan-de verloren vrede Gode-Onbegrijpelijkste, ontzettendste, vreselijkste aller misleidingen, wie vreest u, gelijk wij u moesten vrezen? God ontferme zich onzer en helpe ons allen, dat niemand van ons zijne hoop stelle op den onzekeren rijkdom, maar op den levenden God, die ons aanbiedt veel goeds rijkelijk te genieten. (1 Tim.6: 6 vv.).

HOOFDSTUK 6.

VAN HET BOVENDRIJVEND IJZER. BLINDHEID DER SYRIERS. HONGERSNOOD TE SAMARIA.

IXg. Vs.1-7. Na de geschiedenis van Naäman, den Syriër, in welker rein heiligdom een van de profetenzonen met zijne vuile hebzucht zocht in te dringen en haar bijna ontheiligd had, zo de Heere de oprechten niet wist te bewaren, worden wij hier weer, even als in de afdeling IXf, in het leven en handelen van de profetenzonen verplaatst; wij slaan op nieuw een blik in hun behoeftigen toestand, maar ook in de genadige zorg en de wonderbare hulp, in welke zij zich van Gods zijde hebben te verheugen. In Jericho is de gehoorzaal van de daar bestaande school voor de aangroeiende menigte van scholieren te klein geworden; men wil daarom met Elisa's hulp een nieuw lokaal dadelijk aan den Jordaan bouwen; bij het vellen van het hout valt de bijl van enen der jongeren, die bovendien zijn eigene niet was, maar dien hij van een ander had ontvangen, in het water; de profeet, wien Gods wonderbare macht ten dienste staat, brengt dien uit de diepte op den oever, zodat de jongeling van zijne leed verlost wordt.

1. En de kinderen der profeten, waarschijnlijk die van de school te Jericho (Hoofdstuk 2: 4 vv. 15 vv.), zeiden eens, waarschijnlijk in den tijdvan den zevenjarigen hongersnood (Hoofdstuk 4: 38; 8: 1) tot Elisa, toen hun getal steeds toegenomen was en de algemene verzamelplaats te klein geworden was om allen te omvatten: Zie nu, de plaats, waar wij wonen voor uw aangezicht 1) waar wij aan uwe voeten zitten, als gij ons leert (2Ki 4: 38), is voor ons te eng. 2)

1) Voor uw aangezicht, d.i. onder uw toezicht en beheer. Zij erkennen hiermede, dat zij zich gaarne stellen onder de leiding van Elisa, den dienstknecht Gods.

2)Verblijdende tijding voor Elisa's oor, dat de ruimte waar de profeten-zonen woonden, hen niet meer kon bevatten en een nieuw gebouw nodig was! De profeten-zonen toch vormden den bloem van Israël en deze nu op eens zozeer in getal toegenomen! Het ging dus in Elisa's dagen reeds beter in het land, dan tijdens de werkzaamheid van den Thisbieter, die op Sinaïtische wijze alleen met den ploegschaar arbeidde. Gelijk ene vriendelijke zon, licht en leven om zich verbreidende, trok, harten winnende en rijk in beloften, de verschijning van dien Nieuw-Testamentischen profeet over den omgeploegden akker heen; toen barstten de teruggeblevene kiemen van geestelijk leven overal uit, halmen en aren werden gezien, het uur van maaien en oogsten was gekomen..

3. En er zei een van hen, daar hij het wenselijk achtte, dat de bouw niet alleen met toestemming, maar ook onder de leiding van hunnen heer ten uitvoer gebracht werd: Hetbelieve u toch te gaan met uwe knechten. 1) En hij zei: Ik zal gaan.

1) Meer nog dan de begeerte naar Elisa's raad, beweegt de broeders ene andere bedenking tot hun bede. Zij zagen in hem den man Gods, in wien zij een onderpand hadden voor het gelukkig slagen, den sleuteldrager tot al de schatkamers Gods, het levende kanaal, waardoor de bron van allen zegen zich met hen in verbindtenis zetten zou. Wij, die onder het Nieuwe

Verbond leven, nu de behoefte aan bemiddeling hare volle bevrediging gevonden heeft in Hem, van wien alle Oud-Testamentische middelaars schaduwen waren, richten het: "Het believe u toch te gaan met ons!" in welke omstandigheid het ook moge zijn, tot den Heere zelve, en kennen de oneindige vriendelijkheid, met welke Hij op elken tocht gereed staat ons zedelijk te geleiden..

Zij wilden Elisa gaarne overal bij zich hebben. Het believe u toch te gaan met uwe knechten, niet alleen, om bij voorkomende gelegenheden ons met uw raad te helpen maar ook om goede orde onder ons te houden, en opdat wij onder uw oog en opzicht ons betamelijk gedragen mogen. Goede discipelen willen wel onder een goede discipline of tucht gehouden worden..

5. En het geschiedde, als een, misschien dezelfde, die in vs. 3 de bede tot Elisa gericht had, het timmerhout velde, dat het ijzer, de bijl, waarvan hij zich bediende, in het water viel; en hij riep, over het voor hem dubbel gevoelig verlies getroffen, en zei tot Elisa: Ach, mijn heer! dat mij dit moest overkomen; want het ijzer, de bijl, dien ik verloren heb, was geleend 1) van enen vriend te Jericho.

1) Beter, gebeden. Hij kon niet een bijl kopen, daarom had hij er een gevraagd. Daarom was het verlies hem zo veel te smartelijker. Dat hij dien terug meest geven staat er niet.

6. En de man Gods, die begreep, dat dit roepen tot hem eigenlijk een vragen was aan Hem, als wiens tolk en heraut hij daar stond, werd in zijn hart verzekerd, dat Gods almacht hem weer nabij zou zijn, en zei: Waar is het gevallen? En toen hij, de profetenzoon (vs.5), hem de plaats gewezen had, sneed hij een hout af, en wierp het daarheen in het water, en deed het ijzer boven zwemmen; door ene onzichtbare hand werd het van den bodem opgeheven en tot aan den oever gebracht.

Het wonder is, wat zijn doel betreft, soortgelijk aan den stater in den mond van den vis (Matth.17: 27), of aan de wonderbare spijziging, daar het toont, hoe de Heere door Zijne Profeten uit den aardsen nood helpt..

Dit wonder moet den profetenzonen tonen, dat zij met een God te doen hebben, voor Wien niets te wonderlijk is, die in alle en allerlei omstandigheden kan helpen en uithelpen.

7. En hij, Elisa, zei: Neem het tot u op. Toen stak hij zijne hand uit, en nam het uit de rivier op.

Wij bevinden ons hier op een gebied der menselijke maatschappij, dat men gaarne snel voorbij ijlt, omdat het 't meest prozaische en donkerste is, meer dat desniettemin datgene is, waarin de zee van menselijk gevoelen en ervaren het meest in hoge golven gaat en het meest voortdurend in stroming blijft. Daar is een bijl reeds ene grote bezitting, een kleed heeft de waarde van een koninkrijk en de begeerten voor het leven durven zich nauwelijks boven het dagelijks brood te verheffen; elke nieuwe dag begint met een schoot vol nieuwe zorgen, noden en behoeften, maar ook met ene volheid van nieuwe verrassingen, hulp en zegeningen-zegeningen, die reeds in een pas verdienden stuiver met vreugde begroet en in

hetgeen iets meer dan het stukje noodzakelijk brood is, als ene feestgave met ontroering aangenomen worden. Heerst in dezen kring de vreze des Heren, o, dan is hier boven andere plaatsen heilig land, en bodem rijk in ervaring. Hier, waar men reeds om de minste goederen zich tot de hemelse hulpbronnen moet wenden, en bijna slechts door ene aaneenschakeling van wonderen van den een dag tot den anderen weet te komen, daar wordt het hart elk oogenblik in zijne diepste diepten bewogen, en is het hulpgeschrei telkens nodig. Daar verdringt het ene toneel van weemoedige of vrolijke ontroering het andere, en dagelijks komt de gehele toonladder van inwendig gevoel in beweging. Waar wordt toch zo rijkelijk als hier ervaren, dat God bij de Zijnen woont, en de haren op de hoofden geteld heeft? O, hier worden ondervindingen als van Israël in de woestijn vernieuwd, hier worden reddende ervaringen van den Heere tot dagelijkse gebeurtenissen. Steeds wachten hier op Hem de ledige kruiken en steeds is Hij ter rechter tijd gereed, om die op duizenderlei wijzen te vullen. Arm, van allen glans beroofd leven! en toch hoe rijk bij alle armoede? Leven, omrankt door een stekend doornenvlechtsel, maar ook door bloemenkransen van goddelijke genade-daden doorweven, door bloemenkransen, die nimmer verwelken! Zij zijn wel omschaduw van een droeviger duisteren nacht, maar de nacht brengt sterrenglans en groeten uit het vaderland; wel rijk in alsem en vochtig van tranen, maar ook doorwerkt met stille genietingen des harten, die de wereld niet kent, noch denken kan..

Vs.8-23. Nadat ons van Hoofdstuk 4 af ene reeks van wonderdaden uit Elisa's leven onder de profeten-leerlingen en de vromen in Israël is voorgesteld, keert het bericht tot Zijne politieke werkzaamheid terug, van welke wij reeds in Hoofdstuk .3 een voorbeeld voor ons hebben. De Syrische koning Benhadad, dezelfde, die reeds met Achab verscheidene oorlogen streed, had zich wel na diens dood enige jaren rustig gehouden, maar nu beproeft hij vasten voet in Jorams gebied te verkrijgen, zoekt zich nu eens deze, dan weer gene landstreek uit, om met zijne legerscharen daar een inval te doen en den koning van Israël te overrompelen. Maar des Heren oog waakt over Zijn volk; door de openbaring des Geestes worden aan Elisa des vijands aanslagen, hoe geheim zij ook besloten zijn, dadelijk bekend; de profeet geeft daarvan zijnen koning kennis, en deze kan nu elke overrompeling voorkomen. Nu wil Benhadad, door een zijner legerhoofden onderricht, wie zijne plannen van Joram ontdekte, den man Gods laten gevangen nemen; hij zendt ene grote macht naar Dothan, waar Elisa zich toen ophield. Deze, hoewel hij daar door ene hemelse wacht omgeven en dus tegen alle leed beveiligd is, stelt zich niet met zijn eigen behoud tevreden, maar weet aan de zaak een afloop te geven, waardoor 's Heren naam ook bij de heidenen verheerlijkt wordt. Op zijn gebed worden namelijk de Syriërs, die hem zouden gevangen nemen, met blindheid geslagen, en hij, op wie zij als op aan wild jacht maken, wordt hun aanvoerder en leidt ze aan zijnen teugel, hij voert hen midden in de stad Samaria. In plaats van hen aan het zwaard van zijnen koning prijs te geven, laat hij hen door dezen rijkelijk onthalen en ongedeerd tot hunnen heer terugzenden. Van dien tijd af was den koning der Syriërs langen tijd de lust vergaan, om met Israël te strijden.

8. En de koning van Syrië, Benhadad II (1Ki 11: 25), voerde krijg tegen Israël, was gedurende de regering van Joram, vooral in den eersten tijd van dezen, ongeveer in 894-892 v.Chr., voortdurend op een voet van oorlog tegen Israël, daar hij menigvuldige invallen deed, en hij beraadslaagde zich met zijne knechten, generaals en officieren, zo dikwijls hij weer zulk ene

onderneming voor had, zeggende: Mijne legering zal zijn in de plaats van zulk een'; op die en die plaats zullen wij ons hoofdkwartier opslaan, om van daar onze pogingen tot onderwerping van het land te beginnen.

Wij geven hier ene neven-elkander-plaatsing van berichten over Elisa's werken, ten tijde van koning Joram, volgens chronologische rangschikking, gelijk wij die aannemen: tot deze zijn wij door verschillende redenen geleid, die wij niet alle in 't bijzonder kunnen blootleggen; wij maken voor onze opvatting geen aanspraak op volkomen juistheid, toch zal zij der waarheid zeer nabijkomen en werkelijk tot beter verstand der verschillende gebeurtenissen leiden.

v.Chr.895 Veldtocht tegen Moab (Hoofdstuk .3). Het oliekruijke der weduwe (Hoofdstuk .4: 1-7). De Sunamietische (Hoofdstuk 4: 8-17).

894-892 Invallen der Syriërs (Hoofdstuk .6: 8-20).

890 Opwekking van den zoon der Sunamietische (Hoofdstuk .4: 18-37).

890-884 De zevenjarige hongersnood (Hoofdstuk .8: 1,2). Wonder in de profeten-school te Gilgal (Hoofdstuk .4: 38-44). Het drijvend ijzer (Hoofdstuk .6: 1-7). De nood te Samaria en de spoedig volgende goedkope tijd (Hoofdstuk 6: 24-7: 20).

883 Terugkering der Sunamietische uit het land der Filistijnen (Hoofdstuk .8: 3-6). De heling van Naäman (Hoofdstuk 5). Zalving van Hazaël tot koning van Syrië (Hoofdstuk .8: 7-15). Oorlog met Hazaël en Joram's verwonding (Hoofdstuk .8: 28,29). Jehu's zalving tot koning van Israël, Joram's en Izébel's dood (Hoofdstuk .9: 1-37)

Alzo is onze geschiedenis, na de wonderbare hulp bij den veldtocht tegen Moab, ene tweede proef van God om het hart van Joram te winnen, dat hij de valse staatkunde der Israëlitische koningen zal laten varen, zich van zijne goddeloze moeder vrij maken, en met beslistheid aan den Heere verbinden zou, in wie hij zulk een machtigen Helper had, en wiens met zo wonderbare gaven toegeruste profeet hij aan zijne zijde had. Ene derde krachtige aangrijping Gods ondervond daarna Joram nog, tien jaren later in den hongersnood te Samaria (vs.24 vv.), welke zeer versterkt werd door hetgeen Géhazi hem verhaalde, bij gelegenheid zijner ontmoeting van de Sunamietische, zodat hij een sprekend voorbeeld is voor de woorden van Elihu in Job 33: 29 vv.: "Zie, dit alles werkt God twee of driemaal met enen man opdat Hij zijne ziel afkere van het verderf, en hij verlicht worde met het licht der levenden." Nu was ook Joram niet onvatbaar voor betere neigingen; hij bewees meermalen onvoorwaardelijke gehoorzaamheid ten opzichte van het woord des profeten en ontving hem met grote achting, maar tot een werkelijk doorbreken van levend geloof kwam het bij hem niet; hij bleef met zijne wijze van regeren op een halven weg staan (Hoofdstuk .3: 2 vv.), en terwijl de Syriër Naäman tot de belijdenis van den een, waarachtigen God kwam, ging Gods wonderwerk aan dezen man voor Joram, nutteloos voorbij, hoewel hij door den brief van Syrië's koning, over welken hij eerst zozeer verschrok, totdat Elisa zich als helper aanbood (Hoofdstuk .5: 5 vv.), genoegzaam aanleiding ontvangen had, om op het handelen en besturen des Heren te letten. Toen was de tijd ten einde, waarop genade zocht, en volgde de tijd van het gericht..

9. Maar de man Gods, Elisa, zond telkens als zulk een plan door het vijandelijke leger gemaakt was, en dat hij door den Geest Gods ontdekte, henen tot den koning van Israël, opdat deze zijne plannen van tegenweer zou kunnen maken, zeggende: Wacht u, dat gij door die plaats niet trekt, 1) want de Syriërs zijn daarhenen afgekomen 2) en loeren daar op u.

1) In het Hebr. Meëboor. Wel in den eigenlijken zin "van door te trekken," maar in verband met vs.10 in de betekenis: van onbezet te laten, zoals Keil aanmerkt. Eerst dan komt vs.10 tot zijn recht en wordt de handelwijze van den koning recht duidelijk, wanneer wij dit werkwoord vertalen door: onbezet te laten. De profeet waarschuwt den koning, om die en die plaats niet onbezet te laten, raadt hem dus aan, die met troepen te bezetten, opdat de koning van Syrië haar niet overrompele. Daaruit is ook te verklaren de toorn van Syrië's koning.

2) Of "dat gij die plaats niet onbezet laat, want de Syriërs komen daarheen af."

10. Daarom zond de koning van Israël, ter rechter tijd gewaarschuwd, troepen henen aan die plaats, waarvan hem de man Gods gezegd en hem gewaarschuwd had, en wachtte zich aldaar, 1) was aldaar op zijne hoede, en hij deed dit niet eenmaal, noch tweemaal, 2) maar bij elk nieuw plan der Syriërs steeds weer.

1) In het Hebr. Wenischmar sham. Wachtte zich aldaar, in den zin van: nam zich daar in acht, door die plaatsen met troepen te bezetten. Daardoor konden de Syriërs niets ondernemen en hun doel niet bereiken. De versterkte steden durfden zij niet aanvallen.

Of: en wachtte aldaar op de vijanden om hen aanstonds af te slaan..

2) Het is voor ons een groot voordeel, zulke bij ons te hebben, die ons waarschuwen aangaande het gevaar, waarin we zijn, ten einde wij daartegen waken en op onze hoede zouden wezen, om niet verrast te worden. Hiertoe zendt God ons Zijne profeten, doch indien wij desonaangezien verkeerd, eigenzinnig en hardnekkig zijn, dan zullen die waarschuwingen een ijselijke verzwaring van ons oordeel wezen. De koning van Israël deed zijn voordeel met Elisa's raadgevingen, voor zoverre ze de aanslagen der Syriërs betroffen, maar in zoverre ze het gevaar zijner zonden raakten, bekommerde hij zich niet in het allerm minst daarom, zijnde hij hierin een beeld van de gewone dwaasheden der mensen, die wel naar raad luisteren, om van den dood, maar niet om van de hel bevrijd te worden..

12. En een van zijne knechten, die waarschijnlijk door enen Israëlitische krijgsgevangene de zaak vernomen had (vgl. Hoofdstuk .5: 2 vv.), zei: Neen, mijn heer koning! maar Elisa, de profeet, die in Israël is, geeft den koning van Israël te kennen de woorden, die gij in uwe binnenste slaapkamer 1) spreekt; hoe geheim en verborgen het ook zij, zelfs wat gij ons niet eens bekend maakt, verstaat hij door openbaring zijns Gods.

1) Zeer dikwijls geschiedt het, dat op de verborgene wegen der zonde, die gij bewandelt, onvoorziens de krijgsmacht van onze prediking, het woord u treft en u ontmaskert voor uzelf, daar het u het volledige beeld van uw hart en van uw leven plotseling helder voor ogen schildert en u in de gehele schande uwer naaktheid als aan de kaak stelt. Dan wordt het u

benauwd in de kerkbanken: Wij zijn beluisterd, ontdekt, verraden, zo murmelt het nu hier dan daar door uwe reien. En zeker zijt gij dat, maar niet, gelijk gij meent, door dezen en genen; maar door die twee wachten, die als vlammen vuurs zijn, die ogen in de hoogte, in wier spiegel ook uwe gedachten worden weerkaatst. O, dat gij in dergelijke ogenblikken dat ook erkendet, opdat de pijnlijke ontroering die u aangrijpt, meer heilzame vruchten voortbracht, dan meestal het geval is. Maar gewoonlijk doet gij als Benhadad, en zoekt den verrader slechts in den prediker, die u ontmaskert, of in de omgeving waarin gij leeft; en in plaats van een boetvaardig buigen en schamen voor den hogen God, blijft ene gezindheid van argwaan omtrent uwe makkers of een bittere haat tegen den man, in wiens woord de grote Kennen der harten uw beeld inweefde, het enige, dat gij als een ellendigen buit medeneemt uit een ogenblik, dat, oprechte wijze waargenomen, een zalig keerpunt van uw leven had kunnen worden..

13. En hij, de koning van Syrië, zei: Gaat heen en ziet, waar hij, de profeet, die alles verraadt, is, dat ik ene sterke macht zende en hem halen late. 1) En hem werd, nadat zij Elisa's verblijfplaats waren te weten gekomen, te kennen gegeven, zeggende: Zie, hij is te Dothan, 2) 4 uren noordoostelijk van Samaria, 5-7 uren noordelijk van Sichem (Genesis 37: 17).

1) Derhalve een wereldtwist tegen een man, waardoor tevens den profeet een groten invloed toegekend en onbetwistbaar toegekend wordt, dat hij een groot gewicht in de schaal van den oorlogskans te werpen heeft. Als God Zijn volk verhogen en met ere kronen wil, moeten zelfs de vijanden hen met kransen der overwinning versieren, ofschoon zij ook menen, slechts doornenkronen voor hen te vlechten..

Wat Benhadad niet bedacht, was, dat Elisa stond onder Hogere bescherming, dan die van een mens. Dat die God, die hem de geheimste beraadslagingen van Syrië's koning openbaarde, ook machtig was, om hem tegen diens listen te beschermen. Benhadad openbaart zich, voor zover hij uit de Bijbelse verhalen kan gekend worden, als een doldriftig man, die handelt zonder door te denken, een man van ruw geweld en dorstende naar het bloed van zijn naaste.

2) Dothan ligt op een heuvel, die eenzaam in de vlakte staat, en is aan de oostzijde door ene rij van heuvelen omgeven, die in de vlakte vooruitspringt. Deze ligging moet men nauwkeurig in het oog houden om het volgende te verstaan. Op die oostelijke rij van heuvels toch plaatsen zich de Syriërs, die tegen Elisa uitgezonden zijn; zij rukken van daar tegen de stad op, terwijl Elisa hen reeds uit deze tegemoet komt (daarom staat er in vs.11: "Als zij nu tot hem afkwamen," namelijk tot de tussen den heuvel van Dothan en de oostelijke heuvelrij gelegene vlakte), en worden nu door dezen, niet naar Dothan terug, maar in zuidwestelijke richting op den weg naar Samaria geleid. Andere Schriftverklaarders vatten de zaak zo op, alsof de Syriërs zich met paarden en wagens om den heuvel zelve zouden gelegd hebben, waarop Dothan lag; dan moest er echter in vs.18 staan: "Als zij nu tot hem opkwamen," terwijl van een afkomen sprake is; men heeft dan om enen goeden zin te verkrijgen, ene andere lezing voorgeslagen: "hen" in plaats van "hem"; als zij (Elisa en zijn dienaar) tot hen (de Syriërs," die onder aan den berg gelegd waren) afkwamen. Zulk ene verandering is geheel onnodig..

Door ene grote macht hoopte de koning van Syrië zich van Elisa te zullen meester maken, vooral wanneer hij hem plotseling overviel. Dwaze man! geloofde hij, dat Elisa den koning van Israël van al zijne geheime beraadslagingen onderrichtte, hoe kon hij zo dwaas zijn, zich in te beelden, dat hij de lagen tegen hem zelven gelegd, niet zou ontdekken? En indien er in den hemel genoeg belang in hem werd gesteld, om hem verborgenheden te ontdekken, zou er dan gene belangstelling genoeg zijn om hem te verdedigen? Die tegen God, Zijn volk en Zijne profeten strijden, weten niet wat zij doen..

15. En de dienaar van den man Gods, Géhazi (Hoofdstuk .4: 12 vv.), stond zeer vroeg op en ging uit, om nog iets te bezorgen, daar zijn heer weer naar Samaria wilde reizen; en ziet, een heir omringde de stad met paarden en wagenen, want bij de tamelijk hoge ligging van Dothan had hij aanstonds bij het uitgaan uit het heir gelegenheid om daar de stad te zien. Toen zei zijn jongen, die dadelijk naar Elisa terugkeerde, tot hem: Ach, mijn heer, hoe of, wat zullen wij doen, 1) hoe komen wij ongedeerd door die vijandelijke macht, die de stad omgeeft, of hoe zullen wij ons hier veilig verbergen?

1) Deze dienaar was wellicht nog maar korten tijd in den dienst van Elisa. Hij kende nog weinig van de geloofskracht van den profeet. Om echter zijn geloof in den God van Israël te sterken in diens Almacht en Trouw, smeekt Elisa den Heere, om zijne ogen te openen. Deze buitengewone daad Gods moest dienen, om den dienaar te doen verstaan, met welk een God zij te doen hadden. Het was ene buitengewone toestand en deze buitengewone toestand eiste ook ene buitengewone wijze van geloofsversterking.

16. En hij, Elisa, die reeds door goddelijke openbaring wist hoe het was, maar wiens geestesoog tevens de legerscharen van heilige engelen zag, die zich tot zijne bescherming rondom hem gelegd hadden (vs.17), zei tot zijnen verschrikten dienaar: Vrees niet, want die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn.

1) Dat is een woord, gesproken tot alle gelovige dienstknechten van God, wanneer van buiten gevaren zijn en van binnen vrees is..

17. En Elisa, die wel opmerkte, hoe weinig zijn troostwoord hij Géhazi zou uitwerken bad en zei: HEERE! open toch zijne ogen, dat hij in een gezicht zie (1Ki 22: 22), met welk ene beschermende macht Gij mij omgeven hebt. En de HEERE opende de ogen van den jongen, daar Hij een toestand van verrukking over hem liet komen, dat hij zag, dat hij tot het hemelse gezicht bekwaam werd; en ziet, de berg was, even als eens den aartsvader Jakob op zijnen tocht naar het heilige land de engelen Gods ontmoetten (Genesis32: 2), vol vurige paarden en wagens rondom Elisa 1) tot duidelijke voorstelling van hetgeen in Psalm 34: 8 geschreven staat.

1) Waren onze ogen geopend, om de geestenwereld te aanschouwen, wij zouden boze, machtige en listige geesten verenigd zien tot onzen ondergang; maar wij zouden ook heilige engelen rondom ons tot onze verdediging gelegd zien en den almachtigen God zelven, onzen vriend en beschermer. Het sterke geloof zal het gemis van dit opzicht vervullen; het

stelt zich beide het gevaar en de veiligheid voor. God geve ons dit geloof en versterke het vooral in strijd van gevaar en in de ure des doods..

Welk ene ongedachte verandering! Daar raakt ene onzichtbare hand de blikken des jongelings aan, en nu, is dit hetzelfde Dothan van straks? Waar zijn die wagens en paarden, die hij pas met zoveel bekommering telde? Ja, het zijn nog dezelfde, maar op hun beurt omsingeld, maar overvleugeld, maar machteloos door en voor de strijders, die door geen enkele der tien stammen zijn opgeschreven. Het is, alsof nieuwe strijders uit de aarde zijn opgekomen, neen, zij daalden uit den hogen hemel af! Geheel de berg schijnt in vlammen te staan; het wemelt van wagens en paarden, die zich rondom Elisa als middelpunt scharen; het schijnt, of aan den helderen morgen, het nachtgezicht van Jacob te Bethel tot waarheid en leven geworden is. Vraagt hier niet angstig, wat er in de werkelijkheid, wat alleen voor het verhelderd oog des jongelings daar was, maar merkt liever bewonderend op, hoe al de strijd, dien wij strijden, een geheel andere gedaante vertoont, naarmate het geloofsoog al of niet ontsloten is en verhelderd geworden..

18. Nadat die toestand van verrukking weer geweken was, ging Elisa met hem de stad uit, om zijn reis ondanks de vijandige macht te volbrengen. Toen zij, de Syriërs, die bij het zien van de beide mannen zich dadelijk naar de vlakte begaven (2Ki 6: 13), nu tot hem afkwamen, bad Elisa tot de HEERE, nog voordat zij geheel tot hem genaderd waren, ten tweeden male (vs. 17), en zei: Sla toch dit volk met blindheid, 1) zodat zij met open ogen toch het juiste niet opmerken (Genesis 19: 11). En Hij sloeg hen met verblindheden, naar het woord van Elisa.

1) De blindheid, hier bedoeld, is die toestand van verblinding, waarin men met ziende ogen het juiste toch niet ziet, zoals zij ook voorkomt in Genesis 19: 11..

19. Toen de Syriërs bij hem gekomen waren en vroegen, hoe zij de profeet in Israël meester zouden worden, zei Elisa tot hen, de waarheid verbergende, maar die geenszins verloothenende (1 Samuel 16: 3): Dit is de weg niet, en dit is de stad niet; volgt mij na, en ik zal u leiden tot de man, die gij zoekt; 1) en hij leidde hen naar Samaria, omdat zij zijn woord onbepaald geloof schonken en ten gevolge van hun verblinding niet opmerkten, waarheen zij gingen, 4 uur ver in zuidwestelijke richting.

1) "Dit is de weg niet en dit is de stad niet"; hoe, spreekt Elisa toch de waarheid? Zeker, want Dothan was inderdaad de plaats niet meer, waar Elisa vertoefde en daarom was de weg naar dit stadje een dwaalweg. "Volgt mij" gaat de onbekende voort en wie zou om dit woord hem willen veroordelen? Afgezien daarvan, dat in een openlijke strijd tegen de vijanden het aanwenden van kriegslist door God goedgekeurd schijnt te worden, denkt de geheimzinnige leidsman in ons toneel er niet eens aan, de verblinden in een valstrik te lokken. "Ik zal u", zegt hij, "leiden tot de man die gij zoekt", en dat was werkelijk zijn bedoeling. Hij wilde hun de wezenlijke Elisa tonen, die zij nog niet kenden, hem tegen wie niet te strijden was, omdat God met hem was; die overigens zo weinig vijandschap tegen hem voelde, dat hij integendeel met het oog op hen zich van de wens doordrongen voelde, ook hen door middel van zichzelf, de goddelijke gezant, tot de heerlijke belijdenis te zien komen van Hem, die Elisa gezonden had..

Dit gedrag van Elisa tegenover de Syriërs is op een en dezelfde lijn te plaatsen, als de krijgslistigen daarom volstrekt niet te veroordelen. Elisa stond hier tegenover zijn vijanden. En nu was het bovendien zijn bedoeling niet, om hen te verderven, maar om hen het goede te doen zien..

22. Maarh hij zei: Gij zult hen niet slaan; zou gij ook slaan, die gij met uw zwaard en met uw boog in een veldslag gevangen had? Gij laat de krijgsgevangenen in leven, zo veel te minder mag gij deze ombrengen, zet hun integendeel brood en water voor, dat zij eten en drinken, en tot hun heer trekken 1) wanneer gij hen zo verkwikt hebt, opdat zij leren wat het is, vurige kolen op het hoofd van de vijand te hopen (Rom. 12: 20).

1) Indien Elisa de koning verlof had gegeven deze mannen te doden zou het doel van het wonder niet bereikt zijn. Dan toch had Syrië's koning niet te zien gekregen, dat zijn knechten met een profeet van de alleen ware God te doen hadden. Ook uit politiek oogpunt was het beter, dat zij vriendelijker behandeld werden dan de koning wilde, opdat Syrië's koning, door deze behandeling getroffen, zou ophouden de Israëlieten lastig te vallen..

23. En hij, de koning van Israël, bereidde 1) hun door zijn bedienden een grote maaltijd, dat zij aten en dronken; daarna liet hij hen gaan, en zij trokken tot hun heer, koning Benhadad. Zo kwamen de benden van de Syriërs gedurende een lange tijd, ongeveer de eerste acht jaren, van 892-884 v.Chr., niet meer in het land van Israël, 2) want Benhadad voelde zich beschaamd door zo'n edelmoedigheid, en had ook erkend, dat tegen een volk, dat zo'n God had als Israël's God zich in deze geschiedenis betoond had niet te strijden was.

1) Waarlijk Elisa heeft zijn woord gehouden en hun de man getoond, die zij zochten, maar niet kenden. Zij zagen Elisa en wel in de glorie van een liefde, waarvan zij tot hiertoe nauwelijks een denkbeeld konden hebben. In Elisa schemerde een straal door van de heerlijkheid van Hem, die Elisa diende, een straal, welke misschien daartoe diende, dat in het hart van menigeen onder hen, het bedrieglijk beeld van de valse goden voor altijd verstoord werd..

Soms werden zij, die een profeet verwierpen of beschimpten, streng gestraft, zoals Elia macht had en kracht, om vuur van de hemel te doen komen, ten einde hen op staande voet te verslinden, en Elisa, om hen te vloeken; maar de weg, die God de mens leert, de aard, gesteldheid en genegenheid, die Hij in hen gevestigd wil hebben, is niet een doldriftige, vernietigende en vernielende geest maar integendeel een milde, zachtgeaarde en tedere gemoedsgesteldheid over het leven en welzijn van de mensen, ja, zelfs van onze grootste vijanden. Dit is de weg, om niet overwonnen te worden door het kwade, maar het kwade te overwinnen door het goede..

2) Dit wil zeggen, dat Benhadad geen strooptochten meer in het land zond, geen strooptochten meer tegen Israël hield. Later, zoals ook het volgende vers bericht, voerde hij nog wel een geregelde strijd tegen Israël..

Vs. 24- 7: 2. Sinds een lange reeks van jaren heerst in het land van Israël gebrek en grote nood (8: 1vv.). Nu schijnt het de koning van Syrië de juiste tijd toe, om zijn vroegere plannen tegen het rijk van Joram weer op te vatten. Nu schijnt het hem toe, heeft de Heere Zijn volk verlaten en hij zal deze God niet meer, zoals in vroegere krijgstochten tot een tegenstander hebben. Het lukt hem werkelijk tot Samaria voort te trekken, de stad te belegeren en onder de inwoners een ontzettende nood teweeg te brengen. Reeds is het zo ver gekomen, dat de allerellendigste voedingsmiddelen tot een bovenmate hoge prijs gestegen zijn, meerdere haar eigen kinderen slachten en eten, en de koning Joram in wanhoop bevel geeft Elisa te vermoorden, die zijn onverstand verantwoordelijk stelt voor al deze ellende. De man Gods, die deze daad van wanhoop van de koning van zich weet af te wenden en een begin van verootmoediging bij hem en nog meer bij de rondom verzamelde oudsten van de stad waarneemt, kondigt tegen de volgende dag een goedkope tijd aan, maar ook aan de hoofdman, die vol ongeloof met zijn woord spot, de ondergang.

24. En het geschiedde daarna, volgens onze berekening omtrent het jaar 884 v.Chr. (zie bij 6: 10), dat Benhadad, de koning van Syrië, zijn vroegere plannen tegen het rijk van Israël (vs. 8vv.) met veel grotere nadruk weer opvatte, zijn gehele leger¹⁾ verzamelde en optrok en Samaria, de hoofdstad (1 Koningen 16: 24) belegerde; terwijl Joram bij de zware nood, waarin zich zijn land bevond (8: 1vv.), niet in staat was geweest hem verhinderend in de weg te treden.

1) Zijn gehele leger staat hier tegenover de benden van de Syriërs in het vorige vers..

25. En er werd, omdat het land reeds buiten dit zeer door gebrek aan voedingsmiddelen geteisterd werd, grote honger in Samaria, want ziet, de Syriërs, belegerden ze, totdat een ezelskop 1) voor tachtig zilverlingen was verkocht (waarschijnlijk zijn halve sikkels (Le 27: 25)bedoeld) en een vierendeel van een kab (Ex 16: 36) duivenmest 2) voor vijf zilverlingen.

1) De ezel was een onrein dier. Het was de Israëliet dus niet geoorloofd zijn vlees te eten, daarenboven is de kop het slechtste gedeelte van het gehele dier. Wat de duivenmest aangaat, zo kan, evenals men voor lekkernij de drek van snippen gebruikt, de nood ook tot het genot van deze onnatuurlijke spijs gedreven hebben (Joseph. Ben. Jud. 5: 13, 7. Plut. Artax XXIV. Plin h. n. VIII. 57)..

Niet alleen, dat de ezel een onrein dier en zijn vlees schier niet bruikbaar is, maar, zoals duidelijk is, zijn kop was nog het minst bruikbare van zijn lichaam, om te eten..

2) De uitdrukking kan in de eigenlijke zin worden verstaan, omdat in tijden van vreselijke hongersnood wel mest om te eten verzameld werd (volgens Josefus e.a.), maar kan ook gebruikt zijn, om een zeer armoedige spijs aan te duiden, zoals de Arabieren de herba Alkali, mussenmest noemen en wij de Asida foetida, duivelsdrek..

27. En hij zei, menende dat zij van vreselijke honger en brandende dorst hem om hulp riep: De HEERE helpt u niet, waarvan zou ik u helpen? 1) van de dorsvloer of van de wijnpers? 2)

Ik kan u noch eten noch drinken verschaffen, \omdat ik zelf niet het minste brood of wijn meer heb.

1) Of: Helpt de Heere u niet, hoe zou ik u dan helpen? De koning is radeloos en genoodzaakt te verklaren, dat hij haar niet kan helpen. Hij wijst haar echter op Hem, die alleen helpen kan, tenminste zijdelings. Dit is wel opmerkelijk. Niet op Baäl wijst de koning haar, maar op de Heere, de God van Karmel. Nu de nood zo hoog gestegen is, moet de koning zelf verklaren, dat hij haar noch met eten, noch met drinken kan helpen, moet hij als een radeloze haar op die God wijzen, die alleen helpen kan. Joram is hier een voorbeeld van zo velen, die wel zeggen aan geen God te geloven, maar die toch in tijden van nood de hulp van die God begeren en vragen..

2) Uit het verloop van dit gehele verhaal blijkt, dat aan de koning hulp van Gods wege beloofd was en wel door Elisa. Maar omdat deze hulp nog niet opdaagde, nu het reeds tot het uiterste gekomen was, is de koning boos en verdrietig, en die hem om bijstand aanroepen, verwijst hij naar de HEERE.

29. Zo hebben wij de ene dag mijn zoon gekookt en hebben hem gegeten; maar toen ik de volgende dag, op een latere dag, toen het overeenkomstig het verbond haar plicht was haar zoon te geven, tot haar zei: Geef uw zoon, dat wij hem eten, zo heeft zij haar zoon verstoep om hem of in het leven te behouden of om hem alleen te verteren; dwing haar nu, mijn heer koning! dat zij doe wat zij verplicht is.

Wij hebben gezien (1Ki 17: 1), hoe Elia in zijn tijd zich door de Geest gedreven voelde, om vervulling van de Goddelijke bedreiging (Leviticus 26: 19vv. Deuteronomium 11: 16vv.) te bidden; wij hebben ons ook voorgesteld (2Ki 2: 24), hoe Elisa's vloek over de spottende jongens te Beth-el niets was dan een voortzetting van die werkzaamheid van zijn voorganger, terwijl nu ook, wegens de voortgang van de goddeloosheid van het volk de andere bedreiging (Leviticus 26: 22) in letterlijke zin vervuld werd. Nu ligt het voor de hand op deze plaats nog een verdere voortgang van de Goddelijke gerichten te zien, wij behoeven slechts de dreigingen in Leviticus 26: 25-29 Deuteronomium 28: 53 en 57 daarmee te vergelijken. Was ook Joram niet zo erg als zijn vader en zijn moeder, omdat hij zich aan Baäls dienst onttrok (3: 2), zo bleef hij toch aan de zonde van Jerobeam, de kalverdienst, hangen en liet hij zijn moeder tot op zekere hoogte voortgaan, zodat er nog genoeg heidendom over was, zowel in het overige land als in de hoofdstad Samaria (10: 18vv.). Nu had de Heere tot hiertoe Joram de rijkdom van Zijn Goddelijke goedheid, geduld en lankmoedigheid laten ondervinden; Hij had hem op de tocht tegen Moab (3) wonderbaar geholpen en tegen de aanslagen van de koning van Syrië (6: 8vv.) op zo voorkomende wijze bijgestaan; maar deze meer dan vijf jaar betoonde genade (895-890) had op het hart van de koning weinig uitgewerkt. Nu begint met dit jaar een dubbel zo lange tijd van gebrek als die onder Achab geweest was, de nood stijgt steeds hoger, zodat, zoals in Leviticus 26: 26 gezegd wordt, tien vrouwen hun brood in één oven bakken en het brood bij het gewicht weergegeven wordt; tenslotte is ook het wrekende zwaard, waarvan in Leviticus 26: 25 gesproken wordt, aanwezig, en het volk van het land is om aan het zwaard te ontkomen, in de vaste steden gevlucht, om daar de hongersnood slechts des te groter te maken, vooral in de hoofdstad-misschien heeft het ook aan de pest niet

ontbroken. Zoals wij uit het volgende zouden besluiten, schijnt koning Joram reeds bedoeld te hebben, de stad aan de Syriërs over te geven, maar nog was de tijd niet gekomen, dat aan het rijk van Israël een einde zou komen; het was slechts te doen om voorlopige gerichten of die tot boete en bekering mochten leiden. Daarom liet Elisa een overgave van de stad aan de vijand niet toe, maar vermaande, om boete te doen in zak en as, waartoe ook de koning geneigd was (vs. 30). Dit was echter meer een uiterlijke daad, geen waarachtig buigen van het hart voor God. Daarom kon ook de hulp nog niet komen, de nood moest integendeel nog hoger stijgen, totdat ook de bedreiging in Leviticus 26: 27-29 vervuld werd. Hoe nu Joram zich gedroeg, zullen wij verder horen..

30. En het geschiedde, toen de koning de woorden van deze vrouw gehoord had, dat hij, ontzet over deze gruwel, zijn kleren scheurde, also hij (terwijl hij) op de muur, op de brede terrassen voortging, zodat hij van beneden uit de stad gemakkelijk gezien kon worden. En het volk zag, dat ziet, een zak, een haren boet- en treurgewaad (1 Koningen 21: 27) van binnen, onder het opperkleeft, over zijn vlees was.¹⁾

1) Joram had daarom een treurgewaad onder zijn bovenkleden aangedaan. Hiermee meende hij God te kunnen vertederen. Maar het was de juiste boete niet. Het was geen schuld belijden voor God en mensen. De mensen mochten het niet zien, dat hun koning een boeteling was. Daarom had hij zijn bovenkleden over dat boetgewaad heengetrokken. Het was dus enkel vorm, waaraan het wezen ontbrak. Nu echter in grote toorn en tevens in wanhoop scheurt hij zijn bovenkleden, waardoor zijn boetgewaad zichtbaar wordt. En in die toorn en in die wanhoop ziet hij voorbij, dat hij zelf en zijn zonde de oorzaak van alles is, en zoekt haar bij Elisa. Deze is de man-meent hij-aan wie al die ellende moet geweten worden. Deze zal er dan ook voor boeten..

Wellicht dat de profeet hem ontraden heeft, de Syriërs aan te vallen, voordat Samaria was ingesloten, en hem Gods hulp had beloofd. Van die belofte is echter niets te zien. Waarom zal hij nu de profeet niet doden? Ongelukkige koning, hoe maakt hij hierdoor de maat van de goddeloosheid vol. De roede van God verbrijzelde hem niet tot zaligheid, en omdat de roede van God hem niet verbrijzelt, omdat hij niet leert bukken, is straks het ogenblik daar, waarin God de oordelen over het huis van Achab zal voltrekken..

31. Ondanks deze schijnbare verootmoediging onder het woord van de profeet, die hulp tegen de vijand daarbuiten en tegen de honger binnen de stad beloofd had voor het geval, dat men zich in oprecht berouw voor God zou neerbuigen en om hem ontferming aanroepen, was hij nog niet gekomen tot het ware berouw; in zijn onbekeerde toestand stelde hij de man Gods verantwoordelijk daarvoor, dat het woord van zijn belofte nog niet vervuld was en de nood zo'n vreselijke hoogte bereikt had. En hij zei: a) Zo doe mij God, en doe zo daartoe, indien het hoofd van Elisa, de zoon van Safat, heden op hem zal blijven staan! 1) nog deze dag zal het worden afgehouden.

a) 1 Koningen 19: 2

1) Na het uitspreken van deze woorden, geeft hij aan een bode bevel om het vonnis ten uitvoer te brengen. Uit vs. 32b en 33 blijkt echter, dat hij spoedig berouw krijgt en de bode najlt, om het uitvoeren van het vonnis te voorkomen..

33. Toen hij, Elisa, nog met hen sprak ziet, zo kwam de bode tot hem af; de oudsten deden, zoals Elisa geboden had en hielden de gerechtsdienaar van de man Gods af. Spoedig daarop verscheen, zoals Elisa vooraf gezegd had, de koning zelf, die natuurlijk dadelijk binnengelaten werd, en hij de koning zei, zich tot de profeet wendende, om zich over zijn toorn te verontschuldigen: Zie, dat kwaad is van de HEERE, zover heeft de Heere het laten komen, dat moeders hun eigen kinderen slachten en eten; wat zou ik verder op de HEERE wachten, 1) is het nog mogelijk op de hulp van de Heere te hopen, waarmee gij ons getroost hebt?

1) Het zijn de woorden van een wanhopige (3: 10,13), in wiens ziel echter nog een vonk van geloof gloeit. Juist het uitspreken van zijn gemoedsstemming voor de profeet toont, dat hij nog een flauwe schemering van hoop op de Heere heeft (Ge 15: 3) en door de profeet gesterkt en opgericht wenst te worden..

Hoe gebrekkig de boete van de koning en hoe zwak zijn geloof ook waren, toch worden ze, zoals het vervolg bewijst (1Ki 21: 29) genadig door de Heere aangezien.

Hetgeen de onboetvaardige, hardnekkige zondaar de grootste verschrikking is, namelijk dat God hen gevonden heeft, of zal vinden, dat is voor elke gelovige een deur van de hoop. Zij mogen in uitstekende ellende en in de diepte van verdrukkingen tussen hoop en vrees dobberen en gebracht worden tot de oever van vertwijfeling, maar hun beter gedeelte krijgt nochtans de overhand. En ofschoon zij in de omstandigheden van hun lijden niets bespeuren, hetgeen hun troost kan geven, zien zij echter iets in Gods goedertieren natuur en in andere bedelingen van Zijn Voorzienigheid, hetgeen hun grond verschaft, om wat beters te verwachten, dan het uiterste verderf en de vernedering. Dit n.l., dat de Heere het gedaan heeft, zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen (Klaagt. 3: 21vv.)..

Uit dit verder op de Heere wachten blijkt voldoende, dat het zich verootmoedigen voor de Heere, het aantrekken van het boetkleed was gebeurd op aanmaning van de profeet. De profeet zal Joram hebben gezegd, dat de Heere in de weg van boete en berouw genadig zou zijn. Welnu, Joram heeft het gedaan, maar er geen vrucht van gezien. Hij heeft gemeend, dat enkel en alleen uitwendige vernedering voldoende zou wezen en ziet, tot nog toe bleef de hongersnood. Elisa, meent hij, staat daar voor hem als een leugenprofeet en al geeft hij de bode een tegenbevel, toch overstelpt hij Elisa met de bitterste verwijten. Nu is echter ook het einde van de nood gekomen, niet omwille van Joram, maar omdat de Heere de eer van Zijn profeet en daarom Zijn eigen eer zal handhaven. Nog eenmaal vóór zijn smadelijk einde zal de koning van Israël zien, dat de God van Elisa de God van de uitredding is..

HOOFDSTUK 7.

UITKOMST TE SAMARIA.

1. Toen zei Elisa, door de Geest des Heren erkennende dat nu werkelijk het uur van de Heere gekomen was om te helpen, tot de koning en de oudsten: Hoort het woord van de HEERE; zo zegt de HEERE: Morgen omtrent deze tijd zal een maat (Ex 16: 36) meelbloem verkocht worden voor een sikkel (Exodus 30: 13), en twee maten gerst voor een gewone sikkel 1) (Le 27: 25), in de poort van Samaria (volgens onze wijze van uitdrukken: op de markt).

1) Een Sea = 1/3 epha = 6.70 Liter voor een sikkel was nog altijd een hoge prijs, maar in vergelijking met de in 6: 25 vermelde prijs voor de allergeeringste voedingsmiddelen toch ongelooflijk goedkoop..

2. Maar een hoofdman, een adjudant (2 Samuel 13: 18), op wiens hand de koning leunde, die toen juist ten dienste van de koning bij hem was, antwoordde de man Gods, en zei: Zie, als de HEERE vensters in de hemel 1) maakte, om van daar meel en koren te laten neerregenen, zou die zaak, die plotselinge omkering van hongersnood tot zo'n goedkope tijd kunnen plaatsvinden? En hij, de man Gods, zei: Zie, gij zult het met uw ogen zien, wat ik (vs. 1) gezegd heb, maar daarvan, van de wonderbaar geschonken overvloed, niet eten 2) (vs. 17vv.).

1) Vensters in de hemel was een zinspeling op de zondvloed (Genesis 7: 11). Hij wil zeggen, er mocht wel een vloed van meel en koren neerdalen, zou het woord van de profeet bevestigd worden: Het was daarom niet alleen ongeloof, maar vuige spot, bespotting van de macht van Elisa's God..

2) Ongeloof is een zonde, waardoor men God grotelijks onteert en mishaaft en zichzelf berooft van de weldaden, die Hij voor ons bestemd had; de mopperende Israëlieten zagen Kanaän, maar konden het niet ingaan vanwege hun ongeloof: dat zal het deel zijn van hen, die de belofte van het eeuwige leven niet geloven; zij zullen het op een afstand zien, maar nooit verkrijgen..

Vs. 3-20. Nog op de avond van dezelfde dag, waarop Elisa zijn profetisch woord gesproken had, wordt de vervulling daarvan voorbereid. Door wonderdadig werken horen de voor Samaria gelegen Syriërs een geruis in de lucht; zij menen dat een machtige Egyptische legermacht tegen hen aanrukt. Door schrik aangegrepen laten zij hun legerplaats met alles wat daarin is, in de steek en vluchten zo spoedig mogelijk over de Jordaan. Vier melaatse mannen, die uit hun woning voor de poort van de stad zijn heengegaan, omdat de hongersnood hen tot stappen van wanhoop dreef, begeven zich in het leger van de Syriërs en vinden het verlaten. Nadat zij daar hun honger gestild hebben en reeds begonnen zijn te plunderen, begint hun geweten te spreken, zodat zij van het voorgevallene aan de poort van Samaria bericht geven. De koning laat een onderzoek instellen of er in de gehele zaak niet een krijgslist van de vijand verborgen lag. Nadat men zich overtuigd heeft dat de Syriërs werkelijk zijn weggetrokken, begeeft men zich aan het plunderen van de zo rijk voorziene legerplaats en de goedkope tijd, waarvan Elisa gesproken heeft, is als op een ogenblik gekomen. De hoofdman, die niet wilde

geloven, maar spotte, ontvangt zijn loon: de koning toch had hem voor de poort geplaatst, om daar orde te houden onder de naar buiten stromende menigte; daar kwam hij in het gedrang en werd door de voeten van de mensen vertreden.

3. Er waren nu, zoals wij hier vooraf moeten opmerken nu wij de vervulling van Elisa's woord gaan mededelen, vier melaatse mannen; deze woonden, overeenkomstig de wet (Leviticus 13: 46 Numeri 5: 3), als onreine, uit de gemeenschap met anderen uitgesloten personen, in een afgezonderd huis (15: 5) buiten de stad, voor de deur aan de ingang van de poort; die zeiden, de een tot den ander, op de middag van die dag, waarop hetgeen in het vorig gedeelte verteld is, gebeurde: Wat blijven wij hier, totdat wij van honger sterven?

5. En zij stonden op in de schemering van de avond, 1) opdat men hen van de muren van de stad niet zou opmerken, om in het leger van de Syriërs te komen. Toen zij aan het uiterste, het voorste deel van het leger van de Syriërs kwamen, ziet, toen was er niemand, er was geen mens te vinden, terwijl de tenten met levensmiddelen en kostbaarheden nog aanwezig waren.

1) Uit vs. 9 en 12 blijkt duidelijk dat het de avondschemering was; de daad van de vier melaatsen in vs. 8 vorderde bovendien veel langere tijd, dan de morgenschemering hun gaf..

6. Want de HEERE, wie het nooit aan middelen en wegen ontbreekt, had om Zijn volk Israël te verlossen, bijna op dezelfde tijd dat de vier melaatsen zich van hun woning opmaakten, het leger van de Syriërs doen horen een a) geluid van wagens en een geluid van paarden, het geluid 1) van een grote legermacht, een geluid in de lucht, alsof er een groot leger in aantocht was; zodat zij zeiden de een tot de ander: Zie, de koning van Israël heeft tegen ons gehoord de koningen van de Hethieten 2) en de koningen van de Egyptenaren, om tegen ons te komen.

a) Jes. 13: 4

1) Of aan dit geluid iets werkelijks ten grondslag lag, enig door God teweeggebracht geluid in de lucht, dan of het een wonderbaar door de Heere veroorzaakte zinsbegoocheling was, kan niet beslist worden; voor de zaak zelf is de vraag van geen belang, omdat in beide gevallen de Heere wonderdadig in het midden trad..

Toen zij Dothan belegerden, was hun gezicht verduisterd en nu werden zij misleid door hun gehoor, want God heeft het in Zijn macht, om de zinnen en zintuigen op zo'n wijze aan te doen en te bewerken als Hem behaagt..

2) Onder de koningen van de Hethieten kunnen onmogelijk de kleine koningen van de Kanaänitische volksstammen in noordelijk Galilea en op de Libanon (1 Koningen 10: 29) worden verstaan, omdat het geraas moeilijk van twee zijden, uit het noorden en zuiden tegelijk gehoord kon worden. Het was een geluid van de Heere, die tot Zijn volk kwam, om het te helpen; daarom werd het zeker alleen van het zuiden gehoord. Bovendien hadden de Syriërs de hun nabij gelegen volken van het noorden te zeer in hun macht, dan dat zij voor deze gevreesd zouden hebben. Josefus heeft gedacht aan koningen van Chittim, of bewoners van de eilanden van de Middellandse Zee (Genesis 10: 4 Numeri 24: 24); wij behoeven echter

zo'n verwisseling in het geheel niet aan te nemen, integendeel zijn zeker onder Hethieten de overblijfselen van volkeren van Palestina bedoeld, die in de nabijheid van de Egyptische grenzen woonden. Wanneer de Syriërs hen zo onnauwkeurig noemen, zo ligt dit in hun onbekendheid met genealogische en geografische toestanden, zoals zij ook van "koningen" van de Egyptenaren spreken, terwijl dit land slechts een koning had..

Uit 1 Koningen 10: 29 en 2 Koningen 7: 6, waar de Hethieten naast de Syriërs en Egyptenaren voorkomen, laat zich opmaken, dat zij in de vlakten van de Libanon een nieuw vaderland vonden. David had van hen krijgslieden, zoals Achimelech (1 Samuel 26: 6) en Uria (2 Samuel 11: 3) in zijn leger. Salomo liet hen ten behoeve van zijn timmerwerken loondiensten verrichten (1 Koningen 9: 20vv.) en had onder zijn vrouwen ook Hethitische (1 Koningen 11: 1). Dat zij met de op de oud-Egyptische gedenkzuilen, uit de tijd van de 19de dynastie, zo dikwijls gemelde Cheta's van Syrië, met wie Ramses II een vredesverdrag maakte, gelijk te stellen zijn (Brugsch. Geogr. Instr. 11 S. 20 f.) is door Chabas (voyage d'un Egyptien) bestreden en door Ebers opgegeven. Opmerkingswaardig is echter, dat het bekende Assyrische Hatti, dat eveneens in een zeer verwijderde zin van alle Westerse volken, speciaal van de West- en Zuid-Arameeërs voorkomt, volgens Schrader (Keilinsch. S.27) desalniettemin met Hethieten een en hetzelfde is.

Het is hier de plaats niet, om uitvoerig over de Hethieten uit te weiden, maar het komt ons voor, dat zij een gewichtige rol hebben gespeeld in het politieke leven van de Semitische volken, dat zij een krachtig volk waren, waaruit ook weer verklaard wordt, waarom de Syriërs voor hen vluchtten..

8. Toen nu deze melaatsen 1) aan het uiterste van het leger kwamen en het door de mensen verlaten vonden, gingen zij in een tent en aten en dronken van de levensmiddelen, die zij daar vonden, en namen van daar, omdat de Syriërs ook hun kostbaarheden hadden achtergelaten, zilver en goud en kleren, en gingen heen naar de naaste bergplaats, die zij konden vinden, en verborgen het, om het later naar hun woning bij de stadspoort (vs. 13) te vervoeren, daarna keerden zij terug, en kwamen in een andere tent, namen van daar ook zoveel zij konden wegvoeren, en gingen heen naar de schuilhoek en verborgen het.

1) De Joden beweren, dat deze vier melaatsen zijn geweest: Gehazi en zijn drie zonen, en verklaren daaruit, echter ten onrechte, dat eerstgenoemde straks met de koning gaat spreken (8: 4)..

13. Toen antwoordde een van zijn knechten, die op de gedachte kwam, dat men zich zeer gemakkelijk kon overtuigen of dit zo was, en hij zei: dat men toch neme vijf van de overige paarden, die hier binnen de stad overgebleven zijn (zie zij zijn als de gehele menigte van de Israëlieten, die hier binnen overgebleven zijn; zie zij zijn als de gehele menigte van de Israëlieten, die vergaan zijn, 1) laat ons die zenden met de twee wagens en de manschappen, die daarbij horen, en zien, onderzoeken, hoe het met de zaak is.

1) De ware zin van dit mistroostig gezegde komt hierop neer: Wij moeten immers allen omkomen, indien wij er vijf wagen en het ergste overkomt hun, dan zijn zij er immers niet

slechter aan dan de overige menigte, die hier nog is en de overige menigte, die al gevallen is; wij wagen niets met dit te wagen..

Deze woorden hebben deze zin: De vijf ruiters, want de paarden staan voor de ruiters, daar natuurlijk niet de paarden, maar mensen te paard voor een boodschap werden uitgezonden, kunnen, ja, toch het lot van het overige volk van Samaria delen. Hetzij zij ongedeerd terugkeren, om met het nog overgebleven volk de hongerdood tegen te gaan, hetzij zij de vijanden in de handen vallen en gedood worden, in elk geval zullen zij het lot van de reeds omgekomenen ondergaan..

Hoewel de profeet de koning heeft aangekondigd dat de dag op deze nacht, een dag van grote blijdschap zou zijn, toch kan hij het niet geloven, dat God op zo'n bijzondere wijze uitkomst had beschikt. Dit was geen kleingeloof, maar volstrekt ongeloof. De zaak kwam hem niet te groot voor, maar hij sloeg er in het geheel geen geloof aan. Het ontbrak Joram ook aan een zuivere kennis van Gods Almacht en Genade..

16. Toen ging het volk uit en beroofde het leger van de Syriërs; en een maat meelbloem werd nog die dag, ten gevolge van de grote voorraad, die men vond en in de stad inbracht, verkocht voor een sikkkel, en twee maten gerst voor een sikkkel, naar het woord van de HEERE, 1) dat Hij de vorige dag door Elisa gesproken had (vs. 1).

1) De oneindige Wijsheid, wil niet bepaald wezen door onze dwaasheid. Nooit heeft God het einde beloofd, of Hij heeft ook de middelen daartoe verordend..

17. De koning nu, toen hij het volk toestemming gaf, om het Syrische leger te plunderen, had de hoofdman, op wiens hand hij leunde (vs. 1), over die poort gesteld, om de orde te bewaren bij het uitstromen van de menigte; en het uitgehongerde volk, dat met de grootste haast naar buiten drong, vertrapte hem 1) in de poort, dat hij stierf, zoals de man Gods gesproken had, die het sprak, toen de koning, vergezeld door deze hoofdman, tot hem gekomen was, en die hoofdman met bittere spot het woord van de profeet in twijfel getrokken had (vs. 2).

1) Deze man had de Hoogheid en Almacht van God met voeten getreden en nu vindt hij in de poort een smadelijk uiteinde. Als slijk van de straten werd hij vertraptd..

18. Want 1) het was juist gebeurd, zoals de man Gods gesproken had tot de koning, zeggende: Morgen omtrent deze tijd zullen twee maten gerst voor een sikkkel en een mate meelbloem voor een sikkkel verkocht worden in de poort van Samaria.

1) De gewijde schrijver meldt dit nog eens opzettelijk, opdat het ongeloof van de man en zijn smadelijk uiteinde tot een waarschuwing voor alle navolgende geslachten zou dienen, omdat aan hem vervuld werd, dat wie het Woord veracht, verdorven zal worden (Spreuken 13: 13)..

20. Evenzo gebeurde hem, want het volk (vs. 17) vertrad hem in de poort, dat hij stierf.

Wie niet willen geloven, zullen datgene, wat aan Gods volk beloofd is, ook eens zien, zoals de rijke man (Luk. 16: 23vv.) en de hoofdman te Samaria: maar-en dat zal de vloek en het toppunt van hun ellende zijn-met hun ogen zullen zij het zien en toch nooit-nooit daarvan eten..

HOOFDSTUK 8.

ZEVENJARIGE HONGERSNOOD. VERANDERING IN HET KONINKRIJK VAN DE SYRIËRS. JORAM EN AHAZIA, KONINGEN IN JUDA.

Vs. 1-6. Met het door God bewerkte ontzet van Samaria van het Syrische leger, waarvan het vorige gedeelte bericht heeft, was zonder twijfel ook voor het gehele overige land nu de zevenjarige hongersnood weer een betere, goedkope tijd gekomen. Nu treedt opnieuw die vrouw van Sunem, die wij reeds genoeg uit de gebeurtenissen van "2Ki 4: 8", op het toneel van de geschiedenis. Nog vóór dat de hongersnood begon, waarschijnlijk spoedig na de opwekking van haar zoon uit de dood, heeft Elisa haar van de nabij zijnde nood bericht gegeven, ten gevolge waarvan zij naar het land van de Filistijnen is uitgeweken. Nu zij van daar terugkeert vindt zij haar huis en land door de koninklijke schatkist in bezit genomen. Nu roept zij tot de koning om haar weer in dat bezit te stellen. Dit gebeurt juist op een tijdstip, dat koning Joram zich door de dienaar van de profeet diens wonderbare daden laat vertellen. Deze vrouw, opgetreden als een levendige getuige voor het bericht van Gehazi, vindt gemakkelijk bij de koning gehoor en deelneming. Hij zendt een kamerdienaar, om haar niet alleen huis en akker weer te geven, maar beveelt ook, dat alles, wat het land gedurende haar afwezigheid heeft opgebracht, uit de koninklijke schatkist vergoed wordt.

1. Elisa nu had gesproken tot die vrouw, wier zoon hij levend gemaakt had (4: 18vv.), niet lang na die gebeurtenis (890 v.Chr.), toen hij op zijn reizen eens weer te Sunem gekomen was en bij haar zijnintrek had genomen, zeggende en haar daardoor dankbaarheid bewijzende: Maak u van hier op, en ga heen, gij en uw gezin, en verkeer als vreemdeling in een naburig land (Ruth 1: 1), waar gij verkeren kunt, waar gij een toevluchtsoord meent te kunnen vinden; want de HEERE heeft tot kastijding van Zijn volk, dat ondanks alle betoningen van genade in en sinds de Syrische strijd (6: 8vv.), zich niet tot Hem wilde bekeren, een honger geroepen, 1)die, want wat God spreekt dat is er, ook in het land zeven jaren komen zal.

1) Het is de wijze van de Schrift, zo het komen van zware plagen over een land of een huis voor te stellen; zij verbreidt daardoor over de rampen en noden van de wereld een licht van grote betekenis, dat voor de kinderen van God zeer vertroostend is, volgens haar wijze van beschouwing, die toch de alleen ware en juiste is, vormen honger, pest, oorlogen, of welke rampen er mogen zijn, een leger dat aan het bevel van de almachtige God onderworpen is dat op Zijn roepstem komt en op Zijn woord heengaat, dat tot aanvallen en tot terugtrekken bereid is, zoals Hij gebiedt en werkt, en dat zonder bevelen van God niemand kan overvallen. Hoe ver de rampspoeden gaan, wat zij teweegbrengen en bedoelen, is hun alles op het nauwkeurigst voorgeschreven. Zo is hun nu eens opgedragen om te straffen en de goddelijke gerechtigheid te openbaren, dan om de dronkenen nuchter te doen worden; nu eens om de wereld voor de zondaars te vergallen en hen te drijven tot de troon van genade, dan weer om de heiligen te beproeven en het vuur tot hun loutering aan te steken, en wat ook de bedoeling was, zij komen evenmin als het woord van de Heere (Jes. 55: 10vv.) terug, voordat zij teweeggebracht hebben, waartoe zij gezonden waren. Zo heeft niemand, die lijdt, slechts met zijn lijden te doen, maar bovenal met Hem, Die het beschikte; niemand hoeft alleen te klagen, wanneer de nood aan de man komt, noch alleen op verwijdering van zijn smart te peinzen,

maar hij heeft eerst te vragen naar het doel en heeft na te denken over de ontcijfering van het duistere geheim. De nood brengt altijd nog iets anders dan alleen de smart. Hij draagt spreken van God in zijn schoot verborgen. Wel hem, die ogen heeft, om die te vinden en een hart, om die te verstaan..

4. De koning nu sprak, juist toen zij te Samaria aankwam, tot Gehazi, de jongen, de dienaar van de man Gods, want hij had deze tot zich in zijn koninklijk paleis ontboden, om hem over zijn heer te ondervragen, in wie hij, ten gevolge van de onlangs voorgevallen gebeurtenissen (6: 24-7: 20), juist nu een bijzonder belang stelde, zeggende: Vertel mij toch al de grote dingen, die Elisa gedaan heeft; zij zijn mij van bijzonder gewicht, sinds de man reeds meer dan eenmaal zo krachtig in het politieke leven ingreep en wonderbaar hielp, waar ik aan alle hulp reeds wanhoopte (3: 10; 6: 8vv.; 30vv.).

Het is duidelijk, dat het hier meegedeelde voorgevallen is in de tijd toen Gehazi nog in Elisa's dienst was; de geschiedenis van Naämans genezing (5) is dus een latere gebeurtenis, want deze eindigde daarmee, dat Gehazi melaats werd en van zijn heer en diens omgeving scheiden moest. Aan de andere zijde moet het wonderwerk aan Naäman ook spoedig na de meegedeelde gebeurtenis hebben plaatsgehad, want wij staan reeds aan het einde van Jorams tijd; de gebeurtenissen, die vroeger omtrent de Sunamitische zijn meegedeeld, beslaan nog een tijdruimte van minstens vijf jaren; daarop volgde een hongersnood van 7 jaar, terwijl Joram slechts 12 jaren geregeerd heeft (3: 1). Wanneer wij dit behoorlijk in het oog houden, zo verkrijgen wij het overzicht van de gehele samenhang van deze geschiedenissen, waarop wij reeds bij 6: 10 wezen. De gebeurtenissen in 6: 24-7: 20 maken het derde en wel het sterkste zoeken van God naar Jorams hart uit, dat hij zich geheel en al tot Hem, de Heere, zijn God, bekere en ook aan den kalverdienst een einde maken zou, nadat hij zich reeds van de Baälsdienst van zijn vader en van zijn moeder had losgemaakt; hij is ook veel krachtiger dan te voren aangegrepen en voelt een sterke trekking tot de God van Israël, waarom hij zich hier zo levendig voor Elisa interesseert en om zijnentwil voor de Sunamitische zo voorkomend en tot hulp gereed is. Maar spoedig, nadat Naäman met de brief van zijn koning bij hen komt (5: 7vv.) is alle ogenblikkelijke geestdrift voor de man Gods weer verdwenen; hij denkt er niet eens meer aan, wat een uitverkoren werktuig van Zijn genade de Heere in deze man hem gegeven heeft en ook, toen Elisa zichzelf aan hem in herinnering brengt en hem uit zijn verlegenheid redt, vraagt hij er in het geheel niet meer naar, wat er van de Syrische hoofdman geworden is. Hij heeft de Heilige Geest, die aan zijn hart werkte, bedroefd; heeft dat niet kunnen doen, waartoe die hem drong en dreef; hij wil liever voortaan vrij blijven van de genadewerkingen van God om te kunnen blijven, wat hij was; daarom heeft hij zich ook verder met de profeet niet ingelaten. Maar met deze verstoktheid van zichzelf was ook het uur van het gericht gekomen over het huis van Achab, tot de drager waarvan hij reeds lang gesteld was (1 Koningen 21: 29). Dat gericht had hij door waarachtige boete en door levend geloof kunnen afwenden. In vs. 7 en in 9: 1vv. zullen wij horen, hoe het in Elisa's handen gelegd wordt de beide uitvoerders van dat gericht in hun ambt te stellen..

6. En de koning ondervroeg de vrouw, of het was, zoals Gehazi zo-even had meegedeeld, en zij vertelde het hem. Toen gaf de koning, tot veel meer bereid, dan zij van hem gebeden had, haar een kamerling (1 Koningen 22: 9) als zaakbezorger mede, zeggende: Doe haar

terughebben alles, wat het hare was, daartoe alle inkomsten van de akker, van de dag af, dat zij het land verlaten heeft, tot nu toe. 1)

1) Omdat haar bezittingen aan de Staat waren vervallen, kon de koning dit bevel met een gewenste uitkomst geven..

Vs. 7-15. Terwijl Elisa zich naar Damascus begeeft, om in de naam van Hem, die de Heerser is in alle landen van de heidenen, in Syrië die tot koning aan te stellen, van wie het woord van de Heere reeds tot Elia op Horeb gesproken heeft, komt deze in Benhadads gezant hem door Gods leiding reeds tegemoet. Benhadad ligt in een zware ziekte, en omdat hij van de aankomst van de man Gods hoort, zendt hij Hazaël met een rijk geschenk tot hem, om hem te vragen naar den afloop van de ziekte. Elisa maakt de koninklijke kamerling bekend, dat het de tegenwoordige ziekte niet is, die zijn heer de dood zal veroorzaken, maar iets anders, en ziet daarbij deze met een zo scherpe en doorborende blik in het oog, dat hij in verlegenheid raakt; want de profeet leest in zijn hart, als in een opgeslagen boek. Vervolgens begint de man Gods te wenen, en verzwijgt aan Hazaël, die naar de oorzaak van zijn tranen vraagt, niet, welk kwaad hij de kinderen van Israël doen zal. Met het woord: "De Heere heeft mij getoond, dat gij koning zijn zult over Syrië," laat Elisa hem gaan, en als hij thuis komt tot zijn heer, doet hij deze stikken onder een deken en neemt hij de Syrische koningskroon in bezit.

7. Daarna kwam Elisa, gedreven door de Geest Gods, omdat het nu de tijd was om de opdracht, aan Elia 22 jaar geleden gegeven, te volbrengen (1 Koningen 19: 15), te Damascus, de hoofdstad van Syrië, om op dezelfde wijze Hazaël tot koning van Syrië te roepen, zoals eens Samuel bij een van zijn reizen in het geheim David zalfde (1 Samuel 16: 1vv. 16.1). Elisa kwam daar, toen Benhadad, de tweede met die naam (1Ki 11: 25), de koning van Syrië, die nu reeds meer dan 34 jaar op de troon zat, ziek was, en men boodschapte hem, 1) zeggende: De man Gods is hierheen gekomen.

1) Elisa's naam was zonder twijfel aan het Syrische hof reeds sinds de in 6: 8-23 meegedeelde gebeurtenissen, maar vooral ten gevolge van Naämans genezing (5: 2vv.) in grote eer..

8. Toen zei de koning tot Hazaël, zijn opperste kamerdienaar: Neem een geschenk in uw hand, zoals men een ziener behoort te brengen, wanneer men hem om raad vraagt (1 Samuel 9: 7), a) en ga de man Gods tegemoet, zoek hem op, en vraag door hem de HEERE, 1) de God van Israël, zeggende: Zal ik van mijn huidige ziekte genezen.

a) 1 Koningen 14: 2,3; 2 Koningen 1: 2

1) Dit sproot niet voort uit geloof aan de Alwetendheid van de God van Israël, maar uit een zelfde bijgeloof als waardoor Ahazia de god van Ekron om raad had laten vragen. Benhadad had door Naäman wel zoveel van Elisa, de profeet, gehoord, dat hij van hem met enige grond meende te kunnen verwachten, dat deze een antwoord op zijn bede zou geven..

9. Zo ging Hazaël, aan dat bevel gehoor gevende, hem, Elisa, tegemoet, en nam een geschenk, waarschijnlijk in geld (5: 5), in zijn hand, te weten, alle goed 1) van Damascus, allerlei

goederen, zoals die in de zo rijk gezegende hoofdplaats van de handel tussen Voor-en Achter-Azië waren, een last van veertig kamelen. En hij kwam tot Elisa, en stond voor zijn aangezicht en zei: Uw zoon Benhadad, de koning van Syrië, heeft van uw grote wonderdaden gehoord, en daarom mij tot u gezonden, om te zeggen, te vragen: Zal ik van deze ziekte genezen?

1) Alle goed, in de zin van: allerlei goed. Het geschenk bestond uit allerlei waren, die in Damascus verhandeld werden, en dat wel in overvloedige mate. Om er echter mee te schitteren en een grootse indruk ervan te geven, werd het geladen op 40 kamelen. Dit kwam met de Oosterse zeden overeen, om te pronken met hetgeen men gaf..

In het Oosten pronkt men graag met geschenken; men verdeelt ze met opzet op veel lastdieren, opdat ze des te meer in 't oog vallen..

17695-970703-1748-2Ki8.10 10. En Elisa zei tot hem: Ga, zeg, gij zult geheel niet

1) genezen, want, en dit zeg ik u, Hazaël! de HEERE heeft mij getoond, dat hij de dood zal sterven, namelijk door geweld, door een mensenhand.

1) Wij hebben hier een van de 15 plaatsen van het Oude Testament (Le 11: 21), waar het in de tekst staande woord al (= niet) volgens de aantekening van de Masorethen aan de rand niet zo moet worden verstaan, maar als een andere schrijfwijze voor wil (= hem). Volgen wij de Statenvertalers dan vervalt alle schijnbare verkeerdheid, alsof Elisa aan Benhadad slechts de halve waarheid wilde laten zeggen en hij hem met een valse hoop wilde bedriegen, terwijl het tweede gedeelte van de zin: "want enz." een woord voor Hazaël is. Intussen volgen alle andere oude vertalingen de lezing, die de Masorethen hebben aangegeven, terwijl een nader onderzoek van de toestand van de zaak juist zal aantonen, dat deze bevreemding wekkende uitspraak alleen met de samenhang van het geheel overeenkomt. Zonder twijfel droeg Hazaël reeds de gedachte in zich om, om zich na Benhadads dood van de troon meester te maken; hij rekende, naar het schijnt op een dodelijk einde van de tegenwoordige ziekte van zijn heer; voor het geval echter, dat hij herstellen zou, ontstaan er reeds in zijn hart gedachten, hoe hij een werkelijke genezing zal kunnen voorkomen en een einde aan het leven van de koning zal maken, vóórdát de kans voorbij zal zijn, om de schijn te geven, dat Benhadad een natuurlijke dood zou gestorven zijn. In Gods Raad nu was het besloten, dat Hazaël na Benhadad koning van Syrië zou worden; want Hij had zich hem verkoren tot een werktuig van Zijn gerichten over Israël, en wel van vreselijke, ontzettende gerichten, zoals die slechts een man ten uitvoer kon brengen, als die rechter in het Evangelie (Luk. 18: 1vv.), die God niet vreesde en geen mens ontzag. Tot zo'n karakter moest Hazaël eerst nog rijp worden; opdat hij ertoe rijp zou kunnen worden, moest vooraf de ware, levende God in zijn nabijheid gekomen zijn. In deze man Gods staat tegen de Syrische heiden als het ware de levende God met Zijn alziend en richtend oog, persoonlijk en lichamelijk over, en roept hem een, "terug" en een "hierheen" toe-een, "terug" van de weg van de schandelijkste trouweloosheid, een "hierheen" tot de Heere, de God van Israël, wat moet uw einde zijn, wanneer gij nu in Zijn gericht valt, nadat gij het gericht aan Zijn volk volbracht hebt? Waarlijk, ware Hazaël niet bovenmate hebzuchtig en eierzuchtig geweest, listig, en koud als een steen, had hij niet alleen moed, maar ook een gemoed gehad, hij ware van Elisa weggegaan met de belijdenis van Naäman: "Zie nu

weet ik, dat er geen God is op de gehele aarde dan in Israël. Uw knecht zal niet meer brandoffer of slachtoffer aan andere goden doen, dan de Heere." Dan had hij zonder te liegen op de vraag: "wat heeft Elisa u gezegd" (vs. 14), kunnen antwoorden: "Hij heeft tot mij gezegd: Gij zult zeker genezen." De nazin, die tot hem alleen en in vertrouwen gezegd was, ware uit zijn ziel gewist; daarom had hij die dan ook met volle waarheid kunnen weglaten. Alzo heeft hij uit Elisa's profetie wel de heerlijkheid van Israël's God en uit Elisa's blik wel de vermaning van Hem, die ook zijn Heere en Rechter is, en uit Elisa's tranen de grote genade, waarin het verbondsvolk boven alle volken van de aarde te roemen heeft, verstaan, maar tegen al het zoeken van God naar zijn hart, dat daarin voor hem lag, dat hart gesloten. Hij weet de blik te ontwijken en de tranen te trotseren; de profetie neemt hij daarentegen aan als een vrijbrief, zoals Judas de verrader, het woord: "wat gij doen wilt, doe het haastig" (Joh. 13: 27), en als hij thuis komt, volbrengt hij, wat voor zijn ontmoeting van de man Gods nog slechts als een verborgen gedachte in zijn ziel sluimerde..

Wij hebben deze verklaring van Dächsel laten staan, omdat zij de mening behelst van zeer velen en de vertaling volgt van Luther, de Engelse vertalers e.a. Echter zijn wij het met Keil eens, dat de vertaling o.a. van onze Statenvertalers de juiste is, en het woordje al (Lo) = niet, niet veranderd moet worden in wil (Lo) = hem. Hazaël zegt wel tot Benhadad, dat de profeet gezegd heeft: Gij zult zeker genezen, maar dit bewijst niet, dat Elisa hem zo'n misleidend antwoord heeft gegeven. Hazaël zegt dit enkel om Benhadad niet teleur te stellen en om zijn plannen van sluipmoord des te beter ten uitvoer te kunnen brengen. En al is het waar, dat Benhadad aan deze ziekte niet is gestorven, toch is hij er ook niet van genezen, maar, ziek zijnde, is hij door Hazaël vermoord..

11. En hij, Elisa, hield zijn gezicht staande, 1) zag Hazaël scherp in de ogen, en zette het vast, tot schamens toe, zag onafgewend zolang hem in het gezicht, totdat Hazaël zich schaamde en verlegen zijn ogen neersloeg; en de man Gods, daarop in een stroom van tranen uitbarstende, weende lang.

1)Letterlijk staat er: Hij deed vaststaan zijn gezicht. Elisa zag daarom Hazaël zeer scherp en lang in het gezicht, om hem te doen verstaan, dat hij met diens diepste gedachten bekend was, maar ook om de man eens goed in het aangezicht te zien, die over Israël zo'n vreselijke ellende zou brengen. Hazaël weet, wat Elisa met die blik en met dat wenen wil zeggen en aanduiden, voelt zich doorgrond, voelt dat de profeet een diepe blik in zijn hart geslagen heeft, maar veinst dat hij het niet weet en vraagt daarom (vs. 12): Waarom weent mijn heer?.

12. Toen zei Hazaël, verheugd dat hij een aanleiding had, om het zwijgen, dat hem in verlegenheid bracht, af te breken: Waarom weent mijn heer? En hij zei: Omdat ik weet, welk kwaad gij in de eerstvolgende tijden (10: 32vv.; 13: 3vv.; Hos. 10: 14; 14: 1) de kinderen van Israël doen zult; gij zult hun sterkten in het vuur zetten, en hun jonge manschap met het zwaard doden, en hun jonge kinderen verpletteren, en hun zwangere vrouwen het lijf opensnijden. 1) (Amos 1: 3vv.; 13 Hosea 10: 14; 14: 1).

1) Men zou gedacht hebben, dat de woorden van de profeet als een verpletterende bliksem zijn ziel getroffen zou hebben, maar integendeel stemde zij slechts overeen met zijn innerlijke

begeerte en werkte op hem als koesterende zonnestralen. En in plaats van te sidderen op de gedachte van zijn geweten met zulke gruwelen te zullen bezwaren, verlangt hij slechts met bevend ongeduld verder te vernemen, hoelang en op welke wijze hij zulke grote zaken, zoals hij, de snoodheid van zijn hart verradende, die gruweldaden noemt, verrichten zal. In de hoop uit de mond van de profeet nu ook nog de verzekering te vernemen, dat hem zijn reeds lang gekoesterd plan, om zich op de Syrische troon te verheffen, eindelijk zal gelukken, zegt hij, ogenschijnlijk argeloos en zonder oogmerk, maar nauwkeuriger bezien, met het sluwste doel en de snoodste geveinsdheid: Hoe, zo iets zou mijn hand volvoeren?.

Elisa's houding tegenover Hazaël moest laatstgenoemde bewijzen, dat hij wel door de Heere tot een roede bestemd was, om Israël te tuchtigen, maar dat zijn gruweldaden toch niet door de Heere werden gewild. Dit wenen, dit stap voor stap hem zeggen, wat het bestuur van de Heere was, zei Hazaël genoeg, dat zijn gruwelijke wreedheid op zichzelf bij de Heere vervloekt was, dat hij gebruikt zou worden tot straf dat hij een uitverkoren werktuig was tot strafoefening en niet tot zegen..

13. En Hazaël zei in gemaakte nederigheid, als verstond hij niet, hoe het mogelijk zou kunnen worden, dat hij, de onbeduidende mens, als een machtig en zegerijk bedwinger van Israël zou kunnen optreden: Maar wat is uw knecht, die een hond is (1 Samuel 24: 16), dat hij deze grote zaak doen zou? Dan moest ik eerst koning van Syrië worden in de plaats van de koning. En Elisa zei: De HEERE heeft mij getoond, dat Gij koning zijn¹⁾ zult over Syrië.

1) Plaats de geveinsdheid op de hoogte van macht en grootheid, en het zal niet lang duren, of het masker zal afvallen. De profeet bedoelde dus veel, toen hij zijn antwoord gaf op Hazaëls schijnbare afkeer van hetgeen hij hem beschouwende had meegedeeld. Hij zei hem als het ware: Hazaël, gij zat nooit op de troon van een koning en weet niet hoezeer dit een listig hart zal ontdekken.

15. En het geschiedde de volgende dag, dat hij, Hazaël, een deken ¹⁾ nam, en in het water doopte, en over zijn aangezicht, het aangezicht van Benhadad, uitspreidde, dat hij stierf. Hazaël verstikte de koning, die alzo verhinderd werd om hulp te roepen, terwijl men bovendien geen bliken van een gewelddadige dood kon bespeuren; en Hazaël, tegen wie niemand enige verdenking koesterde, werd koning in zijn plaats, omdat Benhadad waarschijnlijk geen zoon en opvolger had.

1) In het Hebreeuws Hamikbar. Afgeleid van een werkwoord, dat "vlechten" betekent is hieronder te verstaan een gevlochten bedeksel, dat in het water gedoopt zeer dicht werd, zodat het geen lucht doorliet. Wellicht dat het ook gebruikt werd, om de koortshitte af te koelen. Hazaël gebruikt dit middel tot sluipmoord, opdat er geen spoor van een gewelddadige dood aan het lijk bespeurd zou worden. Volgens Josefus was Benhadad bij de Syriërs zeer bemind, zodat zij hem na zijn dood afgodisch vereerden. Is dit waar, dan is het gedrag van Hazaël nog beter te verklaren en zijn wijze van doen in het ter dood brengen van de koning..

V. Vs. 16-24. Met de in de vorige afdeling meegedeelde aanstelling van Hazaël tot koning van Syrië zijn wij tot dat punt gekomen, dat Gods gerichten over het huis van Achab en de

kastijding van het door dit huis zo diep verdorven volk beginnen. Vóórdat de geschiedenis van het rijk van Israël verder voortgezet wordt, hebben wij vooraf met de twee naaste opvolgers van koning Josafat van Juda te doen. Deze toch heeft zich eens met Achabs huis verbonden, maar daardoor slechts bewerkt, dat Israël's verderf zich ook in Juda genesteld had, en daarom het gericht over het huis van Achab zich ook tot David's huis moest uitstrekken. Dit zou echter niet evenzo vernietigd worden als dat van Achab, maar toch moest Achabs bloed met kracht uit David's geslacht worden afgezonderd en in zijn reinheid, overeenkomstig de Goddelijke bedoelingen van het heil weer hersteld worden, omdat de reiniging van Israël van de afgodendienst van een Izebel aan de beide Godsmannen Elia en Elisa niet gelukt is. Allereerst wordt nu de geschiedenis van Jorams regering in de gewichtigste punten ons voorgesteld. Hij wandelt geheel op de weg van de koningen van Israël en doet wat zijn vrouw Athalia hem ingeeft, maar niet wat de Heere behaagt, zijn achtjarige regering is samengesteld uit zonde en schanden aan de ene en kastijding en rampspoed aan de andere zijde (vgl. 2 Kronieken 21: 4,20).

16. In het vijfde jaar nu van Joram, de zoon van Achab, de koning van Israël (d.i. in het jaar 891 v.Chr.), toen Josafat koning was van Juda, begon Jehoram, de zoon van Josafat, de koning van Juda, als mederegent van zijn nog levende vader, te regeren (891-889), totdat hij twee jaar later na diens dood tot de alleenheerschappij kwam (1Ki 22: 22).

19. Maar de HEERE, hoewel Hij, zoals wij in het volgende zullen zien, Joram wegens zijn gruwelen zwaar bezocht, wilde Juda niet verderven 1) omwille van David Zijn knecht

a) zoals Hij hem, David, gezegd had (2 Samuel 7: 12vv.), dat Hij hem te allen tijde voor zijn zonen een lamp zou geven, altijd een nakomeling op de troon zou laten blijven in wie het voor Israël ontstoken licht zou blijven voortschijnen.

a) 1 Koningen 11: 36; 15: 5 Psalm 132: 17

1) Hij kon het gemakkelijk, Hij kon het rechtvaardig, Hij kon het, zonder zich in het allerminst te benadelen, hebben gedaan, maar Hij wilde het niet doen, omwille van David Zijn knecht, niet om enige verdienstelijkheid in die koning, alsof hij God tot een schuldenaar had gemaakt, om zijn geslacht te begunstigen, maar omwille van de belofte, aan hem gedaan, dat hij een "lamp" zou hebben, dat is, een opvolging van koningen, uit hem voortgesproten, om zijn naam en zijn gedachtenis te bewaren en wel te allen tijde, d.i. tot op de komst van de Messias, want zo lang en niet langer was nodig de gelovige opvolging in David's huis, omdat dan vervuld zou wezen, Gods belofte en het verbond met David gemaakt..

21. Daarom trok Joram, toen de Edomieten zich onafhankelijk wilden maken, en waarschijnlijk alle Joden, die zich onder hen gevestigd hadden, om het leven hadden gebracht (Joël 3: 19), over naar Zaïr (= klein), een nietnader bekende Edomitische stad, en al de wagens met hem, om de Edomieten weer onder zijn macht te brengen; hij werd echter daar door de vijanden omsingeld en ingesloten; en hij maakte zich 's nachts op, 1)om zo mogelijk uit deze benauwde positie te komen, en sloeg de Edomieten, die rondom hem waren daartoe de oversten van de wagens, die men tot zijn bewaking gesteld had, zodat het hem gelukte te

ontkomen; door de geleden nederlaag was hij echter geheel verzwakt, en het volk, zijn krijgsleger, vluchtte in zijn hutten, zodat hij van elke verdere onderneming moest afzien.

1) Uit het verband van de zin blijkt duidelijk, dat hij door de Edomieten was omsingeld, maar 's nachts er zich nog doorheen kon slaan, zodat zijn leven gered werd. Zijn soldaten vluchtten naar hun tenten, dat is, naar hun woonplaatsen. Dit was een straf van God voor Joram, omdat hij de Heere had verlaten.

22. De Edomieten evenwel vielen, omdat Joram door God verlaten niets tegen hen vermocht, van onder het gebied van Juda af, tot op deze dag, waarop dit geschreven werd; door Amazia en Uzasia werden zij echter weer onderworpen (14: 7,22). Toen viel Libna, aan de oostelijke grens van de Filistijnse vlakte (Jos 10: 29), af, in dezelfde tijd, waarin Joram reeds zeer verzwakt was en bovendien door de Filistijnen en Arabieren in zijn hoofdstad bestookt werd (2 Kronieken 21: 16vv. 21.16).

VI. Vs. 25-29. In dezelfde geest als zijn vader regeert ook Ahazia, de enige van Jorams zonen die uit de tijd, toen hij door Filistijnen en Arabieren geslagen werd overgebleven is. Onder deze zesde koning van het rijk van Juda is het eigenlijk niet meer David's huis dat te Jeruzalem regeert; het koningsgeslacht, waaraan de belofte toekomt, is ter zijde geschoven. Izebels dochter regeert in werkelijkheid en raadgevers uit Achabs bloed hebben zich in de stad van God gezeteld. Maar de Heere weet daaraan een einde te maken. Terwijl Ahazia met Joram de honing van Israël, ten strijde trekt tegen Hazaël van Syrië, om de stad Ramoth in Gilead weer te winnen, Joram, in de strijd gewond, zich naar Jizreël laat brengen tot genezing, en Ahazia hem daar bezoekt, heeft de Heere beide koningen op die plaats tezamen, waarop zijn besluit over Achabs huis uitgevoerd zal worden. Er blijft slechts over, dat Hij ook het zwaard uit de schede trekt, dat de beide hoofden van dit huis moet slaan, op welke wijze Hij dit doet, zal het volgende gedeelte mededelen (2 Kronieken 22: 1-7).

25. In het twaalfde jaar van Joram, de zoon van Achab, de koning Van Israël (in het jaar 883 v. Chr.), begon Ahazia, de zoon van Jehoram, de koning van Juda, te regeren.

26. Tweeëntwintig jaar 1) was Ahazia oud, toen hij koning werd en regeerde een jaar te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Athalia 2) de kleindochter van Omri, de koning van Israël, de stichter van die dynastie in het rijk van de Tien stammen, die door haar afgodendienst zoveel onheil ook over Juda's rijk gebracht heeft (1 Koningen 16: 25vv.).

1) Wanneer in 2 Koningen 22: 2 zijn ouderdom bij het begin van zijn regering op 42 jaar geteld wordt, dan is dit duidelijk een schrijffout (m = 40 voor: b = 20); want omdat zijn vader Joram, 32 jaar oud, aan de regering kwam en 8 jaar geregeerd heeft (vs. 17), zo komen voor diens leeftijd slechts 40 jaar. Nu brengt ons bovengenoemde opgaaf van de ouderdom op het jaar 905 v. Chr. als Ahazia's geboortjaar; terwijl wij vroeger (1Ki 19: 21), dit jaar als het jaar van het huwelijk van zijn vader met Athalia hebben aangenomen. Hiermee strijdt niet, dat Ahazia de jongste van zijn vaders zonen was; want dat deze reeds andere vrouwen had, vóórdat hij Athalia tot zijn hoofdgemalin (Gebirah; "1Ki 15: 10), maakte, blijkt daaruit, dat de

in 11: 2 vermeldde Joseba geen lichamelijke dochter van Athalia, maar een van een andere gemalin van Joram was..

2) Zijn moeder was een dochter van Achab, zodat hij de goddeloosheid met de melk had ingezogen. Wanneer de mensen zich vrouwen verkiezen, moeten zij zich herinneren, dat zij tevens moeders verkiezen voor hun kinderen, waarnaar dan ook hun huis ingericht moet worden..

28. En hij trok, naar de raad van zijn bloedverwanten, met Joram, de zoon van Achab, naar de strijd te Ramoth in Gilead,

1) welke stad Joram na Benhadads dood weer tot het rijk van Israël wilde brengen, zoals zijn vader Achab reeds eenmaal beproefd had (1 Koningen 22: 3vv.). Hij streed tegen Hazaël, de koning van Syrië, die in hetzelfde jaar, 883v. Chr., op de troon gekomen was, en de Syriërs sloegen Joram, brachten hem in de strijd een zware wond toe, hoewel het voornemen lukte en de stad werkelijk bemachtigd werd (9: 14vv.).

1) Of de strijd met Hazaël bij Ramoth tot herovering van de door de Syriërs gewonnen stad, of slechts tot bewaring ervan tegen de Syriërs ondernomen werd, laat zich niet uitmaken. Uit 9: 14 blijkt alleen zo veel, dat Ramoth weer zich in het bezit van de Israëlieten bevond..

29. Toen a) keerde Joram, de koning, terug van Ramoth, terwijl hij de verdere leiding van de strijd aan zijn veldheren overliet, opdat hij zich te Jizreël, waar zich toen zijn hofleger bevond (10: 11vv.), helen liet van de slagen, die hem de Syriërs te Rama geslagen hadden, toen hij streed tegen Hazaël, de koning van Syrië. Enb) Ahazia, de zoon van Jehoram, de koning van Juda, kwam korte tijd daarna eveneens van het hooggelegen Rama af naar de vlakte aan de andere zijde van Bethsean, om Joram, de zoon van Achab te Jizreël te bezien, want hij was ziek, en Ahazia wilde persoonlijk bij zijn oom onderzoeken hoe het hem ging.

a) 2 Koningen 9: 15 b) 2 Kronieken 22: 6,7

Wie met de zondaars in hun zonden zich verenigen moeten verwachten, dat zij ook in hun straffen zullen delen..

20. En al het volk van het land was blij over deze gelukkige wending van zaken, en de stad werd stil, 1) niet één deed zich op ten gunste van de vorige heerseres, nadat zij, zoals in vs. 16 verteld is, Athalia met het zwaard gedood hadden bij of in het huis van de koning.

1) De blijdschap van het volk ziet op de kroning van Joas en het stil zijn van de stad wordt gezegd ten gevolge van de dood van Athalia. In plaats dat er een burgeroorlog ontstond tussen de aanhangers van Athalia en die van Joas, hielden de eersten zich stil, of gingen over tot die van de nieuwe koning..

HOOFDSTUK 12.

REGERING VAN JOAS, KONING VAN JUDA.

Vs. 1-16. Nagenoeg de eerste 30 jaar van zijn regering, zolang zijn leidsman en raadsman, de hogepriester Jojada, hem ter zijde staat, regeert de op zevenjarige leeftijd op de troon verheven Joas geheel naar de wil van de Heere, en tot Zijn eer. Waren reeds ten dage van zijn kroning de Baäls-gruwelen uit Jeruzalem verwijderd, thans beijverde hij zich te meer om de tempel te herstellen, die, ofschoon hij eerst ongeveer 104 jaar gestaan had, in de laatste tijd veel breuken had gekregen. Eerst belast hij de priesters met dit werk; maar toen deze het 23ste regeringsjaar van Joas hadden laten voorbijgaan, zonder iets te doen, neemt hij zelf de zaak ter hand en brengt haar gelukkig ten einde (Vergelijk 2 Kronieken 24: 1-14).

1. In het zevende jaar van Jehu, de koning van Israël, d.i. in het jaar 877 voor Chr., werd Joas¹⁾ koning, zoals in 11: 4vv. is verteld, en regeerde veertig jaar tot 838, dus streng genomen slechts 39 jaar (vgl. 13: 10 met 14: 1) te Jeruzalem; en de naam van zijn moeder was Zibja van Ber-sheba, op de zuidergrens van het stamgebied van Juda (2 Koningen 15: 28; 19: 32).

1) Joas kwam aan de regering een paar maanden vóór de Nisan van het bedoelde jaar, en stierf een paar maanden na de Nisan; maar deze maanden vóór en na het begin van het jaar worden voor volle jaren gerekend (1Ki 12: 24). Overigens is Joas van Juda, met wie wij hier te doen hebben, niet te verwisselen met die van Israël in 13: 10vv.. Evenzo moet men de beide opvolgers van koning Josafat van Juda goed onderscheiden van de beide opvolgers van Israël's koning Achab; op Josafat volgden Joram (8: 16vv.) en Ahazia (8: 25vv.) op Achab omgekeerd eerst de oudere zoon Ahazia (1 Koningen 22: 52vv.) daarna de jongere Joram (3: 1vv.). Eindelijk: er is een Joahas in het rijk van Juda (2 Koningen 23: 31vv.) en ook een in het rijk van Israël (13: 1vv.).

2. En Joas deed, dat recht was in de ogen van de HEERE, al zijn dagen, waarin de hogepriester Jojada, wie hij zoveel te danken had, en die de ouderdom van 130 jaar bereikte (2 Kronieken 24: 15) hem onderwees 1) en tot alles goeds aanspoorde.

1) In 2 Kronieken 24: 2 wordt deze uitdrukking verwisseld met "al de dagen van de priester Jojada." Zolang daarom Jojada leefde en de koning naar hem luisterde, deed Joas wat recht was in de ogen van de Heere. Daarna gaf Joas gehoor aan de wens van de vorsten van Juda, om de afgoden te dienen, ja, meer dan dat, hij liet de zoon van Jojada zijn weldoener en raadsman, doden. Daaruit blijkt, dat dit "recht doen in de ogen van de Heere", was onder invloed van de priester, maar niet met een oprecht hart, zoals David in de instellingen van de Heere had gewandeld..

3. Alleen werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten (1 Koningen 15: 14).

Wat zou van de knaap Joas geworden zijn, indien hij aan het hof van zijn afgodische vader en zijn goddeloze grootmoeder was opgevoed? In Jojada gaf God hem oneindig meer, dan hij in vader en moeder verloren had. Voor een vorst, die reeds in zijn jeugd aan de regering komt, is er geen grotere weldaad, dan dat hem een oud en ervaren, godvruchtig en wijs man met lering en raad ter zijde staat! Gave God aan iedere jonge vorst een Jojada! Niemand heeft meer het onderwijs nodig in alles goeds, dan zij, die bestemd zijn om een geheel volk te regeren; en er is geen gewichtiger roeping dan die van onderwijzer en opvoeder van een toekomstige Regent. Maar helaas! dat ambt wordt niet altijd toevertrouwd aan mannen, die in ouderdom, ervaring, wijsheid en godsvrucht op een Jojada lijken..

4. En Joas, door zijn trouwe raadsman zeker aangespoord tot herstel van de tempel, die onder de regering van Joram, Ahazia en Athalia niet alleen verwaarloosd, maar opzettelijk beschadigd was (2 Kronieken 24: 7), zei tot de priesters, die hij het meest geroepen achtte, zowel om de gelden tot de bouw langzamerhand te verzamelen, als ook om daarna de uitvoering ervan te besturen: Al het geld van de geheiligde dingen, dat gebracht zal worden in het huis van de HEERE, al het uit heilige gaven voortspruitende geld, dat naar de wet van Mozes bij de tempelschat moet worden gevoegd, te weten in de eerste plaats het geld van hen, die overgaat tot de getelden, die voortkomt uit de heffing van de halve sikkels, die ieder van 20 jaar en daarboven als een heffer aan de Heere moet betalen (Exodus 30: 11vv.), verder het geld van een ieder van de personen naar zijn schatting, deels bij de lossing van de mannelijke eerstgeboorte (Numeri 18: 15vv.), deels bij geloften van iemand aan de Heere (Leviticus 27: 1vv.), en ten derde, al het geld dat in ieders hart komt, 1)om dat te brengen in het huis van de HEERE tot een vrijwillig offer.

1) Op drie soorten inkomsten wordt hier gewezen. De eerste was door het geld van hen die overgaat tot de getelden, d.i. die op de rol van de twintigjarige wordt ingeschreven. De tweede was, door het geld van een ieder van de personen naar zijn schatting, of letterlijk, door een ieders geld van de schatting, d.w.z. door die gelden, die moesten betaald worden bij ieder mannelijke eerstgeboorte en bij het volbrengen van een gelofte, en de derde was, al het geld, dat in ieders hart komt, d.i. de vrijwillige gave, of het vrijwillige offer. Duidelijk blijkt, hoe Joas handhaaft de rechten en instellingen van de Heere, door Mozes gegeven (zie Exodus 30: 11vv. en Numeri 18: 15vv.)..

5. Zullen de priesters tot zich nemen, een ieder van zijn bekende; van die Israëliet, die zijn priesterdienst erkent; en zij zullen de breuken van het huis verbeteren, naar alles, wat er voor breuk bevonden zal worden. 1)

1) Men merke wel op, dat de koning van de priesters niet verlangde, dat zij van de inkomsten, die naar de wet hun tot hun onderhoud toekwamen, zouden afzonderen tot herstel van de tempel; hij neemt voor de tempel slechts hetgeen reeds Mozes eenmaal voor de tabernakel bestemde..

Uit de veertigjarige regering van Joas vermeldt de schrijver van de Koningen hoofdzakelijk de verbetering en het herstel van de tempel, waarbij hij met zichtbare ingenomenheid verwijlt. Hij zou dit zeker niet gedaan hebben, indien hij daarin enkel een uiterlijk, noodzakelijk

geworden werk had gezien. De tempel is als woning van de HEERE te midden van Zijn volk het zichtbaar teken en onderpand van het Verbond. Werd met verheffing van de zo wonderlijk geredde spruit uit het huis van David tot koning tevens het losgerukt Verbond met de HEERE plechtig vernieuwd en hersteld, dan mocht ook het teken en onderpand daarvan, de tempel, die onder de regering van Joram, Ahazia en Athalia zo beschadigd en beroofd was, niet in die toestand gelaten worden. Die te herstellen moest veeleer het hoofddoel zijn van de nieuwe Davidische koning, die bij zijn komst aan de regering dat verbond opnieuw bezworen had. Zoals David, de grondvester, Salomo de stichter van het huis van de HEERE was, zo was Joas, met wie David's huis als van nieuw af begon, de hersteller van het heiligdom. Het betreft hier dus een zuiver theocratische daad, een feitelijke erkenning en bezegeling van de vernieuwing en het herstel van het verbond, en juist daarom wordt zij als de verreweg gewichtigste en belangrijkste daad van Joas' regering zo uitvoerig verteld..

9. Maar de priester Jojada nam, zoals hem was opgedragen, een kist, 1) en boorde een gat in haar deksel, dat gesloten kon worden, en zette die bij het altaar ter rechterhand, als iemand inkwam in het huis van de HEERE, aan de zuidelijk van het brandofferaltair gelegen ingang naar de binnenvoorhof; maar hij plaatste haar niet aan de binnenzijde van de ingang maar aan de buitenzijde (2 Kronieken 23: 8) op de voorhof van het volk aan; en de priesters, die de dorpel, de ingang bewaarden, staken daarin, in die kist, al het geld dat in het huis van de HEERE gebracht werd; 2) deze nieuwe verordening werkte zo goed, dat al de oversten en al het volk nu met vreugde en met mildheid bijdroegen (2 Kronieken 24: 10).

1) Het plaatsen van de kist voor het in te zamelen geld had tot doel, het voor de bouw te verzamelen geld van het overig inkomende en voor de priesters bestemde geld af te zonderen. Echter ook om de voor de bouw te verzamelen bij belasting te vermeerderen, omdat het te verwachten was, dat het volk meer geven zou, wanneer de collecte voor het bijzondere doel van het herstel van de Tempel gebruikt zou worden, als wanneer men slechts aan de priesters de wettige en vrijwillige belasting moest geven, wanneer geen gever wist, hoeveel dan voor de bouw zou worden aangewend..

De koning nam daarom het herstel op zich, niet omdat hij de Priesters niet vertrouwde, alsof zij zich aan misbruik van vertrouwen hadden schuldig gemaakt (het tegendeel blijkt genoeg uit vs. 10), maar, omdat er te weinig gegeven werd door het volk. Wat er overbleef, nadat ervan af was genomen, wat moest dienen tot onderhoud van de priesters en voor de dienst, was niet noemenswaard en in elk geval veel te weinig, om daarvan iets wezenlijks te doen tot herstel van de Tempel..

2) Op deze instelling berust die van de 13 offerkisten in de voorhof van de vrouwen ten tijde van de Herodiaanse tempel, (MATTHEUS. 27: 6 Mark. 7: 11; 12: 41 Luk. 21: 1vv.)..

13. Evenwel) werden, zolang de eigenlijke reparatie van de tempel niet afgelopen was, niet gemaakt voor het huis van de HEERE, zilveren schalen, gaffels, sprengbekkens, trompetten, noch enig gouden vat, of zilveren vat, van het geld, dat in het huis van de HEERE gebracht werd.

1) Tussen vs. 14 en 15 van onze tekst en vs. 14 van de Kronieken (2 Kronieken 24: 14) treedt ons een verschil tegemoet, waarvan de oplossing echter bij nauwkeurige opvatting van de woorden dadelijk gevonden wordt. Volgens de mededeling hier, werden geen zilveren en gouden gereedschappen, schalen, messen, enz. van het inkomende geld gemaakt, maar men gaf het tot verbetering van het Huis. In de Kronieken wordt bericht: Toen zij de verbetering voleindigd hadden, brachten zij de rest van het geld voor de koning en voor Jojada, en de koning besteedde het voor de gereedschappen voor het huis van de Heere, tot gereedschappen voor de dienst, enz. Let men hierbij op Kekallotham = hun gereedschappen, zo kan van tegenspraak geen sprake zijn, omdat de woorden van deze tekst, ja niets anders zeggen, als dat men van het inkomende geld niets besteedde tot vervaardiging van de gereedschappen voor de dienst, zolang als het herstel van het Huis duurde. Wat daarna gebeurde, daarvan is in ons, tot op de hoofdzaak zich beperkend, bericht niets gezegd; dit leren wij uit de Kronieken kennen..

14. Maar zij hielden de eerste bestemming vast in het oog en gaven dat aan degenen, die het werk deden; en zij verbeterden daarmee het huis van de HEERE; 1) pas later, toen er na afloop van de bouw nog een aanzienlijk overschot was, besteedde men dit tot vervaardiging van de bovengenoemde voorwerpen (2 Kronieken 24: 14).

1) Het nodige en nuttige moet te allen tijde vóór het mooie en prachtige gaan; pas wanneer het eerste voorhanden is, mag men aan het laatste denken. Hoe dikwijls gebeurt het juist omgekeerd..

15. Daartoe eisten zij geen rekening 1) van de mannen, die zij dat geld in hun handen gaven, om aan degenen, die het werk deden, te geven, want zij, de aangestelde werkmeesters en opzichters, handelden getrouw; men verdacht hen niet van enige oplichterij-zo groot was overal de geestdrift voor het heilige werk.

1) Wat een mooi getuigenis voor bouw- en handwerkslieden als men hen onbepaald vertrouwen kan en men hen niet hoeft na te gaan. Waar met overleg en eerlijkheid gehandeld wordt, geeft de Heere zegen en gedijen..

16. Maar met betrekking tot de boven vs. 4 vermelde gelden hebben wij tenslotte nog op te merken: Het geld van schuldoffer, en het geld van zondoffers 1) (Leviticus 5: 16 Numeri 5: 5vv.), werd in het huis van de HEERE niet gebracht, want het was voor de priesters, en zij moesten ook van dit deel van hun inkomsten geen afstand doen (vs. 7vv.).

1) Van de zondoffers mochten zij geen geld vorderen; men moet dus aannemen, dat het een gebruik was geworden om hun, behalve het offervlees (Leviticus 6: 19) nog een vrijwillige gave in geld te schenken. God woont wel niet in tempels van mensenhanden gebouwd (1 Koningen 8: 27 Hand. 7: 48); men kan Hem in een ruïne evengoed aanbidden als in het heerlijkste kerkgebouw. Maar als het huis, waarin een gemeente bijeenkomt, om de Heere te loven en te prijzen, Zijn woord te horen en de Sacramenten te ontvangen, in bouwvallige en gebrekkige toestand wordt gelaten, geeft men de Heere de eer niet, die Hem toekomt. Waar de kerken tot ruïnen worden, daar is het ook met de godsvrucht en de vroomheid gebrekkig

gesteld, maar waar liefde tot God en vreugde in Zijn Woord troont, ziet men geen vervallen Godshuizen. Een tijd, waarin men grote sommen tot herstel en opbouw van paleizen, schouwburgen, balzalen en dergelijke besteedt, terwijl de bedehuizen klein, armoedig, bouwvallig en onogelijk blijven, is een tijd van verval in het godsdienstige en lijkt op de tijd, waarin Athalia over Juda regeerde. De apostel zegt van de Christelijke gemeente (2 Kor. 6: 16): Gij zijt de tempel van de levende God. Ook deze tempel kan in verloop van tijd door ongelooft, werelds leven en streven, door zede- en bandeloosheid bouwvallig en gebrekkig worden. En waar zijn de gemeenten, waaraan niets verkeers gevonden wordt, waar niets te verbeteren valt? Hoe velen zijn ruïnen, en dreigen in te storten! Wie de tempel van God schendt of laat schenden, die zal God schenden (1 Kor. 3: 17). Deze schade kan men niet met geld herstellen, zij kan slechts daardoor verwijderd worden, dat allen tot de levende Steen komen, die van de mensen verworpen, maar bij God uitverkoren en dierbaar is (1 Petrus 2: 4-6)..

Omdat volgens de wet (Leviticus 6: 19) bij het zondoffer geen geld mocht worden gegeven, wel bij het schuldoffer (de waarde vermeerderd met een vijfde gedeelte, Numeri 5: 19), is de algemene mening, dat later bij het zondoffer voor de Heere, nog voor de priesters een vrijwillige gave in geld is gevoegd voor hun bemoeiingen..

Vs. 17-21. Na de dood van Jojada die, volgens het bericht in de Kronieken, in hoge ouderdom stierf, en wiens lijk bij de koninklijke graven op Sion werd bijgezet, is de regering van Joas een zeer ongelukkige. Hoezeer hij zich door afval van de Heere en door de moord op de zoon van zijn weldoener, Jojada, bezondigt, wordt hier niet verder vermeld; maar wel horen wij hier van zijn diepe vernedering, onder de heerschappij van de Syrische koning Hazaël, wiens aftocht van Jeruzalem hij zich met hoge schatting moet kopen, en van zijn ontorende dood door de hand van twee van zijn hovelingen (Vergelijk 2 Kronieken 24: 15-27).

17. Toen Joas nog te Jeruzalem regeerde, maar toch, sinds de dood van de hogepriester Jojada, van de Heere was afgefallen, en daardoor en vooral ook door de moord op Zacharia, de zoon van Jojada, Gods toorn op zich geladen had (vgl. 2 Kronieken 24: 14b tot 23a) trok Hazaël, de koning van Syrië, nadat hij omstreeks het jaar 840 v. Chr. koning Joahaz van Israël geheel verslagen had (13: 3, 7), met een betrekkelijk klein getal troepen langs de kust van de Middellandse Zee, op naar het rijk Juda, en streed tegen Gath, de voormalige stad van de Filistijnen (Jos 13: 3), die echter door David bij zijn rijk ingelijfd (2 Samuel 8: 1), en door Rehabeam later versterkt is (2 Kronieken 11: 8), en nam haar in; daarna stelde Hazaël zijn aangezicht, om tegen Jeruzalem op te trekken en ook de hoofdstad van het land in zijn macht te krijgen.

18. Maar Joas, de koning van Juda, nam, omdat hij door de vijanden op het zeerste werd benauwd-want deze had hem reeds een zeer zware nederlaag toegebracht (2 Kronieken 24: 23vv.) zich niet meer wist te redden, al de geheiligde dingen, die Josafat, en Joram, en Ahazia, zijn vaders, de koningen van Juda, de Heere geheiligd hadden,

1) en zijn eigen geheiligde dingen, en al het goud, dat gevonden werd in de schatten van het huis van de HEERE en van het huis van de koning, en zond het tot Hazaël, de koning van Syrië, om deze tot de aftocht te bewegen; toen trok hij ook werkelijk op van Jeruzalem,

zonder de stad te belegeren, maar liet Joas met zijn wonden, hem in de strijd toegebracht, in zwaar lijden achter (2 Kronieken 24: 25).

1) Ofschoon Joram en Ahazia beiden de Baäl dienden kunnen zij toch als koningen uit staatkundige inzichten, ja nu en dan zelfs uit een opwelling van uitwendige vroomheid enige geschenken hebben gegeven..

In gevallen van uitsluitend gevaar mag voor geoorloofd gehouden worden, de gewijde dingen tot verdediging van het vaderland te gebruiken; maar behalve dat Joab dit deed uit vleselijke bekommerning en uit wantrouwen van de Macht en Goedheid van God, die zich ten voordele van zijn vaderen tegen veel machtiger vijanden zo wonderbaar vertoond had, zo kon het in hem niet gespaard worden, omdat hij door zijn afval van God deze gevaren over zich had gehaald..

Met goud en zilver kan men wel zich loskopen uit de macht van een geldgierig mens, maar niet van het rechtvaardig oordeel van God; hier helpt alleen boete en bekering (Ezechiël. 18: 26-28)..

Deze geschiedenis moet met die in 2 Kronieken 24: 23 vermeld verenigd worden. Eén oorlog van Hazaël wordt hier meegedeeld, waarin eerst de vorsten van Juda verslagen worden door het Syrische leger, tengevolge waarvan Joas de belegering en plundering van Jeruzalem afkoopt, door Hazaël de geheiligde dingen te zenden..

20. En zijn knechten, twee van zijn in zijn onmiddellijke dienst staande hofbeambten, stonden op tegen hem, vanwege zijn aan Zacharias gepleegde misdaad, en maakten een verbintenis met elkaar, en sloegen Joas in het huis Millo, het kasteel van de vroegere Davidsburcht (2 Samuel 5: 9), dat aan de weg was gelegen, die afgaat naar Silla, 1) dus overeenkomende met de tegenwoordige Davidsstraat, die van de Jaffapoort dwars door de stad tot aan het Haremsplein loopt.

1) Abarbanel is van mening, dat hier een ander Millo, dan het kasteel van de vroegere Davidsburcht is bedoeld en dat het daarom nader is omschreven door "dat afgaat naar Silla", om het van het eerste Millo te onderscheiden. Anderen, zoals Furrer (in Schenk's Bibellex. IV. 222), zijn van oordeel, dat het het bekende Millo is, en voegt er tot opheldering bij: Openbaar stond Millo met de ene voet op de brede straat van het Tyropoiondal, terwijl de andere voet op het buitenste terras van de bovenstad rustte.

21. Daar, waarheen hij vermoedelijk tot zijn veiligheid, toen Jeruzalem bedreigd werd, zich had teruggetrokken, en dat hij vanwege zijn wonden niet weer had kunnen verlaten, achterhaalde hem de goddelijke wraak. Want, zoals boven verteld is, Jôzacar, of kortaf Zabab, de zoon van de Ammonitische Simeath, en Jozabad, de zoon van de Moabitische Somer, of Simrith, zijn knechten, sloegen hem dat hij stierf; 1) en zij begroeven hem met zijn vaderen in de stad van David 2) maar niet in de graven van de koningen, maar op de aangrenzende akker (1Ki 2: 10); en Amazia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats 3) (14: 1vv.).

1) Koning Joas was volstrekt niet een door geest en kracht uitstekend regent. Gebrek aan zelfstandigheid en zedelijke zwakheid waren de hoofdtrekken in zijn karakter. In Jojada vond hij de steun, die hij behoefde; na de dood van deze opvoeder en raadsman raakte hij, ofschoon op vergevorderde leeftijd, op erge dwaalwegen. Grote zwakheid was het, dat hij, die het verbond met de HEERE vernieuwd en de tempel hersteld had, aan de beden van de Groten in Juda, die hem door hun onderworpenheid vleiden, gehoor gaf, en hun de verboden, weelderige en ontuchtige Aschera- en Astartedienst toestond (2 Kronieken 24: 17vv.). Meer dan zwakheid was het, dat hij, toen de zoon van zijn vaderlijke raadgever Jojada, de profeet Zacharia, tegen deze wanorde getuigde en ongeluk profeteerde, deze stenigen liet (2 Kronieken 24: 20vv.). Niet minder zwak bewees hij zich ook tegenover de heidense Hazaël; in plaats van deze met een slechts klein leger naderende vijand, zoals een Hizkia (19), in vertrouwen op de Heere dappere tegenstand te bieden, geeft hij hem, om hem tot de aftocht te bewegen, zowel de schatten, die zijn voorvaderen hadden verzameld, als alles, wat hij zelf sinds jaren aan het heiligdom had geschonken, onvoorwaardelijk over (vs. 18vv.; 2 Kronieken 24: 24). Dit alles kan oorzaak hebben gegeven tot grote verbittering onder het volk, en aanleiding tot de samenzwering, die zijn dood ten gevolge had. De zevenjarige koning werd, toen hij de troon besteeg, door het volk toegeroepen: De koning leve! en het jubelen en het trompetten wist van geen ophouden. Samenzwering van zijn eigen dienaren, opstand en moord zijn het besluit van zijn veertigjarige regering. Sic transit gloria mundi..

2) Hij was de eerste koning in Juda, die een geweldige dood door de hand van zijn onderdanen vond, en zo groot was de verbittering, dat hij niet eens in de koninklijke graven ter aarde besteld werd. Zo smadelijk liep het af met dit wonderkind..

3) Hieruit blijkt wel, dat het een bijzondere wraakneming was en volstrekt geen poging, om zich van de troon van Juda meester te maken, zoals vroeger Baësa en Zimri in het rijk van Israël hadden gedaan. Josefus zegt, dat zij bijzondere vrienden waren van Zacharia, de zoon van Jojada, die Joas had laten stenigen. De schrijver van de Kronieken deelt ook opzettelijk mede, dat het was, om de moord aan die profeet begaan. Hierdoor trof Joas het oordeel van God, al kwam aan deze mannen de wraak niet toe..

HOOFDSTUK 13.

REGERING VAN JOAHAZ EN JOAS.

Vs. 1-9. Zo min Jehu, met wie een nieuw koningshuis in Israël begonnen was, met de staatkunde van Jerobeam I brak, en de kalverdienst vaarwel zei, evenmin veranderde zijn zoon en opvolger Joahaz iets in deze nu eenmaal door de koningen uit het rijk van de tien stammen gevolgde staatsmanswijsheid; daarom houden Gods tuchtigingen aan, ja de druk die de Syrische koning Hazaël het rijk doet ondervinden, klimt op het hoogste, zodat hij van de krijgsmacht slechts een klein overschot overhoudt, en ook een groot deel van het aan deze zijde van de Jordaan gelegen gebied onder de macht van de vijand komt. Deze nood dringt daarop de persoonlijk voor goddelijke indrukken niet onontvankelijke koning om het aangezicht van de Heere te zoeken; en de Heere verhoort ook zijn gebed, wordt met ontferming bewogen over Israëls nood, en bereidt een tijd van hulp onder de beide opvolgers van de tegenwoordige heerser, ofschoon deze zelf onder de druk blijft, zolang hij regeert.

1. In het drieëntwintigste (of: in het eenentwintigste) 1) jaar van Joas, de zoon van Ahazia, de koning van Juda, d.i. 856 v. Chr. werd Joahaz, de zoon van Jehu, koning over Israël, te Samaria, en regeerde zeventien jaar (juister: zestien jaar en enige maanden, tot 840 v. Chr.).

1) Aldus werd reeds door Josefus de opgave van de grondtekst verbeterd, die op een schrijffout (gk in plaats vanak) schijnt te rusten. De noodzakelijkheid van dit herstel blijkt allereerst daaruit, dat volgens vs. 10 Joas, de zoon van Joahaz, zijn vader in het 37ste, niet in het 40ste jaar van Joas uit Juda in de regering opvolgde, zoals het anders zou moeten zijn ($23 + 17 = 40$). Maar bovendien werd in hfst. 12: 1 gezegd, dat Joas uit Juda koning werd in het 7de jaar van Jehu; omdat deze volgens 10: 36 over Israël 28 jaar geregeerd heeft, zo volgt, dat hij in het 21ste jaar van Joas uit Juda gestorven is..

Ook Keil deelt deze mening. Thenius wil het drieëntwintigste jaar behouden, maar leest dan in vs. 10 in plaats van in het 37ste, in het 39ste jaar. Dit verandert aan het feit zelf betrekkelijk niets. Anderen zijn van mening- wij zien niet in dat dit niet aannemelijk is-dat Joas een of twee jaar voor de dood van Joahaz, door zijn vader tot regent is aangesteld, zoals dit vroeger gebeurd is met Joram, de zoon van Josafat. Vooral met het oog op vs. 5, waarin van een verlosser sprake is, die niemand anders dan Joas geweest kan zijn..

3. Daarom ontstak de toorn van de HEERE tegen Israël, omdat het, niettegenstaande de tot hertoe reeds ondervonden zware tuchtigingen (10: 32vv.), en de voortdurende werkzaamheid van de profeet Elisa in zijn zonden van afval van Hem volhardde; en Hij gaf hen nog meer in de hand van Hazaël, de koning van Syrië, en in de hand van Benhadad, de zoon van Hazaël, die als zegevierend veldheer de legers van zijn vader aanvoerde, en de kinderen van Israël in een slag bij Afek, westelijk van Sunem (1 Koningen 20: 26), bijna geheel vernielde (vs. 7), al die dagen, 1) zolang Joahaz regeerde (vs. 5).

1) Zo kwaad en bitter viel het hen tegen God te zondigen en Hem te verlaten; want toen zij de Heere dermate tergden, dat Hij hun omheining wegnam en hun scheidsmuur verscheurde (Jes.

5: 5), diende de geaardheid van het land alleen ter uitlokking van hun naburen, om hen te plunderen en uit te roeien. De zonde vernedert een volk in zoverre, dat zij het verachtelijk en ellendig maakt..

4. Maar Joahaz, door deze zware tuchtiging eindelijk in de laatste jaren van zijn regering tot bezinning gebracht, bad het aangezicht van de HEERE ernstig aan 1) (vgl. 1 Koningen 13: 6); en de HEERE verhoorde hem, wel niet aanstonds op zichtbare wijze, zodat Hij hem zelf reeds een zege over de Syriërs deed behalen, maar toch door als vrucht van zijn gebeden een betere tijd voor Israël te geven aan zijn beide opvolgers Joas (vs. 22vv.) en Jerobeam II (14: 25vv.); want Hij, de Heere, zag de verdrukking van Israël, dat de koning van Syrië hen verdrukte, en thans, nadat deze reeds onder Jehu geheel Gilead had weggenomen (10: 33), ook aan deze zijde van de Jordaan vele steden onder zijn macht hield (vs. 25).

1) Het was de oude ere van Israël, een biddend volk te wezen, en hier vinden wij die eer enigszins verlevendigd, want Joahaz, hun koning, in grote benauwdheid zijnde, bad het aangezicht van de Heere ernstig aan. Hij overwoog, dat God en God alleen het volk uit al hun voorgaande verlegenheden gered had, dat niemand buiten Hem hen thans kon verlossen en dat dit niet te verwachten was van de kalveren of van de afgoden, die zij boven Hem hadden gesteld, om welke reden hij dan ook, door volstrekte noodzakelijkheid gedreven, tot God de toevlucht nam, om hulp te vinden..

Noch in de dagen van Jehu, noch in die van Joahaz lezen wij iets van de werkzaamheden van de profeet Elisa. Bij Joram, de goddeloze opvolger van Achab, treffen wij hem nog meermalen aan, maar niet bij zijn beide opvolgers. De reden is makkelijk te verklaren. Elisa weet, dat het de tijd van het oordeel is over Israël. Hazaël heeft hij moeten zalven over Syrië, opdat deze een zware tuchtroede over Israël zou zijn. Die oordelen van God zullen voltrokken worden aan het rijk van de tien stammen. De profeet heeft dus geen tijd van verademing te voorspellen, geen redding en verlossing aan te kondigen. Wat hij kan doen, is alleen het aangezicht van zijn God zoeken, opdat deze in de toorn van het ontfermen gedachtig zou zijn. Hij trekt zich dan ook in de eenzaamheid van zijn bediening terug. Als straks Joas koning is geworden en Elisa weet, dat de Heere weer Zijn aangezicht gewend heeft tot Zijn volk, kondigt hij op zijn sterfbed deze nog de overwinning op de Syriërs aan, omdat hij weet, dat de Heere hem tot een verlosser van Zijn volk wil gebruiken. Wij lezen ook niet, dat Jehu of Joahaz van hun zijde zich tot de profeet gewend hebben..

5. (Zo gaf de HEERE Israël later, toen Joahaz reeds gestorven was, zowel in diens eerste als in zijn tweede opvolger, een verlosser, 1) dat zij van onder de hand van de Syriërs uitkwamen, terwijl Joas de steden aan deze zijde van de Jordaan weer bevrijdde, maar Jerobeam II Gilead heroverde en de kinderen van Israël, van nu af weer vreedzaam en zeker, woonden in hun tenten als te voren.

1) Met dit woord: "Heiland" of "Verlosser" is wel hoofdzakelijk aan Jerobeam II gedacht, in betrekking tot wie het in 14: 27 heet: "en de Heere verlost hen door de hand van Jerobeam, de zoon van Joas," zodat men zou kunnen aannemen, dat in dezelfde tijd, waarin Joahaz het aangezicht van de Heere heeft gezocht, aan het koninklijk huis juist het kindje is geschonken,

dat eenmaal aan het land de volkomen redding aanbrengen zou. Intussen ziet het woord zonder twijfel ook op de voorlopige hulp door Joas (vs. 12-25)..

Men zie hierin, hoe de behoudenis van een volk alleen gelegen is in de erkenning en aanbidding van de alleen ware God, omdat Joahaz daarop, ofschoon alles tot het uiterste gebracht scheen, verademing, ja, rust kreeg. Bij God is vergeving, opdat Hij gevreesd worde..

6. Nochtans was dit helpen en redden van de zijde van de Heere slechts, zoals in vs. 4 gezegd is, vrije erbarmen, nadat Joahaz zich minstens in iets verootmoedigd had, maar geenszins een volkomen bedeling van Zijn Goddelijke genade in onvoorwaardelijke opheffing van Zijn gerichten. Want niettegenstaande Joahaz het aangezicht van de Heere zocht, weken zij, de kinderen van Israël, noch onder hem, Joahaz, noch onder zijn beide opvolgers (vs. 11 14: 24) niet af van de zonden van Jerobeam, die Israël zondigen deed maar hij wandelde daarin; en het bos, de door Achab opgerichte (1 Koningen 16: 33), maar die door Jehu bij zijn uitroeiing van de afgodendienst (10: 26vv.) niet mede vernielde Aschera of Astarte-zuil, bleef ook staan te Samaria).

De Heere had in tijd van nood en benauwdheid een wereldse verlosser gegeven; ons heeft Hij een geestelijke Heiland gegeven, die ons redden kan en wil uit de hand van de allergrootste vijanden: zonde, dood, duivel en hel (Luk. 1: 69-71). Wat hebben wij te verwachten, wanneer men ook van ons moet zeggen: "Nochtans weken zij niet af van de zonde."

Zoals Joahaz bidt, menigeen in de nood en is de nood voorbij, dan verdwijnen de goede aandoeningen ook weer spoedig..

8. Het overige nu van de geschiedenissen van Joahaz en al wat hij gedaan heeft, en zijn macht, of dapperheid die hij, niettegenstaande zijn zware nederlagen, in de strijd tegen de Syriërs bewees, zijn die niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël? (1Ki 14: 19)

9. En Joahaz¹⁾ ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem te Samaria (1 Koningen 16: 28; 22: 37; 2 Koningen 1: 17; 10: 35 en Joas, zijn zoon, regeerde in zijn plaats.

1) Aangaande de regering van koning Joahaz hebben wij slechts spaarzame berichten: de Kroniek vermeldt haar in het geheel niet. Was het rijk reeds in Jehu's laatste tijd gedaald (10: 31-33), het zonk onder deze koning in elk opzicht nog veel meer. Niet slechts duurde de kalverdienst voort, maar de weelderige Ascheradienst herstelde zich. Maar daardoor bleek het, dat de uitroeiing van het huis van Achab, de grondvesting van een nieuwe dynastie, de vernietiging van de afgodsdienst, kortom de gehele geweldige en bloedige omwenteling (8 en 10) van nul en generlei waarde was. De reeds onder Jehu begonnen strafgerichten en tuchtelingen namen dus toe en brachten het rijk nabij de ondergang. Pas nu vluchtte Joahaz in angst en vertwijfeling tot de Heere, die zich weer over Zijn volk erbarmde. Met recht zegt Schlier van Joahaz: "Zijn gebed was het beste, dat hij zijn opvolgers naliet." De toestand onder zijn regering bewijst met een feit, dat de beeldendienst altijd weer tot afgodendienst voert en dat er slechts één schrede tussen beiden is; hij toont in het algemeen, hoe het onkruid

van godsdienstige afdwaling en verkeerdheid, heeft het eenmaal in de grond van een volk wortel gevat, telkens opnieuw opkomt, met hoeveel kracht men het ook uitroeit, en dat het stormen en onweren beter kan verdragen dan de goede planten. Christelijke volken blijven veel meer verkleefd aan de dwalingen, die onder de Christelijke waarheid zijn ingeslopen, dan aan deze waarheid zelf. Aan de andere zijde verschijnt hier de God, die Israël's lot bestuurt, als degene, die wel over de zonden en de afval van Zijn volk in toorn ontbrandt, maar niet eeuwig de toorn behoudt en niet ophoudt, om barmhartig en genadig, geduldig en van grote goedertierenheid en trouw te zijn (Exodus 34: 7 34.7 Psalm 103: 8, 9), en die, wanneer zij uit de angst roepen, hun geschrei hoort en op Zijn tijd de Verlosser zendt..

Vs. 10-13. Ook Joas, die thans de koningstroon in Samaria heeft bestegen, regeert in de geest van zijn vader en grootvader, en laat de kalverdienst voortduren. Met deze korte schets van Zijn geschiedenis vergenoegt zich de voor ons liggende afdeling, terwijl verdere mededelingen daarover voor de volgende twee afdelingen worden overgelaten, waarvan de ene met het einde van de profeet Elisa, de andere met de regering van koning Amazia van Juda zich bezighoudt. De geschiedenis van Joas wordt hier op de gewone wijze voorlopig voor afgehandeld gehouden.

10. In het zevenendertigste jaar van Joas, de koning van Juda, d.i. 840 v. Chr. werd Joas, de zoon van Joahaz, koning over Israël te Samaria, en regeerde zestien jaar,¹⁾ tot 824 v. Chr., nauwkeurig genomen, dus slechts veertien jaar en enige maanden, die deels in het jaar 824 vallen (1Ki 12: 24).

1) De berekening in jaren sinds de geboorte van Christus kan des te minder met nauwkeurigheid worden gedaan, omdat ook de Christelijke kalender zo lang gebrekkig was. Het is bekend, hoe Peter d'Ailly aan het beroemde Concilie van Constanz (1414 na Chr.) zijn vermaning tot verbetering van de kalender richtte en Nicolaas van Cusa in het jaar 1436 een verhandeling over hetzelfde onderwerp aan het Concilie van Bazel overlegde; beiden duiden de toestand van de kalender aan als een grote ergernis van de Kerk, doordat het jaar tot hiertoe op 365 1/4 dag werd gerekend, terwijl het in werkelijkheid meer dan 11 minuten kleiner is, hetgeen elke 128 jaar een dag bedraagt. Maar pas in het jaar 1582 kwam de zaak door paus Gregorius XIII tot uitvoering, en zelfs deze verbeterde kalender was nog niet volkomen voldoende..

11. En hij deed, zoals zijn beide voorgangers Jehu (10: 31) en Joahaz (vs. 2) dat kwaad was in de ogen van de HEERE; hij week niet af van al de zonden van Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël zondigen deed, maar hij wandelde daarin, ofschoon hij de profeet Elisa toegenegen was (vs. 13vv.), en ook overigens een edel karakter betoonde (14: 8vv.).

Elia en Elisa hebben volbracht wat zij volbrengen moesten, naar het oogmerk van hun zending; zij hebben Israël nog eenmaal van de rand van het verderf, waartoe de afval van de levende God hen voerde, teruggebracht en gered; zij hebben eindelijk door Jehu's hand de afgodendienst omvergeworpen, die bij Elia's optreden zegevierde, en de erkenning, dat de Heere God is en Hem alleen aanbedding en eer toekomt, en Israël nog eenmaal de overwinning doen behalen. Dit feit staat vast, en van geen enkele zijde wordt het enigszins

tegensproken, dat wij in Elia en Elisa twee van de grootste hervormende vernuften van Israël moeten erkennen. Hun verdienste wordt ook op generlei wijze daardoor verkleind, dat Jehu, die met zo'n verterende ijver de Baäl neerwierp, met zijn huis nu toch niet geheel tot de zuivere godsdienst terugkeerde, maar de kalverdienst, door Jerobeam ingevoerd, liet voortduren; het blijft de roem van deze mannen, indien hier, waar alles Goddelijke gave was, van roem kan sprake zijn, dat zij aan het nieuwe koninklijke huis zowel als aan het gehele volk de terugkeer tot de zuivere dienst van de ware God mogelijk gemaakt hebben, niet bloot uitwendig door de uitroeiing van het huis van Achab en de verwoesting van de Baälstempel, maar ook door de onder hun invloed bewerkte afwending van de gemoederen van de Baäldienst tot het geloof aan de God van de vaderen, zonder welke Jehu's tocht tot wraakneming en het welslagen van zijn onderneming ook in het geheel niet denkbaar zou zijn..

13. En Joas ontsliep met zijn vaderen, en Jerobeam zat op zijn troon, waarvan in 14: 23vv. verder gesproken zal worden. En Joas werd begraven te Samaria, bij de koningen van Israël (zie vs. 9).

De inhoud van deze laatste twee verzen keert later (14: 15vv.) nog eenmaal weer, evenals ware daar de geschiedenis van de regering van Joas en niet die van Amazia beschreven; daarentegen wordt hier reeds Joas' geschiedenis daarmee besloten, ofschoon de volgende afdeling nog een gewichtige gebeurtenis uit de tijd van zijn regering opgeeft. De reden hiervan is, dat de heilige schrijver van zekere bronnen gebruikt heeft gemaakt, die hij in alle trouw wilde teruggeven, omdat zij juist geschriften bevattenden, die door profetische, door de Geest van God geleide mannen, waren vervaardigd. Zo'n trouw was voor hem van meer belang dan een afgeronde vorm van voorstelling, die aan alle eisen van volmaakte historiebeschrijving voldoet..

Vs. 14-25. Ter aanvulling van de geschiedenis van Joas regering, maar tevens als zelfstandige afdeling op zichzelf, volgt hier het bericht van de ziekte en van de dood van de profeet Elisa en van de wondervolle herleving van een dode, wiens gebeente men bij het zijne gelegd had. Zoals bij het sterven van de profeet hem voorzegd en hier bij dit wonder die voorzegging ook bevestigd en bekrachtigd is geworden, zo kon Joas later werkelijk de Syriërs driemaal slaan en de steden van Israël aan deze zijde van de Jordaan uit Benhadads hand heroveren, die door diens vader Hazaël aan zijn vader Joahaz waren, afgenomen. Met de tweede helft van zijn regering begon dus weer een betere tijd voor Israël, die daarop onder zijn opvolger Jerobeam II (14: 23vv.) in een soort van bloeitijd overging.

14. Elisa 1)nu, thans zeker reeds bij de 100 jaar oud, was, omstreeks het midden van de tijd van de regering van koning Joas van Israël (vs. 10vv.) ziek geweest van zijn hem door God gezonden ziekte, waaraan hij stierf, vermoedelijk van zwakheid van de ouderdom. En Joas,2) de koning van Israël was, zodra hij van de ziekte van de profeet hoorde, tot hem afgekomen, in zijn aan de voet van de burg van Samaria gelegen woning (5: 9, 24; 6: 32vv.), en had geweend over zijn aangezicht, terwijl hij zich over de neerliggende zieke neigde, en had gezegd, wel wetende hoeveel hij juist thans, nu de Syriërs hem met een nieuwe inval

bedreigden, aan de man Gods verloor: Mijn vader! mijn vader! wagen van Israël en zijn ruiters! 3) welke woorden ook eenmaal Elisa zelf bij het scheiden van Elia had uitgesproken.

1) Toen Elisa tot opvolger van Elia, in het jaar 906 v. Chr., geroepen werd (1 Koningen 19: 19vv.) was hij zeker reeds 25 jaar oud; sinds die tijd tot op het midden van Joas' regeringstijd (832 v. Chr.) waren 74 jaar verlopen, maar omstreeks deze tijd moeten wij overeenkomstig de gehele samenhang met hetgeen voorafgaat en volgt, de gebeurtenis in ons verhaal plaatsen..

2) Koning Joas kwam toch nog tot de man Gods en schaamde zich niet, met tranen voor hem te staan, en zijn hulpe- en radeloosheid te belijden: maar hoe velen mijden zulke mannen en zijn blij als zij in geen aanraking met hen komen en voor altijd van hen bevrijd worden..

Wat overigens aan koning Joas bij Elisa's sterfbed die tranen afperste en die klacht ontlokte, was niet alleen de bezorgdheid, dat hij de profeet zou verliezen, maar tevens een levendig gevoel van berouw over de wijze, waarop hij hem tot hiertoe behandeld had. Hij voelde het diep, dat hij deze man en zijn woord geheel anders had moeten eren, dan hij gedaan had. Evenals de meerderheid van het volk had ook hij het Goddelijk genadegeschenk, dat in de Ziener aan het land was geschonken, niet behoorlijk gewaardeerd, en moest hij daarom thans de bitterste aanklachten van zijn geweten ondervinden. Ach, de dood is een scherpe rechter! Hoe dikwijls beleven wij zulke voorbeelden van te laat berouw! Hoe menigmaal vernemen wij de smartvolle uitroep: O, had ik beter erkend, wat mij in deze, in gene mens door God geschonken was! Laten zulke ervaringen ons dan toch eindelijk tot lering strekken! Besparen wij ons het snerpande bewustzijn, van de genade, waar zij ons het meest nabij was, schandelijk verwaarloosd te hebben..

3) Het was een blijk van iets goeds in die vorst, dat hij achting en genegenheid betoonde aan een getrouw profeet. Immers, hij was zo ver van hem te haten en te vervolgen als een beroerder van Israël, dat hij hem beminde en eer bewees, als een van de grootste zegeningen van zijn koninkrijk en zichzelf en zijn volk beklagde, dat zij gevaar liepen, om binnenkort zo'n onwaardeerbare voorstander te verliezen. Men heeft meermalen gezien, dat dezen, die het woord van God niet willen gehoorzamen, zodanig in hun geweten overtuigd waren, aangaande de trouw en oprechtheid van hen, die het verkondigden, dat zij zich niet onthouden konden, van hen ootmoed en eerbied te betonen..

Joas had Elisa dus weer leren kennen en een zeer grote achting voor hem opgevat. Hij is ervan overtuigd geworden, dat deze Elisa in de hand van zijn God, een wachter en beschermer is van zijn volk, dat hij door zijn tussenkomst en met zijn voorbede een grote steun was voor land en koning, voor vorst en onderdaan..

16. En hij, Elisa, zei tot de koning van Israël: Leg uw hand aan de boog; en hij, de koning, legde zijn hand daaraan, spande hem. En Elisa legde, toen Joas zo met gespannen boog en daarop gelegde pijl naast hem stond, zijn handen op de handen van de koning, 1) en deelde hem zo op symbolische wijze de kracht van God, waarvan hij de drager en bemiddelaar was, daardoor mede en wijdde dus het werk, dat het nu volgende schot moest aanduiden, in de naam van de Heere in (Ge 48: 14).

1) Joas staat hier tegenover Elisa als een leerling. Als een leerling is hij gehoorzaam aan de bevelen van de profeet. Ja, zelfs legde de profeet zijn handen op de koning, om hem te beduiden, dat hij de kracht, om de vijanden te verdelgen of te verslaan, niet bij zichzelf moest zoeken, maar bij de God van Israël..

17. En hij zei: Doe het venster open tegen het Oosten in de richting op Gilead aan, waar de Syriërs over het land aan de overzijde van de Jordaan sinds Jehu heersen (10: 32vv.). En hij, Joas, alle aanwijzingen van de profeet met gespannen verwachting trouw opvolgende, deed het open. Toen zei Elisa: Schiet nu op die streep aan. En hij schoot. En hij, de profeet, het schot met een woord van Goddelijke belofte vergezellende, zei 1) echter: Het is een pijl van de verlossing, die van de kant van de HEERE komt, en een pijl van de verlossing of hulp tegen de Syriërs, die deze in de verte wegvliegende pijl aanduidt; want gij, die de pijl hebt afgeschoten, zult het werktuig van het heil voor Israël zijn, en de hulp van de Heere tot overwinning van zijn vijanden ondervinden; want gij zult de Syriërs slaan in Afek, waar eenmaal ook Achab met Gods hulp hen wonderbaar sloeg (1 Koningen 20: 26vv.), maar waar later om zijn goddeloosheid uw vader Joahaz zulke zware nederlagen van hen moest lijden (vs. 3vv.), en indien gij in het geloof volhoudt en niet zwak zijt, zult gij hen slaan, tot verdoens toe, totdat zij geheel uitgeroeid, en voor altijd onschadelijk gemaakt zijn.

1) Hoe geheel kwam het met Elisa's eigenaardig karakter en roeping overeen, dat hij met een heilsboodschap het tijdelijke zegende! En wat een frisse, krachtige klank hebben zijn woorden. Zij zijn zelfs als pijlen, van de strakke boogpees van een volkomen toevorst en een onwankelbare zekerheid afgeschoten. Dat: Neem, leg aan, schiet, klinkt het niet als het commandowoord van een veldheer? En dat: het is een pijl van de verlossing van de Heere, een pijl van de verlossing tegen de Syriërs, is het niet of de HEERE zelf hier spreekt? O, met zekerheid te weten, dat God de zaak is, die men drijft de openbaring die men geeft, het woord dat men spreekt, wat geeft dit een vastheid en hoe zegevierend werkt alles, wat in dit bewustzijn wordt aangegrepen, ondernomen en gesproken! Maar wat de profeet van de Heere de koning van Israël toeroept, het wordt ook tot u gezegd: Span de boog, mik, schiet af! Een pijl van de verlossing van de Heere, een pijl van de verlossing tegen wereld, zonde, dood en duivel! Hoe ook de wereld met haar strikken u bedreigt, de zonde u verlokke en doe beven, de koning van de verschrikking u beangstige, de duivel met zijn vurige pijlen u in het nauw brengen, eens roept een almachtige stem uit de Hoogte: Laat los, die gij ten onrechte gebonden hebt! en gij jubelt in de onuitsprekelijke vreugde van de overwinning: De strik is gebroken en ik ben vrij! Eenmaal gebeurt een slag, gij meent, hij treft u, gij sterft, maar eigenlijk sterft gij niet, gij leeft; aan die machten van de duisternis is de macht over u ontnomen..

18. Daarna zei hij, Elisa, om de koning op de proef te stellen, hoever zijn geloof reikte, want daarvan hing de maat van het heil af, dat de Heere door hem aan Zijn volk zou geven: Neem de overige pijlen, die gij nog in uw koker hebt, vijf in het geheel, nadat gij er reeds een hebt afgeschoten. En hij nam ze. Toen zei hij tot de koning van Israël: Sla tegen de aarde, 1) schiet van deze pijlen naar de grond daarbuiten zoveel af als u goeddunkt. En hij sloeg, schoot de ene pijl na de andere af, driemaal; 2) daarna stond hij stil, hield ermee op, en had nog twee pijlen overig.

1) Het slaan of afschieten van de pijlen naar de aarde moest ongetwijfeld de verdelging van de Syriërs afbeelden. Elisa wilde daaruit zien, maar ook straks aan koning Joas boodschappen, hoeveel malen hij de Syriërs zou overwinnen. Joas weet, of kon tenminste weten, dat iedere pijl, die hij afschoot, een pijl van de verlossing was. Dit had Elisa hem zo-even gezegd. Daarom moet gezegd worden en mag terecht gezegd worden, dat het ophouden van schieten, na de derde maal, een teken van ongeloof bij de koning was, uit ongeloof voortkwam, hetzij hij meende, dat de zaak te groot was, dat hij niet verder zou slagen, hetzij hij meende, daarmee genoeg gewonnen te hebben. Of er ook hoogmoed bij kwam, zodat hij niet langer daar voor de profeet wilde staan al schietende naar de grond, valt niet te zeggen. Het is wel mogelijk, want ongeloof en hoogmoed gaan dikwijls samen. In elk geval berokkende hij zichzelf en zijn volk grote schade en verbeurde hij daardoor de algehele overwinning over de vijanden, die later door zijn zoon Jerobeam II behaald werd. Door ongeloof sloot Joas zich de weg tot de volkomen overwinning over de Syriërs..

2) Omdat de koning in zijn hart de grote macht van de Syrische koningen overwoog en aan Elisa geen volkomen vertrouwen schonk, meende hij, dat het genoeg was, als hij de aarde driemaal sloeg, terwijl hij vreesde, dat de belofte zich niet verder zou vervullen, indien hij nog meermalen sloeg..

19. Toen werd de man Gods, wegens dit gebrek aan geloofsvertrouwen, 1) omdat Joas toch wist, dat iedere afgeschoten pijl een overwinning van de Heere op de Syriërs betekende, zeer boos op hem, 2) en zei: Zou gij vijf- of zesmaal geslagen 3) hebben, dan zou gij de Syriërs in vijf- of zesmaal tot verdoens toe geslagen hebben; maar nu zult gij de Syriërs slechts tot driemaal slaan, en zolang gij regeert nooit volkomen meester over hen worden, hetgeen pas aan iemand na u zal ten deel vallen, (zie vs. 25 en 14: 25).

1) Omdat hij niet bepaald was, omtrent de macht en de belofte van God, wat behoefte hij dan bekrompen te wezen in zijn eigen verwachting en pogingen. Het kan niet anders dan zeer smartelijk zijn voor de godvruchtige te zien, dat dezen, die zij het goede toewensen, zichzelf in de weg zijn, en hun weldadigheid verlaten (Jon. 2: 8) en hen te zien verwaarlozen, de voordelen, die zij op hun geestelijke vijanden hebben en dat zij aan deze enig voordeel geven..

2) Dit "boos worden" van de profeet was geen zondige opwelling, maar werkelijk een toorn van de liefde, daarover, dat de koning niet nog meer dan hij deed, de belofte zich toe-eigende tot zijn eigen heil en dat van zijn volk..

Het kleinmoedige ongeloof van de mensen veroorzaakt, dat God Zijn heerlijkheid hier en daar minder openbaren kan dan Hij wilde (Mark. 6: 5) en dat hun weg niet zo gemakkelijk wordt, als God hun geven wilde. De overwinning regelt zich naar het geloof. De Heere sprak tot de hoofdman te Kapernaum: "U geschiede, naardat gij geloofd hebt." (MATTHEUS. 8: 13). Wie een Godswerk moet uitvoeren, mag niet naar eigen goeddunken stilstaan en talmen, maar moet daarin onvermoeid en trouw voortgaan, totdat de Heere hem gebiedt stil te staan en te rusten..

Hoe treurig wanneer men slechts half gelooft, slechts half volgt, of na een goed begin stilstaat.

3) Dit vijf- of zesmalen kan slechts betekenen: Indien gij al uw pijlen tot op de laatste toe, naar de grond had afgeschoten, dan blijkt daaruit, hoeveel pijlen Joas' koker bevatte, zes in het geheel, maar na het afschieten van de in vs. 17 vermelde nog vijf. De profeet spreekt van "vijf- of zesmaal", hetzij nu of de schoten in vs. 18 alleen geteld worden, of dat ook die in het voorgaande vers meegerekend wordt, hoewel deze slechts van algemene symbolische betekenis is, en nog geen bepaalde betrekking heeft op de geloofskracht van de koning..

20. Daarna stierf Elisa, en zij begroeven hem. De benden nu van de Moabieten kwamen in het land met het ingaan van het jaar. 1)

1) De Vulgaat, waaraan Luther bij zijn vertaling zich gehouden heeft, schijnt aan het slot van het vers gelezen te hebben: in ipso anno = van hetzelfde jaar. Intussen is de betrekking van deze zinnen tot elkaar in ieder geval beter zo op te vatten, dat de derde zegt wat placht te gebeuren in de tijd, toen het meegedeelde in de eerste twee zinnen voorviel, maar nu staat er aan het einde van het vers, niet zoals de Vulgaat leest, maar: ab (= gekomen was een jaar) d.i. toen een jaar, namelijk het gepaste jaargetijde voor zulke invallen gekomen was. Hiermee wordt gezegd, dat toen een dergelijke toestand van nood en jaarlijkse vijandige overvallen in het land bestonden als ten tijde van Gideons roeping (Richteren 6: 1vv.), met dit onderscheid, dat het thans niet de Midianieten en andere zonen van het Oosten waren, welke strooptochten ter plundering en verwoesting maakten, maar de Moabieten: deze, zo schijnt het, wreekten zich daardoor over de verwoesting van hun land door Israël onder Joram, en het verzwakte Israël kon zich niet met goed gevolg tegen zulke invallen verzetten..

Een betere vertaling van dit vers is: Daarna stierf Elisa en zij begroeven hem, toen de benden van de Moabieten hun jaarlijkse inval in het land deden. De laatste woorden betekenen letterlijk: gekomen was een jaar. De LXX vertaalt zeer juist met: elyontov tou eniautou. Toen de geschiktste tijd ervoor gekomen was, n.l. om hun strooptochten te doen, kwamen de Moabieten, om deze te volbrengen..

21. En het geschiedde, toen zij, de mannen van Samaria, waar Elisa gestorven en nabij de stad in een grafkamer bijgezet was, niet lang daarna, een andere man begroeven, dat zij bij het wegdragen van het lijk, ziet, een bende van Moabieten zagen, die omstreeks die tijd invallen deden om te stropen; in hun ontsteltenis gunden zij zich de tijd niet om voor hun dode een eigen grafplaats gereed te maken, zo wierpen zij de man in het graf van Elisa, waarvan zij in allerijl de steen, die ervoor lag (MATTHEUS. 27: 60 Mark. 16: 3) wegrolden, en het ene lijk bij het andere legden, en toen de man, het ontzielde lichaam van de man, die zij zo in allerijl begroeven, daarin kwam, tot bij het ontzielde lichaam van de profeet, 1) en het gebeente van Elisa aanraakte, werd hij weer levend, en de man rees op zijn voeten, en ging met hen, die hem hadden moeten begraven, naar de stad terug. 2)

1) Elisa's lijk was dus niet in een doodkist, maar slechts in linnen doeken gewikkeld, ten grave gebracht (2 Samuel 3: 31)..

2) Hoe leefde de dode weer slechts door de aanraking van Elisa's lijk? Bevreemdtd u dit, wat zult gij dan daarvan zeggen, dat eenmaal de burgers van Jeruzalem zieken en bezetenen op bedden en baren, op de straat droegen, opdat, zodra de apostel Petrus kwam, ook slechts zijn schaduw over een van hen kwam; en ziet, zij werden gezond, over wie zijn schaduw heen streek. Wat daarvan, dat de gelovigen te Efeze de zweetdoeken en gordeldoeken van Paulus' lijf over de zieken hielden, en de besmettelijke ziekte week van hen, de boze geesten voeren van hen uit? (Hand. 6: 15; 19: 11vv.). Maar, zo zegt gij, vindt in deze feiten niet de Roomse relikwieëndienst een zekere steun en haar rechtvaardiging? Dat zij verre! Want zonder nog te zeggen, dat het weinig of niets ter zake doet, omdat de zogenaamde relikwieën (heilige overblijfselen) meest slechts voorgewende overblijfselen van de heiligen zijn, aan wie zij worden toegeschreven, schrijven de Roomsers aan hun vermeende gebeenten, kledingstukken of andere voorwerpen, die zij voor heilig houden, stoutweg op zichzelf een toverachtige kracht toe; en wat is dat anders dan bijgeloof en heidendom? Of zij schrijven de wonderwerkingen aan heilige mensen toe, wier beenderen of kleren zij hun zogenaamde gelovigen tot aanraking, kussing en verering uitstallen; en wat is deze mensenverafgoding anders dan een met een Christelijk waas overtrokken afgodsdienst? Of eindelijk, zij naderen de waarheid meer, en zeggen, dat, God of Christus het doet door middel van hun gebeenten, splinters van het kruis, hun heilige rokken en dergelijke zaken; maar waar kunnen zij een uitdrukkelijk woord van de belofte aanwijzen, dat God werkelijk aan deze voorwerpen Zijn hulp zal verbinden? Zij hebben dit niet, maar geloven ook niet, dat zij dit behoeven; zij menen dat het vanzelf spreekt, dat God door het kanaal van hun kunstenaars Zijn zegen moet laten stromen. Omdat Hij eenmaal door de vergankelijke overblijfselen van Elisa, door de gordel van de apostel grote dingen heeft gewerkt, zo moet Hij hetzelfde ook door de overblijfselen van alle andere heiligen tot stand laten komen. Zij willen dus over God beschikken, en zonder Goddelijke opdracht, zonder het geringste woord van belofte van God, in eigen aangematiigde volmacht, Hem en Zijn wondermacht aan hun lappen en beenderenschat binden; en dat is een stoute, strafbare misdaad, en te meer, omdat zij in hun waan niet zelden bovendien begeren, dat God, de Heilige en Waarachtige, hun leugens met wonderen en tekenen bekrachtigen en bevestigen zal..

Dit voorbeeld bewijst niets van de kracht van de relikwieën van de heiligen, waarvan in het Pausdom zoveel misbruik gemaakt wordt; want niet het gebeente van Elisa, maar de kracht van God maakte deze dode levend; ook heeft de Kerk, net zo min toen als later, Elisa's gebeente opgegraven, veel minder in goud en zilver gevat het door het volk laten kussen en vereren, zoals in het Pausdom gebeurt.

Dit grote wonderwerk, ofschoon bij verkorting vermeld, diende deels om eer te bewijzen aan deze grote profeet, alsmede om zijn leer te bevestigen, inmiddels ter versterking van het geloof van Joas en het volk, aangaande de belofte van hun voorspoed tegen de Syriërs, en verder om temidden van alle onheilen, die Israël troffen, dezen onder het volk, die Elisa's raad en voetspoor volgden, te vertroosten met de hoop van het eeuwige leven, waarvan dit teken een blijkbaar onderpand was.

Elia is geëerd bij zijn verplaatsing, Elisa na zijn verplaatsing en beide vertrekken zij tot bevestiging van die troostrijke waarheid, dat zij, die in de Heere sterven, zalig zijn, onmiddellijk na hun ontslapen en niet pas lang daarna..

Zoals Elia nog van de hemel met de aardse zaken zich bezig hield (2 Kronieken 21: 12vv.), zo moest ook Elia's werkzaamheid, die reeds in vergetelheid begon te raken, niet met zijn lichaam begraven liggen; hem viel door zijn volk geen plechtige, eervolle begrafenis (zie 1 Samuel 25: 1) ten deel, maar door God werd hem nog in het graf getuigenis gegeven, dat een Godskracht in hem geweest was, en daardoor vooral werd Joas tot uitvoering van de laatste bevelen en beloften van de stervende profeet aangemoedigd..

Het wonder van de herleving van de dode moest op de belofte van de stervende profeet aangaande Joas zegepraal over de Syriërs het zegel van de Goddelijke bekrachtiging drukken; terwijl de Heere daarmee betuigde, dat Hij geen God van de doden is, maar van de levenden, en Zijn Geest over dood en vergankelijkheid verheven is..

Het dode kan het dode niet levend maken; de adem van de Heere alleen dringt ook in de groeve van de vertering en herschept haar in een oord van het leven (Ezechiël. 37: 1vv.). Daarom staat ons vertrouwen en onze hoop niet op dode mensenbeenderen, maar op God, die alle dingen levend maakt en de grote Herder van de schapen uit de doden heeft opgewekt. Zijn wij met deze begraven, zo hebben wij de troost: God, die de Heere heeft opgewekt, zal ook ons opwekken door Zijn kracht (1 Kor. 6: 14; 2 Kor. 4: 14 Kol. 2: 12; Rom. 6: 4)..

De leer en het voorbeeld van de mannen Gods kunnen ook na hun dood vruchten dragen bij de geestelijk doden, als men ze zich herinnert en ze volgt (Hebr. 13: 7). En zo groeien de gebeenten pas recht...als gij de zonde zijt afgestorven. Werp u dan slechts in het graf van uw Heiland met ootmoed en zelfverloochening; zo zult gij weer leven en opstaan, zoals deze deed; want wie Christus' kracht over de dood in waar geloof aangrijpt (met deze dood in aanraking en verbinding komt) wordt hierdoor tot het echte leven van Zijn Geest verwekt.

23. Maar, zoals reeds in vs. 4 gezegd is, de HEERE was hun genadig, toen Joahaz zijn aangezicht aanbad, en ontfermde zich over hen, en wendde zich weer tot hen, nadat Hij zich lange tijd van hen had afgekeerd en hen in de hand van de koning van Syrië gegeven had, omwille van Zijn verbond met Abraham, Izaak en Jakob; en Hij wilde hen vooralsnog niet verderven, en heeft hen ook niet geheel verworpen van Zijn aangezicht, tot nu toe, 1) maar later, in de Assyrische gevangenschap (17), kwam het vanwege hun toenemende afval van Hem wel tot zo'n verwerping.

1) Waaruit dit bleek, wordt in het volgende vers gemeld, n.l. uit de dood van Hazaël. Hazaël was de door God bestelde roede over Israël en zolang deze leefde, zou Israël op geen verademing kunnen hopen. De Heere is onveranderlijk in Zijn rechtvaardigheid, zoals Hij het is in Zijn barmhartigheid. Nu Hij echter de roede wegnam, d.i. Hazaël zijn adem ontnam, nu kon het volk van Israël weer ruimer adem scheppen, omdat Benhadad, Hazaëls zoon, niet tot roede was besteld, maar door Joas' zoon overwonnen zou worden. Ook hier wordt er weer door de gewijde schrijver op gewezen, dat de Heere het alleen deed, ook het verbreken van de

roede van de kastijding, omwille van Zichzelf en dus om het verbond met Abraham, Izaak en Jakob, maar wijst er ook zijdelings op, dat, als straks de maat van de ongerechtigheid voor Israël vol is, de Heere God tot betoning van Zijn rechtvaardigheid, het zal kastijden, zodat het als natie ophoudt te bestaan..

25. Joas nu, de zoon van Joahaz, nam, zoals Elisa hem voorzegd had (vs. 15vv.), de steden weer in, uit de hand van Benhadad, de zoon van Hazaël, die hij, Hazaël, uit de hand van Joahaz, zijn vader, met strijdgenomen had. Joas sloeg hem, Benhadad, driemaal, overeenkomende met zijn driemaal slaan van de grond in vs. 18, en bracht de steden van Israël aan deze zijde van de Jordaan weer, zodat voortaan de kinderen van Israël weer in rust en vrede hun tenten bewoonden, zoals vroeger (vs. 5); het Oostjordanland daarentegen, wat Hazaël reeds aan Jehu ontnomen had (10: 32vv.), werd pas door Jerobeam II aan Benhadad weer ontnomen (14: 25vv.).

Zo gewonnen, zo geronnen. Want onrechtvaardig verkregen goed komt zelden tot op de derde erfgenaam (Jes. 33: 1).

Israël is (zoals in vs. 23) ook thans nog een verbondsvolk van God, en niet geheel en voor altijd verworpen (Rom. 11)..

Hoe gelukkig Joas ook was in de strijd tegen het rijk van Juda en diens koning Amazia, die in zijn overmoed hem tot de strijd had uitgedaagd, zie daarover 14: 8vv. (vgl. vs. 10-13 in dit hoofdstuk)..

Koning Joas rukte zich wel evenmin als zijn voorvaderen van de Jerobeamitische kalverdienst los, maar was overigens ongetwijfeld een van de betere koningen van het rijk van de tien stammen, zoals reeds alleen uit zijn samenkomst met Elisa blijkt. Van geen van de vier koningen, onder wie deze leefde, horen wij, dat hij in een gelijke of dergelijke verhouding tot de profeet stond. Waren de tranen, die hij aan diens ziek- en sterfbed weende, ook al niet tranen van boete en van een levendig gevoel van berouw over zijn tot dusver jegens hem getoonde gedrag, zo tonen zij toch in ieder geval, hoe diep de nood en ellende van Israël hem trof en hoe radeloos hij zich voelde bij de dood van de profeet. Met de uitroep: Mijn vader enz. openbaarde hij voor al de omstanders, dat Elisa hem meer was dan zijn gehele nog overige leger. Wat Elisa hem daarop beveelt te doen, volgt hij op zoals een dienaar het bevel van zijn heer. Dat hij na driewerf geschoten te hebben, ophoudt, gebeurde niet, omdat hij zijn koninklijke houding bewaren wilde, maar veeleer uit versaagdheid en schroom om te veel te verlangen. Maar toch vatte hij vertrouwen en moed, en toonde hij zich weldra als een dapper en zegevierend krijgsman, ook in de strijd met Amazia..

HOOFDSTUK 14.

AMAZIA EN AZARIA, KONINGEN IN JUDA; JEROBEAM II IN ISRAËL.

IX. Vs. 1-22. Een merkwaardige overeenkomst tussen vader en zoon openbaart zich in de geschiedenis van het rijk van Juda, onder Zijn negende koning. Hetzelfde goede begin, dezelfde treurige voortgang, hetzelfde verschrikkelijke einde bij Amazia, als bij diens voorganger Joas. Wat nu allereerst het goede begin betreft, zo houdt Amazia niet slechts zich bij de ware godsdienst, in zover hem dit mogelijk is bij de voorliefde van het volk voor de dienst van de hoogten, niet slechts weet hij in de bestraffing van de moordenaars van zijn vader de rechte maat te houden, maar hij betoont ook in de strijd tegen de Edomieten gelovige gehoorzaamheid en dankbare erkenning. Maar de zege in deze strijd behaald, is tevens in de geschiedenis van zijn regering het keerpunt tot een treurige voortgang, want niet alleen kiest hij de afgoden, die hij in de slag tegen de Edomieten had buit gemaakt, zich voortaan tot Zijn goden, maar hij doet ook, door zijn zegepraal overmoedig gemaakt, koning Joas van Israël de oorlog aan en lijdt van hem een zware nederlaag. Wel werd hij van zijn verdrukker spoedig door diens dood bevrijd, nochtans had hij voor de verdere 15 jaar van zijn regering de kracht verloren, en het hart van het volk was van hem vervreemd zodat het ook een verschrikkelijk einde met hem neemt. Want een samenzwering verdrijft hem uit Jeruzalem en in Lachis achterhaalt hem het moordtuig van de eedgenoten; pas zijn zoon en opvolger, de zestienjarige Azaria lukt het, de vrucht van de zegepraal op de Edomieten te redden, en de Idumese havenstad Elath te versterken (Vergelijk 2 Kronieken 25: 1-26: 2).

1. In het tweede jaar van Joas, de zoon van Joahaz, de koning van Israël, van wie in 13: 10vv. gesproken werd, werd in het zuidelijke rijk Amazia koning, de zoon van Joas, de koning van Juda (2 Koningen 12: 21).

4. Maar ook in de vroegere jaren lukte het hem niet om elke onwettige godsdienst op grondige wijze te verwijderen; want niet alleen werden de hoogten niet weggenomen; het volk offerde en rookte nog op de hoogten; maar de schuld daarvan lag evenmin aan zijn goede wil als bij de vroegere theocratische koningen Asa, Josafat en Joas (1 Koningen 15: 14; 22: 44; 2 Koningen 12: 3

In Goddelijke en heilige dingen hebt gij niet te vragen: hoe heeft mijn vader zich daarin gehouden? Maar hoe wil de Heere dat gij u daarin houdt? Omdat Amazia slechts deed, zoals zijn vader deed, ging het hem eindelijk ook als deze..

6. Maar de kinderen van de doodslagers doodde hij niet, waartoe hij makkelijk verleid had kunnen worden, indien zijn wraak een vleselijke geweest was, zoals geschreven is in het wetboek van Mozes (Deuteronomium 24: 16), waar de HEERE geboden heeft, zeggende: De vaders zullen voor de kinderen niet gedood worden, en de kinderen zullen voor de vaders niet gedood worden, maar een ieder zal om zijn zonde gedood worden. 1)

1) Deze laatste woorden bewijzen, dat in die dagen het wetboek Deuteronomium bekend was en zijn een innerlijk bewijs voor het feit, dat de Pentateuch van Mozaische redactie is.

In het Oosten werden ook dikwijls de kinderen omwille van de zonden van de vaders gedood uit vleeselijke hartstocht. Dat Amazia het niet deed, bewijst, dat hij in theocratische geest wilde regeren..

8. Toen, dronken van overmoed wegens de zo grote overwinning, maar nu niet meer dat, wat zijn naam uitdrukte: In God gesterkt, nadat hij de dienst van Milcom, de gruwel van de Ammonieten en Edomieten, tegen de dienst van de HEERE, zijn God had verruild (2 Kronieken 25: 14), zond Amazia boden tot Joas, de zoon van Joahaz, de zoon van Jehu, de koning van Israël (13: 10vv.), tegen wie hij een geschikt voorwendsel tot de strijd had in de verwoestingen, die de afgedankte Israëlitische huurtroepen in het land van Juda hadden aangericht, zeggende: Kom, laat ons elkaars aangezicht zien, 1) laat ons meten wie de sterkste is; want zonder twijfel dacht hij, dat het hem licht zou vallen om het rijk van Israël te slaan.

1) Ongewoon goede uitkomsten van onze ondernemingen zijn een grote verzoeking, dat zich ons hart verheffe. God zegent ons werken echter niet, opdat wij hoog, maar ootmoedig worden. Iedere zelfverhoging neemt de zegen weer van ons weg. Paulus had met grotere zegen gewerkt dan de andere apostelen, maar zijn hart verhief zich daarover zo weinig dat hij zich de minste van allen noemt en zegt: Door de genade van God ben ik, dat ik ben (1 Kor. 15: 9,10). Zonder noodzaak, slechts uit krijgslust en veroveringszucht een oorlog te beginnen, is een gruwel voor God. Wat bij de groten van deze wereld de krijgslust is, dat is bij de geringen de twist- en strijdzucht. Maar Gods Woord zegt: Jaagt de vrede na met allen (Hebr. 12: 14 Rom. 12: 18)..

Wel had Amazia enigszins aanleiding in de verwoestingen van de Israëlitische huurbenden, maar toch was de diepe oorzaak, overmoed. Amazia had de Heere verlaten, door zich neer te buigen voor de afgoden van Edom, ja, zelfs de profeet met dreigingen tot zwijgen gebracht, in plaats van aan de Heere de eer van de overwinning te geven. Nu geeft de Heere hem aan zichzelf over en aan de ijdele overleggingen van zijn hart, opdat hij zou leren, wat het betekent, de Heere te verlaten. In deze weg kon het Amazia niet goed gaan..

9. Maar Joas, de koning van Israël, zijnerzijds ook een dapper krijgsheld, die op de Syriërs gezegevierd had en zich van zijn kracht welbewust was, zond tot Amazia, de koning van Juda, zeggende, op zijn uitdaging een gelijkenis, iets dergelijks als de fabel, waarmee eenmaal Jotham, de zoon van Gideon, de Sichemieten voor de muiterijen van Abimelech gewaarschuwd had (Richteren 9: 7vv.): De distel,

1) (beter: de doornbos), die op de Libanon is, zond tot de ceder, die op de Libanon is, zeggende: Geef uw dochter mijn zoon tot vrouw; maar het gedierte van het veld, dat op de Libanon is, ging voorbij, en vertrad de distel.

1) Tegenover de sterke, grote en majestueuze ceder staat de lage, zwakke, nutteloze en stekelige doornstruik (niet de distel); beide staan op de Libanon naast elkaar..

Deze fabel is natuurlijk niet zo woordelijk op te vatten, dat men onder de doornbos Amazia, onder de ceder Joahaz en onder de wilde dieren de soldaten te verstaan heeft. Maar de aan de ceder zich gelijk stellende doornbos is beeld van een hovaardigen, zijn kracht overschattende

man en zijn begeerte naar de ceder een over de grenzen van zijn stand zich uitstrekkend verlangen. Het vertreden van de doornbos door het wild gedierte moet slechts de plotselinge vernietiging en ondergang aanschouwelijk voorstellen, die de hoogmoedige onverhoopt in het midden van zijn trotse plannen kan treffen..

10. Gij hebt-en ziehier de toepassing van de gelijkenis op het onderhavige geval, de Edomieten dapper geslagen; daarom heeft uw hart u verheven, zodat gij iets begeert, dat u niet toekomt: heb de eer, vergenoeg u met de roem, die gij met uw zegepraal hebt verkregen, en blijf in uw huis; want waarom zou gij u in het kwade mengen, dat gij vallen zou, gij en Juda met u?¹⁾

1) In vs. 10 maakt Joas zelf de toepassing. Hij bepaalt Amazia erbij, dat het enkel uit hoogmoed voortkomt, waarom hij dit dwaas verlangen uit, maar voorspelt hem ook de kwade afloop. Of Joas het vermoeden heeft gehad, zoals Josefus meldt, dat Amazia weer beide koninkrijken wilde verenigen en of Amazia dit werkelijk in zijn hart had, kan niet met zekerheid gezegd worden. O.i. was Amazia overmoedig geworden. Van Joas heeft hij vele roemrijke daden gehoord, en nu wil hij het volk doen zien, dat hij een nog voortreffelijker krijgsoverste is, dan die beroemde Joas van Israël. De Heere laat hem echter door de koning van Israël nog waarschuwen. Helaas! tevergeefs, dat wil zeggen, zonder dat hij er acht op slaat..

De fabel is niet woordelijk zo te verklaren, dat men onder een distel juist Amazia, onder de ceder Joas en het wild gedierte de krijgslieden verstaan moet; maar de distel, die zich met de ceder op gelijke lijn stelt is het beeld van een hoogmoedige, zijn kracht te hoog schattende mens, en zijn begeerte naar de ceder is het beeld van een verlangen, dat zich buiten de grenzen van zijn stand uitstrekt; het vertreden van de distel door een wild dier moet daarentegen de plotselinge val en ondergang aanschouwelijk maken, die de hoogmoedige onverwacht onder zijn koene plannen kan treffen. Maar daarbij kan in het woord: "Geef uw dochter mijn zoon tot vrouw," in het algemeen een bevestiging liggen van Josefus' mededeling, dat Amazia in de zin heeft gehad om Israël weer te onderwerpen (Josefus geeft zelfs de brieven van de beide koningen) omdat Israël zeer gevoelig als Joas' dochter, Juda als Amazia's zoon kon worden gedacht..

11. Maar Amazia hoorde niet; 1) hij liet zich door de behartigenswaardige waarschuwing niet van zijn voornemen af brengen, maar rende, door Gods gericht tot straf voor zijn afgodsdienst verblind (2 Kronieken 25: 20), moedwillig in zijn verderf; daarom trok Joas, de koning van Israël, met zijn leger op, van Samaria, zodat hij en Amazia, de koning van Juda, elkaars aangezichten zagen te Beth-Semes het tegenwoordige Ain-Shems, dat een priesterstad in het stamgebied Juda is, 3 mijl zuidwestelijk van Jeruzalem (Jozua 15: 10; 21: 16).

1) Wanneer een mens zichzelf vergeet en zich verheft boven hetgeen, waartoe hij geroepen is, zo zal God door het een of ander verhaast toeval hem tot schande en verderving brengen, zoals het dus gebeurde met Amazia..

13. En Joas, de koning van Israël, greep Amazia, de koning van Juda, de zoon van Joas, de zoon van Ahazia, te Beth-Semes, en voerde hem gevangen van het slagveld weg, om hem bij de intocht in diens hoofdstad in triomf voor zich uit te voeren en zo zijn vorige overmoed op het diepste te fnuiken, ook al liet hij hem op de troon; en Joas kwam te Jeruzalem, om zijn intocht te doen, en de stad tevens op die plaats, waar zij het gemakkelijkst was in te nemen, van haar vestingwerken te ontdoen; en hij brak, met dit doel aan de muur van Jeruzalem, die aan de noordzijde van de berg Sion heenliep, van de poort van Efraïm, in het midden van de muren tot aan de hoekpoort, vierhonderd el. 1)

1) Als overwonnene, ja, als krijgsgevangene keert Amazia terug en zo wordt hij vernederd, dat zijn stad weerloos gemaakt wordt. Want toch dat deel van de stadsmuur brak Joas weg en wel over de lengte van 400 el-meer dan waarschijnlijk juist de afstand tussen de poort van Efraïm en de hoekpoort- waardoor de stad gemakkelijk was in te nemen, omdat dit gedeelte lag naast de vlakke noordzijde..

14. En hij nam al het goud, en het zilver, en al de vaten, die gevonden werden in het huis van de HEERE, en in de schatten van het huis van de koning, met zich mee, evenals gijzelaars 1) tot onderpand, dat hij voortaan vrede hield; en hij keerde terug naar Samaria, waar hij echter niet lang daarna, in het jaar 824 v. Chr., stierf.

1)Letterlijk: kinderen van de verpanding. Dit deed Joas, opdat hij waarborg zou hebben, dat Amazia niet weer in zijn overmoed, of uit gekrenkte eerezucht naar de wapens tegen Israël zou grijpen..

16. En Joas¹⁾ ontsliep met zijn vaderen en werd te Samaria begraven bij de koningen van Israël; en zijn zoon Jerobeam werd koning in zijn plaats.

1) Koning Joas leren wij in zijn strijd met Amazia van ene kant kennen, die het beeld, dat men van hem uit het vorige hoofdstuk krijgt, wezenlijk vervolledigt. De wijze, waarop hij hier de uitdaging van Amazia afwijst, was niets minder dan een goed gemeende waarschuwing, alleen geschikt om Amazia nog meer strijdlustig te maken; zij getuigt niet van geloof en vertrouwen op de Heere, maar van groot zelfvertrouwen en van hoogmoed; hij openbaart er de oude Efraïmitische geest in, die pochende op de meerderheid van de stammen, op uitwendige macht en grootheid, met trots neerziet op het kleine Juda. De vergelijking met de hoge ceder op de Libanon en met de lage doornstruik aan zijn voet is een echt oosterse grootspraak, waartoe Joas des te minder reden had, omdat destijds het gehele overjordaanse gebied in de handen van de Syriërs was en Israël in het algemeen nog in een beklagenswaardige en benauwde toestand verkeerde (vs. 26), waaruit het pas door Jerobeam II bevrijd werd; Joas bedacht niet, dat ook uit de doornstruik vuur kon uitgaan en de cederen op de Libanon kon verteren (Richteren 9: 13). Overigens gedroeg Joas zich als een echte krijgsman; hij wachtte niet totdat Amazia aanrukte, maar kwam hem voor, en voerde de krijg in het eigen land van de vijand, waar hij hem in de nabijheid van zijn residentie versloeg en zelfs gevangen nam. Waarom hij hem niet doodde en na de inneming van Jeruzalem geen einde maakte aan het rijk van Juda, zoals later door Nebukadnezar geschiedde, wordt niet opgegeven. Het was toch zeker niet enkel grootmoedigheid, dat hij de gevangen koning mee

naar Jeruzalem nam, hem op de troon liet en zich met gijzelaars vergenoegde; men zou het veeleer aan hoogmoed kunnen toeschrijven: de "ceder" behandelde de "doornstruik" met verachting en liet hem in zwakheid en onbeduidendheid achter, maar nam, om hem in toom te houden, gijzelaars met zich. In elk geval heeft men daarin een besturing te erkennen van Hem, die ook de harten van de koningen leidt als waterbeken, en wel Amazia tuchtigen wilde (2 Kronieken 25: 20), maar niet dulden, dat Israël meester van het rijk van Juda werd..

Nog eens wordt hier het einde van Joas vermeld en wel, opdat daaruit zou blijken, de grote barmhartigheid van God jegens Amazia, die door de dood van zijn overwinnaar van verder onheil van de zijde van Israël werd bevrijd. God wilde Amazia niet verderven, maar heeft hem volgens vs. 17 nog 15 jaar laten leven..

17. Amazia u, de zoon van Joas, koning van Juda-hiermee komen wij op ons in vs. 14 afgebroken geschiedverhaal terug-leefde na de dood van Joas, de zoon van Joahaz, de koning van Israël, vijftien jaar, van 824-810 v. Chr.; de Heere, die hem om David's wil niet geheel verderven wilde, nam Joas weg en gunde hem een langere regering, indien hij deze genadetijd slechts op de juiste wijze had willen gebruiken.

1) Leefde, niet regeerde. Dit mag niet worden voorbijgezien, omdat de schrijver daarmee ongetwijfeld heeft willen zeggen, dat het eigenlijk geen regeren meer kon heten, wat Amazia deed, al was hij in naam koning. Zijn overmoed en daarna ook zijn moed was gebroken, zodat hij straks als een vluchteling binnen Lachi's muren een schuilplaats zoekt.

18. Het overige nu van de geschiedenissen van Amazia, 1) in het bijzonder ook op welke wijze hij na zijn nederlaag (vs. 12vv.) geregeerd heeft is dat niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Juda (1Ki 14: 19).

1) Wordt in 2 Kronieken 25: 27 gezegd, dat men van de tijd af, dat Amazia van de Heere afweek door aanneming van de Edomitische goden (vgl. 2 Kronieken 25: 14, 20), een verbond tegen hem gemaakt heeft te Jeruzalem, zo kan daarmee slechts de meer verwijderde, niet de onmiddellijke aanleiding tot deze samenzwering bedoeld zijn. Want allereerst liggen tussen beide gebeurtenissen 15 à 16 jaar, en het is toch niet te denken, dat de samenzwering zo lang in stilte heeft voortgewoekerd, eer zij uitbrak, maar ten tweede zouden door beide gebeurtenissen in onmiddellijk verband tot elkaar te stellen juist diegenen tot samenzweerders gemaakt worden, die aan de ware godsdienst vasthielden en voor de zaak van de Heere pal stonden, hetgeen een verkeerd oordeel zou zijn. De woorden van de schrijver betekenen dus: Amazia's poging om een vreemde godsdienst in te voeren, het eerst door hem gedaan toen hij de Edomieten had geslagen, maar daarna telkens door hem vernieuwd, en waaraan hij tot aan het einde van zijn regering heeft vastgehouden, haalde hem Gods voortdurende strafgerichten op de hals, zodat hij niet alleen zich niet herstelde van de nederlagen, die het rijk van Israël hem deed ondergaan, maar ook de vrucht van zijn zegepraal op de Edomieten verloor, omdat deze zich weldra weer vrij maakten en verwoestende strooptochten tegen Juda ondernamen; de vele ellende nu, die het land onder zijn regering ondervond, deed de ontevredenheid bij het volk telkens meer stijgen, en deze deed eindelijk een samenzwering ontstaan, die de koning in het 54ste jaar van zijn leven het leven kostte. Vers 22 wijst uitdrukkelijk op het verlies van de

vruchten van zijn zegepraal op de Edomieten; maar dat de Edomieten zich ook weer volkomen wisten vrij te maken, en het rijk van Juda veel nood en ellende aanbrachten, is duidelijk uit de voorzegging van Obadja, wiens geschrift, het kleinste onder al de profetische boeken van het Oude Testament, wij de lezer juist hier ter overdenking moeten aanbevelen; want al heeft Obadja ook, zoals wij met sommige uitleggers menen, pas na Joël en Amos, dus pas onder de volgende koning Uzzia geschreven, dan heeft hij toch bij zijn profetie tegen Edom staatkundige toestanden voor ogen gehad, die meer onder Amazia, dan onder Uzzia voorkwamen. Het thema van zijn gehele rede toch is het woord aan het einde van het boek: "Het koninkrijk zal van de Heere zijn." Thans bestaat er in de wereld een grove wanverhouding tussen het rijk van God en de vijandelijke machten, krachtens welke de theocratie dikwijls als onderliggende macht voorkomt; maar eenmaal zal de heerschappij van de Heere door vernietiging van de vijanden van zijn volk en de meest volkomen zegepraal van de theocratie de weg banen tot wegneming van al die wanverhoudingen, en zich doen erkennen door de gehele wereld. Deze grondgedachten stelt de profeet op aanschouwelijke wijze voor naar aanleiding van Israël's betrekking tot Edom, doordat hij in drie wendingen eerst de zekerheid van Edoms ondergang uitstrekt (vs. 1-9), daarna de oorzaak van deze ondergang, de bittere vijandschap van Edom tegen het volk van God, ontwikkelt (vs. 10-16), en eindelijk in tegenstelling daarmee de openbaring en de zegepraal van het rijk van God afschildert (vs. 17-21). Maar juist bij Edom kon die profetische waarheid met bijzondere nadruk worden voorgesteld: hier was de oorspronkelijke betrekking van een Heidens volk met het volk van God bijzonder innig naar de banden van de natuur, maar daarentegen was ook de vijandschap eeuwenoud, zowel als onuitroeibaar; hier wijzen reeds de oude profetieën van Bileam op (Numeri 24: 18), en gelijktijdige profeten (Joël 3: 19 Amos 1: 11vv.; 9: 11vv.) spreken op dezelfde wijze over Edom, ofschoon hun rede korter en meer naar tijdsgelegenheid is..

19. En zij, die over Amazia's heerschappij ontevreden waren, maakten een verbintenis 1) tegen hem te Jeruzalem, zodat hij, zijn leven in de hoofdstad niet meer zeker zijnde, vluchtte naar Lachis, op de weg van Jeruzalem naar Gaza in de vlakte van Juda gelegen (Jozua 10: 3), en door Rehabeam in een vesting veranderd (2 Kronieken 11: 9 Jer. 34: 7); maar zij zonden hem enigen uit hun midden na tot Lachis, en doodden hem daar.

1) De oorzaak voor deze verbintenis zoeken oude uitleggers in de ongelukkige afloop van de oorlog met Joas. Tegen dit vermoeden staat de bedenking, dat de verbintenis pas 15 en meer jaren na die gebeurtenis uitbrak. Wel heet het in 2 Kronieken 25: 27: Sinds de tijd, dat Amazia van de Heere afweek, maakten zij een verbintenis tegen hem. Maar deze opmerking kan niet anders verstaan worden, als dat Amazia's afval aanleiding tot ontevredenheid gaf, die eindelijk tot een samenzwering voerde. Want zijn afval begon met de invoering van Edomitische afgoden in Jeruzalem, na de overwinning van de Edomieten, dus nog vóór de oorlog met Joas, reeds in de eerste helft van zijn regering, terwijl toch die samenzwering onmogelijk 15 jaar en langer gebroeid kan hebben, eer zij uitbrak..

Ongetwijfeld had zijn afval van de God van Israël en zijn aanbidden van de afgoden groot misnoegen gewekt bij de priesters en bij het volk. Amazia ging met stugge hals tegen alle

waarschuwingen en vermaningen in en bleef de afgoden dienen. Het was daarom, dat hij tot straf voor zijn zonde viel ten gevolge van een samenzwering..

20. En zij brachten hem, nadat zij zich zo van hem ontdaan en daarmee hun eigenlijk doel om voor een beter heerser uit het huis van David de weg te banen, bereikt hadden, op de met paarden bespannen koninklijke lijkwagen terug naar de hoofdstad, en hij werd te Jeruzalem begraven bij zijn vaderen, in de stad van David 1) (1Ki 2: 10).

1) Op Amazia's grafsteen staat met Gods vinger de grote eeuwige waarheid geschreven: God weerstaat de hovaardigen..

Hieruit blijkt weer, dat het niet te doen was, om een nieuw geslacht op de troon te zetten. Zijn zoon Azaria of Uzzia werd dan ook koning in zijn plaats..

22. Die Azaria of Uzzia rechtvaardigde ook weldra na zijn komst aan de regering de verwachtingen, die men van hem voedde; want hij bouwde, versterkte Elath, 1) de Idumese havenstad aan het noordoostelijk einde van de Elanitische Golf (Nu 20: 1), en bracht haar weer aan Juda, tot welk rijk zij vroeger behoord had (1 Koningen 9: 22; 22: 49) nadat de koning, zijn vader Amazia, die in de tweede helft van zijn regering zich zo zwak betoonde, met zijn vaderen ontslapen was. 2)

1) Uzzia voleindigde daardoor de ondergang van de Edomieten. Dat dit terstond wordt bericht, daaruit blijkt voldoende van hoe grote betekenis deze daad werd geacht door de gewijde schrijver, maar dient ook, om terstond te doen zien, wat een krachtig vorst deze Uzzia zou zijn en geweest is..

2) Gedurende de 52-jarige regering van deze nieuwe koning, de tiende in het rijk van Juda, van wie in 15: 1-7 nader gesproken zal worden, en wel in de jaren van 810-783 v. Chr. valt eerst de werkzaamheid van de profeet Joël, over welke persoonlijke betrekkingen wij verder geen berichten bezitten, dan dat hij een zoon van Pethuël was, en dus wel onderscheiden mag worden van andere mannen met deze dikwijls voortkomende naam (1 Samuel 8: 2; 1 Kronieken 4: 35; 6: 4, 8, 12 enz. top- en middelpunt van zijn arbeid is de verkondiging van de ware, geestelijke vernieuwing van het Verbondsvolk, waarmee hij zeker in tegenspraak komt met de overdreven verwachtingen, die men van de verwisseling van regering bij Uzzia's troonsbeklimming koesterde. Maar deze vernieuwing wordt voorbereid door een groot gericht van de Heere, dat Hij over Zijn volk laat komen (1: 1-2, 17); zij bestaat in een genadedaad van de goddelijke liefde, in de wondervolle mededeling van de goddelijke Geest, die Hij in grote kracht en rijke volheid over alle vlees zal uitgieten (2: 18-3: 5), en zij wordt voltooid in het gericht, over allen die zich vijandelijk stellen tegen deze Geest en tegen de gemeente, die door deze vernieuwd en gezuiverd is (3: 6-26). Met een uitspraak uit het laatste gedeelte van Joëls woorden (3: 21) opent vervolgens Amos de herder uit Thekoa, zijn eigen profetie (1: 2). Amos leefde eveneens in de tijd toen in Juda Uzzia en in Israël Jerobeam II regeerde. Amos komt ook elders met woorden van zijn tijdgenoot voor de dag; want juist in deze verscheidenheid van profeten, die met verschillende gaven en krachten waren bedeeld, maar slechts één streven kenden en slechts één doel beoogden, wilde de Heere in Zijn neerbuigende

liefde en in Zijn alles zich dienstbaar makende trouwe voorzorg voor zijn ontaard en voor het oordeel rijpend volk zich openbaren. Krachtens goddelijke roeping (7: 15) verrast Amos zijn vaderland, het land van Juda, en begeeft hij zich naar Bethel, de hoofdzetel van de Israëlitische kalverdienst, om daar de zorgeloze zondaren de nadering van het goddelijk gericht aan te kondigen. Deze aankondiging gebeurde in een tijd, toen niet slechts het rijk van Juda onder Uzzia's schitterend bestuur op het toppunt van zijn macht stond, maar ook het rijk van de Tien Stammen na Jerobeam's zegepraal over de Syriërs-terwijl van de zijde van de Assyriërs nog in het geheel geen gevaar dreigde-zich in een toestand van kracht en zekerheid bevond. Is dus zijn zending als een vernieuwing en een voortzetting van die oudere zending van de man Gods uit Juda, die tegen het altaar te Bethel onder Jerobeam I profeteerde (1 Koningen 13: 1vv.), hij getuigt dan ook in 3: 14 uitdrukkelijk tegen dat brandpunt van het godsdienstig en zedelijk verderf van de Tien Stammen. Maar hij had geenszins met Israël alleen te doen; nee, hij roept zowel zijn wee uit over de gerusten te Sion, als over de zekeren op de berg van Samaria (6: 1). Een aardbeving onder Uzzia, waarvan het tijdstip niet nader is op te geven, maar waarvan de herinnering nog in de tijd na de ballingschap bij het volk levendig was (1: 1 Zach. 14: 5) staat met zijn profetische zending in een innig verband; zij was een voorbode van het gericht, waarmee hij de beide rijken en de omliggende volken bedreigde en tevens een feitelijke verklaring van Gods zijde, dat Hij het woord van Zijn knecht tot waarheid zou maken..

*XIII. Vs. 23-29. Door Jerobeam II, de opvolger van Joas op de koningstroon van Israël, wordt het wel met de kalverdienst net zo min anders als bij Jehu, de grondlegger van deze dynastie, die zich van de overgeërfde politiek in het rijk van de tien stammen niet had willen losscheuren; nochtans was hij ook de helper en verlosser, die het erbarmen van de Heere in deze kommervolle tijd aan het volk geschonken had, en hij verlostte het werkelijk van zijn vijanden, en bracht het rijk weer tot zijn oude grenzen terug. Israël wordt nog eenmaal met een gelukkige tijd bedeeld, opdat het door Gods goedheid zich tot boete wilde laten leiden, maar op de gelukkige tijd volgde, omdat het volk in zijn afval volhardde, onmiddellijk de voorbereiding van de Goddelijke strafgerichten tot aan de volkomen verwerping.

23. In het vijftiende jaar van Amazia, de zoon van Joas, de koning van Juda, van wie in de vorige afdeling sprake was, werd te Samaria koning, Jerobeam, de zoon van Joas, koning over Israël en regeerde eenenveertig jaar, van 824-783 v. Chr.

25. Hij 1) bracht ook, als krachtig en bekwaam regent, zoals Jerobeam I (1 Koningen 11: 28), terug het gebied van Israël, zoals dit onder Salomo geweest (1 Koningen 8: 65), en van begin af aan voor het volk van God bepaald was (Numeri 34: 8), van de ingang van Hamath, het gebied van de stad Epifania in het Noorden, tot aan de zee van het vlakke veld, d.i. tot aan de Dode Zee (Deuteronomium 4: 49), in de Araba of het Ghor gelegen, en wel met insluiting van deze, dus tot aan de zuidgrenzen van Moab (Amos 6: 14); naar het woord van de HEERE, de God van Israël, dat Hij gesproken had door de dienst van Zijn knecht a) Jona, de zoon van Amitthaï, de profeet, die van Gath-hefer, in de stam Zebulon (Jozua 19: 13) was, en dezelfde was, die naar Ninevé werd gezonden, om daar boete te prediken (Jon. 1: 1).

a) MATTHEUS. 12: 39, 40

1) Hij was voorspoediger dan de anderen, zonder dat dit met enige schijn van rederen aangeduid kon worden tot nadeel van de ware godsdienst, onder Israël bevestigd en tot voordeel van de afgodendienst, waarvan hij een voorstander was, omdat de enige grond van Israël's voorspoed onder zijn regering was Gods ontferming en verdraagzaamheid en die gelukkige uitkomst van zaken hem te beurt viel, volgens een profetische voorzegging, die met de uitkomst vergeleken, een handtastelijk bewijs was, dat zij dit alleen aan God hadden toe te schrijven..

26. Het was dus niet zozeer de bekwaamheid in de strijd en de verdere begaafdheden van Jerobeam II, waardoor aan zijn volk nu weer een betere tijd geschonken werd, maar veeleer Gods erbarmen. Want de HEERE, wiens aangezicht Joahaz te zijner tijd in de grote nood van het rijk had aanbeden (13: 4vv.) zag, dat de ellende van Israël zeer bitter was, en dat er geen opgesloten noch verlatenen waren (Deuteronomium 32: 36), en dat Israël geen helper had, 1) zodat Hij zich over Zijn volk moest ontfermen, indien het nu niet geheel vernietigd zou worden.

1) Gods bemoeienissen met het afvallige Israël waren nog niet ten einde. Hij zond nog tot hen Zijn profeten. Hij was nog het ontfermen gedachtig. Nog was het vonnis van de verwerping niet uitgesproken. Nog was het voor Israël de tijd van het welbehagen. Ja, hoewel wij niet lezen, dat er een algemene verootmoediging was gekomen, nochtans erbarmde God zich. De reden wordt in het volgende vers aangegeven. Want het woordje niet (al) moet hier opgevat worden in de zin van, nog niet. De Heere had nog niet gesproken. De Barmhartige had het vonnis nog ingehouden, wat de Rechtvaardige met recht had kunnen uitspreken. Ook hier openbaarde God zich weer als traag tot toorn..

27. En dat Israël reeds nu zou vernietigd worden, en aan het oordeel van de verwerping zou worden prijsgegeven, was geenszins bij Hem besloten: de HEERE had nog niet gesproken dat Hij de naam van Israël van onder de hemel verdelgen zou, maar veeleer zou Hij voordat dit besluit kwam, thans nog een genadetijd schenken; want Hij verlostte hen door de hand van Jerobeam, de zoon van Joas, maar bereidde ook reeds onder deze koning, onder wie de tijd van genade niet erkend werd, de latere verwerping voor, en liet ze door enige gelijktijdige profeten verkondigen.

De roeping en eerste werkzaamheid van de profeet Jona, die koning Jerobeam II de gelukkige uitkomst van zijn wapens in de strijd tegen de Syriërs tot herstel van de oude grenzen van het rijk profeteerde valt zeker in de eerste tijd van de regering van deze koning, omdat de laatste slechts voortzette en voltooide, wat reeds zijn vader begonnen was (13: 25). Zijn zending naar Ninevé toch behoort tot de tijd, dat God de Heere, ten gevolge van Israël's onboetvaardigheid, Israël besloot te verwerpen, en daartoe Assyrië zich tot werktuig verkoos; iets naders over deze tijd zal echter blijken, wanneer wij de geschiedenis van Assyrië hebben nagegaan

(2Ki 23: 37" en "2Ki 15: 20). Evenals God, de Heere aan al de grote wereldmachten, die een roeping jegens Israël te vervullen hadden, zich op bijzondere wijze betuigd heeft, opdat het openbaar zou worden, dat zij in hun zegepraal over Zijn volk niets andere dan Zijn

werktuigen waren, zo moest reeds nu, tot Assyrië, nu het op het toppunt van zijn macht zou komen, een prediker van de gerechtigheid gezonden worden, door wiens Woord het zou worden opgewekt, om zich geheel onder Gods machtige hand te verootmoedigen, vóórdat het tot werktuig van het strafgericht over het onboetvaardige Israël werd gebruikt, en opdat het daarna niet in overmoed van zijn roeping zich verhief en zich aan het volk van de Heere bezondigde. Deze prediker van gerechtigheid nu werd hun in Jona toegezonden, wiens gehele geschiedenis een feit van diep symbolische en typische betekenis wordt. Jona met zijn vleeselijk-particularistische zin is een afbeelding van zijn volk, dat, net als hij, aan zijn roeping om de heidenen te prediken, zich onttrok, zoals hij daartoe genoodzaakt werd, en zoals hij pas laat in ootmoed zich tot de Heere bekeerde. Maar hij is ook een voorbeeld van de Verlosser, die de idee, die Jona, ofschoon slechts met tegenzin, diende, op het volkomenst verwezenlijkte, namelijk de idee, dat de prediking van boete en geloof en het daaraan verknochte heil van de onboetvaardige Israëlieten tot de boetvaardige heidenen zou worden gebracht. Zoals de prediking van Jona aan de heidenen voorbereid werd door zijn driedaags verblijf in de buik van de walvis, zo werd de prediking van het Evangelie onder de heidenen mogelijk gemaakt door het driedaagse verblijf van de Verlosser in de schoot van de aarde, d.i. door Zijn dood en Zijn opstanding, de beide hoekpunten van het verlossingswerk. De boetvaardige Ninevieten zijn echter Israël's tegenbeeld; zij zullen in het jongste gericht optreden tegen al degenen, die de prediking van hen, die meer is dan Jona, veracht hebben..

De profeet die weigert de heidenen te prediken, stelt het volk Israël voor; het schip de oudtestamentische kerk. Als Israël zijn roeping verslaapt, wordt het geworpen in de golfbranding van de volken en door de grote vis verslonden. Deze vis is geen ander dan het volk van Ninevé, welke grondvester een naam draagt die (in het Syrisch en Chaldeeus) de vis betekent. Daar heft de bijbelse Jona zijn zwanenzang aan, en aan Babylons treurwilgen hangt hij zijn harp op. Maar na drie regeringen moest de gevangenschap van het volk eindigen; Israël wordt na drie geslachten uit de gevangenschap verlost, en teruggegeven aan het land, vanwaar het was uitgegaan. Intussen heeft hij wel met tegenzin de heidenen gepredikt en in Ninevé, de stad van 3 dagreizen lengte, zijn stem doen horen; maar de jaloezie, dat ook de volkeren van de wereld door middel van boete zullen gered worden is nog altijd bij de enghartige natie merkbaar. Israël is met wrok vervuld onder de Goïm (heidenen), onder wie het ten andere male in de gehele wereld verstrooid wordt, terwijl de boom van zijn hoop door de worm doorknaagd is, en de pompoen hem tot pelgrimsfles op zijn nieuwe zwerftocht dienen kan.

God had nog niet verklaard, dat Hij hen uit het land verdrijven en uitvoeren zou, zoals Hij naderhand bekend maakte door de volgende profeten, waarna dan ook de verstrooiing van de Tien Stammen is gevolgd. Het hoge woord van eedzwering, dat ontzaglijke teken van onveranderlijkheid, was nog niet de mond van God uitgegaan en daarom werd nog een weg open gehouden voor geloof en boetvaardigheid. En indien God mocht spreken, dat Hij hen haastig zou uitvoeren, zoals de bedreiging tegen Nineve luidde, nochtans zou Hij berouw hebben, indien zij zich van hun boosheid bekeerden..

28. Het overige nu van de geschiedenissen van Jerobeam en al wat hij gedaan heeft en zijn macht, hoe hij tegen de Syriërs gekrijgd heeft, en hoe hij Damascus en Hamath, 1) tot Juda

behorende, d.i. alles wat van de Syrische rijken vroeger tot Juda behoorde, aan Israël teruggebracht heeft, zijn die niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël?

1) Hiermee worden niet de steden, maar de landen bedoeld. Jerobeam nam terug van die rijken, wat vroeger onder David en Salomo tot het rijk van Israël vóór de scheiding onder Rehabeam had behoord. Onder Jerobeam van Israël en Uzzia van Juda, kwamen de rijken tot ongekende bloei. Het gebied werden zo ver mogelijk uitgezet. Voor het rijk van Israël zou echter de bloei straks plaats maken voor algehele verwoesting..

29. En Jerobeam 1) ontsliep met zijn vaderen, met de koningen van Israël; en zijn zoon Zacharia werd koning in zijn plaats.

1) Koning Jerobeam II regeerde 41 jaar (vs. 23

), het langst van al de koningen van het rijk van Israël. Het bericht over hem is zeer kort, en ook elders, uitgezonderd bij Amos 7: 10vv. ontbreekt het aan juistere geschiedkundige opgaven. Behalve de mededeling dat hij, zoals al zijn voorvaderen, aan de Jerobeamitische kalverdienst vasthield, vernemen wij slechts wat zijn regering boven die van alle andere koningen van Israël onderscheidde, en de hoofdzaak was, dat de Heere, naar de profetie van de profeet Jona, door hem Israël uit zijn toenmalige bittere ellende rukte, en dat hij de oude grenzen van het land herstelde. De volkomen zegepraal op de Syriërs en de verdrijving van deze aartsvijand, die het rijk nabij de ondergang gebracht had, was van de gewichtigste gevolgen; zij valt ongetwijfeld in de eerste regeringsjaren van Jerobeam, en stelt hem ons voor als de dapperste en bekwaamste krijgsman van alle Israëlitische koningen. De latere tijd van zijn regering schijnt zonder bijzondere beslissende gebeurtenissen te zijn voorbijgegaan; het was een rustige en vreedzame tijd, waarin, zoals 13: 5 aangeeft, de kinderen van Israël in hun tenten woonden als tevoren, en het volk de vruchten van de grote zegepraal op de Syriërs genoot. Maar daaruit volgt, dat Jerobeam ook een wijs en omzichtig regent was, die de lange vreedstijd tot vermeerdering van de welvaart van zijn volk wist te gebruiken. Uit de boeken van de profeten Amos en Hosea blijkt, dat het rijk destijds een welvaart had bereikt, als vroeger nauwelijks gekend was (Amos 6: 4-6; 7: 15 Hos. 12: 9). Maar juist in deze gelukkige tijd kwam eerst recht de onverbeterlijkheid van het volk aan het licht; want in plaats van zich door de rijkdom van de Goddelijke goedheid tot boete en bekering te laten leiden, gebeurde het tegendeel, zodat Hosea moest zeggen: "Daarna zijn zij, nadat hun weide was, zat geworden; als zij zat zijn geworden heeft zich hun hart verheven; daarom hebben zij Mij vergeten" (13: 6). Niet slechts duurde de kalverdienst als vroeger voort, maar ook de afgodendienst nam de overhand (Hos. 4: 12, 17; 8: 5; 11: 2; 13: 2 drong een verschrikkelijk zedenbederf binnen: weelderigheid, zwelgerij, schaamteloze ontucht, ongerechtigheid, gruweldaden, leugen en bedrog van allerlei soort (Amos 2: 6vv.; 3: 9; 5: 12; 6: 4-7 Hos.4: 1, 2, 18); zodat het rijk juist van de tijd af, waarop het de hoogte van zijn macht en zijn welvaart had bereikt, des te sneller zijn gehele ondergang tegemoet snelde, zoals het volgende hoofdstuk toont. In zover was de tijd van Jerobeams regering voor geheel Israël beslissend, leverde het bewijs dat het de toestand van het grootste uiterlijke geluk en de uitnemendste aardse heerlijkheid minder verdragen kon dan ongeluk en benauwdheid van allerlei aard, en

juist daarom liet de Heere het tot zijn eigen welzijn als zelfstandig volk te ondergaan (17: 6vv.)..

Omdat Jerobeam 41 jaar geregeerd heeft, zo viel zijn dood in het 27ste jaar van Uzzia. Wanneer nu zijn zoon, volgens 15: 8 pas in het 38ste jaar van Uzzia koning is geworden, dan kan hij niet terstond na de dood van zijn vader aan de regering zijn gekomen..

Naar 15: 8 kwam deze Zacharia pas in het 38ste jaar van Azaria of Uzzia op de troon, d.i. in het jaar 722 v. Chr.; omdat nu naar vs. 23 Jerobeam II slechts tot 783 v. Chr. geregeerd heeft, zo schiet er een tussentijd van 11 jaar over, die wij uit verschillende aanduidingen in de voorzeggingen van de profeet Hosea in het overzicht bij 1 Koningen 12: 24 als "Anarchie" hebben doen kennen. Deze Hosea, een zoon van Beëri, die de eerste plaats onder de kleine profeten inneemt, trad in de laatste tijd van de regering van Jerobeam II op, en moet 65 jaar lang zijn profetenambt vervuld hebben, omdat hij volgens 1: 1 ook nog in de eerste jaren van koning Hizkia van Juda werkzaam was. Ofschoon tot het rijk van de Tien Stammen behorende, duidt hij in genoemd opschrift van zijn boek de tijd, waarin hij werkte, toch aan, naar de toenmalige koningen van het Davidische huis; want alleen het laatste gold krachtens de Goddelijke instelling en belofte bij hem als het wettige; maar van de koningen over het rijk van Israël zet hij alleen Jerobeam II op de voorgrond, de laatste koning, door wie de Heere Israël nog hielp, zodat de overige koningen als luid sprekende getuigen van de goddelijke strafgerichten, die, zoals Coccejus zich uitdrukt, meer voor rovers dan voor koningen zijn te houden, nauwelijks bij hen in aanmerking komen. Het tijdvak, dat met Jerobeams dood een begin nam, moet treurig geweest zijn: Geen heer gold in het land, geen wet werd geacht, geen recht van troonopvolging meer erkend; en toen eindelijk na 12-jarige verwarring de zoon van de laatste koning, Zacharia de troon toch kon bestijgen, moest hij toch weer spoedig troon en leven verliezen (15: 8vv.). De bestemming van de profeet Hosea was om het verderf, dat het slechts schijnbare geluk onder Jerobeam in zich verborg, te verkondigen en in de scherpste tegenstelling met het overmoedige heden op te treden. Maar ook voor het rijk van Juda, dat door de regering van Uzzia nog eenmaal tot hoge bloei kwam, was juist het tegenwoordige tijdvak van de hoogste betekenis; het was voor beide rijken een tijd midden tussen bloei en val; kort te voren nog macht en glans, en kort daarna een van de beide rijken geheel vernietigd en het andere aan de rand van het verderf gebracht. Om het belang van dit tijdvak ontmoeten wij er ook zo vele profeten in; en dit niet alleen, maar met Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha en de tijdgenoot van deze laatste, Jesaja (2Ki 15: 7" en "2Ki 15: 36" en "1Ki 19: 21) begint ook het schrijvende profetisch ambt, of het opstellen van de eigenlijke profetische boeken..

Ook de oudere profeten hadden voorspellingen uitgesproken, die in de profetische geschiedboeken opgetekend werden, maar de blik van de vroegere profeten is meer op het Tegenwoordige dan op de Toekomst van het Goddelijke rijk toepasselijk, hun woord van vermaning, dreiging en belofte steeds op een onmiddellijk praktisch doel gericht. Maar thans, nu de beweging van de volkeren in aantocht is, waardoor Israël in de strijd van de heidense wereld gewikkeld en voor zijn afvalligheid gestraft zal worden, -nu het meer en meer blijkt, dat niet het tegenwoordig Israël ter verwezenlijking van het Goddelijk heilsplan geroepen, maar veeleer de tegenwoordige vorm van de theocratie moet vervallen en pas door strenge

gerichten uit het volk de Gods gemeente van de toekomst, aan wie het rijk toebedeeld wordt, ontstaan zal, thans verkrijgt het profetische woord een betekenis die zich ver buiten de grenzen van het Tegenwoordige uitstrekt. Door de meeste tijdgenoten miskend en gesmaad, moet het in zijn geschiedkundige vervulling voor latere geslachten de levende God in Zijn macht, gerechtigheid en trouw handhaven, en de vrome tot licht dienen, met behulp waarvan zij in het duister van de tijden zich op de Goddelijke rijkswegen thuis voelen. Daarom moet dan ook het profetisch woord trouw worden overgeleverd, hetgeen slechts gebeuren kon, indien het op schrift werd gesteld..

HOOFDSTUK 15.

REGERING VAN ENIGE KONINGEN IN JUDA EN ISRAËL.

X. Vs. 1-7. Evenals het rijk van Israël onder zijn 13de koning Jerobeam II een tijd van uiterlijke heerlijkheid geniet van een hoogte en een duur, als nooit te voren, om daarna een des te dieper val, ja de gehele ondergang tegemoet te gaan (14: 23vv.), zo verheft zich ook het rijk van Juda onder de in Jerobeams 15de regeringsjaar tot de troon gestegen tiende heerser Azaria of, zoals hij elders genoemd wordt, Uzzia van zijn zware nederlaag die het onder Amazia geleden had, tot grote macht en welvaart; want Azaria doet wat de Heere welgevallig is, en zo lang hij de Heere zoekt, laat de Heere hem alles gelukken. Maar ons bericht houdt zich bij deze uiterlijke bloei niet lang op, en vertelt in het algemeen zo goed als niets van Uzzia's roemrijke werken, het haast zich om mee te delen, hoe hij, tot straf voor zijn hoogmoed in de latere tijd van zijn bestuur, melaats en voor de regering onbekwaam wordt. Daaruit zien wij, dat de uitwendige glans van zijn rijk, niet minder de kiem van het verderf in zich droeg, als die van het rijk van Israël, maar in Juda volgde op Uzzia nogmaals een goed koning, en de bloeitijd hield langer stand dan die van het rijk van de Tien stammen (Vergelijk 2 Kronieken 26: 3-23).

1. In het zevenentwintigste (lees: in het vijftiende) 1) jaar van Jerobeam, de koning van Israël (14: 23vv.), werd koning, Azaria of Uzzia 2) de zoon van Amazia, de koning van Juda.

1) De opgave van de grondtekst berust duidelijk op een schrijffout omdat toch, volgens 14: 17 Amazia de Israëlitische koning Joas ongeveer 15 jaar overleefd heeft, en dus reeds in het 15de jaar van Jerobeam II is gedood..

Amazia overleefde Joas van Israël nog 15 jaar, daarom stierf hij in het 15de jaar van Jerobeam II. Indien Uzzia dus in het zevenentwintigste jaar van Jerobeam koning was geworden, zou er een regeringloosheid van twaalf jaar zijn geweest. Dit komt echter niet uit en wordt ook door niets bevestigd, terwijl integendeel in 14: 21 wordt gezegd, dat terstond na Amazia's dood, Uzzia koning werd. Wij hebben dan ook hier aan een fout bij de afschrijver te denken, door verwisseling van de tekens wij (15) met (27), wat natuurlijk gemakkelijk kon..

2) In de boeken der Kronieken (behalve in 1 Kronieken 3: 12), zowel als bij de profeten Amos, Hosea en Jesaja, wordt hij bestendig Uzzia genoemd. Men heeft gemeend, dat hij deze naam bij zijn troonsbestijging heeft aangenomen, terwijl hij als koninklijk prins Azaria heette, evenals Joahaz, de zoon van Joram, de vijfde koning van Juda, later Ahazia heette (2 Kronieken 21: 17; 22: 1 2 Koningen 8: 24vv.). Beide namen, waarvan de eerste betekent: "wie de Heere tot hulp is," de andere: "wiens sterkte de Heere is," worden echter ook bij andere personen afwisselend gebruikt, zoals b.v. bij een nakomeling van Kahath (1 Kronieken 6: 24, 36) en iets dergelijks bij een nakomeling van Haman (1 Kronieken 25: 4 en 18) Uzziël en Azareël; daarom is de bijna gelijke betekenis zeker de oorzaak van de dubbele naamaanduiding en kan moeilijk in verband staan tot de troonsbestijging of enige andere gebeurtenis in de regeringsgeschiedenis van de koning..

3. En hij, Azaria, deed wat recht was in de ogen van de HEERE, naar alles, wat zijn vader Amazia gedaan had. Ook hij werd, na een aanvankelijk goed en theocratisch bestuur, 1) later de Heere ontrouw, en liet zich door een gelukkige uitslag, waarmee zijn ondernemingen gekroond werden, tot overmoed verleiden.

1) Naar 2 Kronieken 26: 5 zocht Uzzia God, zo lang Zacharia leefde, een profeet die wel te onderscheiden is van de elfde onder de kleine profeten, in de verborgenheden van de Heere was ingewijd, en misschien de grootvader of overgrootvader van koning Hizkia van moederskant was (2 Koningen 18: 2; 2 Kronieken 29: 1). Zo lang hij nu de Heere zocht, liet God ook zijn ondernemingen slagen; niet slechts bracht hij, zoals reeds in 14: 22 gezegd is, Edom al dadelijk onder zijn macht, en versterkte hij Elath opnieuw, maar hij was ook gelukkig in zijn oorlogen tegen de Ammonieten, Filistijnen, Arabieren en andere volken, voorzag Jeruzalem van nieuwe muren en bolwerken, bouwde burchten en wachttorens in de woestijn, zorgde voor een deugdelijk leger en bouwde in de hoofdstad grote werpmachines, om daaruit pijlen en stenen op belegerende legers te kunnen afschieten. Bovendien bevorderde hij in de vreedstijd akker- en wijnbouw en veeteelt, zodat het onder Amazia uitgeputte land onder zijn regering weer bloeide en zich in grote welvaart verheugde, welk uiterlijk geluk echter, volgens de schilderingen van de destijds levende profeten ook een bron van verderf werd, omdat het volk tot aardse, vleselijke zin en hoogmoed verviel. Ja, Uzzia zelf verviel tot hoogmoed en trachtte de hogepriesterlijke waardigheid met de koninklijke te verbinden; als straf daarvoor sloeg de Heere hem, zoals wij in het volgende vers horen, met melaatsheid. Evenals over Jerobeam II, is ook over Azaria of Uzzia het bericht in de Boeken der Koningen boven verwachting kort, en beperkt het zich tot een algemene karakterschets van zijn regering; het is dus noodzakelijk, dat de lezer zich een nauwkeuriger beeld daarvan vorme uit de uitvoerige mededelingen der Kronieken en uit de profetische Schriften. Uit dit laatste blijkt, dat de welvaart van het volk tot weelde ontaardde en de nog plaatshebbende dienst van de HEERE tot huichelarij maakte; dat is ongetwijfeld de oorzaak, waarom de schrijver van het Boek der Koningen zo snel over al de uiterlijke glans van Uzzia's regering is heengelopen..

5. En de HEERE plaagde, 1) sloeg de koning toen hij, het ambt van priester zich aanmatigende, in de tempel ging, om op het altaar te roken (2 Kronieken 26), dat hij melaats 2) werd tot de dag van zijn dood; en hij woonde gedurende deze laatste jaren van zijn regering in een afgezonderd huis, buiten de eigenlijke stad, zoals voormelaatsen in de wet was bevolen (Leviticus 13: 46); maar Jotham, de zoon van de koning, en diens latere troonopvolger (vs. 32vv.) was over het huis, bestuurde in plaats van zijn vader het koninklijke huis, richtende het volk van het land.

1) Een ieder blijve in de roeping, waarin hij geroepen is, en houde zich binnen de perken, die God aan zijn stand heeft gezet. Gods instellingen laten zich niet ongestraft verachten.

God tuchtigt ook de groten in deze wereld met zwaar lijden, om hen hun nietigheid te herinneren en hen te verootmoedigen.

Wanneer dit plaatsvond is niet nader aan te geven. De mening van sommigen, dat hij 25 jaar lang is ziek geweest is echter te verwerpen, omdat Jotham zijn plaatsvervanger en deze laatste 25 jaar oud was, toen hij koning werd. Om daarom het ambt van plaatsvervanger te verrichten, moest hij minstens 15 à 20 jaar oud zijn. In dit geval zou Uzzia 5 à 10 jaar melaats zijn geweest..

2) Ofschoon wij mogen denken, dat hij berouw had en God hem zijn zonden vergeven heeft, nochtans werd hij tot waarschuwing voor anderen, gedurende zijn gehele leeftijd onder dat teken van Gods misnoegen gehouden, hetgeen misschien ook goed en nuttig was voor zijn eigen ziel..

7. En Azaria¹⁾ ontsliep met zijn vaderen, en zij begroeven hem bij zijn vaderen, in de stad van David; maar omdat hij aan de melaatsheid gestorven was, niet in de koninklijke erf-begraafplaats (1Ki 2: 10), maar, om deze niet te verontreinigen, in de aarde naast deze (2 Kronieken 26: 23); en zijn zoon Jotham werd koning in zijn plaats, nadat hij tot dusver reeds het ambt van plaatsvervangend regent van het rijk had bekleed.

1) In het doodsjaar van Uzzia (758 v. Chr.), werd Jesaja (eigenlijk Jeschajahoe, d.i. Heil van de HEERE), zoon van een zekere Amos, die de overlevering voor een broeder van koning Amazia (14: 1vv.) verklaart, tot het profetenambt geroepen (Jes. 6: 1vv.). Even onbewezen als de sage is, dat hij een nakomeling uit het koninklijk huis van David geweest is, is de andere, die hem tot opvoeder van de jonge prins Hizkia maakt en hem onder diens regering het ambt van Rijksgeschiedschrijver (2 Kronieken 26: 22; 32: 32) laat bekleden. Wel maken zijn wezen en zijn verschijning een volstrekt koninklijke indruk, zodat hij met het volste recht de koning van de profeten genoemd wordt; met koningen spreekt hij als een koning, met majesteit treedt hij de groten van zijn volk tegemoet en steeds bewijst hij zich meester van zijn onderwerp en van de taal. Maar dat koninklijk karakter komt uit iets anders dan uit koninklijk bloed voort, en slechts zoveel laat zich met zekerheid van hem zeggen, dat hij een geboren Jeruzalemmier was. In het midden van de 1500 jaren, dat het verbond van de wet duurde, tussen Mozes en Christus in, werkt Jesaja in het zo gewichtig keerpunt in de geschiedenis van Gods volk, toen dit, in de strijd van het oostelijke wereldrijk Assyrië met het westelijke of Egypte om het bezit van de wereldheerschappij, medegewikkeld, zijn vernietiging tegemoet ging. Toen had de profetie het dubbele doel, om in de aanstaande schijnbare zegepraal van de heidense goden een openbaring aan te wijzen van de straffende gerechtigheid van de HEERE tegen Zijn volk, en om het herstel van de theocratie uit de puinhopen van het verwoeste rijk tot troost van de gelovigen aan te kondigen. Overeenkomstig dit dubbele doel valt bij Jesaja nog meer dan bij andere profeten de afwisseling in het oog, dat hij onder de beste regeringen de ernstigste dreigingen, en in de tijd van de allerslechtste koning, van Achaz, daarentegen de vertroostendste beloften vermeldt. Nadat het 15de jaar van Hizkia (712 v. Chr.) om was, heeft de profeet, naar het schijnt, zich niet meer met de openbare zaken beziggehouden, maar hij leefde, naar ene geloofwaardige overlevering, nog tot aan het begin van Manasse's regering (698 tot 643 v. Chr.), toen hij als slachtoffer van het heidendom, dat toen weer heersende godsdienst geworden was, gevallen zou zijn. Wat de Talmud vertelt omtrent de wijze, waarop hij de dood vond, klinkt zeker fabelachtig. Toen Manasse de woorden van de bestraffende rede van Jesaja vernomen had-zo

luit een aantekening bij 21: 16 -werd hij met toorn tegen hem vervuld, zijn gerechtsdienaars liepen de profeet na om hem te grijpen, en hij ontvluchtte hen. Toen vertoonde zich een Johannes-broodboom, waarin hij zich verborg; maar er kwamen timmerlieden, die de boom doorzaagden, zodat Jesaja's bloed eruit vloeide. Omdat intussen doorzagen een de Israëlieten niet onbekende wreedheid was (2 Samuel 12: 31; 1 Kronieken 20: 3 20.3) en in Hebr. 11: 37 ook van zulke bloedgetuigen sprake is, die in stukken gezaagd zijn, lijdt het wel geen twijfel, dat Manasse werkelijk Jesaja liet doorzagen. Daaruit volgt, dat hij de leeftijd van minstens 85 jaar bereikt moet hebben, en nog heden wijst men ten zuiden van de vijver van Siloa (2 Samuel 17: 17" en "1Ki 7: 26) een moerbeiboom aan op de plaats, waar de wrede daad gebeurd zou zijn. Overigens wordt geen profeet zo dikwijls in het Nieuwe Testament aangehaald..

Lees dus zijn profetieën met de bede van de vrome Abt Aelredus van Rieval (gestorven 1166 na Chr.): "Gij die de heilige Jesaja hebt ingegeven te schrijven, geef, ik bid het U, geef mij te verstaan, wat hij geschreven heeft, nadat Gij mij reeds gegeven hebt te geloven; want wanneer wij niet vooraf het geloof hebben, zullen wij het ook niet verstaan.".

*XIV. Vs. 8-12. Wat de Heere niet slechts aan Jehu toegezegd, maar ook later onder Jerobeam II door de profeet Hosea (1: 4) bevestigd had, dat wordt in Zacharia vervuld, die 11 jaar na zijn vaders dood hem in de heerschappij over het rijk van Israël opvolgt; want reeds na 6 maanden wordt hij door Sallum voor aller oog gedood. Maar met hem wordt ook het andere woord in dezelfde profetische uitspraak vervuld, dat aan het koninkrijk van het huis van Israël een einde gemaakt zal worden; want zijn opvolgers zijn niet zozeer koningen als wel rovers en tirannen, die de naam van koningen onwaardig zijn, die de door misdaad verkregen en door misdaad gehandhaafde heerschappij ook door misdaad weer verliezen.

8. In het achtendertigste jaar van Azaria, de koning van Juda, d.i. in het jaar 772 voor Chr., nadat sinds de dood van de vorige koning een tijdruimte van 11 jaar in anarchie of regeringloosheid was vervlogen, regeerde Zacharia, de zoon van Jerobeam (14: 23-29) over Israël te Samaria, maar niet langer dan zes maanden. 1)

1) God had het volk van Israël beproefd, beide door oordelen en door weldaden, en de roepende stem, die daarin moest opgemerkt worden, verklaard en aangedrongen door Zijn knechten, de Profeten. Maar zij bleven desalniettemin hardnekkig en onverbeterlijk en daarom bracht God rechtvaardiglijk deze vloek over hen, dat er telken reize mededingers naar de oppermacht waren, en dat de vorsten doorgaans welhaast weggerukt en anderen uit andere geslachten in hun plaats kwamen; welke veranderingen doorgaans verstreken tot verergering en verzwakking van een staat, en dikwijls vergezeld geen met burgerlijke beroerten, met verwisseling en omkering van de wetten, met zware schatting en lasten, met de ondergang van vele geslachten en met vele andere onheilen. Immers, nu werd het de tijd van Israël's ellende, en oordeel volgde op oordeel, totdat zij verdelgd waren..

10. En Sallum (d.i. de Vergoldene-wie vergolden wordt Jer. 22: 11), de zoon van zekere Jabes, maakte, toen Zacharia nog slechts een half jaar geregeerd had, een verbintenis tegen hem en sloeg hem, heel onbeschaamd voor het aangezicht van al het volk, en doodde hem 1)

dus openlijk, terwijl vroegere samenzweringen op z'n minst in een meer beperkter kring van vertrouwelingen tot uitvoering waren gekomen (1 Koningen 15: 27; 16: 9); en hij werd koning in zijn plaats.²⁾

1) Door de profeet Hosea (1: 4) wordt gezegd: Ik zal het koninkrijk van het huis van Israël doen ophouden. Terecht heeft daarom Witsius gezegd, dat met Zacharia in de grond van de zaak het koningschap in Israël heeft opgehouden. "Want," zegt hij, "de opvolgers van Zacharia waren niet zozeer koningen als wel dieven, straatrovers en moordenaars, de doorluchtige naam van koning onwaardig."

2) Het is een teken van algemeen zedelijk verval, wanneer onder een volk, of in een stad, of in een dorp zonden en ongerechtigheden, die anders het duister van de nacht en het verborgen zoeken, openlijk, zonder afschuw, ontzetting en tegenstand op te wekken, gepleegd worden..

De jaren, die nu volgen, zijn allen jaren van ellende voor Israël geweest, jaren, die voorspelden, dat de ondergang van het rijk van de Tien stammen vast besloten was. Innerlijk geteisterd door opstand en beroering, uiterlijk bedreigd en verdrukt door de macht van Assyrië ging het Rijk van Israël met snelle schreden zijn ondergang tegemoet. De koningen, die Israël nu regeren, zijn geen rechtmatige koningen meer, maar langs de weg van ruw geweld en moord op de troon gekomen. Israël had niet willen wandelen in de rechten en instellingen van de Heere God, en nu, God heeft veel geduld, omdat Hij eeuwig is, maar eindelijk komt ook aan Zijn lankmoedigheid een einde. En met de dood van Zacharia was feitelijk het begin van het einde gekomen..

12. Dit, dat reeds deze vierde nakomeling van Jehu vroegtijdig zo'n gewelddadige dood moest vinden, was vervulling van het woord van de HEERE, dat Hij vroeger (10: 30) gesproken had tot Jehu, zeggende: U zullen zonen van het vierde lid op de troon van Israël zitten; 1)en het is alzo juist gebeurd, als voorzeggd was, zodat Jehu's dynastie op de bepaalde tijd eindigde, terwijl het toch zo makkelijk anders had kunnen uitkomen, indien niet juist Gods raadsbesluit een vroeger einde verhinderd, en een later onmogelijk gemaakt had.

1) Dit was tevens een feitelijke bevestiging van de verklaring van de HEERE, dat Hij de zonden van de vaders zou bezoeken aan de kinderen tot in het derde en vierde geslacht (Exodus 20: 5; 34: 7 Deuteronomium 5: 9), d.i. dat Hij de zonden tegen het eerste en hoogste gebod: "Gij zult geen goden voor Mijn aangezicht hebben, en gij zult u geen gesneden beeld, noch enige gelijkenis maken, tegen dit fundament van het verbond en het middelpunt van het Israëlitische (hetgeen voornamelijk ook "de Jerobeamszonde" was) bij geen stamhuis langer dan tot aan het derde of vierde lid dulden, en wanneer ook dan nog geen verandering kwam, het verdelgen zou. Geen koninklijk huis in Israël, dat aan de zonde van Jerobeam of de afgoderij was overgegeven, bestond langer dan tot aan het derde of vierde lid. Het huis van Jerobeam ging, zoals dat van Baësa en Menahem, met het eerste lid onder, het huis van Omri met het derde, en het huis van Jehu met het vierde, Zimri, Sallum, Pekah en Hosea stierven zonder opvolgers, terwijl het huis van David, waarin de afval, al werd ook een koning ontrouw, toch nooit op een verder lid overging, onafgebroken op de troon bleef..

XV. Vs.13-16. Slechts één maand lang kan Sallum zich op de troon handhaven; toen trekt zijn veldoverste Menahem, die in Thirza met het leger is gelegd, van daar weer op en slaat hem te Samaria, om daarna de ontworpen veldtocht tegen Thapsakus uit te voeren. Hij neemt de stad in, en behandelt de inwoners op gruwelijke wijze, omdat hij alle zwangere vrouwen het lichaam laat opensnijden.

13. Sallum, de zoon van Jabes, werd koning, in het negenendertigste jaar van Uzzia, de koning van Juda (771 voor Chr.); en hij regeerde niet langer dan een volle maand te Samaria.

14. Want Zacharia's krijgsoverste Menahem, de zoon van Gadi, trok, toen hij van de troonsverwisseling (vs. 19) gehoord had, met een deel van zijn troepen op van Thirza, de voormalige residentie van de Israëlitische koningen (1 Koningen 12: 25), waarin hij juist met het gehele leger legerde, om tegen de van Israël afgefallen stad Tiphsa of Thapsakus, aan de westelijke oever van de Eufraat (2 Samuel 8: 6) op te trekken, en hij kwam te Samaria om de troon voor zichzelf te verkrijgen, en sloeg Sallum, de zoon van Jabes, te Samaria, en doodde hem, en werd koning in zijn plaats. 1)

1) Een troon, die met zonden gebouwd is, houdt geen storm uit. Sallum, de koning van één maand, was door niets merkwaardig dan dat hij vermoordde en vermoord werd. Hieruit blijkt genoeg in welke toestand land en volk zich bevonden..

16. Toen, 1)nadat hij de koninklijke waardigheid aan zich gebracht had, sloeg Menahem, thans weer tot de geschorste veldtocht (vs. 14) terugkerend, Tifsah, 2) met allen, die daarin waren, ook haar gebied, de stad met al haar inwoners en haar gehele gebied, van Thirza af, zijn voormalige standplaats, waar hij het voornaamste deel van het leger had achtergelaten; omdat men niet voor hem had opengedaan, zo sloeg hij hen; al haar bevruchte vrouwen hieuw hij in stukken; tot vergelding voor de hardnekkige tegenstand, die de goed versterkte stad hem bood, sneed hij na de inneming haar het lijf open (2 Koningen 8: 12 Hos. 14: 1 Amos 1: 13).

1) Toen Jerobeam II de grenzen van het rijk in het noordoosten herstelde, zoals het onder Salomo geweest was (14: 25), was ook Thapsakus, dat waarschijnlijk in de nabijheid van het tegenwoordige Rakka bij de ondiepte El Hamman gezocht moet worden, weer aan Israël gekomen (1 Koningen 4: 24); maar gedurende de Anarchie, door Jerobeams dood (2Ki 14: 29), had die stad zich losgescheurd, totdat Zacharia aan de regering kwam en zijn krijgsoverste Menahem opdroeg om haar voor haar afval te tuchtigen en onder zijn macht terug te brengen. Op de tocht daarheen, toen hij in Thirza het leger had samengebracht, hoort Menahem van Zacharia's moord door Sallum, werpt deze met een legerafdeling van de troon, maakt zichzelf koning en voltooit nu pas de begonnen onderneming. Dit eerste werk van zijn regering wordt hier bij de geschiedenis van Sallum verteld, juist zoals hiervoor in 14: 22 de versterking van Elath door Azaria of Uzzia nog bij de geschiedenis van zijn vader Amazia is vermeld..

2) Tifsah lag aan de westelijke oever van de Eufraat en volgens Movers aan de grote handelsweg van Egypte, Fenicië en Syrië naar Mesopotamië en de Midden-Aziatische rijken. Deze vesting, die zeer sterk was, was dus van grote betekenis voor het rijk van Israël..

*XVI. Vs. 17-22. Meahem is nog niet tot rust gekomen na zijn door koningsmoord en wreedheid verkregen heerschappij, als reeds Pul, de koning van Assyrië, in het land valt, en de tegenpartij van de eerste in hem een hulp meent te vinden om zich van hem te ontdoen. Maar Meahem is slim genoeg, om door een schatting van duizend talenten zilver, die hij aan Pul belooft en van zijn volk afperst, de Assyrische koning voor zich te winnen, en niet alleen hem tot de aftocht te bewegen, maar zich ook zodanig op de troon te bevestigen, dat na een regering van 10 jaar zijn zoon hem kan opvolgen, ofschoon niet zonder tegenstand.

17. In het negenendertigste jaar van Azaria, de koning van Juda, d.i. in het jaar 771 v. Chr. (zie vs. 13), werd Meahem, de zoon van Gadi, koning over Israël en regeerde tien jaar, tot 760 v. Chr., te Samaria.

19. Toen kwam Pul, de koning van Assyrië, tegen het land, misschien door Meahems veldtocht tegen Thapsakus (vs. 16) daartoe gedwongen; en Meahem, ziende dat de tegenpartij, die hem van de troon probeerde te stoten, van de komst der Assyriërs gebruik maakte om dit uit te voeren; gaf aan Pul duizend talenten zilver, opdat zijn hand met hem zou zijn, een het koninkrijk in zijn hand te sterken. 1)

1) In plaats van de God van Israël te vertrouwen, die Zijn volk reeds zo dikwijls uit grote nood gered had, en tot Hem te zeggen: Mijn toevlucht en mijn burg! Mijn God, op wie ik vertrouw! (Psalm 91: 1, 2) zoekt Meahem steun en bescherming bij Israël's vijanden, en koopt die met het van zijn onderdanen afgeperste geld. Maar het bleek dat met vreemd geld gekochte vriendschap niet van lange duur is, en dat de man vervloekt is, die op een mens vertrouwt (Jes. 17: 5).

Meahem was, zoals duidelijk uit vs. 16 blijkt, waar gemeld wordt, dat hij zelfs de ongeboren vrucht niet spaarde, een bij uitstek wreed man. Moord had hem op de troon gebracht, moord en geweld moest hem op de troon houden. Daardoor kon hij zich geheel niet bemind maken bij zijn onderdanen. Integendeel moesten zij zich van hem vervreemden. Daarom, naar onze mening, durfde hij zich tot tegenweer niet gereed maken tegen de koning van Assyrië, vreemde dat zijn eigen volk hem zou afvallen, of hem zou uitleveren aan de vijanden. Maar daarom kocht hij ook de oorlog af door een grote som geld, die zijn uitgemergelde onderdanen weer moesten opbrengen. Met Pul, de koning van Assyrië, treedt voor het eerst deze grote wereldmacht in de Heilige Schrift op. Uit de laatste woorden van dit vers blijkt voldoende, dat Meahem zich niet vast op de troon voelde..

20. Meahem nu bracht dit geld, deze belasting op van Israël, van alle geweldigen van vermogen, van de rijksten, om de koning van Assyrië te geven, voor elk man vijftig zilveren sikkels; Zo keerde de koning van Assyrië terug, nadat hij Meahem in het koninkrijk bevestigd had, en bleef daar niet in het land (Hos. 5: 13; 7: 11; 8: 9)

De Assyriërs, tot de stam van de Semieten behorende, hadden oorspronkelijk hun zetel in Sinear (Mesopotamië of Babylonië), maar waren voor de inbrekende macht van Nimrod aan de boven-Tigris en Eufraat geweken en hadden daar, waarschijnlijk met nog andere stammen vermengd, een nieuw rijk gesticht, dat in het westen en noordwesten aan Mesopotamië, in het

oosten aan Medië en in het zuidoosten aan Suziana grensde, dus het tegenwoordige Kurdistan bevatte (Genesis 10: 11vv. 22). Ofschoon bergland, door een tak van de Taurus, de Sogrus, doorsneden, was het land wegens zijn vele, tot het stroomgebied van de Tigris behorende stromen, en zijn veelvuldige dalen toch zeer geschikt voor de graanbouw; tegen de heuvels en voorgebergten van het bergland werd een heerlijke wijn gewonnen; de lage dalen waren door granaat-, vijgen-, olijven- en notenbomen belommerd, de berghellingen van de middelste bergstreek met mooie eiken-, platanen- en pijnbomen-wouden bezet, en op de vruchtbare weiden van de hogere bergstreken graasden runderen, paarden, schapen en geiten. Ook hadden de Assyriërs een belangrijke bijenteelt (18: 32). Omdat zij daar met nog andere volksstammen vermengd woonden, bevatte ook hun godsdienst en hun taal verschillende bestanddelen; zij hadden onder hun afgoden een god van de duisternis, overeenkomende met de Medo-Perzische Ahriman, en een op Babylonisch-Egyptische oorsprong wijzende Adramelech of Vuurkoning, terwijl hun planeten-godheid Anahid dezelfde is, als de Mylitta (Derkéto) bij de Babyloniërs en de Astarte bij de Phoeniciërs. Door veroveringen werd Assyrië in de loop van de tijd één groot rijk, waarvan Ninus en Semiramis als grondleggers worden opgegeven. Ninus, die voor een zoon van de zonnegod Bel gehouden werd, bevocht, volgens de mededelingen van de oude geschiedschrijvers, de koning van de Babyloniërs, vervolgens de Armeniërs en Meden, en onderwierp in een zevenjarige oorlog ook de volken van Klein-Azië aan zich. Toen hij daarna ook tegen Bactrië, het tegenwoordige Balkh met een deel van Bucharije, streed, en een goed versterkte burcht te Baktra zijn zegevierende loop dreigde te stremmen, lukte het hem met behulp van de listige en moedige Semiramis, de vrouw van een vorst van Assyrië, om in het bezit van de burcht te raken; als dank daarvoor verhief hij haar tot zijn gemalin, maar haar vroegere echtgenoot Menon bracht zich uit wanhoop daarover om het leven. Na de dood van Ninus, die van de op zijn krijgstochten gemaakte buit de stad Ninevé aan de oostelijke oever van de Tigris, tegenover het tegenwoordige Mosul, tot zijn residentie bouwde, nam Semiramis voor haar nog onmondige zoon Ninus de regering in handen, verfraaide Babylon, Ecbatana en andere steden, bracht door het aanleggen van kunstwegen, kanalen, dammen, enz., vele goede zaken tot stand en zette ook de veroveringen voort; maar haar laatste krijgstocht tegen Indië mislukte, en kort daarop vond zij haar dood. Volgens de overlevering werd zij tot de goden weggevoerd; omdat zij voor een dochter van Derketo gehouden werd, noemt men haar geslacht de Derketaden. De met Ninus beginnende heerschappij van despoten telt 30 op elkaar volgende koningen, meest verwijfde in de werkeloosheid van het paleisleven zich voortplantende vorsten, van wie de laatste Tonoskonkolerus, met de bijnaam Sardanapalus I, in een opstand bezweek. De Medische stadhouder Arbaces, zo'n verwijfde gebiedersmoeder en door de Babylonische priester Belesis opgestookt, bracht de Meden en Babyloniërs tot een opstand; driemaal teruggeslagen door de zich verwerende Sardanapalus, wilde hij reeds de onderneming opgeven, maar liet zich door Belesis tot een vierde poging overhalen; en deze lukte. De stad Ninevé werd ingenomen; Sardanapalus verbrandde zich met zijn vrouwen en kinderen op een brandstapel om de smaad van de gevangenschap te ontgaan, en het Oud-Assyrische rijk nam, zoals men gewoonlijk aanneemt, in het jaar 888 v. Chr. een einde, nadat het volgens de opgaven van Herodotus 520 jaar bestaan had. De wereldse geschiedschrijvers sluiten daarmee Assyrië's geschiedenis, en beginnen met Arbaces, de overwinnaar van Sardanapalus, een nieuwe, de Medische dynastie, die tot op Astyages, de grootvader van Cyrus, wordt voortgezet. Om nu de Bijbelse berichten daarmee overeen te brengen, heeft men een tweede, het Nieuwe

Assyrische rijk aangenomen, voor wiens stichter men de in deze tekst vermelde Pul (omstreeks 770 voor Chr.) houdt. Tot zijn opvolger had hij Tiglath-Pilezer (16: 8vv.); op deze volgde Salmanasser, die het rijk van Israël verwoestte (17: 3vv.), het rijk van Juda aan zich schatplichtig maakte (18: 7), Medië en Perzië onder zijn heerschappij had (18: 11) en volgens Josefus belangrijke vorderingen in Syrië maakte. Of de in Jes. 20: 1 genoemde Sargon een en dezelfde persoon met hem of zijn veldheer is, die na zijn dood zich tot koning maakte, en na veeljarige strijd met de rechtmatige erfgenaam van de troon zich in de heerschappij versterkte, moet in deze zin beslist worden, dat hij zijn opvolger is geworden; in dit geval zou Salmanasser bij deze driejarige belegering van Samaria gestorven zijn, en Sargon is het dan wezenlijk geweest, die het volk van de tien stammen in de Assyrische ballingschap heeft gevoerd. Daarna wordt Sanherib vermeld (18: 13vv. 18.13), een tijdgenoot van de Egyptische koning Sethos (in de Bijbel Tirhaka genoemd); hij verscheen ten tijde van koning Hizkia voor Jeruzalem, maar gaf ten gevolge van een plotseling sterven in zijn leger de belegering op en trok met de rest van zijn ontzaglijk leger onverrichter zake in zijn land terug, waar hij later door zijn oudste zonen vermoord werd (19: 36). Thans kwam op de troon zijn jongere zoon Assar-Haddon, die naar de ontvolkte streken van het voormalige rijk van de tien stammen kolonisten uit Perzië en Babylonië overbracht (17: 24 Ezra 4: 2); hij was het ook, die door zijn veldheren koning Manasse gevangen van Jeruzalem naar Babel bracht, waar deze zich bekeerde. Later mocht hij in zijn rijk terugkeren (2 Kronieken 33: 11vv.). Van nu af bevat de Heilige Schrift geen verdere aanduidingen over de geschiedenis van het Assyrische rijk; maar wel worden ons nog enige meerdere berichten gegeven in uittreksels uit de geschiedenis van Babylon door Berosus, een priester van Belus in Babylonië, die omstreeks 268 v. Chr. schreef, en de jaarboeken van de Belustempel tot zijn doel wist te gebruiken. Op Sanherib, die, wanneer men Sargon ongeveer in den tijd van 722 tot 716 voor Chr. plaatst, sinds laatstgenoemd jaar regeerde, en Assar-Haddon, wiens tijd ongeveer tot 668 reikt, volgde eerst Samughes met 21 jaar en daarna diens broeder Kiniladan met eveneens 21 jaar, zodat wij met hem tot op het jaar 629 voor Chr. afdalen. Reeds onder deze beide regenten ging het Assyrische rijk telkens zekerder zijn ondergang tegemoet, totdat het daarna onder hun opvolger en met hem werkelijk een einde nam. Gewoonlijk wordt deze als Sardanapalus II aangeduid, maar hij draagt daarbij tevens de naam van Saracus of Sarak. Had reeds in het jaar 633 voor Chr. Phraortes van Medië een veldtocht tegen Ninevé, maar vruchteloos ondernomen, terwijl Kiniladan hem bestreed en doodde (2Ki 22: 2), zo nam zijn zoon Cyaxares de zaak weer ter hand; aanvankelijk moest hij zijn onderneming wel weer opgeven, omdat de Scythen hun eerste grote inval maakten, maar later verbond hij zich met de onderkoning Nabopolassar van Babylonië tot een besliste omverwerping van het Assyrische rijk. Dit gebeurde omstreeks het jaar 610 voor Chr. Maar niettegenstaande de Assyriërs in weelde en ongerechtigheid verzonken waren, zo was toch nog veel van de oude kracht in hen, en een stad van zo'n grootte als Ninevé, kon zo gemakkelijk niet genomen worden. Drie jaar duurde de belegering, en reeds meermalen waren de aanvallen van de verbondenen afgeslagen; toen bereidde Sardanapalus zijn soldaten een feest, de vijand maakte van deze gelegenheid gebruik en drong de Assyriërs tot in de binnenste vestingen van de stad terug. Toen nu later de Tigris, door langdurige regens gezwollen, buiten zijn oevers trad en een groot deel van de vestingwallen wegnam, drongen Meders en Babyloniërs met weinig moeite Ninevé binnen, verwoestten de stad voor altijd en verdeelden de buit en het bezit van het Assyrische rijk onder elkaar (Nah. 2: 2vv. Zef. 2: 13vv.). Daarvan verder bij 23: 29vv.

Nadat reeds in het jaar 1820 de ruinen-heuvels van de stad de opmerksaamheid van de Engelse reiziger Zich in Bagdad gedurende zijn verblijf in Mosul tot zich getrokken hadden, begon de Franse Consul Botta, op last van zijn regering, in het jaar 1842 uitgebreide opgravingen, eerst in de heuvel van Kojundschuk, maar daarna met veel beter gevolg in Khorsabad; hier stiet hij op de bovenhoek van een kamer, weldra opende zich een samenhangende rij van zalen van een oud koningspaleis, dat daarop in de jaren 1851-54 met ringmuren, torens en al geheel werd opgegraven. In het jaar 1845 begaf zich hierop de Engelsman Layard naar Ninevé en begon de ruinenheuvel van Nimrod te onderzoeken, hetgeen wel een korte tijd door de tegenstand van de Turkse regering werd afgebroken, maar daarna met haar bijstand ook werd toegepast op de heuvel van Nebbi-Junus; een groot getal van de door Botta en zijn opvolger Place gevonden beeldhouwwerken zijn in het museum van het Louvre te Parijs geplaatst. Door al deze onderzoekingen is dan gebleken, dat de naam Ninevé twee betekenissen heeft. Allereerst betekent hij een afzonderlijke stad; meer daarnaast duidt het woord ook een vereniging van vier grote eeuwenoude steden aan, waartoe ook het eigenlijke Ninevé behoort, en van vele kleinere troonplaatsen, kastelen enz. Dit Ninevé in ruimere zin is aan drie zijden door rivieren, (noordwestelijk door de Khors, westelijk door de Tigris, oostelijk en zuidelijk door de Ghazr Su en de grote of Boven-Zab) maar aan de vierde door bergen, die uit het rotsplateau oprijzen, begrensd, en was rondom door dammen, kanalen, wallen en kastelen naar de kunst versterkt. Het vormde een trapezium (ongelijkzijdige vierhoek) welke scherpe hoeken noord- en zuidwaarts liggen, en welke lange zijden door de Tigris en de bergen gevormd worden. De vier steden, die dit trapezium insluit zijn: 1e. het eigenlijke Ninevé in de noordwestelijke hoek aan den Tigris, de puinhopen van Kojundschuk, Nebbi-Junus en Ninua omvattend; 2e. de latere hoofdstad Nimrud, door enige voor het Bijbelse Kalach gehouden, aan een zuidwestelijke hoek tussen de Tigris en de Zab; 3e. een tot dusver nog naamloze en het minst onderzochte stad, binnen de grenzen waarvan het tegenwoordige dorp Selamiyeh ligt, noordelijk van Nimrud; 4e. de plaats die thans Khorsabad heet, die een burcht en tempelbouwwallen besluit en aan de rivier Khosr ligt. Hieruit werd het begrijpelijk, dat de stad 2 miljoen inwoners kon hebben en de profeet Jona (3: 3vv. 4: 11) drie dagen lang daarin kon rondtrekken; deze opgave komt nauwkeurig overeen met die van Diodorus van Sicilië, die de omtrek van de stad op 480 stadiën op 12 Duitse mijl bepaalt (1 dagreis = 4 mijl). Wat nu de bouwwallen van deze grote stad van de oude wereld, zover zij tot heden is opgegraven, betreft, zo zijn de voornaamste daarvan: 1e. die van Nimrud. Dit is een kunstig terras door mensenhand, waarop vroeger eenmaal minstens negen gebouwen stonden en waarvan trappen afvoeren naar de Tigris. In de noordwestelijke hoek van het terras staat een hoge toren, daarnaast staan twee kleine tempels met afgodsbeelden; maar aan de noordwestzijde bevindt zich het zogenaamde noordwest-paleis met de hoofdgevel naar het noorden, het oudste van de tot heden ontdekte Assyrische paleizen. Het naaste paleis dat men zuidwaarts bereikt, is het zuidwestpaleis met een grote prachtige zaal van 220 voet lengte en 100 voet breedte en een ingang aan het noordeinde, die door twee kolossale gevleugelde dieren bewaakt wordt. Het daarop volgende zuidoostpaleis staat ten opzichte van de grootte en de bouwstoffen ver achter bij de beide vorige gebouwen en bevat slechts kleine vertrekken. In het midden van het terras zijn ook nog sporen van een ander paleis, dat men het centraalpaleis genoemd heeft; maar dit werd door andere Assyrische koningen gedeeltelijk herbouwd, gedeeltelijk werd het materiaal tot nieuwe bouwwerken gebruikt, zodat men het algemene plan niet eens meer kan herkennen. 2e. Een gebouw uit

later tijd, zeker van Sargon, de vader van Sanherib, afkomstig, werd door bovengenoemde Franse consul Botta te Kojundschuk ontdekt. 3e. Het paleis van Kojundschuk is door Sanherib zelf gesticht. 4e. Bovendien bevinden zich nog paleizen in de heuvel van Nebbi-Junus, maar daar mochten tot dusver geen opgravingen gedaan worden, omdat de Moslims die heuvel houden voor het graf van de profeet Jona, dat zij niet willen laten ontheiligen. De inscripties, die de muren van al deze paleizen bedekten, zijn in het zogenaamde spijkerschrift geschreven; het is uit de hiërogliefen van een oud-Uralisch volk ontstaan, tot op de tijd van Antiochus de Grote in de Aziatische landen in gebruik geweest en bestaat uit samenstellingen van wiggen en winkelhoeken, waardoor het zeer geschikt is voor monumenten. Als de telkens terugkomende ontcijfering van deze opschriften volkomen gelukt zal zijn en een samenhangende en betrouwbare geschiedenis van de Assyrische koningen daardoor zal zijn verkregen, zal, dit vertrouwen wij, ook dit gesteente de waarheid van de Schrift volkomen bevestigen..

Tot zo lang spreekt men over sommige gedeelten geen beslissend oordeel ten nadele van de Heilige Schrift uit..

22. Daarna ontsliep Mehahem 1) met zijn vaderen; hij was de enige van de laatste zes koningen van het rijk van de tien stammen, die een natuurlijke dood gestorven is; en zijn zoon Pekahia werd koning in zijn plaats, maar zoals uit een vergelijking van vs. 17 met vs. 23 afgeleid schijnt te kunnen worden, pas enige maanden na de dood van zijn vader, omdat de troon hem aanvankelijk betwist werd.

1) Uit Mehahems tocht tegen Tifsah, welke stad hem niet binnenliet, d.i. hem niet als koning wilde erkennen, ziet men, dat hij niet bemind en dat het land reeds in partijen verdeeld was. Zijn woeden, als dat van de ruwste buitenlandse vijand, tegen zijn eigen landgenoten, doet hem ons kennen als een wrede tiran, die aanstonds alle tegenstanders van zijn troonsbestijging met vrees en schrik wilde vervullen. Van hem geldt, wat Macchiavelli (de principe 8) zegt: "Wie op een wederrechtelijke en geweldige wijze zich een kroon opzet, moet, wanneer het nodig is om wreed te wezen, alle wreedheid opeens uitoefenen, opdat hij niet elke dag daarmee behoeft voort te gaan." Het tweede voor het rijk beslissende feit, was zijn verhouding tot Assyrië. Niet enkel om de hem bedreigende vijand tot de aftocht te bewegen, maar ook om door hem tegen zijn eigen volk beschermd te worden, legde hij zijn volk een grote schatting voor Assyrië op. Hij was de eerste Israëlitische koning, die, om zijn volk in bedwang te houden en zijn heerschappij te handhaven, van een uiterlijke mogendheid hulp en bijstand kocht; hij wilde dus zijn heerschappij bevestigen ten koste van de zelfstandigheid van zijn volk. Juist daartegen ijverde de profeet Hosea zo sterk (Hos. 5: 13; 7: 11; 10: 6 van het rijk te versterken, bracht hij het des te sneller bij zijn ondergang. Want de wereldgeschiedenis leert, dat bescherming van machtige rijken op onderdrukking door die rijken uitloopt, en dikwijls, zoals hier voor Israël, een straf wordt voor hem, die die hulp inroept..

*XVII. Vs. 23-26. Pekahia's regering is bij grote verwarring, die in het rijk van Israël heerst, slechts van korte duur. nog geen twee volle jaren heeft hij het koninkrijk in bezit, of zijn hoofdman Pekah, aanvoerder van het uit Gileadieten bestaande deel van de koninklijke lijfwacht, staat tegen hem op en doodt hem met behulp van de onder zijn bevel staande 50

man in de koninklijke hofburg, en met de koning vallen tevens zijn beide verdedigers Argob en Arje.

23. In het vijftigste jaar van Azaria, (of Uzzia), de koning van Juda, d.i. 760 v. Chr., werd Pekahia, de zoon van Mehahem, koning over Israël, en regeerde twee jaar te Samaria, tot 759.

26. Het overige nu van de geschiedenissen van Pekahia, 1) en al wat hij gedaan heeft, ziet, dat is geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël (1Ki 14: 19).

1) Uit Pekahia's korte regering vermeldt de schrijver geen enkele gebeurtenis, dan alleen zijn einde, dat in een dubbel opzicht belangrijk was. Menahem had tot bevestiging van zijn koninkrijk en tot stichting van een nieuwe dynastie de bijstand van Assyrië duur gekocht; zo lang hij leefde bleef hij ook nog koning; meer nauwelijks had zijn zoon de troon bestegen, of het bleek hoe nietig Assyrië's bescherming was, want reeds in het volgende jaar was het nieuwe koninklijke huis vernietigd. Tevens leren wij hieruit de stand van zaken in het land kennen. Pekahia werd niet door een machtige verklaarde vijand, maar door zijn vertrouwde adjudant met behulp van een deel van de lijfwacht, die hem beschermen moest, in zijn paleis vermoord. Zulke misdaden kunnen slechts daar voorvallen, waar reeds alle banden van tucht en orde, van trouw en gehoorzaamheid zijn verbroken (Hos. 4: 1-2)..

*XIII. Vs. 27-31, Twintig jaar regeert Pekah, de zoon van Remalia over Israël. In de laatste jaren van zijn regering verbindt hij zich met het vroeger omtrent zijn volk zo vijandige Syrië, en doet in gemeenschap met Rezin van Damascus, reeds onder Jotham van Juda, strooptochten in het zuidelijk rijk, totdat hij eindelijk onder Achaz, het met zijn bondgenoot rechtstreeks toelegt op de vernietiging van het Davidische koningshuis, en op Jeruzalem aanrukt (vs. 37 16: 5vv.). Maar Achaz roept tegen beide tegenstanders, de Assyrische koning Tiglath-Pilezer te hulp, die niet slechts een einde maakt aan het Syrische rijk (16: 19vv.), maar ook van het rijk Israël, het noordelijk gebied evenals het Oost-Jordaanland veroverd, en de inwoners naar Assyrië wegvoert. Dit is het begin van de Assyrische ballingschap.

27. In het tweeënvijftigste jaar van Azaria, de koning van Juda, 759 v. Chr. werd Pekah, de zoon van Remalia, koning over Israël en regeerde twintig jaar tot 739 te Samaria.

29. In de dagen van Pekah, de koning van Israël, volgens Jes. 8: 4 waarschijnlijk in zijn laatste regeringsjaar, kwam Tiglath-Pilezer, koning van Assyrië, door Achaz, de koning van Juda te hulp geroepen (16: 5vv.) en nam Ijon, 2 3/4 uur zuidwestelijk van Hasbeya (1 Koningen 15: 20) in, en Abel-Beth Maächa (2 Samuel 20: 14), en Janoah, dat nog niet gevonden is, maar zeker in de nabijheid van de eerstgenoemde plaatsen gelegen was, en niet te verwarren is met het (Jozua 16: 6vv.) genoemde Janoah, en Kedes, noordwestelijk van het meer Merom (Jozua 12: 22), en Hazor, in dezelfde streek (2 Samuel 15: 23) en Gilead, het gehele Oostjordaanland (14: 25) en Galilea, het land Glalil, het noordelijke deel van de latere provincie Galiléa (1Ki 9: 11), en het gehele land van Nafthali; en hij voerde hen, de bewoners van dit veroverde gebied weg naar Assyrië, 1) en wel in de landstreek met die naam ten noorden van Ninevé en aan de zuidwestzijde van de Kaspische zee, waarheen onder Salmanasser ook de tweede wegvoering plaatsvond (17: 6; 1 Kronieken 5: 26).

1) Zozeer als koning Achaz van Juda en de met hem gelijkgezinden zich over deze wegvoering verheugen mochten, omdat zijn ontheocratische politiek (16: 7vv.) nu volkomen gelukt scheen, omdat Tiglath-Pilezer niet slechts Syrië ontvolkt, maar ook de andere vijand, het noordelijk rijk, vernietigd had, zo groot was daarentegen de droefheid van de ware gemeente over deze verwoesting van de wijnberg van de Heere. Psalm 50 is een uitdrukking van haar smart en tevens een merkwaardig getuigenis voor de algemene geest, die de gemeente van God van oudsher heeft bezielde, een bevestiging van het woord van de apostel: Als één lid lijdt, lijden alle leden mee..

Door Abarbanel wordt, in verband met 1 Kronieken 5: 26 gezegd, dat dit de tweede wegvoering was. De eerste zou dan door Pul zijn bewerkstelligd. Echter ten onrechte. Wij hebben hier de eerste wegvoering, want van Pul lezen wij uitdrukkelijk, dat hij zich met de schatting van 1000 talenten tevreden stelde. Door deze wegvoering werd het rijk van de Tien stammen zeer verzwakt, omdat niet minder dan 4 ½ stam, voor een groot gedeelte, in ballingschap werd gezonden..

30. En Hosea, de zoon van Ela, maakte een verbintenis tegen Pekah, de zoon van Remalia, en sloeg hem, en doodde hem, en werd koning in zijn plaats; in het twintigste jaar 1) van Jotham, de zoon van Azaria of Uzzia.

1) Deze bepaling springt in twee opzichten in het oog; want allereerst heeft Jotham volgens vs. 33 slechts 16 jaar geregeerd, maar verder wordt in 17: 1 gezegd, dat Hosea pas in het 12de jaar van Achaz koning is geworden. Het eerste laat zich daaruit verklaren, dat een bepaling naar de regeringsjaren van Achaz niet aanging, omdat eerst nog van Jotham verteld moest worden (vs. 32), met wiens komst aan de regering de geschiedenis van Juda's koningen was afgebroken (vs. 7); in plaats van: "in het vierde jaar van Achaz" wordt dus gezegd: "In het twintigste jaar van Jotham", want deze man is de lezer reeds bekend. Maar ofschoon in dit jaar (het einde van 739 voor Chr.) Hosea Pekah ombracht, zo kwam hij toch niet aanstonds in het onbetwiste bezit van de troon, maar in deze tijd van innerlijke ontbinding van het rijk, volgde eerst andermaal een anarchie als die na de dood van Jerobeam II (2Ki 14: 29), en wel van 8 ½ jaar. Dit neemt men gewoonlijk aan, om de tweede van de vroeger opgegeven moeilijkheden weg te nemen..

Hij moest bij uitstek op een kroon verzot wezen, die zich te dien tijde aan zo'n groot gevaar, zoals dat van een verrader, wilde blootstellen, tot verkrijging van de kroon van Israël, ofschoon van haar uitgelezendste bloemen en kleinoden beroofd, en meer dan ooit met doornen bezet; een kroon, reeds lange tijd dodelijk, degene, die ze gedragen hadden en verbeurd verklaard door de Goddelijke Rechtvaardigheid, die ze eerlang in het stof leggen en vernietigen zou; een kroon, die een wijs man, deze op straat vindende, niet zou willen opropen..

31. Het overige nu van de geschiedenissen van Pekah, 1) en al wat hij gedaan heeft, ziet, dat is geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Israël (2Ki 14: 19).

1) De regering van Pekah was voor het rijk van Israël het begin van het einde. Dat Pekah, niettegenstaande het innerlijke bederf van het rijk, zich toch zo lang op de troon handhaafde, is wel een bewijs van zijn ongewone geestkracht, waaraan het hem evenmin als aan soldatenmoed schijnt ontbroken te hebben. De wijze waarop hij op de troon kwam, toont aan, dat hij een ruw, trouweloos en heerszuchtig mens was, die naar God en goddelijke dingen niet vroeg. Bij Jesaja wordt hij in het geheel niet met zijn naam, maar met verachting slechts "de zoon van Remalia" genoemd (Jes. 7: 4, 5, 9), waarschijnlijk omdat hij van lage afkomst was..

XI. Vs. 32-38. Als Jotham na de dood van zijn vader Uzzia zelfstandig regent is geworden, volgt hij hem op de goede weg, die deze aanvankelijk had ingeslagen zonder tot zijn latere afdwalingen te raken. Als men de regering van de vorige en de tegenwoordige koning tot een geheel samenvat, moet men zeggen, dat het rijk van Juda toen een tijd van hoge macht en bloei beleefde, de hoogste sinds Josafat en de langste sinds de scheuring van het rijk, maar ook de laatste voor zijn ondergang, want reeds tegen het einde van Jothams regering begint de gebeurtenis zich voor te bereiden, die vanwege de beproeving die voor Juda en het huis van David zich eraan vast knoopte, van gewichtige gevolgen voor diens gehele verdere toekomst geworden is, de inval van de beide verbonden koningen Bezin van Syrië en Pekah van Israël in het rijk van Juda (Vergelijk 2 Kronieken 27: 1-9).

32. In het tweede jaar van Pekah, de zoon van Remalia, de koning van Israël (vs. 27vv. d.i. in het jaar 758 voor Chr.), werd in Juda Jotham, de zoon van Uzzia (Azaria), koning van Juda, nadat hij reeds bij het leven van de vader een tijdlang het regentschap en in diens lot een bestendig voorbeeld tot waarschuwing, waarheen godvergetenheid en hoogmoed voert, gehad had.

33. Vijfentwintig jaar was hij oud 1) toen hij koning werd, en regeerde zestien jaar, tot 742 voor Chr., te Jeruzalem, en de naam van zijn moeder was Jerusa, de dochter van Zadok misschien de in 1 Kronieken 6: 12 vermelden hogepriester met deze naam.

1) Hieruit blijkt, dat hij niet als Joram, ten tijde van zijn vader Josafat, regent was, maar enkel plaatsvervanger. Onder Jotham ging het met Juda uiterlijk zeer voorspoedig, maar innerlijk rijpte het voor het gericht. Donkere wolken pakken samen, die onder de regering van zijn goddeloze zoon zich zullen ontlasten..

35. Alleen werden de hoogten niet weggenomen, zoals dat ook onder de regering van zijn vader het geval was (vs. 4); want het volk offerde en rookte nog op de hoogten, en ging daarmee voort zich te verderven (2 Kronieken 27: 2): hij richtte echter van zijn zijde nog beslissender dan Uzzia het gedaan had, zijn wegen voor het aangezicht van de Heere zijn God, hoedde zich voor diens zonde, waarmee deze zich aan de Heere vergrepen had, door op wederrechtelijke wijze het heiligdom te betreden en te roken, hij onderwierp de Ammonieten en maakte hen zich schatplichtig en bouwde, behalve enige steden op het gebergte van Juda, burchten en torens, die hij tot versterking van het land in de wouden legde, en de muur van Ofel, of het zuidelijke afdak van de tempelberg (2 Kronieken 27: 3vv.), de hoge aan de noordzijde van de binnenvoorhof zich bevindende poort aan het huis van de HEERE,

1) die hij groter en mooier maakte, dan zij tot dusver geweest was.

1) Het strekt een vorst tot niet geringe roem, wanneer hij, in plaats van zijn paleizen te verfraaien en elpenbenen huizen (Amos 3: 15) te bouwen, de poort van het heiligdom bouwt en daarmee zijn volk toeroept: Gaat tot Zijn poorten in met lof, in Zijn voorhoven met lofgezing (Psalm 100: 4).

36. Het overige nu van de geschiedenissen van Jotham, en al wat hij gedaan heeft, is dat niet geschreven in het boek der Kronieken van de koningen van Juda? (1Ki 14: 19)

In 1 Kronieken 5: 17 wordt op een door Jotham voorgenomen telling van de aan de overzijde van de Jordaan gevestigde stam Gad bedoeld, terwijl 50-60 jaar eerder een dergelijke telling onder Jerobeam II van Israël was ontworpen, die later daar wordt vermeld, omdat bij de aanduiding van de beide koningen aan Jotham als koning van Juda de voorrang toekwam; daaruit blijkt, dat in dezelfde mate als het noordelijk rijk van zijn onder Jerobeam II bereikte hoogte, na diens regering afdaalde, zich weer de heerschappij van Juda uitbreidde over het Oost-Jordaanland, dat na Salomo's dood zich eveneens aan de heerschappij van het huis van David onttrokken, en onder de innerlijke onlusten en buitenlandse oorlogen, die het noordelijk rijk verzwakten, zeer veel te lijden had..

Verder is uit Jothams regering op te merken, dat in het derde deel daarvan de bouw van de stad Rome (in het jaar 754 volgens Varro, volgens anderen 753 v. Chr.) heeft plaatsgehad, hetgeen niet zonder betekenis is..

De tijd van de zondeval tot aan de zondvloed was door God verordend, om de mens te tonen wat hij aan de zonde heeft, tot welke diepte zijn verdorvenheid reikt, en welke vrucht de afval voor hem draagt. Heeft nu de mens gedurende de eerste tijdruimte van de wereldgeschiedenis (van 4005-2349 v. Chr.) op krachtige wijze de noodzakelijkheid van verlossing leren kennen, zo bereidt de Here het menselijk geslacht tot gewillige aanneming van het alleen ware heil voor, door hun in lange en smartelijke ervaringen duidelijk te doen inzien, hoe zij zelf door eigen kracht de zo hoog nodige verlossing zich niet verschaffen kunnen. In heel de grote tijdruimte tussen de zondvloed en Christus wordt elk gebied onderzocht, worden alle mogelijke wegen naar alle mogelijke richtingen ingeslagen. Naar de drie hoofddelen van het menselijk zijn en leven, lichaam, ziel en geest, wordt die tijdruimte (van 2349-1 v. Chr.) verdeeld in drie grote perioden. De eerste, van de zondvloed tot aan de Babylonische spraakverwarring (2349-2218 v. Chr.); de zin van de mens is gedurende die tijd in de massa verdiept, op de stof, het ruw zinnelijke gericht; door middelen, uit dit gebied ontleent, tracht hij zich te helpen en genezing te verschaffen. Tweede periode, van de Babylonische spraakverwarring tot op de wereldmonarchieën, juist tot aan het optreden van de tweede Assyrische monarchie (2Ki 15: 29); het principe (het leidend beginsel) van de beweging is thans verplaatst in de ziel, in het lagere in het meer negatieve gebied van het verstandelijke leven; van nu af wordt hulp en genezing gezocht in zulke middelen als dit gebied verschaft. Daarom, zoals eenheid, de eenheid van de massa, de vroegere tijd beheerst had, zo wordt het nu op afscheiding toegelegd; de tijd van de particularismen, van de verschillende nationaliteiten, van de bijzondere nationale en lokale godsvereringen, van de uit de plaatselijke en gegevene zich ontwikkelende mythologie en symboliek (godenleer en tekentaal). Maar met betrekking tot dit gebied, moest het menselijke bewustzijn ontwaren, dat

het de schat niet doet vinden, waarnaar het hart verlangend uitziet, om zijn honger en dorst te stillen, en zijn armoede weg te nemen. Spoedig vond het daarin dan ook geen bevrediging meer, het ging verder en wendde zich overeenkomstig zijn natuur, naar het algemene. Van nu aan een streven naar universalisme (algemeenschap) en reactie (tegenwerking) tegen het bestaande. De vormen, waarin de menselijke geest zich tot dusver bewogen had, en de voortbrengselen van deze beweging werden vernietigd; in de plaats van het oude kwam iets nieuws als vrucht van de nieuwe beweging; het algemene (universele) op staatkundig en verstandig gebied. Dit is de tijd van de wereldmonarchieën (Dan. 2: 1vv. 7: 1vv. van de wezenlijk universele kunst en wetenschap van de Grieken. Maar bij dit alles had de Heere, terwijl Hij het toeliet, Zich ook een doel van deze wegen voorbehouden; maar het doel van de Heere stond juist tegenover dat van de mensen: het was namelijk de beschaming van alle mensen, de verhoging van God alleen. Wel had Hij, juist tot dit doel, de mens aan zichzelf overgelaten, maar Hij wilde Zich aan hem niet onbetuigd laten; alle opvoeding toch heeft een dubbele zijde: een negatief en een positief moment. Nu behoorde het ook tot Zijn opvoedingswijsheid, dat Hij deze getuigenis een met de tijd en haar richting overeengekomen gestalte deed aannemen. Had dus in de tijd voor de zondvloed de getuigenis van Zijn gerichten zowel als Zijn genade de eenvoudige vorm van een aan allen meegedeelde traditie (overlevering) verkregen, zo vertrouwde Hij het van toen af toe aan een bijzonder volk, en wel in een vorm, die alleen overeenkwam met de toenmalige tijd, doordat Hij aan het volk van Zijn eigendom de waarheid onder een deksel en in beelden, als symbool (zinnebeeld) en type (voorbeeld) openbaarde. Maar deze vorm was, hoewel hij het eeuwige in zich besloot, toch zelf niet eeuwig, niet overeenkomende met de gestalte, waarin het eeuwige verschijnt, en het kon dus Gods doel niet zijn, dat die vorm zou blijven. Dus, wanneer de waarheid en het wezen in Christus zelf eenmaal geopenbaard zou zijn, dan zou in de plaats van het afbeeldsel en het voorbeeld het oorspronkelijke beeld zelf in geest en in waarheid ervoor in de plaats treden. Zo moest in ieder geval ook het volk van het eigendom te zijner tijd een verandering in zijn toestand en in zijn betrekking ondergaan, een verandering, die, was zij ook juist niet noodzakelijk eraan gelijk, dan toch overeen zou komen met de verandering, die met al de andere volken eenmaal kon en moest plaatshebben. Zoals in het derde tijdvak overal, ten minste bij alle volken, die geroepen waren om in de ontwikkelingsgang van de wereldgeschiedenis in te grijpen, het universalisme in de plaats van het tot dusver geheerst hebbende Particularisme trad, zo moest een dergelijke verandering ook bij het volk Israël voorkomen. Israël als wereldgemeente, Israël als wereldprofeet, Israël niet meer beperkt binnen de enge grenzen van het land Kanaän, maar uitgaande over de gehele aarde, zendingswerk drijvende onder alle volkeren, overal predikende van het zaad van Abraham, waarin al de geslachten van de aarde gezegend moesten worden, allerwegen koloniën en nederzettingen stichtende, bereid om de drager van een algemene wereldbeweging op geestelijk gebied te worden, en zo het grote, wijde rijk te banen en voor te bereiden van Hem, die de alleen gerechtigde Universeelmonarch zou kunnen zijn: dat moest in ieder geval Israël's roeping in deze derde periode worden. Maar de geschiedenis van Israël, zoals zij zich in werkelijkheid heeft ontwikkeld, laat zich uit deze factor alleen nog niet verklaren: er moet nog een tweede bijkomen. Bij dit alles waren twee zaken mogelijk. Israël kon tot deze overgang komen, bij wijze van een gelukkige metamorfose of herschepping; maar ook bij wijze van een oordeel. Zo kon de oorspronkelijke mens uit zijn volkomen toestand in het Paradijs tot de hogere, die hem van begin af aan was toegedacht, komen in de weg van

voortdurende ontwikkeling. Maar sinds die eerste val is vallen van de kunst van de mens; is doorgang door de dood voor de mens voorwaarde om tot hoger leven te komen. Dat zien wij ook bij Israël: het moet sterven; niet als metamorfose, maar onder smart en pijn, met gewelddadige vernietiging van de oude vorm vond de overgang plaats; in plaats van een herschepping en verheerlijking moest een dag van het gericht komen, het oordeel van de verwerping. Israël had zijn land kunnen behouden; het had heer en meester kunnen blijven in dit zijn land; verheerlijkt en geprezen vanwege zo'n handhaving van zijn zelfstandigheid te midden van de wereldhistorische stormen had het, van zijn erfland uitgaande, door bezwijkende rijken en wereldmachten, heen kunnen trekken om als zendeling werkzaam te wezen, om met het van God gegeven Woord en de door God verleende wonderdaad van het geloof overal in de landen te zegevieren als Koning-Profeet. Zo bestraffend en oordelend, had het de volkeren van de aarde om zich heen kunnen zien scharen, als het ware middelpunt van de aarde, het bedehuis van alle volkeren reeds toen erkend. Maar Israël kon ook Kanaän verliezen, en als verdrevende gestaltenis en verstrooide de aarde vervullen; zij konden ook in de gestaltenis van knechten getuigen zijn. Israël koos het laatste; ook in die toestand was het als getuige werkzaam. Mozes had Deuteronomium 28: 47vv. reeds op die dienstbaarheid gewezen.

In Jothams tijd valt het begin van de werkzaamheid van de profeet Micha, en deze werkzaamheid strekt zich evenals die van Jesaja (zie bij vs. 9) uit tot in de tijden van Hizkia; ja het lijdt geen twijfel, dat vele uitspraken van Micha later door Jesaja overgenomen, bevestigd en verder ontwikkeld zijn, hetgeen voornamelijk geldt van Micha 4: 1-5 Jes. 2: 2-5 terwijl Jesaja bij deze rede van de weg van het gericht, waarop de Heere zijn Sion van de valse tot de ware heerlijkheid zal roeren, Micha's woord juist tot zijn overgangspunt neemt en het niet zozeer met eigen woorden weergeeft (reproduceert), maar het veeleer als uitspraak van een ander aanhaalt (citeert)..

Opdat het profetisch woord des te zekerder en geloofwaardiger zou zijn, wilde God, dat Jesaja en Micha in dezelfde tijd en als met een mond spraken; en niets kon aan ieder van beide profeten welkomer zijn, dan dat hij aan zijn ambtsbroeder en aan diens verklaringen, niet slechts in de betekenis, maar ook in de woorden met de zijnen overeenkomende, een getuige van zijn Goddelijke roeping had.

37. In die dagen, nog in de laatste jaren van Jothams regering, begon de HEERE in Juda te zenden Rezin, de koning van Syrië 1) (1Ki 11: 25), en Pekah, de zoon van Remalia, koning van Israël, die in verbintenis met elkaar afzonderlijke strooptochten op het gebied van Juda ondernamen, totdat zij later onder Jothams opvolger Achaz een bepaalde vernietigingsoorlog tegen dit rijk begonnen en voor Jeruzalem verschenen (16: 5vv.).

1) Onder Jerobeam II waren de Syriërs aan het rijk van Israël, dat zij vroeger zo menigmaal benauwd hadden, onderworpen (14: 28), maar gedurende de anarchie, die op de regering van deze krachtige koning volgde, maakten zij zich weer vrij; en ofschoon zij hierna voor een tijd van de Assyriërs afhankelijk werden, zoals daaruit af te leiden is, dat Pul niet dan na verovering van Syrië in het gebied van Israël kon invallen (vs. 19vv.), zo konden zij (de Syriërs) toch de tijd van zwakheid, die na Puls dood over Assyrië kwam ten gevolge van de

afval van de Meden en Babyloniërs, zich tot nut maken, om zich van de Assyrische opperheerschappij te bevrijden, en naar alle waarschijnlijkheid verbond Rezin, hun laatste koning, zich met Pekah, van Israël met het oogmerk om tegen toekomstige aanvallen van de zijde van de Eufraat gewapend te zijn; ditzelfde belang dwong ook de Israëlitische koning om door inlijving van Juda in hun verbond een gesloten macht tegenover de van daar dreigende gevaren te bezitten. De tocht van de beide koningen nu is daarom zo gewichtig, en daarom wordt er reeds hier als op een Goddelijke beschikking voorlopig op gewezen, omdat Juda en het huis van David daardoor tot een beslissende keuze, werden geleid. In (2Ki 15: 36) is er reeds van gesproken, hoe Israël in de tweede helft van de voorchristelijke tijd, van de tijd van de wereldmonarchieën af, een andere plaats moest innemen dan in de eerste helft, en dat het uit zijn eigen keus zou volgen, of deze verandering het karakter van een heilzame metamorfose of die van een zware tuchting, een geweldige vernietiging zou aannemen. Deze vrije keus was verbonden met de beslissing, die over Israël, d.i. Juda en het huis van David (dit moest toen reeds als overblijfsel het geheel vertegenwoordigen, totdat zich uit dit verminderde geheel nog een beperkter rest ontwikkelde) komen zou door de aanval van beide koningen. Assur en zijn heerlijkheid was de verleidende vrucht van de boom van de kennis van goed en kwaad, die hun tot verzoeking werd voorgehouden; of zij naar Assur en zijn macht zouden grijpen, dan of zij op de onzichtbare macht van de Heere gelovig zouden vertrouwen, daarvan hing Israël's lot voor lange tijd af. Wij zullen nu zien, hoe Israël zich afkeerde van de Heere zijn God, en de verboden vrucht koos: hoe het de wereldmacht en haar hulp koos, en de Heere verwierp, maar tot straf daarvoor onder die wereldmacht zuchtende bleef voortbestaan. Hieruit laat het zich opmaken, waarom de ene van de beide groepen, waarin het boek van de profetieën van de profeet Jesaja wordt verdeeld, tot brandpunt heeft de reeds in bovenstaand vers, als hoofdgebeurtenis aangeduide geschiedenis..

HOOFDSTUK 16.

ACHAZ EN ZIJN REGERING.

Vs. 1-3. Met Achaz, Jothams zoon en opvolger, komt in het rijk van Juda een van de meest goddeloze regenten uit het huis van David op de troon, onder hem begint voor dit rijk een noodlottig tijdperk. De verbonden Syriërs en Efraïmieten namelijk die beiden van twee verschillende zijden tegen Juda waren opgerukt, verschijnen voor Jeruzalem om dat te belegeren, en bedoelen niets minder dan aan het huis van David een einde te maken. Zo ver zou het wel niet komen; want een het huis van David kwam de belofte toe en de koningen van de twee verbonden legers waren reeds rijp voor Gods gericht, dat ook spoedig hen treffen zou. Maar dat Achaz Gods hulp versmaadt niettegenstaande al de zo dringende aanbiedingen van de zijde van de Heere, en de koning van Assyrië tot zijn helper kiest, dat maakt nu ook Juda met David's huis rijp voor het gericht waarin de wateren tot aan de lippen zullen komen (Vergelijk 2 Kronieken 28: 1-19).

1. In het zeventiende jaar van Pekah, de zoon van Remalia, koning van Israël (15: 27-31), d.i. in het jaar 742 v. Chr., werd Achaz, de zoon van Jotham, koning van Juda.

3. Want hij, Achaz, wandelde in de weg van de koningen van Israël, doordat hij zoals Joram en Ahazia (8: 16vv. 25vv.), niet slechts de kalverdienst huldigde, maar zelfs ook de Baäldienst te Jeruzalem invoerde (2 Kronieken 28: 2). Ja hij deed ook, zeker in de tijd, dat hij in zijn hoofdstad door de beide vijanden, Rezin van Syrië en Pekah van Israël, benauwd werd (vs. 5), toen hij ook aan de afgoden van de Syriërs het offer bracht, waarvan in 2 Kronieken 28: 23 gesproken wordt, zijn zoon door het vuur gaan, 1) naar de gruwelen van de heidenen, die de HEERE voor de kinderen van Israël verdreven had.

1) Deze manier van spreken betekent niet kortaf een werkelijk slachten en verbranden van de kinderen, als offer voor de Moloch, maar in de eerste plaats slechts een door het vuur heen trekken, een soort van vuurdoop of vuurreiniging (Le 18: 21); nochtans blijkt uit Jer. 7: 31 Ezechiël. 16: 21, dat wij van Achaz tijd af werkelijk aan de Heidense gruwelen van die eerste soort te denken hebben, en heeft de goddeloze koning dit ook niet met nog andere van zijn zonen gedaan, zoals men uit 2 Kronieken 28: 3 zou kunnen besluiten, waar het meervoud "zijn zonen" veeleer slechts in retorische zin voorkomt, om de gedachte, waarbij het minder op het getal dan op de zaak aankwam, in het algemeen uit te drukken, zonder daaruit een dikwijls voorkomend geval van dezelfde aard aan te duiden, zo blijkt uit dat ene geval toch reeds voldoende, hoe ver Achaz zijn goddeloosheid dreef. Was deze soort van afgodendienst reeds vóór hem bij de Israëlieten voorgekomen, zo zou deze gruwel zeker door de Bijbelse schrijvers, die zo dikwijls van andere afgodendienst spreken, niet verzwegen zijn..

4. Hij, Achaz, offerde ook anderen goden, totdat hij later de godsdienst in de tempel te Jeruzalem liet ophouden (2 Kronieken 28: 24) en rookte op de hoogten en op de heuvels, ook onder alle groen geboomte (1 Koningen 14: 23).

Zoals een ongezonde lucht gemakkelijker een gezond lichaam ongezond kan maken dan omgekeerd, zo kunnen goddeloze mannen ook gemakkelijker vromen verleiden, dan vromen goddelozen bekeren kunnen; het boze laat zich altijd gemakkelijker voortplanten dan het goede. Tweehonderd jaar lang was het volk van Juda vrij gebleven van de afgodendienst en de heidense gruwelen, en toch lukte het een Achaz in korte tijd het gehele land daarmee te vervullen (Jer. 1: 2, 6). Hoe hoger een volk staat, des te dieper kan het zinken. Juda zonk beneden Israël. De val van een hoogbegenadigde is dikwijls de zwaarste en diepste. Daarom: Waakt (1 Petrus 5: 8).

In de eerste jaren van zijn regering verenigde hij nog de dienst van de Heere met de kalver- en Baäldienst. Later sloot hij de tempel, zodat hij toen feitelijk de dienst van de Heere afschafte (2 Kronieken 28: 24). Het is dan ook niet te verwonderen, dat de ellende in zijn dagen zeer groot wordt. En al dwingt de Assyrische koning zijn vijanden, de koningen van Israël en Syrië van hem af te trekken, duidelijk blijkt het, dat hij dit niet doet, omwille van Achaz, omdat hij Juda als een hem ondergeschikte staat behandelt. Had de Heere dan ook toen niet omwille van het Verbond gedachten van vrede over Juda gehad, Juda zou nog vóór Israël in ballingschap zijn weggevoerd. Nog was het echter niet de tijd van de verwerping. Er zouden nog weer dagen van bloei voor het afvallige land komen. Daarom beschikte de Heere in die dagen Zijn profeten, om Juda af te manen van de zonde, hoewel ook deze de naderende val moesten aankondigen..

5. Toen 1) omstreeks het tweede jaar van de regering van deze goddeloze koning (741 v. Chr.), trok Rezin, de koning van Syrië, op met Pekah, de zoon van Remalia, de koning van Israël, die zich met elkaar verbonden om het koninklijk huis van David te onttrenen en een van hen afhankelijk man, de zoon van Tabeal, als koning over Juda aan te stellen. Reeds hadden zij de legers van Juda zowel in het oosten als in het zuiden en noorden geslagen, en daardoor, naar het scheen, het land reeds geheel in hun macht gekregen (2Ch 28: 5" en "Isa 7: 1). Nu trokken zij naar Jeruzalem ten strijde; en zij belegerden Achaz in zijn hoofdstad; maar zij vermochten niet te strijden, omdat Achaz Tiglath-Pilezer te hulp riep en deze in Syrië en Israël viel (vs. 7-9); zij moesten de belegering daarom opgeven, om ieder zijn eigen land tegen de Assyriërs te beschermen.

1) Dit is een gebeurtenis van het hoogste gewicht in de geschiedenis van beide rijken van Juda en Israël; waarom wij onze lezers dringend aanbevelen, om hier te lezen de afdelingen bij Jesaja 6-27 (vanaf "Isa 6: 1), die tezamen daarop doelen..

6. In die tijd, 1) toen de verbonden koningen tegen Jeruzalem eerst oprukten, vóórdat het nog tot de eigenlijke belegering van de stad (vs. 5) kwam, bracht Rezin, de koning van Syrië, die door het Oost-Jordaanland trok en daar het leger van Achaz, dat hem wilde stuiten, geheel versloeg (2 Kronieken 28: 5) en nu door Moab en Edom tot naar het uiterste zuiden aan de Elanitische golf voortdrong, Elath, die zo belangrijke havenstad, die Uzzia ongeveer 70 jaar geleden voor het rijk van Juda weer veroverd en opnieuw versterkt had (14: 22), terug 2) aan Syrië, niet alsof Syrië die stad reeds vroeger bezeten zou hebben, maar wel breidde Rezin de heerschappij van zijn voorgangers over het Oost-Jordaanland nu zelfs tot zover uit, en hij wierp de Joden uit Elath; en de Syriërs, de Syrische kolonisten, kwamen te Elath, en hebben

daar voortaan gewoond in plaats van de Joden; de handelsvoordelen, die de stad aanbood, genoten zij tot op deze dag, omdat de slag, die het vaderland Syrië door Tiglath-Pilezer trof (vs. 9) de kolonisten op dat zo afgelegen punt niet mede trof.

1) Wij moeten de inname van Elath door Rezin voor zijn tocht tegen Jeruzalem stellen, maar daarbij onbeslist laten, hoe Rezin de oorlog tegen Achaz gevoerd heeft, of zo, dat hij in het Oost-Jordaanland voorttrok, daar de Joden sloeg en dan tot Elath voorttrok en deze stad veroverde, terwijl gelijktijdig Pekah van het Noorden af in Juda viel en Achaz sloeg, zodat Rezin pas na de verovering van Elath van het Zuiden in het land van Juda binnendrong en zich met Pekah verenigde, om Jeruzalem aan te vallen, zoals Caspari meent, of zo, dat hij gemeenschappelijk met Pekah Juda binnenrukte, en, nadat hij hier in een grote slag het leger van Achaz geslagen had, een afdeling van zijn leger naar Idumaëa zond, om dat land van Juda los te scheuren en Elath te veroveren, terwijl hij met het overige gedeelte van zijn krijgsmacht gemeenschappelijk met Pekah tegen Jeruzalem optrok..

2) Bracht terug, beter: bracht tot, omdat Elath niet tot de Syriërs behoord heeft, maar een stad van de Edomieten was..

7. Maar-om hier op de belegering van Jeruzalem door de twee verbonden koningen in vs. 5 terug te komen-Achaz nu, zeer in nood, omdat hij niet enkel door de Syriërs en Efraïmieten, maar ook door de Edomieten en Filistijnen werd benauwd (2 Kronieken 28: 17-19), en de aanbiedingen van goddelijke hulp, die de profeet Jesaja hem bracht (Jes. 7: 3-25), in zijn goddeloosheid verachtte, zond boden tot Tiglath-Pilezer, de koning van Assyrië (2Ki 15: 20), zeggende: Ik ben uw knecht en uw zoon; ik stel mij geheel tot u in de verhouding van een vazal of onderkoning; kom nu echter ook op uit uw land aan de beneden-Tigris, en verlos mij uit de hand van de koning van Syrië en uit de hand van de koning van Israël, die zich

1) tegen mij opmaken, om mijn troon te bemachtigen.

1) Omdat hij God had verlaten, had hij geen moed en sterkte om zijn vijanden het hoofd te bieden, noch enige vrijmoedigheid om hulp van God te verwachten, maar hij maakte zijn hof bij de koning van Assyrië en bewoog hem, om tot zijn verlossing een krijgstocht te ondernemen. Wat zal een afkerige zondaar niet als zijn toevlucht stellen, liever dan bij God hulp en redding te zoeken. Was de Rotssteen van de eeuwen weggezonden, dat hij vertrouwen moest op deze gebroken rietstaf? Evenwel deed hij dit, maar zijn zonde was tegelijk zijn straf..

8. En Achaz, die deze bede vergezeld wilde doen gaan van een aanzienlijke schatting, nam het zilver en het goud, dat in het huis van de HEERE en in de schatten van het huis van de koning gevonden werd, en hij zond de koning van Assyrië een geschenk. 1)

1) Zoals duidelijk blijkt, beschouwde de koning van Assyrië dit zenden van een geschenk als blijk van vrijwillige onderwerping aan zijn macht, als een belasting. Zoals de schatplichtige koningen jaarlijks aan hun leenheer een geschenk of belasting betaalden, als teken van gevoel van ondergeschiktheid, zo beschouwde Tiglath-Pilezer het dit ook. Daarom handelde hij in de dagen van Achaz met Juda als met een wingewest, maar vindt zich ook daarom verplicht, om

de vijanden van zijn vazal te bevechten. Achaz had zich aan de heerschappij van Juda's Oppersouverein onttrokken, onder wie hij al de rechten en de macht van een koning kon uitoefenen en nu moet hij zich stellen onder de macht van een heidens vorst, die hem doet voelen tot wat een diepte van ellende hij is gezonken..

9. Zo hoorde de koning van Assyrië naar hem, voldeed aan zijn verzoek, niet zozeer omwille van Achaz, maar veel meer, omdat hij nu een hem welkome gelegenheid had tot uitbreiding van zijn macht, want de koning van Assyrië trok op tegen Damascus, de hoofdstad van Syrië, en nam haar in, niettegenstaande Rezin met zijn leger Jeruzalem in allerijl verliet om zijn troon te verdedigen, en voerde hen, de inwoners van de stad, gevangen naar Kir, waarschijnlijk een landstreek zuidoostelijk van Syrië (2 Samuel 8: 6), waardoor de 50-60 jaar geleden gedane voorzegging van de profeet Amos (1: 3-5) vervuld werd, en hij doodde Rezin, 1) zodat ook het woord van de profeet Jesaja van de twee rokende vuurbranden, zoals hij de twee tegen Jeruzalem en het huis van David aanrukkende koningen genoemd had (Jes. 7: 4), aan een van hen zeer spoedig bewaarheid werd.

1) Maar ook aan de andere koning, de zoon van Remalia werd het woord van Jesaja kort daarna vervuld. Want Tiglath-Pilezer drong na de verovering van Syrië verder in het noordelijke deel van het rijk van de tien stammen, of zond althans een belangrijk leger daarheen, toen hij, zoals men uit vs. 10 zou zeggen, niet in persoon de veldtocht bestierde, ontnam aan Pekah, de koning van Israël, een aantal steden en bracht de inwoners naar zijn land Assyrië. Dit werd reeds in 15: 29 bij de geschiedenis van de regering van deze koning vermeld, en dus hier, als de lezer reeds bekend, overgeslagen; maar uit Jes. 8: 4 laat zich afleiden, dat die gebeurtenis in Pekah's laatste regeringsjaar, of in het jaar 739 v. Chr. valt. De ontheocratische politiek van Achaz, zijn staatsmanswijsheid, waarmee hij zijn God en diens genadige hulp verachtte, blonk daar opnieuw uit: het land, waarvoor hij zo beducht was, was verlaten door zijn twee koningen en wel verlaten ten gevolge van de stap, die hij in vs. 7vv. gedaan had. Maar de Heere had toch deze hulp door Assyrië, die rover (Jes. 8: 1vv.) slechts toegelaten, om later de koning van Assyrië tot een tuchtroede voor Achaz en zijn volk te maken, die hem al de vreugde over de zelfgekozen hulp zeer verbitteren en zelfs de hulp tot het begin van een veel erger nood maken zou, zoals wij uit de verdere loop van deze geschiedenis zullen zien. Wie Gods knecht niet zijn wil, moet de knecht van de mensen wezen en al zijn vrijheid, eer en aanzien verliezen. "Ik ben uw knecht en uw zoon, kom op en verlos mij; " Deze belofte en bede had Achaz in de nood niet moeten richten tot een aards koning hoe groot en machtig ook, maar tot de Koning aller koningen, bij wie alleen ons heil is (Hos. 14: 9), want dit is goed (Psalm 118: 9; 146: 3, 5). De vriendschap en hulp, die men zich met zilver en goud koopt, heeft geen duurzaamheid of waarde; daarom heet het ook van Tiglath-Pilezer tegenover Achaz: "Maar hij hielp hem niet" (2 Kronieken 28: 22). Als de groten en machtigen de roepstem van de kleinen en zwakken een bijstand opvolgen, hebben zij in de regel er slechts hun eigen voordeel en de vergroting van hun macht mee op het oog..

De strijd, die de verbonden koningen van Israël en Syrië tegen Juda ondernamen, is een van de merkwaardigste in de Israëlitische geschiedenis. Het was de eerste maal, dat een van de beide broederrijken zich met de gemeenschappelijke ervvijand tegen het andere verbond om dit te vernietigen. Deze verbintenis was zeer onnatuurlijk en een teken van de ontbinding, die

nu begon, want er blijkt uit, dat onder Israël het bewustzijn geheel verdwenen was, dat het met Juda een door de banden van het bloed en van het geloof verbonden volk uitmaakte. Misschien heeft het aanzien en de uiterlijke welvaart, waartoe Juda onder Uzzia en Jotham weer geraakt was de oude diepgewortelde nijd en haat van Efraïm tegen Juda opgewekt, en de trouweloze en veroveringszuchtige Pekah tot de verbintenis met Rezin aanleiding gegeven. Daarbij kwam, dat Israël onder Menahem in een zekere afhankelijkheid van de dreigende Assyrische mogendheid geraakt was, en ook het Damasceense Syrië hieraan een gevaarlijke nabuur had. Deels om het gezonken Israël ten koste van Juda op te heffen, en deels om tegen Assyrië door het daartussen liggende Syrië gedeckt te zijn, verenigde Pekah zich met de even roofzieke Rezin en beide "vuurbranden" vatten het plan op om aan het rijk van Juda en het huis van David een einde te maken. Reeds in de laatste jaren van Jotham beproefden zij dit, maar zonder verdere gevolgen (15: 37); toen echter de onbekwame en zwakke Achaz aan de regering was gekomen, achtten zij het de juiste tijd om hun plan met alle macht uit te voeren. Maar de Heere zei: "Beraadslaagt een raad, maar hij zal vernietigd worden; spreekt een woord, maar het zal niet bestaan" (Jes. 8: 10). De gehele oorlog was een zwaar Godsgericht over de drie rijken. Het Syrisch-Damasceense rijk, door Assyrië onderworpen, trad voor altijd van het toneel af; Israël ging met snelle schreden zijn ondergang tegemoet, en Juda kwam in een hoogst noodlottige aanraking met het Assyrische wereldrijk. In het algemeen hield de strijd met de kleinere volkeren op en begon die met de grote wereldrijken, en in zover was gemelde oorlog ook voor Juda het begin van zijn einde, dus een keerpunt voor beide rijken, die noch op de tuchtigingen, noch op de goedertierenheid en lankmoedigheid van de HEERE gelet, maar steeds meer zich in hun afval verhard hebben..

Dit optreden van de grote wereldrijken juist in het tijdvak, waarin de verharding zich vertoonde, is in de hoogste graad providentieel..

XIIb. Vs. 10-20. In Damascus legt Achaz een bezoek af bij de Assyrische koning, nadat deze het Syrische rijk had ingenomen, en ziet bij deze gelegenheid in een tempel daar een altaar, dat hem zo goed bevalt, dat hij, naar dit model een dergelijk altaar voor de tempel te Jeruzalem laat bouwen, en het koperen brandofferaltair van Salomo buiten gebruik stelt. Zijn liefde tot de kunst en zijn overgegevenheid aan de Assyrische beschermer deden hem zich overigens nog op meerdere wijze aan het heiligdom vergrijpen; hij sterft na een zestienjarige regering, waarin hij zijn rijk tot aan de rand van de afgrond gebracht heeft (Vergelijk 2 Kronieken 28: 20-27).

10. Toen trok koning Achaz Tiglath-Pilezer, de koning van Assyrië, tegemoet naar Damascus, toen deze de stad veroverd en aan Rezins heerschappij een einde gemaakt had (vs. 9), om hem, zijn vermeende helper, zijn dank en zijn gelukwensen te brengen, maar tevens ook wel met het doel, om diens onwelkom bezoek te voorkomen, dat hij op grond van de dreigingen van Jesaja (7: 17vv.) vreesde; en gezien hebbende een altaar, dat te Damascus bij het voornaamste van de afgodstempel daar was, en dat hem als hoogberoemd kunstwerk uit die tijd beter beviel dan het koperen brandofferaltair in de tempel van de Heere te Jeruzalem (1Ki 7: 23), zo zond koning Achaz aan de toenmalige hogepriester Uria (vgl. Jes. 8: 2) de gelijkenis van het altaar en zijn afbeelding, zijn model, naar zijn gehele maaksel, d.i. met een

nauwkeurige beschrijving, opdat Uria een dergelijk altaar in Jeruzalem zou laten vervaardigen.

11. En Uria, de priester verloochende zijn heilig wachtersambt (Mal. 2: 7), verlaagde zich tot een gewillig werktuig van de afgodische vernieuwingszucht van de koning en bouwde een altaar, naar model en beschrijving, naar alles, wat de koning Achaz van Damascus ontboden had; 1) zo deed de priester Uria, tegen dat de koning Achaz van Damascus kwam.

1) De tegenwoordig moskee Beni Umêja in Damascus, van welke stad wij een nadere beschrijving zullen geven (Ac 9: 2), kan wellicht dezelfde tempel zijn, waarvan het altaar Achaz zo beviel. Het oostelijke, in zijn tegenwoordige vorm uit de Byzantijnse of Romeinse tijd afstammende portaal van deze moskee heet de Gerun-poort en deze staat voor de Gerunije, een ruim gewelfd, grotendeels zeer oud gebouw, dat sinds de Moslims de stad in bezit hebben, als lokaal voor godsdienstige wassingen gebruikt wordt. Deze namen herinneren ons een zekere Gerûn, die in Salomo's tijd in Damascus zich gevestigd en in het midden van de stad een naar hem genoemd kasteel gebouwd zou hebben, waarin later voor de planeet Musteri, de beschermgod van Damascus, een tempel is opgericht. Deze tempel kwam later, tegelijk met de zonnetempel onder keizer Theodosius aan de Christenen, totdat hij later in het bezit van de Moslims raakte; genoemde Gerun wordt aangeduid als een zoon van Sa'd, de zoon van 'Ad, de zoon van 'Aus, de zoon van Iram, de zoon van Sâm, de zoon van Nûh. Zoals wij in de laatste drie namen zonder moeite de Bijbelse Noach, Sem, Aram, herkennen, zo in het voorafgaande 'Aus de naam Uz (Genesis 10: 21-23 10.21-23); deze wordt gehouden voor de stichter van Damascus (Jos. Antt. I, 6, 4) en het graf van Job, die in het land Uz woonde, wordt nog heden in de nabijheid van de stad aangewezen. Misschien ligt hierin enige aanduiding, zowel waar Uz, dat als vaderland van Job wordt genoemd, te zoeken is, alsmede in welke tijd het naar hem geheten boek geschreven zou zijn (1Ki 4: 31)..

12. Toen nu de koning van Damascus gekomen was, zag de koning het altaar, dat reeds geheel gereed was, en naar zijn wens was uitgevallen; en de koning naderde tot het altaar, en offerde daarop, 1) hij liet op dit nieuwe altaar door de priesters het offer brengen, dat hij tot viering van zijn terugkomst en voor het van Jeruzalem afgewende gevaar de Heere wilde aanbieden.

1) Hiermee begint de koning de dienst van de Heere geheel opzij te zetten. Het is de eerste stap op de weg van de gehele verwerping van de dienst van de Heere, waarop de laatste is de sluiting van de Tempel. De vorm toch van het koperen altaar was niet iets willekeurigs, maar door de Heere zelf verordend zoals Hij die aan Mozes op de berg en aan David in de geest had vertoond. Achaz zette dus hierdoor de verordeningen van God opzij. Wat Achaz in het altaar te Damascus aantrok, was het pompeuze, het zinnelijke; wat hem het koperen altaar deed verwerpen, was het eenvoudige. Uria voldeed aan de wens van de koning. Het is zeer goed mogelijk, dat hij daardoor gehoopt heeft, Achaz bij de Tempeldienst te houden. Het was dan bij Uria een zich schikken naar de bedorven begrippen van de mensen, wat toch moest uitlopen op verachting van de wetten en verordeningen van de Heere. Uria zou dan ook zien, dat door opzijzetting van de wetten van de Heere en door toegeven aan de zondige wens van de koning, deze niet bij de tempel zou worden gehouden. Wie eenmaal zijn voet zet op de

weg van plooiën en schikken moet tenslotte zien, dat die weg uitloopt op gehele ontkenning. Wie begint met één waarheid te ontkennen, loopt groot gevaar, om straks heel de waarheid te verloochenen..

15. En de koning Achaz gebod om het koperen altaar ook bepaald in onbruik te brengen Uria, de priester, zeggende: Steek op het grote altaar, dat door mij in grotere afmetingen dan dat van Salomo gebouwd is, aan het morgenbrandoffer en het avondspijsoffer, die naar Exodus 29: 38vv. Numeri 28: 3vv. dagelijks voor het gezamenlijke volk moesten worden gebracht, en het brandoffer van de koning en zijn spijsoffer, die hij van tijd tot tijd voor zijn eigen persoon liet brengen, en het brandoffer van al het volk van het land, en hun spijsoffer en hun drankoffers, die de inwoners van het land een ieder voor zich en zijn huis, bracht; en sprenkel daarop al het bloed van het brandoffer in het algemeen, en al het bloed van het slachtoffer zonder uitzondering, maar het koperen altaar zal mij zijn om te onderzoeken,¹⁾ te overleggen, wat ik er verder mee zal doen; voor nu is het mij genoeg dat gij weet, dat gij er de offerdienst niet meer op verricht.

1) In het Hebreeuws Jihejèh-li lebakkeer. Duidelijker, ik zal er mij op beraden. Hij zegt hiermee aan Uria, dat hij nog niet weet, wat hij met het koperen altaar zal doen. Geheel uit de tempel wegnemen durft hij nog niet, er is nog een weinig eerbied bij hem aanwezig voor het oude gereedschap van de tempel, maar het gebruiken wil hij ook niet meer. Langzaam maar zeker schrijdt Achaz op de weg van de algehele godverwerping voort. Dit zien wij ook in vs. 17 en 18..

Liever dan deze gewone verklaring wouden wij met v. d. Palm menen, dat Achaz dit altaar wilde houden om wichelarij te plegen..

16. En Uria, ¹⁾de priester deed naar alles, wat koning Achaz geboden had, en maakte zich dus mede schuldig aan zijn zonde tegen de Heere, die toch voor de godsdienst alles zelf voorgeschreven en menselijke willekeur in deze heilige zaak op het strengste verboden had (Exodus 25: 40; 1 Kronieken 29: 19).

1) Dat deze ontrouwe hogepriester dezelfde Uria geweest zou zijn, die Jesaja een getrouw getuige noemt (Jes. 8: 2), is niet te geloven, of men moet aannemen, dat hij pas in latere tijd zo diep zank. Nog nooit was in Juda iets dergelijks bij een hogepriester voorgekomen..

Vs. 10-16. Zie hierin een duidelijk beeld van het Anti-christendom in de twee hogere standen: de wereldlijke tak wil alles naar zijn zin ingericht hebben, en het bedorven leerambt volgt hem omwille van het voordeel. Dit is juist de wijze, waarop verkeerde regenten te werk gaan: zij menen in godsdienstige en heilige zaken evenzo te kunnen bevelen als in wereldlijke, en daarin naar willekeur en goeddunken te kunnen handelen. Het zondige en dwaze gedrag van Achaz om op een afgodsaltaar de Heere te roken en offers te brengen, wordt nog altijd daar gevonden, waar het hart zonde en wereld toegedaan en van de levende heilige God afgekeerd is, maar Deze nochtans uiterlijk met zingen en bidden gediend wordt. Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt? Indien iemand de tempel van God schendt, God zal hem schenden (1 Kor. 3: 16vv.; 6: 19vv.); ook in deze tempel mag slechts één altaar staan.

Door boze regenten zou niet zoveel onheil worden aangericht, indien er geen mensen gevonden werden, die zich tot uitvoering van hun listige plannen lieten gebruiken, die alles wat zij voornemen goed noemen en prijzen, om daardoor zich de gunst van de groten te verwerven.

Er zijn steeds dienaars van de kerk geweest, die de gunst van de grote heren hoger achtten, dan die van de Almachtige God!.

In deze hogepriester Uria hebben wij een voorbeeld van alle huichelaars en brooddienaars, die zeggen: "wiens brood ik eet, diens woord ik spreek." Die de huik naar de wind richten, en de mensen willen believen; stomme honden, die niet blaffen kunnen, zullen niemand leed doen. Maar niet de gunst en dank van de mensen, maar alleen Gods Woord moet richtsnoer van onze handelingen zijn, waarvan wij om niemand mogen afwijken.

17. En koning Achaz liet het bij deze eerste eigenmachtige vernieuwing van het heiligdom van de Heere niet blijven; hij ging op deze weg verder voort, en in ruw geweld zich aan de tempelgereedschappen vergrijpende, sneed hij de lijsten van de stellingen af, die met kunstig beeldwerk versierd waren (1 Koningen 7: 27vv.), en nam van boven die stellingen het wasvat weg (1 Koningen 7: 27vv.), en deed de zee af van de twaalf koperen runderen, die daaronder waren en nam ze voor zich in beslag; en hij zette die op een stenen vloer, 1) op een uit stenen vervaardigde voet, die voortaan de plaats van de koperen runderen verving.

1) De grond van deze daad van de koning is niet aangegeven, maar toch valt het o.i. niet moeilijk te gissen, waarom hij dit deed. Het was, opdat het altaar dat hij zelf gemaakt had en gesteld had, in de plaats van het Salomonische, in al zijn heerlijkheid zou uitkomen en uitsteken boven het wasvat of de koperen zee. Eigen wijsheid en heerlijkheid moest op de voorgrond gesteld worden en de heerlijkheid van God moest eronder..

18. Daartoe het deksel van de sabbat, 1) dat zij in het huis, in de voorhof van de tempel gebouwd hadden, de stoel van de koning, die met een deksel voorzien was ter bescherming tegen het weer en de zon, en door de koning werd in genomen, wanneer hij met zijn gevolg op de sabbat de tempel bezocht (1Ki 8: 22), en de buitenste in- of opgang van de koning, die van zijn paleis op Sion naar de tempel op Moria leidde (1Ki 10: 12), nam hij weg van het huis van de HEERE, vanwege of uit vrees voor de koning van Assyrië. 2)

1) In het Hebreeuws Moesak. Het eerste woord wordt afgeleid van een werkwoord, dat bedekken betekent. Wij moeten dus hieronder verstaan, een bedekte plaats voor de koning, wanneer deze op de Sabbat in de Voorhof zich bevond..

2) De in vs. 17 vermelde gewelddadigheden deed Achaz wel met het doel om een ander lokaal, b.v. zijn koninklijke paleis met die kunstwerken te versieren. Nu is wel bij de hervormingen, die de koningen Hizkia en Josia uitvoerden (18: 4; 23: 4vv.) niet vermeld, of zij het weggenomene van de tempel teruggegeven hebben, maar de tien stellingen en de koperen zee met de 12 runderen waren ten tijde van Nebukadnezar nog voorhanden, en werden bij de verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeeën vernield en als koper naar

Babylon gevoerd (25: 13vv. Jer. 27: 19vv.; 52: 17vv.). Wat daarentegen de beide kunstwerken in vs. 18 aangaat, zo nam Achaz die weg en plaatste ze boven in de kamers van het tempelgebouw (1 Koningen 6: 5vv.) om ze aan het oog van de Assyrische koning te onttrekken, als hij naar Jeruzalem mocht komen om zich aan hem niet te doen kennen als een vereerder van de HEERE. Bij al zijn neiging tot afgoderij namelijk nam Achaz, zoals uit vs. 15 blijkt, gedurende de eerste tijd van zijn regering nog deel aan de bij de wet verordende godsdienst; pas later sloot hij de tempel en richtte hij overal altaren en hoogten op (2 Kronieken 28: 24vv.). Maar hij vreesde de vriendschap van Tiglath-Pilezer te verspelen, indien hij deze iets van zijn dienst van de HEERE zou laten merken, en overeenkomstig zijn huichelachtig en onrein karakter, wilde hij bij hem geheel voor een aanhanger van zijn afgodsdienst doorgaan, waarom hij ook de in 23: 11vv. aangeduide, bij de Over-Aziatische zonnediens passende zaken instelde. Uit 2 Kronieken 28: 20vv. zien wij, dat noch deze ogendienst, noch de wegneming van de schatten uit tempel en het huis van de koning, waarmee hij zijn Assyrisch bondgenootschap tegen Rezin en Pekah gekocht had, hem iets hielp; want wat Tiglath-Pilezer tegen Syrië en Israël ondernam, deed hij niet in het belang van Achaz, maar in dat van zijn eigen wereldheerschappij, waarom hij hem ook evenmin hielp om de Edomieten en Filistijnen weer aan zich te onderwerpen, als dat hij hem zijn verliezen vergoedde met gedeelten van het Syrische of Efraïmitische gebied. Integendeel, nadat hij het Syrische koningshuis had doen ophouden, en aan het rijk van Israël het Oost-Jordaanland en Noord-Galilea had afgenomen, maar van verdere vijandelijkheden tegen dit rijk zeker door betaling van schatting was teruggehouden, trad hij als vijand tegen Juda op, en rukte tot op Jeruzalem aan. Waarom hij de stad niet in handen kon krijgen, kan niet bepaald worden, omdat nadere berichten ontbreken; misschien noopte Assyrië's staatkundige toestand hem tot een snelle aftocht. Nochtans kan hij vooraf Achaz ook voor de toekomst onder zich schatplichtig gemaakt hebben; waarom wij Hizkia, Achaz' opvolger, reeds van het begin van zijn regering af, van Assyrië afhankelijk zien (18: 14).

Zij, die tot believen van mensen en tot genieting van de goederen van de wereld zich van Gods huis en zijn dienst afwenden, banen zich de weg tot dwaling en allerlei goddeloosheid, en tot een gewisse en verschrikkelijke ondergang..

20. En Achaz ontsliep 1) met zijn vaderen, en werd begraven bij zijn vaderen, 2) zij het ook niet in de graven van de koningen, die met David in een en hetzelfde graf kwamen, dan toch bij Asa, Joram en Uzzia (1Ki 2: 10), en dus in de stad van David te Jeruzalem (2 Kronieken 28: 27), en Hizkia, zijn zoon, werd koning in zijn plaats (18: 1-20: 21

1) Achaz ontsliep in het midden van zijn jaren in het 36ste jaar van zijn leven. Kennelijk raapt de Heere hem zo spoedig weg, opdat er voor Juda nog betere dagen zouden aanbreken en de tijd van de ondergang van dit Rijk niet zou worden verhaast..

2) De regering van koning Achaz was de ongelukkigste, die in Juda tot dusver geweest was; onder haar zonk het rijk innerlijk en uiterlijk, in staatkundig zowel als in godsdienstig opzicht zo diep, dat het zijn ondergang nabij was. Nog nooit had zo'n onbekwaam regent de troon bestegen. Zwakheid van geest zowel als van karakter was de grondtrek van zijn gehele wezen. De geschiedenis vermeldt van hem dan ook niets merkwaardigs. Andere koningen waren nog

moedige soldaten, maar ook dit kan van Achaz niet gezegd worden. Bij het naderen van de vijanden "bewoog zich zijn hart, zoals de bomen van het woud bewogen worden door de wind" (Jes. 7: 2); geen profetisch woord van belofte en bemoediging vermocht hem zijn moedeloosheid te ontnemen; hij werd steeds geslagen, geen enkele zegepraal bevocht hij; al de veroveringen van zijn beide voorgangers gingen verloren, het land werd verwoest en van al zijn hulpbronnen beroofd; eindelijk wendt hij zich in zijn nood, ondanks alle waarschuwingen, tot het dreigende Assyrië, wiens hulp hij zich niet alleen met de schatten uit tempel en paleis koopt, maar tevens met de zelfstandigheid en eer van het rijk, en zoals het bij alle zwakke regenten het geval pleegt te zijn, hij kruipt voor de machtigere, terwijl hij tegen zijn onderdanen zich heerszuchtig en aanmatigend gedraagt. Ten opzichte van zijn verhouding tot de HEERE, was zijn afval groter dan die van enige andere koning in Juda, ja zelfs in Israël. In een tijd van groot zedenbederf, van weelderigheid, zwelgerij, dronkenschap, hoogmoed, leugen en bedrog, godverzaking, ongerechtigheid, onderdrukking enz. (Jes. 5: 8-25; 2: 6-8) was de jeugdige Achaz opgegroeid, zo'n lucht had hij van zijn jeugd af ingeademd. Hij was terecht een kind van zijn tijd, de getrouwe vertegenwoordiger van de volksmeerderheid, die door vreemde, heidense denkwijze verdorven was; zo, van het begin af zwak en zonder beginselen, liet hij zich voortdurend door de stroom meevoeren, en verzonk hij steeds dieper in een verkeerd leven, zodat zelfs de zware oordelen, die hem troffen, niet meer in staat waren hem op andere wegen te brengen..

HOOFDSTUK 17.

ONDER HOSEA WORDEN DE TIEN STAMMEN NAAR ASSYRIË GEVOERD.

Vs. 1-23. De laatste koning in het rijk van Israël Hosea, ofschoon door samenzwering en koningsmoord in het bezit van de troon gekomen, onderscheidt zich toch voordelig van al zijn voorgangers door een meer theocratische regering. Intussen was dit nog volstrekt geen besliste bekering tot de Heere, en kon de tijd van het gericht, dat voor de 10 stammen nu eenmaal was aangebroken, niet ophouden. Hosea werd eerst aan Salmanasser, koning van Assyrië, schatplichtig; later, wanneer hij in vertrouwen op Egypte de betaling van de schatting staakt, wordt hij daarom drie jaar lang in zijn hoofdstad belegerd en eindelijk gevangen genomen; maar zijn volk wordt naar het noordelijk Assyrië en naar Medië in de zogenaamde Assyrische ballingschap gevoerd, een gebeurtenis waarin de straf van de Heere over Israël's hardnekkige afval van Hem wordt vervuld.

1. In het twaalfde jaar van Achaz, de koning van Juda, werd Hosea, 1) de zoon van Ela, koning over Israël te Samaria, en regeerde negen jaar (van 730-722 v. Chr., "2Ki 15: 30).

1) Uit de Assyrische gedenktekenen blijkt, dat Hosea door Tiglath-Pilezer werd gesteund, of liever, door hem in het koninkrijk gesteld. Deze vermelden toch het volgende: "Het land van het huis van Omri, het afgelegene en zijn meest aanzienlijke inwoners met hun have, voerde ik naar Assyrië. Po-ka-ha (Pekah) hun koning sloegen wij. Anzi (Hosea) stelde ik in het koninkrijk over hen. Tien talenten goud, duizend talenten zilver nam ik van hen in ontvangst."

2. En hij deed wat kwaad was in de ogen van de HEERE, doordat ook hij de kalverdienst liet voortduren; evenwel niet op zo'n erge wijze, als de koningen van Israël, die voor hem geweest waren. 1)

1) Toen de in het jaar 727 v. Chr. aan de regering gekomen koning Hizkia van Juda een algemene Paasfeestviering verordende en daartoe ook de Israëlieten uit Efraïm en Manasse en Zebulon uitnodigde, belette hij hun, die aan deze uitnodiging gevolg wilden geven, het optrekken naar Jeruzalem niet (2 Kronieken 30: 1vv.)..

Anderen zijn van mening dat deze uitnodiging van Hizkia tot de bovengenoemde stammen pas plaatshad na de verwoesting van het rijk van de Tien stammen. In elk geval wordt hier niet gezegd, waarin dat minder zondigen van Hosea bestond en is daarom ook niet met zekerheid aan te geven..

3. Tegen hem, 1)zeker reeds in de eerste jaren van zijn regering, trok op Salmanasser, koning van Assyrië, 2) met het doel de veroveringen van zijn voorganger Tiglath-Pilezer voort te zetten (15: 29); en Hosea werd zijn knecht, dat hij hem een geschenk gaf, zich tot een jaarlijkse schatting aan hem verbond.

1) Dit staat met een zekere nadruk vooraan; juist ten tijde van de betrekkelijk nog het meest theocratisch gezinde koning word het rijk van Israël door Gods gerichten getroffen..

God is gewend de straf die de voorvaderen verdiend hebben, naar Zijn lankmoedigheid uit te stellen, of er ook enigszins bij de nakomelingen ernstig berouw mocht komen; gebeurt dit niet, zo ontlast zich eindelijk Gods toorn, al zijn de nakomelingen ook minder boos.

2) Behalve in dit vers worden berichten over Salmanasser aangetroffen in de fragmenten van Mers Phoenicische geschiedenis (2 Samuel 5: 11); volgens hem heeft hij omstreeks deze tijd ook oorlog met Phoenicië gevoerd en 5 jaar lang Tyrus belegerd.

In Khorsebad nu heeft Botta (2Ki 15: 20) een buitengewoon merkwaardig beeldhouwwerk gevonden, dat waarschijnlijk op deze oorlog betrekking heeft; maar Salmanassers naam zelf kan uit de inscripties tot op heden nog niet ontcijferd worden. Daarentegen is de naam van Sargon, die wij boven als de opvolger van Salmanasser hebben aangeduid, ontdekt en wel als de stichter van het aan monumenten zo rijke paleis te Khorsabad..

Of deze Sargon en Salmanasser, één en dezelfde persoon zij, die de eerste naam als eigenlijke, de tweede als bijnaam droeg, dan of zij, zoals o.a. Rawlinson die kennen van de Syrische inscripties wil, van elkaar, onderscheiden moeten worden (Jes. 20: 1 Hos. 10: 14), zal verder onderzoek moeten beslissen; maar is Sargon een afzonderlijk koning, dan kan zijn regering van slechts korte duur zijn geweest, omdat ook in Tob. 1: 1vv. aan hem niet gedacht wordt (omstreeks 721-716 v. Chr.)..

4. Maar de koning van Assyrië bevond in de loop van de volgende jaren, van 726 of 725 v. Chr. aan, om verbintenis in Hosea, dat hij, om zich van de Assyrische heerschappij vrij te maken, tot So, de koning van Egypte, 1) de eerste of tweede vorst uit de 25ste, de Ethiopische, dynastie

2) (1Ki 3: 1), boden gezonden had, en het geschenk de belasting aan de koning van Assyrië niet als te voren van jaar tot jaar opbracht: zo besloot, belegerde hem de koning van Assyrië, en nadat hij zijn hoofdstad Samaria veroverd had, bond hij hem in (vs. 6) het gevangenhuis.
3)

1) In de onvermijdelijke worsteling tussen het machtige Egypte en de opkomende heerschappij van Assur, later van Babel, was de verzoeking voor de kleine staten, die de grenzen van beide wereldrijken dekten, niet gering, om door een voordelig bondgenootschap met een van beiden, zijn trotse bondgenoot van dienst te zijn; maar langs die weg zijn eigen bestaan te verzekeren, of althans enig voordeel te behalen. Evenmin als Juda later, ontging Efraïm de strik: "Zij verachtten de wateren van Siloa: (Jes. 8: 6vv.) en vielen door het ongeloof, "dat vlees tot zijn arm stelde."

2) Volgens M. Duncker regeerde Sabako van 726-714 voor Chr.: maar de Egyptische chronologie laat zich slechts met zekerheid bepalen van Psammetichus' troonsbestijging in het begin van het jaar 664..

3) In vs. 4 wordt met enkele trekken de gehele afloop meegedeeld, de belegering van Samaria en de gevangenneming van Hosea, hetgeen in de volgende verzen nader uiteengezet wordt. Vs. 5 begint dan ook met het redegevende "Want"..

6. In het negende jaar van Hosea (722 tot 721 v. Chr.) nam de koning van Assyrië 1) Samaria in, en voerde Israël weg in Assyrië, en deed ze wonen, wees hun woonplaatsen aan in Halah, in de provincie Calachene, op de grenzen van Armenië, noordelijk van Ninevé, en in Habor, in de landstreek aan de rivier Chabor, die, van de noordoostelijke bergen afkomende, zich in de Tiger ontlast 2) aan de rivier Gozan, de tegenwoordige Kisil Ozan, die de Grieken Amardos noemden, in de Kaspische Zee uitloopt en de noordelijke grenzen van Medië vormde, en in de steden van de Meden, zuidelijk van de Kaspische Zee.

1) Hier wordt geen naam genoemd, waarom het wel mogelijk is, dat wij hier niet aan Salmanasser maar aan Sargon te denken hebben. Rawlinson houdt dit voor zeker. Hij zegt: "in 17: 6 wordt gezegd, dat "de koning van Assyrië innam" en in 18: 9 dat Salmanasser opkwam tegen Samaria en haar belegerde", maar nergens wordt ons vermeld, dat de koning, die de belegering begon dezelfde persoon was als de koning, die haar innam. Integendeel wanneer de schrijver der Koningen in 18: 10 de inname van de stad gaat vermelden, verandert hij zorgvuldig de vorm van zijn werkwoord en in plaats van te zeggen: "hij (Salmanasser) nam haar in" zegt hij "zij (de Assyriërs) namen haar in" een verandering, die met opzet gekozen schijnt te zijn om te kennen te geven, of dat de vorst niet dezelfde, of althans dat de schrijver huivert te zeggen, dat hij dit wel was. De zaak schijnt zich aldus te hebben toegedragen: Salmanasser is gekomen en heeft de belegering begonnen; maar bevindende, dat de stad slechts door blokkade genomen kon worden keerde hij naar Ninevé terug, terwijl hij zijn generaals de verdere belegering opdroeg; voordat de stad ingenomen werd stierf hij. Sargon nam in het eerste jaar van zijn regering de stad in."

In Jes. 20: 1 komt Sargon voor als opvolger van Salmanasser. Op de reeds genoemde gedenkteken van Assyrië komt deze voor als de overwinnaar van Hosea, terwijl in zijn jaarboeken de mededeling voorkomt, dat hij inwoners van Babel zond naar het land van de Chatti, dat is het noordelijk gedeelte van Palestina. Voor de veronderstelling, dat Sargon de verwoesting heeft voltooid, is zeer veel te zeggen. In elk geval blijkt voldoende, dat Salmanasser en Sargon twee verschillende koningen zijn geweest..

2) In 1 Kronieken 5: 26 staat ook nog "Hara", opgegeven; daarmee is waarschijnlijk het Medische bergland bedoeld, dat hier en in 18: 11 als "steden van de Meden" is aangeduid. Tot de laatste behoorde ook Rages, dat in Tob. 1: 16 voorkomt..

7. Want het was gebeurd, dat de kinderen van Israël gezondigd hadden tegen de HEERE, hun God, die hen uit Egypte gebracht had, van onder de hand van farao, de koning van Egypte, en hadden, tegen Zijn uitdrukkelijk verbod in (Exodus 20: 2vv. Deuteronomium 5: 6vv.), andere goden gevreesd.

Het nazindeel hierbij volgt pas in vs. 18: "Daarom vertoornde zich de Heere zeer over Israël enz.; " maar in de volgende verzen 8-17 wordt Israël's zonde eerst nog uitvoeriger

voorgesteld en de afval van het volk nader gekenmerkt, enerzijds als een wandel in de instellingen van de volken, die de Heere voor Israël had uitgeroeid, in plaats van in Zijn instellingen, en anderzijds als een wandel in de instellingen, die de koningen van Israël gemaakt hadden, dus deels als eigenlijke heidense afgodendienst en deels als afgodische dienst van de HEERE..

Bij de schildering van den eigenlijke afgodendienst heeft de heilige schrijver niet slechts op de 10 stammen, maar ook op het rijk van Juda het oog.

De lange beschouwing, die de schrijver op de ondergang van het rijk van Israël laat volgen, is bijna de enige plaats in de geschiedenis, waar de oude geschiedschrijver afwijkt van zijn gewoonte, om niets andere te doen dan te vertellen zonder inmenging van eigen beschouwing. Men ziet er dus uit, dat het hem om nog iets anders dan om slechts te vertellen te doen geweest is. Hier waar het rijk van Israël ophoudt en voor immer uit de geschiedenis verdwijnt, was het de plaats om terug te zien op zijn gehele ontwikkelingsgang, en zijn geschiedenis in het kort samen te vatten. Dit doet hij dan ook van het specifiek oudtestamentisch standpunt, volgens welk God het volk van Israël uit alle volkeren van de aarde tot Zijn eigendom verkiest, een verbond ermee gemaakt en het, tot heil van alle volken, onder Zijn bijzondere leiding genomen heeft. Daarom is hem de verbondsbreuk van de zijde van het rijk van de tien stammen de eerste eigenlijke, ja enige oorzaak van zijn uiteindelijke ondergang, en deze zelf het onvermijdelijk strafgericht van de heilige en rechtvaardige God. Terwijl hij dit met grote uitvoerigheid voorstelt, geeft hij op de meest bepaalde wijze te kennen, dat de gehele geschiedenis van de Koningen van geen ander standpunt kan of mag beschouwd worden; zijn beschouwingswijze staat dus in besliste tegenspraak met die van de moderne historische kritiek, die juist dit standpunt meent te moeten verlaten, en de geschiedenis van Gods volk volgens dezelfde maatstaf meent te moeten beoordelen als die van ieder ander oud volk..

8. En de kinderen van Israël hadden gewandeld in de instellingen van de heidenen die de HEERE voor het aangezicht van de kinderen van Israël verdreven had, en daarna in die van de koningen van Israël, die ze gemaakt, eigenaardigingesteld hadden, 1) namelijk in de kalverdienst (1 Koningen 12: 26vv.).

1) De afval openbaarde zich dus op twee manieren: in het wandelen in de instellingen van de heidense volken (vs. 7 en 8a) en in het wandelen in de instellingen van de koningen van Israël (vs. 8b), d.i. in afgoderij en in kalverdienst.

9. En de kinderen van Israël hadden, met alle schijnbare gronden en verontschuldigen, de zaken, die niet recht zijn, tegen de HEERE, hun God, bedekt; 1) en hadden namelijk, lijnrecht tegen Gods Woord in, zich hoogten gebouwd in al hun steden, 2) van de wachttorens, 3) de eenzame slechts weinige inwoners tellende plaatsen af, tot de vaste steden van grote omvang toe.

1) Letterlijk staat er: dekten woorden, die niet recht waren over de Heere, hun God. In Jes. 4: 5 komt ook de uitdrukking, "dekten op" voor op dezelfde wijze als hier. De betekenis is deze, dat zij door verandering van het Wezen van God het ware Wezen van God in een verkeerd

licht plaatsten. Dit was juist de grote zonde van Israël, dat zij het Wezen van God verduisterden en zich een geheel andere voorstelling van het Heilig Wezen van de Heere maakten en het volk verkondigden, alsof met de openbaring van God overeen kwam..

2) Hier wordt aangegeven, welke vorm dat dekken van het Wezen van de Heere had aangenomen, nl. dat zij op alle hoogten de Heere hadden geofferd en Hem daarom niet heilig gehouden, maar met de afgoden gelijkgesteld..

3)Wachttorens. Eigenlijk is hier onder te verstaan, een alleenstaande toren, die aan de schaapherders in de woestijn tot beschutting en bescherming diende. In tegenstelling tot de vaste steden betekent het woord, het geringste dorpje..

11. En zij hadden daar gerookt op alle hoogten, zoals de heidenen gedaan hadden, die de HEERE van hun aangezichten weggevoerd had; 1) en zij hadden kwade dingen gedaan, om de HEERE tot toorn te verwekken, omdat zij zelfs de zoonzedelijke godsdienst van de heidenen in werken van ontucht enz. navolgden.

1)Weggevoerd in de zin van, in ballingschap gezonden. Opzettelijk is dit woord gebruikt met het oog op de ballingschap van Israël, opdat Israël en Juda zouden erkennen, dat de Heere rechtvaardig is in Zijn richten..

13. Toen nu de HEERE tegen Israël en tegen Juda 1) want ook Juda maakte zich aan dezelfde zonden als Israël schuldig, en dikwijls zelfs op nog erger wijze (1Ki 12: 30), door de dienst van alle profeten, van alle zieners, die Hij menigmaal en op menigerlei wijze (Hebr. 1: 1) tot hen zond, betuigd had, zeggende: a) Bekeert u van uw boze wegen, en houdt Mijn geboden, en Mijn instellingen, naar heel de wet, die Ik uw vaderen door Mozes geboden heb, en die Ik tot u door de hand van Mijn knechten, de profeten, gezonden heb, en nog bijzonder in mondelinge openbaring heb bevestigd en ingescherpt;

a) Jer. 18: 11; 25: 5; 35: 15

1) Juda wordt er hier tot waarschuwing bij genoemd, omdat ook dit Rijk hetzelfde lot stond te wachten, omdat het zich aan dezelfde zonde schuldig maakte..

14. Zo hoorden zij niet, maar zij a) verhardden hun nek, zodat die even hard was als de nek van hun vaderen geweest was, 1) in Mozes' tijd (Deuteronomium 9: 6, 13; 10: 16), die aan de HEERE, hun God, niet geloofd hadden.

a) Deuteronomium 31: 27 Mal. 3: 7

1) Wat hun zonde verzwaarde en hen des te onverantwoordelijker stelde, was dit: God had door de dienst van alle profeten en alle zieners tegen hen betuigd, hun hun zonden en de gevolgen ervan voorgehouden en hen geroepen tot bekering, want ofschoon zij Gods huis en Zijn dienst hadden verlaten, God had nochtans onder hen in wezen gehouden een opvolging van profeten, die hen vermaanden van hun plicht, de ware Godsdienst onder hen trachtten te

bevestigen en hen tot deze poogde terug te brengen, wanneer zij afgefallen waren; maar alles was tevergeefs. Ongeloof was de eerste zonde van de mensen, tenminste zij vertoonde zich zeer vroeg. Het is de moederzonde, en brengt de mens tot alle zonde. Het besmet het geweten, het verhardt het hart en het maakt het Woord onnut, ja, het is een verwerping van het eeuwige en opperste Middel tot de verlossing en het herstel van de zondaren, en dit voorbeeld schijnt hier bijgebracht te worden om aan te tonen, dat juist hetzelfde, dat de Israëlieten belet had in Kanaän in te gaan (Hebr. 3: 17), ook de oorzaak was, waarom de nazaten hieruit werden uitgeworpen, n.l. hun ongelooft.

15. Daartoe verwierpen zij Zijn instellingen, en Zijn verbond, dat Hij met hun vaders gemaakt had, en Zijn getuigenissen, die Hij tegen hen betuigd had door de profeten, omdat zij zich evenmin naar die geboden uit het verleden, als naar de getuigenissen van het tegenwoordige zich wendden; en wandelden de ijdelheid, een zelfgekozen en nietige godsdienst na, dat zij ijdel werden, 1) in hun gehele leven en streven (Rom. 1: 21), en ook wandelden zij achter de heidenen, die rondom hen woonachtig waren (Jer. 2: 5), van wie de HEERE hun geboden had (Leviticus 18: 2vv.; 20: 22vv.), dat zij niet doen zouden zoals zij.

1) Deze uitdrukking komt nog eenmaal voor (Jer. 2: 5) en is een van de krachtigste gezegden of uitspraken, om aan te duiden, dat al, wat buiten God omgaat, ijdel is, van geen ware betekenis, en daarom dat alleen het leven in de dienst van God, naar de wil van God, het ware leven is. Zij werden ijdel, ijdel is hier in de zin van nietig, nietswaardig. Sterker kan het wel niet worden uitgedrukt, om te verkondigen, hoe de mens ziel en lichaam verderft, voor tijd en eeuwigheid zich ongelukkig maakt, die God verlaat en God niet dient.

16. Ja zij achtten zulke geboden en waarschuwingen niet, maar verlieten, in de loop van de tijd op steeds erger wijze, al de geboden van de HEERE, hun God, en maakten, de afval op het hoogste drijvend, zich onder Jerobeam I, gegoten beelden, twee kalveren (1 Koningen 12: 28); en maakten, later, onder Achab, ook bossen, Ascheren, of gedenkzuilen van Astarte (1 Koningen 16: 32vv.), en bogen zich, in deze dienst van de Phoenicische goden, die toch naar haar gehele wezen slechts een sterredienst was (De 16: 21), voor alle leger van de hemel, waarmee zij gruwelijke verachting toonden voor het gebod (Deuteronomium 4: 19 en 17: 3), en dienden niet alleen Astarte, maar ook Baäl. 1)

1) Het noemen van het leger van de hemel tussen de Aschera en Baäl in toont, dat de schrijver daarmee de gehele Baäl- en Astartedienst heeft bedoeld en de uitdrukking ontleend heeft aan Deuteronomium 4: 19 en 17: 3 om het karakter van deze dienst te beschrijven, omdat Baäl en Astarte afgoden waren, die met het leger van de hemel in verband stonden..

17. Ook deden zij, tenminste in het rijk van Juda onder de koningen Achaz, Manasse en Amon (16: 3; 21: 3), terwijl ook de 10 stammen gedeeltelijk dergelijke gruwelen bedreven, hun zonen en hun dochters door het vuur gaan, niettegenstaande het verbod (Deuteronomium 18: 10), en gebruikten waarzeggerijen, en gaven op vogelgeschrei acht (1: 2vv.), en verkochten zich om te doen dat kwaad was in de ogen van de HEERE (1 Koningen 21: 10), om Hem tot toorn te verwekken.

Het volk van de tien stammen verwierp, toen het rijk van Israël gesticht werd, het geloof aan de God, die het uit Egypte geleid had niet (1 Koningen 12: 28), maar het maakte zich tegen het geopenbaarde Woord en gebod van deze God een beeld van Hem, en dit was het begin van zijn einde, de kiem van zijn ondergang, die alle boze vruchten droeg en van de ene dwaling tot de andere leidde. Met het beeld van de HEERE begonnen zij, met het afgrijselijke Molochs offer eindigden zij. Wie zich eenmaal van het middelpunt van de geopenbaarde waarheid heeft losgemaakt, zinkt onvermijdelijk steeds dieper of in het ongeloof of in het bijgeloof, zodat hij eindelijk de duisternis voor licht en de dwaasheid voor wijsheid houdt. Zo ging het in Israël, zo gaat het nog heden in de Christenheid. Wie zich van het Middelpunt van alle Christendom, van Christus, de Zoon van God, losscheurt, die is op weg om God zelf te verliezen, want wie de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet (1 Joh. 2: 23). Een volk, dat het Woord van God niet meer acht, en zichzelf een godsdienst naar eigen menselijk goeddunken maakt, gaat vroeger of later zijn ondergang tegemoet..

Zij lieten hun zonen en dochters door het vuur gaan; door hoeveel gevaarlijker vuur van de wereldse begeerlijkheden laat men niet de kinderen onder ons gaan. Ook worden de meesten onder ons zo verwaarloosd en door boze voorbeelden en ergernis in gevaar gebracht, zodat eindelijk ouders en kinderen met elkaar in het eeuwige vuur moeten gaan.

19. 1) Zelfs hield Juda de geboden van de HEERE, hun God niet; maar a) zij wandelden in de instellingen van Israël, die zij gemaakt hadden, want niet slechts onder Joram, Ahazia en Achaz dienden zij eveneens de Baäl, maar ook onder de betere koningen konden zij de dienst van de hoogten niet laten varen.

a) Leviticus 18: 3

1) Vs. 19 is tussenzin, in vs. 20 loopt de zin door, niet in vs. 19. In laatstgenoemd vers wordt gewezen op de schuld van Juda, op het feit, dat Juda het niet beter maakte dan haar zuster Israël. Dit doet ons denken aan de uitspraken van de profeet, waarin tot Juda het verwijt komt, dat zij het nog erger maakte dan Israël..

20. Zo, vanwege deze hardnekkige en steeds toenemende afval van Hem, verwierp de HEERE het gehele nageslacht van Israël, 1) Juda zowel als Israël, en bedrukte hen eerst door allerlei tuchtelingen, en gaf ze, om ze zo mogelijk nog tot terugkeer te dwingen, over in de hand van de rovers, plundersaars, van de Syriërs en Assyriërs, totdat Hij hen, Israël eerst, en later ook Juda, van Zijn aangezicht weggeworpen had.

1) Het gehele nageslacht van Israël. Hieronder hebben wij niet alleen Israël, maar ook Juda te verstaan. Van Juda is in het vorige vers gesproken en van Juda's zonde. Daaraan knoopt zich vs. 20 vast. Het verwerpen door de Heere is een gevolg van Juda's wandelen in de instellingen van Israël. Het lot, dat Israël trof, zou ook Juda treffen..

21. Want 1) Hij scheurde of had gescheurd Israël, van wiens verwerping hier gehandeld wordt, van het huis van David af, waarin van zelf reeds een goddelijk gericht (1 Koningen 11: 31), maar ook tevens de kiem van het verderf lag, omdat de tien stammen daardoor uit het

theocratisch verbond vielen; en zij maakten Jerobeam, de zoon van Nebat, koning; en Jerobeam, de kiem van het verderf aanstonds tot ontwikkeling brengende, dreef Israël, door zijn verleidende staatkunde (1 Koningen 12: 28vv.) af van achter de HEERE, en hij deed ze een grote zonde zondigen.

1) Want is ophelderend en redengevend. De Heere had het Rijk van de Tien stammen overgegeven in de handen van rovers, want Israël was niet meer met Juda verbonden, maar van Juda afgescheiden. Dit was de grondslag geworden van hun verbastering van de ware dienst van God en de oorzaak van hun ondergang. Het is opmerkelijk, dat het scheuren aan de Heere wordt toegeschreven, maar het maken van Jerobeam tot koning aan het volk zelf. En dat, om aan te geven, dat de laatste daad, ja, wel had plaatsgehad naar Gods Raad, vanwege Salomo's zonde, maar toch ook weer vrijwillig door het volk. Zonder de Heere om raad te vragen, hadden zij zich Jerobeam tot koning gekozen. Deze daad werd hun tot een valstrik, omdat de zelfgekozen koning hen vervreemde van de dienst van de Heere..

23. Totdat 1) eindelijk in het jaar 722-721 v. Chr. de HEERE Israël van Zijn aangezicht wegdeed, zoals Hij gesproken had door de dienst van al Zijn knechten, de profeten (vgl. Jes. 28: 1vv. Hos. 1: 5; 9: 16vv. Amos 3: 11vv.; 5: 27); zo werd Israël weggevoerd uit zijn land, naar Assyrië, tot op deze dag, 1) waarin deze boeken der Koningen geschreven werden.

1) Wij moeten ons hieraan spiegelen en niet het einde, de ondergang en het verderf veroorzaken en bevorderen door zonde en onboetvaardigheid; want wat het koninkrijk van Israël hier is weervaren, ja nog iets erger kan ook ons overkomen (Rom. 11: 21).

Dadelijk in de eerste tijd van deze ballingschap vindt plaats, wat ons het Apocriefe boek van Tobit meedeelt..

2) De Tien stammen nu zijn in het Assyrische rijk merendeels gebleven. Weliswaar, toen de twee stammen Juda en Benjamin terugkeerden naar het land van Israël, hebben velen uit de tien stammen zich bij hen gevoegd; maar veel meer van hen zijn terug gebleven, die echter gedeeltelijk met de andere Joden op hun hoge feesten enige gemeenschap onderhielden, zoals enigen uit Medea zich op het eerste Pinksterfeest van het Nieuwe Testament te Jeruzalem bevonden. Anderen zijn met de Oosterse heidenen vermengd geraakt, zodat hedendaags die stammen, stamsgewijze of op zichzelf wonende, nergens te vinden zijn, ofschoon de Joden zich dit verbeelden.

De mening van Witzius, alsmede die van, Michaëlis en Robinson, dat de tien stammen gedeeltelijk met de twee zijn teruggekeerd en voor het overige zijn opgegaan in de heidenen, is het meest waarschijnlijke, en is veel beter te verdedigen, dan die van anderen (Ritter, Grant enz.), dat zij teruggevonden zijn in Arabië, Afghanistan of Amerika. Dat velen teruggekeerd zijn, is reeds aangeduid door de Rabbijnen in het bekende boek Seder Olam. Zij rekenen toch uit, dat de som van de in Ezra 2 genoemde personen en geslachten niet meer is geweest dan 30.360 personen, terwijl het gezamenlijk getal van de teruggekeerden geweest is, volgens Ezra 2: 64

42.360, behalve nog 7337 knechten en maagden. Daarom stellen zij vast, en niet zonder grond, dat ongeveer 12000 uit de overige stammen, die naar Assyrië zijn weggevoerd, mede naar Jeruzalem zijn teruggekeerd..

Vs. 24-41. Enige tientallen van jaren na de wegvoering van de tien stammen in de Assyrische gevangenschap, brengt een latere koning van Assyrië heidense volksplanters uit Syrië en Babylonië in het ontvolkte land, die hun afgodendienst mede daarheen brengen. Maar omdat de Heere leeuwen onder hen zendt, die hun leven in gevaar brengen, en zij terecht dit als oorzaak erkennen, dat de God van het nieuwe land wegens de Hem tot dusver onthouden dienst vertoornd is, krijgen zij op hun verzoek van de Assyrische koning een van de in de gevangenschap zich bevindende priesters, die de wijze van de HEERE de God van Israël, hun leren moet. Hij vestigt zich te Beth-el en voert de vroeger in het rijk van Israël gewone kalverdienst weer in; omdat echter die heidense volksplanters daarnaast ook hun vele goden dienen, en dus een wezenlijke sterre- en dierendienst uitoefenen, zo ontstaat daaruit een uit heidendom en bedorven dienst van de HEERE vermengde landsgodsdienst, die dan ook lange tijd de godsdienst gebleven is van dit in het land Samaria woonachtige gemengde volk, de Samaritanen.

24. De koning nu van Assyrië, niet Salmanasser of diens opvolger Sargon (vs. 3), maar veeleer Sanheribs opvolger Esar-Haddon (Ezra 4: 2), bracht, omstreeks 46 jaar na de wegvoering van de 10 stammen, d.i. 679 v. Chr. (Jes. 7: 8), heidens volk van Babel, de stad met die naam, en van Chuta, boven de stad Babel, ook in Babylonië gelegen, en van Avva (2 Samuel 8: 6), en van Hamath, Epifanië aan de Orontes, in Syrië, en Sefarvaim Sippara, de zuidelijkste stad van Mesopotamië, en deed hen wonen in de steden van het land van Samaria, in de plaats van de daaruit weggevoerde kinderen van Israël; en zij namen Samaria erfelijk in, en woonden in haar steden, in de steden van dat land.

25. En het geschiedde in het begin van hun woning daar, dat zij de HEERE niet vreesden maar de goden dienden, die in hun vaderland vereerd werden (vs. 26vv.); zo zond de HEERE, om hen te doen opmerken, dat het Zijn land was en niet een heidens land, leeuwen onder hen, die enige, van hen doodden; 1) Hij liet de in het land reeds aanwezige leeuwen, die gedurende de tijd van de ontvolking zeer de overhand genomen hadden, onder hen komen en enigen van hen doden, zodat zij hun leven nergens zeker waren (Leviticus 26: 22 Ezechiël. 14: 15).

1) Deze plaag moest de vreemde volken leren, dat waar Israël om zijn afgoderij en beeldendienst uit het land verdreven was, de Heere ook hen niet kon dulden, indien zij Hem niet leerden dienen; maar ook om hen te doen verstaan dat Hij het hoogste recht had op dit land, dat het Zijn land, in bijzondere zin, was..

26. Daarom spraken zij, die als de beambten van de koning voor de nieuwe kolonie moesten zorgen, tot de koning van Assyrië, zeggende: De volken, die gij vervoerd hebt, en hebt doen wonen in de steden van Samaria, weten de wijze van de God van het land niet, 1) de wijze waarop Hij vereerd wil worden en hebben Hem tot dusver niet gediend; daarom heeft Hij, als straf voor het nalaten van Zijn dienst, leeuwen onder hen gezonden en ziet, zij doden hen, omdat zij niet weten de wijze van de God van het land. 2)

1) Hieruit blijkt weer voldoende, dat de heidenen de goden verbonden aan het land. Zij hebben nu van de God van Israël dezelfde gedachte als van hun eigen afgoden. Daarom komen zij met deze klacht tot de koning van Assyrië..

2) Hierin beschaamden deze blinde heidenen de Israëlieten, die zich nooit zo gereed hadden betoond, om in de onheilen, die hen troffen, de stem en de hand van God, die de God van de vaders en hun grote Verlosser en Weldoener was, te erkennen, en om Hem, die zij wisten, niet slechts een plaatselijk God, of alleen de God van hun land, maar ook de God van hemel en aarde te wezen, te dienen en te gehoorzamen, ofschoon Hij hen aangaande de wijze van Zijn aanbidding volkomen bericht had gegeven. Dus snakten de Assyriërs slechts naar de kruimels van de geestelijke spijs, waarmee de Israëlieten, zelfs tot versmading en verachting van deze toe, waren bedeed (Vergelijk MATTHEUS. 15: 28)..

28. Zo kwam een uit de priesters, die zij van Samaria weggevoerd hadden, een uit de klasse van de hogepriesters, die Jerobeam tot de dienst van de beide kalverbeelden in Beth-el en Dan in plaats van de Levitische priesters aangesteld had (1 Koningen 12: 31vv. 12.31), en woonde te Beth-el; en hij leerde hun, op een zeer vrije, met de goddelijke wet zeer weinig overeenkomende wijze, hoe zij de HEERE vrezen zouden; maar de naam van de God van Israël werd, hoe weinig ook, dan toch enigermate bekend onder deze naar Palestina overgebrachte heidenen, en de plaag van de leeuwen hield op.

Om van de plaag van de leeuwen bevrijd te worden, meenden de heidenen, dat het nodig was, dat zij bepaalde godsdienstige gebruiken moesten waarnemen. Deze waan bestaat tot heden nog zeer onder de Christenheid. Door de waarneming van zekere godsdienstige handelingen meent men van allerlei onheilen bevrijd te kunnen worden, terwijl alle godsdienstige handelingen slechts dan God welgevallig zijn en waarde hebben, als zij de onwillekeurige, onmiddellijke uitdrukking van het levende geloof en de overgave van hart aan God zijn..

29. Maar om hier weer op de eerste tijd van de nieuwe kolonie, waarvan in vs. 24 sprake was, terug te komen, elk volk van de uit Babylonië en Syrië in het land gezonden kolonisten, maakte zijn goden, die zij in hun vaderland gediend hadden; en zij stelden ze in de huizen van de hoogten (1Ki 3: 2), die de Samaritanen,

1) de vroegere bewoners van het land van Samaria gemaakt hadden (1 Koningen 12: 31vv.), elk volk in hun steden waarin zij woonachtig waren.

1)Samaritanen. Zo werden later genoemd de nakomelingen van de volksplantingen van de Assyriërs, die zich vermengd hadden met de achtergebleven Israëlieten. Deze hier zijn de achtergebleven Israëlieten zelf, die zo genoemd worden naar de hoofdstad van het verwoeste rijk, Samaria. De naam van Israël of Efraïm is weg. De naam van Samaritanen komt hier reeds op..

30. Want de mensen van Babel maakten Sukkôth Benôth, 1) en de lieden van Chut, of Cutha (vs. 24), maakten Nergal, hetzij de planeet Mars of een haan tot hun God; en de mensen van Hamath in Syrië maakten Asima, volgens de Rabbijnen in de gestalte van een kale bok, volgens anderen in die van een stier, ram of aap.

1) Onder Sukkôth-Benôth verstaan velen niet hetzelfde. Menen sommigen, dat het tenten waren waarin de "gewijden" aan Astarte zich overgaven aan ontucht, deze mening is geheel te verwerpen, omdat hier duidelijk op "afgoden" wordt bedoeld. Anderen zijn dan ook van mening, dat hieronder verstaan moeten worden, kleine tempeltjes, die in de afgodshuizen werden gebruikt en waaraan afgodische eer werd bewezen, terwijl o.a. Rawlinson (in zijn hist. of the five great monarch. I. 134) vaststelt, dat dit woord een verbastering is van de naam van de Assyrisch-Babylonische godin, Zir-banit, de godin, die nakomelingen gaf. Wij voor ons verenigen ons met het laatste. Sukkôth-Benôth is dus de op Hebreeuwse wijze weergegeven naam van die godin. Ook de anderen, hier genoemd, zijn afgoden of afgodische voorstellingen van natuurkrachten..

31. En de Avvieten maakten Nibha in de gedaante van een hond, en Tartak, in de vorm van een ezel, en de Sefarvieten waren Molochdienaars en verbrandden hun zonenvoor Adramelech, vuurkoning of zinnegod, en Anamelech, 1) koning van de kudden, waaronder of de maan als koningin van de hemelse koning, of het sterrenbeeld Kepheus verstaan moet worden, dat in het oosten "de Herder en het vee" heet, de goden van Sefarvaim, welke stad ook zelf de zonnegod gewijd was, met vuur.

1) Deze beide afgoden worden tot die geteld, die het boze brachten onder de mensen. Afgoden van het kwaad. Vooral de eerste..

34. Tot op deze dag toe, dat dit geschreven wordt, doen die naar de zo-even beschreven afgodendienst en de HEERE-kalverdienst met elkaar vermengende, eerste wijzen zij vrezen de HEERE niet, zonder beeld en gelijkenis, zoals het eigenlijk behoorde, en zij doen niet naar hun instellingen, en naar hun instellingen, en naar hun rechten, de instellingen en rechten van de vroeger in het land wonende tien stammen, wier overblijfsel wel met de heidense kolonisten versmolten, maar altijd nog talrijk genoeg was om de Heere alleen, zij het ook helaas onder het afbeeldsel van een gouden kalf, en niet tevens ook de heidense afgoden te dienen, en dus naar de wet, en naar het gebod, dat de HEERE geboden heeft aan de kinderen van Jakob, die a) Hij de naam van Israël gaf. 1)

a) Genesis 32: 28; 35: 10; 1 Koningen 18: 31

1) Hiermee wil de schrijver zeggen, dat de godsdienst van dit volk een mengelmoes was van valse en ware godsdienst. Zij dienden de Heere niet alleen onder de gedaante van een kalf, of zoals Hij hen had voorgeschreven, maar zij hielden er zeer veel afgoden op na en stelden de HEERE gelijk aan de afgoden van Assyrië. Het is daarom dan ook, dat in vs. 35-40 de gewijde schrijver wijst op het Verbond, om aan te duiden, dat, wat dit geslacht deed, volkomen Verbondsbreuk en algehele afval was..

41. Maar deze volken vreesden de HEERE, en dienden ook hun gesneden beelden; 1) ook doen hun kinderen en hun kindskinderen, zoals hun vaders gedaan hebben, tot op deze dag, 2) afgodendienst en kalverdienst tot een nieuwe godsdienst vermengende.

1) Zij vreesden de Heere en dienden hun gesneden beelden. Is dat niet de werkelijke toestand ook onder ons? Men wil meer dan een heer dienen. Men heeft zo'n godsvrucht uitgedacht, waarbij wereld en geld, eer en begeerlijkheid en inzonderheid de grote godin Eigenliefde, tegelijk bestaan..

Verdeeldheid in godsdienstige zaken, gebrek aan eenheid van overtuiging in de hoogste en heiligste aangelegenheden laat een volk nooit groot en sterk worden, maar is een teken van zijn inwendig verval. Gelijk geloof en gelijke eredienst heeft een grote samenhoudende kracht en is de voorwaarde van ware volkseenheid. Verkeerd is het deze eenheid door uiterlijke middelen of door dwang teweeg te brengen; zij brengt slechts de zegen aan, wanneer zij de vrucht is van vrije overtuiging..

De juiste toepassing van deze stof is, dat men ook bij de Christelijke godsdienst zich onthoude van alle vermenging met hetgeen daarmee niet bestaan kan, als daar zijn alle dwalingen, verkeerde geboden van mensen en de dienst van wereld en zonde, die helaas de meesten ook in de Evangelische Kerk met het ware Christendom proberen te verenigen. Zeker, God en de zonde te dienen is zo'n grote afwijking van de ware godsdienst, als het Samaritanisme ooit geweest is.

2) Tot op deze dag, d.w.z. tot op de dag, dat dit geschreven werd. Wij weten, dat de Samaritanen, na de terugkeer van de Joden uit de Ballingschap, de vreemde goden hebben weggedaan en zich tot de dienst van de ene God hebben verbonden..

HOOFDSTUK 18.

TIJDENS DE REGERING VAN HIZKIA WORDT JERUZALEM DOOR SANHERIB BELEGERD.

Vs. 1-8. Na de verwoesting van het rijk van de tien stammen, hebben wij voortaan alleen nog met het rijk van Juda te maken. De dertiende koning van dit rijk, in wiens eerste regeringsjaren de wegvoering van Israël in de Assyrische ballingschap plaats heeft, is Hizkia, een regent die zijn hart in waarheid aan de Heere had overgegeven, en gelukkig was in zijn ondernemingen. Niet slechts volbrengt hij in het binnenland een grondige hervorming door al het heidense, dat vooral onder zijn vader Achaz in Juda en Jeruzalem het burgerrecht verkregen had uit te roeien, maar de Heere is ook met hem, zodat hij naar buiten het land weer bevrijdt van het Assyrische juk en zijn rijk tot nieuwe macht en kracht brengt (Vergelijk 2 Kronieken 29: 1-31: 21)

1. Het geschiedde nu in het derde jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël, van wie in 17: 1vv. sprake geweest is, dat Hizkia, d.i. die de HEERE sterkt, koning werd, de zoon van Achaz, koning van Juda.

3. En hij deed wat recht was in de ogen van de HEERE, naar alles, wat zijn vader David gedaan had. 1)

1) De meest goddeloze koning van Juda had de voortreffelijkste zoon, op een Achaz kon een Hizkia volgen, en veel kan ertoe bijgedragen hebben, dat uit Hizkia zo'n knecht van de Heere geworden is. Voor alles zeker zijn moeder Abi, misschien een kleindochter van de profeet Zacharia, die onder Uzzia met zoveel zegen gewerkt had (2 Kronieken 26: 5); verder de profeet Jesaja, die als een sterke muur volk en troonopvolger omgaf; niet minder de profeet Micha, die de koning in zijn bemoeiingen voor het welzijn van het volk trouw ter zijde stond (Jer. 36: 18vv.); eindelijk ook de vreselijke nood, die in het rijk heerste; (want men mag volstrekt niet geringschatten wat Achaz aan Juda gedaan heeft; "2Ki 16: 19) dit alles kan aan Hizkia de ogen geopend hebben, zodat hij zich in volle ernst van zijn vaders wegen afwendde en van ganser harte de Heere zocht. Hij aanvaardde de regering in een tijd, toen het rijk in zijn diepste verval, uiterlijk en innerlijk was. Juda was nog vervuld met alle heidense gruwelen en de tempel van de levende God was gesloten, het rijk was afhankelijk van Assyrië, aan wie het voor een schijnbare vrijheid schatting moest betalen. Daardoor rustte op Hizkia een dubbele roeping: een grondige hervorming in het land, en de bevrijding van Assyrië teweeg te brengen..

Als goddeloze ouders en in het bijzonder een boze vader vrome kinderen heeft, erkenne men allereerst de grote genade van God, die er de oorzaak van is. Het goede getuigenis aangaande Hizkia luidt des te voortreffelijker, naarmate zijn vader Achaz goddelozer was.

Zijn grote godsvrucht kan ons herinneren dat, indien iets goeds in iemand gevonden wordt, hij dit niet heeft van nature, maar dat het toegeschreven moet worden aan de genade, de vrijmachtige genade van God, waardoor Hij, tegen de natuur in, in de goede olijfboom inent,

hetgeen van nature wild was en, dat die genade overheersend was, overheersend zelfs tegen de grootste moeilijkheden en de ongunstigste gelegenheden aan..

4. Hij nam dus, om zijn eerste roeping te vervullen, de hoogten weg, wat nog aan niemand van de theocratisch gezinde koningen vóór hem gelukt was (1 Koningen 15: 14 15.14), en brak de opgerichte beelden, en roeide de bossen Ascheren (De 16: 21), die in het laatste regeringstijdperk van Achaz waren opgericht (2Ki 16: 18), uit en hij verbrijzelde de koperen slang, 1) die Mozes gemaakt had, en die men als een gedenkteken van de eenmaal ondervonden wonderbare hulp van de Heere tegen de beten van de vurige slangen in de woestijn bewaard had, omdat de kinderen van Israël tot die dagen toe, 2) zo dikwijls zij van de Heere afgefallen en afgodendienaars geworden waren, haar gerookt hadden; en hij 3) noemde haar Nehûstan (Nu 21: 9).

1) Een moedig koning is hij, die de slang, die op Gods bevel indertijd is opgericht, afbreekt, omdat zij tot afgoderij misbruikt werd, en met verachting daarop heeft verkondigd, dat zij slechts Nehûstan, d.i. een koperen slangetje, een oud stuk koper was, wat zou dit toch voor een god zijn?

Als men in het pausdom het kruis van Christus waaraan Hij gehangen heeft, eens weer oprichtte dan zou dat een bijzondere antiquiteit zijn; maar dat men het wil aanbidden en de ontdekking van het kruis als een buitengewoon feest viert, bedevaarten daarheen maakt en aflaten daarvoor verkoopt, dat is enkel afgoderij..

2) Tot die dagen toe, wil niet zeggen, zoals sommigen menen, dat de Israëlieten haar van Mozes' tijden af hebben vereerd, maar dat zij in de afgodische dagen van de vroegere koningen tot afgodsbeeld had gediend en nu door Hizkia werd vernield.

3) Hij noemde. Dit kan ook vertaald worden: men noemde, d.i. het volk noemde haar, n.l. Nehûstan. Dit woord betekent: "iets kopers." Het ligt meer voor de hand, dat het volk haar dien naam gaf, omdat zij van koper was vervaardigd, dan Hizkia. Wellicht dat zij door het volk vereerd werd en aan gebeden in dagen van pest en andere zware ziekten. Houdt men de vertaling van hij noemde, dan ligt in de benaming iets verachtelijks, als wilde de koning zeggen, het is maar een stuk koper, dat gij tot een afgod hebt gemaakt en waaraan gij afgodische eer bewijst. De Rabbijnen delen mee, dat de Israëlieten zich verbeeldden, dat zij door tussenkomst van de slang een zegen konden verwerven en daarom meenden, dat zij aangebeden diende te worden. Wat Hizkia ondernam, was een doortastende hervorming. Wat hij bedoelde, was de Heere God naar Zijn Woord en Getuigenis te dienen. Hizkia volgde deze stelregel, dat al wat met het Woord niet overeenkwam, niet geduld mocht worden. Een hervorming naar het Woord van God geheel en alleen was het beginsel, waaruit hij leefde en wat hij in praktijk bracht. Daarom begon hij met de hoogte weg te nemen en voleindigde met ook de koperen slang te verbrijzelen. Hadden vroeger vrome koningen en profeten nog de hoogten behouden en was dit niet onwaarschijnlijk nog een rekenen met de wensen van de onderdanen, die veel gemakkelijker op de hoogten in hun nabijheid de offers konden brengen, Hizkia nam de hoogten weg, omdat Gods Woord ze verbood en omdat hij wist, dat alleen in het onvoorwaardelijk eren van de verordeningen van God een zegen voor land en volk lag

opgesloten, maar dat gedeeltelijk toegeven aan een buigen van de wet, straks tot grotere afwijkingen aanleiding moest geven. Hem wordt daarom ook het loffelijk getuigenis gegeven, wat in het volgende vers voorkomt..

5. Hij betrouwde op de HEERE, de God van Israël, en niet op een vreemde heidense macht, zoals zijn vader Achaz gedaan had (16: 17), en vroeger reeds koning Asa (1 Koningen 15: 18vv.), zodat na hem zijn gelijke niet was onder alle koningen van Juda, 1)hoewel enigszins de zo voor de wet ijverende Josia (23: 25), noch onder degenen die voor hem geweest waren, uitgezonderd natuurlijk David, die onder al de koningen van Israël's het hoogste staat.

1) Het is een voorname plicht van de Godsdienst op de Heere te vertrouwen, in weerwil van alle beletsels en verzoeken tot het tegendeel, en van alle strijdige invallen van het vlees of de uiterlijke zinnen terwijl degenen, die daarin wel gegrond en geoefend is, de grootste moeilijkheden kan te boven komen, en zeer veel goeds, ja soms tot verbazen toe, teweegbrengen..

2) Ditzelfde wordt ook gezegd van Josia (23: 25). Bij Hizkia heeft het betrekking op het volle Godsvertrouwen, bij Josia op het zich houden aan de Mozaïsche instellingen..

6. Want hij kleefde de HEERE aan, 1) hij week niet van Hem na te volgen, ook niet in de latere tijd van zijn regering, zoals dat bij andere, aanvankelijk vrome koningen, het geval geweest was (1Ki 11: 4" "1Ki 15: 22"; 2 Koningen 12: 17vv.; 14: 8vv.; 15: 5 zelfs bij Josafat, die door zijn verbintenis met het huis van Achab zo'n zware schuld op zich laadde (1Ki 19: 21), en hij hield zijn geboden, die de HEERE aan Mozes geboden had.

1) In 2 Kronieken 29: 3-31: 21 wordt uitvoeriger bericht, hoe Hizkia reeds in de eerste maand van het nieuwe jaar, dat na zijn troonsbeklimming begon, de tempel laat reinigen door priesters en Levieten, hierna onder plechtige offeranden de dienst van de HEERE vernieuwt en vervolgens in de tweede maand van hetzelfde jaar een allerheerlijkst paasfeest, op de wijze van het bij de wet veroorloofde Na-pascha viert, waartoe ook de onderdanen van het rijk van de tien stammen worden uitgenodigd; daarmee ging gepaard de vernietiging van alle gedenktekenen van de afgoderij in het land en de vernieuwing van de oude godsdienstige instellingen..

7. Zo was de HEERE, met Wie hij was en wandelde, ook Zijnerzijds met hem; overal waar hij heen uittrok, in zijn regering iets ondernam, handelde hij kloek; daartoe, en dit was zijn tweede roeping (2Ki 18: 3) viel hij, in vertrouwen op de Heere, af van de koning van Assyrië, 1) onder wiens schatplichtigheid van zijn vader afkeurenswaardige politiek het rijk gebracht had, dat hij hem niet diende, dat hij, met Gods hulp zich ook van diens opperheerschappij weer bevrijdde, waarvan nog nader zal gesproken worden (vs. 13-19: 37).

1) Dat Hizkia na de dood van Salmanasser het gehate juk van Assyrië afwerpt, wordt door Jesaja ten strengste gewraakt (Jes. 28: 14vv.; 29: 1; 32: 10). Hij handelt onder de invloed van zijn vorsten, heiligt de Heere dus niet in dat geloof, waarvan berusting, lijdzaamheid en

volgzaamheid een onmisbaar bestanddeel en kenteken zijn. God zelf wendt de dwaasheid van Hizkia en de trouweloosheid van Assyrië zijn volk ten goede..

8. Hij sloeg ook, nadat hij het verzwakte rijk nieuwe kracht had aangebracht, de Filistijnen, die onder de vroegere regering aan het land veel afbreuk gedaan hadden (2 Kronieken 28: 18vv.), tot Gaza toe, de zuidelijkste stad van de Filistijnen (Jozua 13: 3) en verwoestte, tot vergelding van de toenmalige overvallen, haar gehele gebied, van de wachttorens, d.i. de eenzaam gelegen en slechts weinig inwoners tellende plaats (17: 9), af, tot de vaste steden toe, terwijl hij hun tevens de wederrechtelijk in bezit genomen steden weer afnam (vgl. Jes. 14: 28vv.), en bezorgde in het algemeen aan zijn volk weer rust voor het aangezicht van de vijanden en aanzien bij alle volken (2 Kronieken 32: 22vv.).

Vs. 9-16. Uit de jaarboeken van het rijk van Juda wordt allereerst in het kort herhaald, wat wij uit het bericht van de jaarboeken van het rijk van Israël reeds in 17: 4-6 van de verwoesting van het tien stammen-rijk door Salmanasser gehoord hebben; want deze gebeurtenis was een beslissende catastrofe (wending in het lot) voor het gezamenlijke verbondsvolk, dus ook voor het zuidelijke rijk. Daarop volgt de mededeling, hoe 8-9 jaar later Salmanassers opvolger (2Ki 15: 20), de koning Sanherib van Assyrië tegen Juda optrekt, bijna alle steden van het land in een snelle zegevierende tocht inneemt en Jeruzalem in grote schrik brengt, ofschoon het bij de nadering van de Assyriërs van alle verdedigingsmiddelen voorzien was. Hizkia, die in de laatste jaren geen schatting meer betaald had aan de Assyrische koning, zendt tot hem naar zijn legerplaats Lachis, ten einde met hem aangaande een aftocht te onderhandelen en brengt ook met buitengewone inspanning de ontzaglijke schatting bijeen, die Sanherib geëist had (Vergelijk 2 Kronieken 32: 1-8 32.1-8 Jes. 36: 1).

9. 1) Het geschiedde nu in het vierde jaar van de koning Hizkia (dat was het zevende jaar van Hosea, de zoon van Ela, de koning van Israël) of het jaar 723 v. Chr., dat Salmaneser, de koning van Assyrië, opkwam, tegen Samaria en haar belegerde, omdat Hosea zich bij de koning So van Egypte had aangesloten en de schatting niet meer betaalde, waartoe hij zich tegenover de Assyrische koning verbonden had (17: 3vv.).

1) In vs. 9-12 wordt de verwoesting van het Rijk van Israël nog eens bericht, nu, zoals deze gemeld is in de gedenkboeken van de koningen van Juda, terwijl zij vroeger is meegedeeld volgens de gedenkboeken van de koningen van Israël..

13. Maar in het veertiende jaar van koning Hizkia, d.i. 713 v. Chr., kwam Sanherib, 1) de koning van Assyrië, uit zijn land op tegen alle vaste steden van Juda, omdat hij een krijgstocht tegen het rijk van Egypte had voorgenomen, en op deze tocht het van hem afvallige Juda weer aan zich schatplichtig wilde maken, te meer omdat Palestina de sleutel tot de verovering van Egypte voor hem was, en nam ze in, met uitzondering van Jeruzalem, de hoofdstad van het land en de beide vestingen Lachis en Libna op de grenzen van het land van de Filistijnen.

1) Sanherib, die naar de opmerkingen bij 15: 20 omstreeks het jaar 716 op de troon kwam, en volgens Berosus 18 jaar, dus tot 698 v. Chr.geregeerd heeft, was in de eerste 3 jaar van zijn

regering met veldtochten tegen Babylonië en Medië bezig; hiervan had Hizkia gebruik gemaakt, om zich weer onafhankelijk van Assyrië te maken, en de schatting niet meer betaald, die door Tiglath-Pilezer aan zijn vader was opgelegd (2 Kronieken 28: 20vv.). Toen nu Sanherib in het jaar 713 de handen ruim had, vatte hij het plan weer op, dat reeds zijn voorganger (Sargon) voor de verovering van Egypte gevormd had, en moest dus eerst het rijk van Juda onderwerpen. Zijn tocht naar Egypte voerde hem langs de kusten van de Middellandse Zee; de ene stad na de andere onderwierp hij zich (vgl. de opgave van de door Rehabeam versterkte steden in 2 Kronieken 11: 5vv.) en lag zelfs voor Lachis, 7 1/4 mijl zuidwestelijk van Jeruzalem (Jozua 10: 3), toen Hizkia, zoals de volgende verzen melden, een gezantschap tot hem zond, en onderhandelingen met hem aanknoopte. Wel had Hizkia op het bericht van de nadering van het Assyrische leger aanstonds maatregelen tot versterking van zijn hoofdstad genomen; want hij versterkte de Davidsburg op Sion, herstelde weer de muren, waar zij gebrekkig waren, ontsloot ook de noordwestelijk van Sion gelegen heuvel Akra met een muur, voorzag al deze muren met schietgaten en sterke torens, stopte de Gihonsbron aan de westzijde van de stad (1Ki 1: 33) om de vijand, in geval van een belegering, het water af te snijden, en voerde de bron door een onderaards kanaal binnen de stad (2 Kronieken 32: 2vv. Jes. 22: 8vv.), opdat haar water de belegerden ten goede kwam. Maar toen het Assyrische leger zo snel voortrukte en telkens meer vaste steden in zijn handen vielen, werd de anders zo vrome en in het geloof moedige koning (2 Kronieken 32: 6-8) verslaagd; en toch, ook in dezen zou blijken, dat noch zijn toegevendheid aan de koning hem iets zou baten, maar alleen de wonderaad en wonderdaad van de Heere..

14. Toen zond Hizkia, de koning van Juda, aangegrepen door geweldige schrik over de snelle voortgang van de vijand en bezorgd voor zijn hoofdstad, die hij, niettegenstaande alle verdedigingsmaatregelen, niet dacht te kunnen houden, tot de koning van Assyrië naar Lachis, zeggende: Ik heb gezondigd, heb u onrecht gedaan, dat ik sinds drie jaar geen schatting meer betaald heb, keer af van mij, trek gij voort naar Egypte, zonder verder mijn land te bedreigen; wat gij mij, als loon voor uw aftocht, opleggen zult, zal ik dragen, 1) en opnieuw zal ik aan uw oppermacht mij onderwerpen. Toen legde de koning van Assyrië, ogenschijnlijk het aanbod aannemende, Hizkia, de koning van Juda, driehonderd talenten zilver en dertig talenten goud op, tezamen 2.827.440 gulden, (2Ki 5: 5" "Ex 20: 13).

1) De koning had Assyrië de gehoorzaamheid opgezegd, wel in vertrouwen op de Heere, maar toch ook op aandrang van zijn rijksgroten, de oorlogszuchtige partij onder zijn dienaren. Wij mogen veronderstellen, dat nu diezelfde partij hem weer dwingt, om met Sanherib vrede te sluiten, eer Jeruzalem wordt ingenomen. Hizkia's daad blijft desalniettemin een daad van ogenblikkelijk gebrek aan geloof en geloofsvertrouwen, die echter door de Heere ten goede wordt gewend. Want als straks Sanherib met de eis van onvoorwaardelijke onderwerping komt, leert Hizkia zich geheel aan de Heere over te geven en van Hem alle heil en bijstand te verwachten. De Rijksgroten ontvangen tevens de les, dat alleen de Heere HEERE in staat is Juda's vrijheid te handhaven..

16. In die tijd sneed echter Hizkia ook, omdat al het in de tempel- en paleisschatten zich bevindende zilver niet toereikend was, om de gevraagde schatting op te brengen- want Sanherib had behalve de 300 talenten zilver ook 30 talenten goud verlangd-het goud af van de

deuren van de tempel van de HEERE en van de posten van de deuren, die Hizkia, de koning van Juda, zelf eenmaal bij de heropening van de tempel (2 Kronieken 29: 3) met nieuw goud had laten overtrekken, en gaf dat afgebroken goud aan de koning van Assyrië. 1)

1) Ongetwijfeld had Hizkia de afval van de Assyrische opperheerschappij in vertrouwen op de Heere beproefd: "voor hem, die zijn rijk van zijn God in leen ontving, was toch de gehoorzaamheid aan een wereldlijk koning zonde." Maar op dezelfde hoogte van het geloof met hem stonden niet zijn raadsheren en onderdanen. Bij het volk was door de uiterlijke hervorming van de godsdienst nog op lange na niet een innerlijke verandering bewerkt, veeleer was de afgodendienst slechts vervangen door een dood ceremoniestelsel; diep zedelijk verval vertoonde zich in zwelgerij, verdrukkende rechtspleging en loondienst bijzonder onder de hogere standen, bij de priesters en de valse profeten (Jes. 1: 10vv.; 28: 7vv.; 29: 13vv. Micha 3: 1vv.; 6: 6vv.); maar in de afval van het Assyrische juk, waartoe de hofpartij de koning perste, zette deze de ongelukkige politiek van Achaz slechts naar een andere zijde voort; op haar standpunt was die afval volstrekt verwerpelijk (Jes. 22: 15vv.; 30: 15vv.). Vanwege deze zondaren te Sion en deze huichelaars (Jes. 33: 14) kon daarom de redding van de Heere, waarop de gelovige koning gehoopt had, vooralsnog niet komen; eerst moest het nog veel erger worden, opdat Sion door recht verlost werd en haar wederkerenden door gerechtigheid (Jes. 1: 24vv.).

Er komen in het leven van iedere waarlijk vrome en gelovige mens tijden, waarin hem de grond onder de voeten beeft en het hem aan vast, onwankelbaar geloof ontbreekt. In zo'n tijd liet Johannes de Doper de Heere vragen: Zijt Gij het, die komen zou? en toch zegt deze van hem, dat hij geen riet was, dat door de wind heen en weer gedreven wordt. De nood, waarin de Assyriërs Hizkia brachten, was voor deze een beproevings- en louteringstijd; kort nadat hij zich zo verslaagd had betoond, moest hij ervaren, dat men in de nood geen verlossing kan kopen met goud en zilver; de trouweloze vijand benauwde hem nog veel meer en Hizkia betoonde zich toen in de nood pas echt als een waarlijk theocratisch koning..

Vs. 17- 19: 7. Sanherib is trouweloos genoeg, om, ofschoon hij de gevorderde som ontvangen heeft, toch niet uit Judea te trekken; integendeel, hij zendt een gezantschap van drie van zijn voornaamste beambten met een sterke legerafdeling naar Jeruzalem, om de overgave van de stad van zijn hand te eisen. Dit gezantschap komt aan de westzijde van Jeruzalem bij de opperste Gihon-Vijver aan; Hizkia zendt de drie opperste waardigheidsbekleders van zijn rijk tot hen af, en nu spreekt de Assyrische woordvoerder op zo'n sluwe, maar ook voor de koning van Juda en de God van Israël zo schimpende wijze dat Hizkia's afgezanten vol ontzetting tot hem terugkeren, en Hizkia zelf in het gevoel van de grote nood, waarin hij verkeert, in het huis van de Heere vlucht, maar intussen door een ander gezantschap de profeet Jesaja om diens voorspraak bij God laat vragen. Uit Jesaja's mond wordt hem dan ook een woord van voorlopige geruststelling ten deel, door voorzegging van het smaadvolle einde dat Sanheribs veldtocht en leven nemen zou (Vergelijk 2 Kronieken 32: 9-20 Jes. 36: 2-37: 7).

17. Evenwel, door Hizkia's toegevendheid des te driester gemaakt, zond de koning van Assyrië, in plaats van overeenkomstig het verdrag de belegering van Lachis op te geven en op Egypte aan te trekken, Tartan, die reeds onder koning Sargon met de inneming van Asdod

belast geweest was (Jes. 20: 1), en Rabsaris, d.i. de opperkamerheer (letterlijk: overste van de eunuchen of gesnedenen) en de opperschenker Rabsaké, van Lachis, waar hij zelf met het hoofdleger tot inneming van de stad bleef, tot de koning Hizkia met een zwaar leger naar Jeruzalem, om tot een volkomen overgave te dwingen, en zij trokken op en kwamen naar Jeruzalem. En toen zij opgetrokken en gekomen waren, bleven zij aan de westzijde van de stad staan bij de watergang, de waterleiding, van de bovenste vijver, 1) die is bij de hoge weg van het veld van de vollers, of aan de weg, die voorbij dit veld voert.

1) Dit is dezelfde plaats, waar 28 jaar geleden de profeet Jesaja tot Achaz gegaan was en hem de hulp van de Heere had aangeboden, die deze echter niet aannam, terwijl hij integendeel op de koning Tiglath-Pilezer zijn vertrouwen stelde (2Ki 16: 5). Thans was de eigenwillig om hulp aangezochte mogendheid een zware tuchtroede voor Juda geworden..

Deze waterleiding ging van de bovenste vijver, d.i. volgens 2 Kronieken 32: 30 het waterbassin van de boven-Gihon (Birket el Mamilla) in de onderste vijver (Birket es Sultâm), en was volgens Jes. 7: 3 reeds ten tijde van Achaz voorhanden.

18. En zij riepen tot de koning, lieten hem zeggen, dat zij met hem onderhandelen wilden; zo ging van Hizkia, die het beneden zijn waardigheid rekende, om persoonlijk met de veldheren van zijn vijand te spreken, tot hen uit Eljakim, de zoon van Hilkia, de hofmeester of huisminister, die pas sinds kort dit ambt verkregen had, en Sebna, de schrijver of staatssecretaris (2 Samuel 8: 17), die vroeger het ambt van een huisminister bekleedde (Jes. 22: 15vv.) en Joah, de zoon van Asaf, de kanselier (2 Samuel 8: 16).

19. En Rabsaké, de opperschenker, 1) zei tot hen, met de overmoed, die zijn volk eigen was: Zegt nu tot Hizkia: zo zegt de grote koning, 2) die zoveel koningen als vazallen onder zich heeft, de koning van Assyrië: Wat een vertrouwen is dit, waarmee gij vertrouwt? in plaats van u zonder verder verzuim met uw gehele land in mijn volkomenmacht te begeven?

1) De namen van de drie Assyrische legerhoofden zijn niet zozeer eigen- als wel ambtsnamen, en betekenen wat bij de tweede en derde reeds is opgegeven, terwijl de betekenis van de eerste naam de opperbevelhebber aanduidt..

2) Of, de Groot-Koning, een titel, die niet alleen door de Assyrische, maar ook later door de Babylonische en Perzische koningen werd aangenomen, omdat de koningen van onderworpen rijken hun vazallen waren..

21. Zie, nu vertrouwt gij misschien op die gebroken, geknakte rietstaf, op Egypte, waarop zo iemand leunt, zo zal hij in zijn hand gaan en die doorboren 1) (Ezechiël. 29: 6vv.); zo is farao, de koning van Egypte, al degenen, die op hem vertrouwen, niet slechts op zichzelf een reeds in zijn macht al te geknakte vorst, dan dat hij werkelijk zou kunnen helpen, maar daarbij ook trouweloos, zodat hij zijn bondgenoten slechts schade in plaats van voordeel aanbrengt?

1) Het beeld is ontleend aan het vele riet, dat aan de oevers van de Nijl groeide, en drukt zo geheel de overmoed uit van de Assyriër, die Egypte's macht reeds voor geknakt hield, omdat

zijn koning ertegen opgetrokken was en deze door niemand kon worden weerstaan. Maar daarmee wordt ook een grote waarheid uitgesproken, die Jesaja (Jes. 20: 1vv.; 30: 1vv.; 31: 1vv.) de raadgevers van zijn koning, die hem tot een verbintenis met Egypte, als de beste bondgenoot, hadden willen noodzaken, dikwijls genoeg had voor ogen gehouden; en het moest een eigenaardige indruk, vooral op Sebna, de voornaamste vertegenwoordiger van deze wereldpolitiek maken, dat hij thans uit de mond van een honende vijand als bittere waarheid moest vernemen, wat hij vroeger als heilzame waarheid uit de mond van een door God verlichte profeet in de wind geslagen had (Jes. 22: 15vv.).

22. Maar zo gij tot mij zegt: Wij vertrouwen op de HEERE, onze God, zo geef ik u te bedenken, is Hij die niet, wiens hoogten en wiens altaren Hizkia, overal in het land weggenomen heeft, toen hij de dienst van de hoogten afschafte (vs. 4), en tot Juda en tot Jeruzalem gezegd heeft: Voor dit altaar alleen zult gij u buigen te Jeruzalem? 1) Verlaat u dus niet meer op hem, nadat uw koning door vermindering van al zijne bedplaatsen tot op een enige, Hem zo zwaar beledigd heeft.

1) Dit feit, dat Hizkia tot lof strekt en hem juist de bijstand van de Heere verzekerde (vs. 3 en 7), wordt hier van het standpunt van de heiden als nadelig voor het volk voorgesteld; maar bij de voorliefde van het volk voor de dienst van de hoogten kon zo'n voorstelling zeker een ontmoedigende indruk op de gemoederen van de toehoorders maken, als zou Hizkia, in plaats van Gods genade Zijn ongenade en toorn over het land gebracht hebben. Het is de schadelijke verzoeking van de vijand, dat hij alles verdacht maakt, wat men voor God gedaan, of wat Zijn Geest gewerkt heeft. Zo doet de duivel en de blinde wereld. Zij prijzen datgene, waarmee men straf verdient, en dreigen met hetgeen, waarop men Gods gunst mag verwachten. Wie in deze beproeving niet wil bezwijken, smeke om de Geest van genade, opdat die hem lere, licht en duisternis, waarheid en valsheid naar goddelijk richtsnoer te onderscheiden en te beoordelen.

23. Nu dan, Hizkia, want u geldt toch eigenlijk deze gehele onderhandeling, omdat noch Egypte noch uw God u helpt, maar gij u uitsluitend op uw werkelijk aanwezige kracht moet verlaten, wed toch met mijn heer, de koning van Assyrië, ga eens, om te beproeven hoever uw kracht reikt, een verdrag of een weddenschap met hem aan, en ik zal u tweeduizend paarden geven, als gij voor u de ruiters daarop zult kunnen geven, 1) waartoe gij in het geheel niet in staat zijt, omdat er onder al uw manschappen zoveel bekwame ruiters niet zijn te vinden.

1) Sommigen hebben daaruit afgeleid, dat het leger van Israël zeer verzwakt was, maar ten onrechte. Want Rabsaké wil daarmee niet zeggen of beweren, dat Hizkia geen 2000 manschappen kon leveren voor 2000 paarden, maar dat hij geen manschappen kon leveren, die het vermogen en de kracht en de krijgsmanswijsheid bezaten, om zich met de ruiters van het Assyrische leger te meten. De Assyrische gezant bedoelt hiermee het Assyrische leger te verheffen en het Israëlitische leger te verachten..

24. Hoe zou gij dan in de strijd kunnen standhouden en ook slechts het aangezicht van een enkel vorst, onderstadhouder of pacha, van de geringste knechten van mijn heer, afkeren, die allen over zulke uitstekende strijdkrachten in wagens en ruitery te beschikken hebben; en zou

gij dit niet kunnen, hoe zoudt gij het dan tegen het hoofdleger van de koning kunnen volhouden? Maar gij vertrouwt, juist omdat gij uw zwakheid wel kent, op Egypte om de wagens en de ruiters, 1) waarmee dit land u te hulp moet snellen (Jes. 31: 1).

1) Dit was slechts een veronderstelling, omdat ook de vorige koning van Juda zijn toevlucht bij Egypte had gezocht. Het is zijn doel, om het volk, dat hoort wat er verhandeld wordt, te ontmoedigen en komt daarna ook met de betuiging in vs. 15, dat de Heere, de God van Israël, hem gezonden heeft, om het rijk van Juda te vernietigen. Het is zeer waarschijnlijk, dat de Assyrische koning bekend is geworden met de voorspellingen en bedreigingen van God tegen Israël, die in de verwoesting van het Rijk van de Tien stammen zijn vervuld. Deze voorspellingen grijpt Rabsaké aan, om die ook toe te passen op het Rijk van de Twee stammen. Dat hij deze woorden sprak, om het volk, dat op de muur was, geheel te ontmoedigen, werd ook door Hizkia's afgezanten gevoeld, (vs. 26)..

25. Nu, ben ik zonder de HEERE, uw God, opgetrokken tegen deze plaats om die te verderven? en zal Hij het op enige wijze voor Zijn land en heiligdom opnemen tegen de vreemde veroveraar, opdat het deze niet in handen valle? De HEERE heeft integendeel juist tot mij gezegd: Trek op tegen dat land en verderf het; 1) gij ziet toch uit alles, dat Hij tot dusver mij alle ondernemingen heeft laten slagen, en gij zult u herinneren, wat Zijn profeten u te voren betuigd hebben (zie Jes. 10: 5vv.).

1) De goddelozen willen de schijn niet hebben, als vingen zij alles zonder God en zonder Zijn wil aan; veeleer beroemen zij er zich op, ofschoon ten onrechte.

God gebruikt de bozen, waartoe Hij de goeden niet gebruiken kan..

Hoe dikwijls houdt de mens zijn eigen gedachten voor de wil van God, en zegt of denkt hij: De Heere heeft het mij bevolen! Het is echter zonde en godslastering, wanneer een mens aan de wil van God toeschrijft, wat uit zijn eigen boze lust is voortgekomen..

Rabsaké sprak daarmee toch een grote waarheid uit, hoewel hij het zelf niet begreep. Want het ging niet buiten de Goddelijke Voorzienigheid om, dat hij optrok tegen Jeruzalem. Twee bedoelingen had God met deze veldtocht, n.l. Hizkia en het volk van Juda leren alleen op God, de God van de vaders, te vertrouwen en Rabsaké en Sanherib, dat de God van Israël, de levende God zich niet straffeloos laat honen en bespotten..

26. Toen zei Eljakim, de zoon van Hilkia en Sebna, de andere afgezant van Hizkia (vs. 18), en Joah, de derde, omdat zij van deze zo sluw berekende redevoering van Rabsaké een nadelige invloed op de stemming van het krijgsvolk vrezden moesten, dat van de stadsmuur af de toespraak aanhoorde, tot Rabsaké: Spreek toch tot uw knechten in het Syrisch, Aramees; want wij verstaan het wel: en spreek niet met ons in het Joods, 1) Hebreeuws, voor de oren van het volk, dat op de muur is, want dat moet toch niet verstaan worden, wat wij hier met elkaar verhandelen.

1) Het rijk van Israël bestond niet meer, en de taal van het gezamenlijke Israëlitische volk kon dus thans (vgl. Nehemia 13: 24) Joods of Judeïsch genoemd worden; maar het Aramees schijnt reeds toen, zoals later (Ezra 4: 7) de volkstaal geweest te zijn van het Oost-Aziatische wereldrijk met de volken westelijk van de Tiger, waarom beschaafde, overal in staatsdienst zijnde, Joden haar verstonden en konden spreken. Dat echter de Assyrische veldheer zich in de Hebreeuwse taal kon uitdrukken, verklaart zich vanzelf, als wij bedenken, hoe lang nu reeds de Assyriërs met Israël in aanraking waren en hoe reeds sinds 8-9 jaren het ene van de beide Israëlitische rijken bepaald een Assyrische provincie was; bovendien is het Aramees met het Hebreeuws nauw verwant, en kon het voor een bedreven en beschaafd man, die laatstgenoemde taal machtig was, juist niet moeilijk zijn de eerste te gebruiken..

27. Maar Rabsaké, die het er juist op aangelegd had, om de harten van het volk van Hizkia afkerig te maken, en daardoor hem tot overgave van de stad te noodzaken, zei tot hen: Heeft mijn heer, de koning van Assyrië, mij tot uw heer, Hizkia, en tot u, Hilkia, en tot uw beide metgezellen gezonden om deze woorden tot u, de bevelhebbers, en tot niemand anders te spreken? Is het niet integendeel juist tot de mannen, die op de muur zitten, maar door u enkel gedwongen worden om de muur bezet te houden en besliste weerstand te bieden, dat zij met u in de vreselijke nood van een uithongerende belegering, die nu volgen zal, niets meer zullen hebben, maar hun drek eten en hun water drinken zullen; 1) opdat het echter niet tot deze uiterste ellende met de arme mensen komt, moet ik hen proberen te bewegen, om zich op genade en ongenade aan mijn heer over te geven, en zich daardoor een beter lot te verzekeren, dan wat gij met uw verkeerde politiek hun bereidt.

1) Rabsaké geeft daarmee de alleruiterste nood aan van een belegering en de hoogste trap van ellende, om toch maar koning en volk tegen elkaar op te zetten..

28. Zo stond Rabsaké, trad nog nader tot de muur om des te beter door het volk op de muur te worden verstaan, en riep met luider stem in het Joods, 1) en hij sprak en zei tot het volk: Hoort het woord van de grote koning, 2) de koning van Assyrië, dat hij door mijn mond u laat zeggen!

1) Wat een hoon was dat voor Hizkia's afgezanten! Naar het gebruik van het volkenrecht zouden zij het recht gehad hebben om een gezant, die zo de grenzen van het parlementaire gebruik overschreed, aanstonds gewapenderhand terug te drijven. Hier zij durven het niet wagen, en moeten het dulden..

Als de satan opmerkelijke toehoorders wil hebben, spreekt hij de taal van God (Joods); daarom gelooft niet iedere geest (1 Joh. 4: 1).

2) Ook: "2Ki 18: 19"

29. Maar zo zegt de koning: Dat Hizkia u niet bedriege, d.i. tot langere verdediging van de stad dringe; want hij zal u niet kunnen redden uit zijn, dat is uit die van de koning van Assyrië, hand.

31. Hoort naar Hizkia niet, schenkt aan zijn woorden geen gehoor, maar veeleer aan hetgeen mijn heer u laat zeggen; want zo zegt de koning van Assyrië: Handelt met mij door een geschenk 1) en komt tot mij uit, de stad in mijn handenovergevende; en eet een ieder nog lange tijd hier in het land van zijn wijnstok en een ieder van zijn vijgenboom in alle rust en gemak, en drinkt een ieder het water van zijn bornput;

1) In het Hebreeuws Asoe itthi berakah. Betere vertaling is: Maakt met mij vrede. Want wel betekent het laatste woord een gift, maar dan zou de letterlijke vertaling zijn: maakt met mij geschenk, en dat kan niet. Bovendien reeds vroeger had Hizkia een groot geschenk gegeven. Hiermee had de koning van Assyrië zich echter niet tevreden getoond. Het is hem te doen, om het bezit van het gehele koninkrijk..

34. Waar zijn de goden van Hamath, en van Arpad in Syrië? (2 Samuel 8: 6) Waar zijn de goden van Sefarvaim, Hena en Ivva aan de Eufraat (17: 24)? Ja, hebben zij, de goden, die door debuggers van het noordelijke rijk, uw broeders, gediend werden, Samaria uit mijn 1) hand, die van de koning van Assyrië, gered?

1) Sanherib, uit wiens naam Rabsaké hier spreekt, denkt zich met zijn Voorgangers één, als vertegenwoordigers van de Assyrische macht, zodat hij zichzelf zonder bezwaar de verovering van steden en landen toeschrijft, die zijn voorvaderen hadden gemaakt (16: 9; 17: 5vv.)..

35. Wie zijn ze onder alle goden van de landen, die hun land uit mijn handen gered hebben, dat gij u wilt inbeelden dat de HEERE, de God van uw land, Jeruzalem uit mijn hand redden zou? 1)

1) Bemerkt hier zijn hoogmoed. Hij rekende, dat met elke stad of elk land, door hem veroverd, hij tegelijk overwonnen had de goden, die daarover het opzicht hadden, en hoe groot de macht was, die aan hen werd toegekend, zo achtte hij echter de zijne veel groter, omdat hij hen te sterk was geweest. Maar merkt ook zijn godslastering. De God van Israël is geen plaatselijk God, maar de God van de gehele aardbodem, ja, de God van hemel en van aarde en de enig levende God. Nochtans stelde deze goddeloze lasteraar Hem op gelijke voet met de afgoden van Hamath en Arpar enz. en hij stelde zichzelf boven Hem, omdat hij uit zich voorspoed tegen het land van Israël en Juda, waar de enige ware God werd aanbeden, dwaas besluit, dat deze even zo onmachtig was als de afgoden van de heidense volken, wier land hij veroverd had..

Zo ver komt het met de hoogmoed, dat de mens, die stof was, zich in zijn waan, boven de almachtige God verheft..

Dit was juist de grote zonde van Rabsaké, dat hij de levende God gelijkstelde met de afgoden van de heidenen, en daarom in zijn overmoed en hoogmoed, die God reeds als overwonnen beschouwde. Daarom zou de Heere God op zo'n vreselijke en majestueuze wijze Zijn Almacht in de verwoesting van het leger openbaren..

36. Maar het volk, op de muur, evenals de drie gezanten van Hizkia, zweeg stil op Rabsaké's woorden en antwoordde hem niet een woord, noch kwaad noch goed (2 Samuel 13: 21); want het gebod van de koning tot zijnegezanten zowel als tot al het krijgsvolk was, zeggende: Gij zult hem niet antwoorden, om deels iedere onbedachte, de vijand voordelige uitdrukking te voorkomen, en deels om tegenover zo'n overmoedige en godslasterlijke praler zijn waardigheid te bewaren.

Zwijgen is ook een antwoord, en dikwijls veel moeilijker dan spreken. Gelukkig het volk, dat doof is voor de redenen van de verleider!.

Er is zowel een tijd van zwijgen als van spreken. Aan Rabsaké enig woord toe te voegen, waaruit het geloofsvertrouwen sprak, zou gelijk zijn geweest aan het werpen van de paarden voor de zwijnen..

HOOFDSTUK 19.

SANHERIBS TROTS EN MACHT WORDT OP HIZKIA'S GEBED VERBROKEN.

1. En a) het geschiedde toen koning Hizkia dit hoorde, wat zijn afgezanten hem van Rabsaké's rede overbrachten, zo scheurde hij zijn kleren, erkennende dat de hoop op mensen verdwenen was, maar dat hij daarom zich des te dieper onder Gods almachtige hand in boete en tranen verootmoedigde, en bedekte zich, ten bewijze van de diepe droefheid van zijn ziel, met een zak, 1) een haren gewaad (6: 30; 1 Koningen 21: 27 6.30 1Ki 21.27), en ging uit zijn paleis naar de berg Moria, in het huis van de HEERE, 2) om daar des te vuriger zijn gebed te verrichten, hoe meer Gods belofte van genadige verhoring aan de plaats verbonden was, waar Hij de gedachtenis van Zijn naam gesticht had (Exodus 20: 24).

a) Jes. 37: 1

1) Ook Joram van Israël had een haren zak omgedaan, maar onder zijn bovenkleren. Hizkia verscheurt evenwel zijn bovenkleren en bedekt zich openlijk met het boetgewaad. En ziedaar het grote onderscheid tussen ware en valse verootmoediging voor de Heere God, het onderscheid tussen het onoprecht en oprecht berouw. Bij Joram was het om gered te worden, bij Hizkia om het onheil en de ellende zelf, de uitkomst aan de Heere overlatende..

2) Een mens, die waarlijk God vreest, kan het niet verdragen, als het ongeloof zijn stoute mond opent; het verscheurt hem het hart, wanneer hij de levende God hoort honen..

2. Daarna, 1)nog eer hij daarheen ging of tegelijkertijd, zond hij Eljakim, de hofmeester, en Sebna, de schrijver, en de oudsten en voornaamsten van de priesters, eveneens met zakken bedekt, tot Jesaja, 2) de profeet, a) de zoon van Amos, (2Ki 15: 7) want omdat deze sinds het beslissende ogenblik in 16: 5vv. over het werk van de goddelijke tucht, waaronder Juda en David's huis thans zuchtte, het bestuur had, zo was hij het ook, uit wiens mond alleen een woord van lering en troost van de heere te hopen was.

a) Jer. 1: 1

1) De zo wijze koning stelt tegenover de lasteringen van Rabsaké in 18: 19vv. geen wapengeweld, maar gebed en tranen en boetekleed en verzoekt de profeet om zijn tussenkomst bij de Heere..

2) Onder de verschillende personen, die sprekend en handelend in deze geschiedenis voorkomen, bekleedt de profeet Jesaja in ieder opzicht een eerste plaats. Hij is het middelpunt, de ziel van het gehele verhaal, dat juist om zijnentwil ook in het boek van de profetieën van deze profeet is opgenomen. Wat het eigenaardige wezen van het profetisch ambt uitmaakt, zijn hoge betekenis in de openbaring van het heil, krachtens welke niet alleen buiten, maar ook boven het koning- en priesterschap staat, treedt hier op de voorgrond, zoals nauwelijks ooit vroeger of later. Niet slechts als menselijk raadgever in staatkundige handelingen, als koninklijk "geheimraad", maar als de onmiddellijke knecht van de HEERE,

de God van Israël, die door hem Zijn wil en raad openbaart en de lotgevallen van Zijn volk leidt, als de verkondiger en middelaar van de goddelijke heilsdaden staat Jesaja daar en voldoet aan deze hoge roeping op de volkomenste wijze. Jeruzalem en daarmee het gehele rijk verkeert in een gevaar zoals het sinds zijn bestaan nog nooit had gekend. Niemand weet raad en hulp te verlenen; ontzetting, angst en schrik heeft allen aangegrepen. In deze onrustige tijd staat Jesaja geheel alleen zonder vrees of versaagdheid, zonder wankeling of dobbering, vast en sterk als een rots in het hart van de zee, waarop zich de golven breken. Met een zekerheid, ja blijdschap, als enkel het bewustzijn van een knecht, die voor het aangezicht van de HEERE staat (1 Koningen 17: 1; 13: 15) geven kon, verkondigt hij in de naam van zijn almachtige Heere, hoe van de hemel heil en redding aan het volk van de HEERE, maar het goddelijk oordeel de godlasterende vijanden zal toegezonden worden, en zoals hij spreekt, gebeurt het ook. Waar in de geschiedenis van de gehele oude wereld is er iets ook in de verte mee te vergelijken?.

Hij ging in het huis van de Heere, dus het voorbeeld volgende van de Psalmist, die verdrietig en twijfelend zijnde over de hoogmoed en voorspoed van de goddelozen in Gods heiligdommen inging en daar vernam, dat hun voorspoed slechts van korte duur wezen, en haast in een nare en ijselijke uitkomst eindigen zou (Psalm 73: 17vv.). Ja, hij betoonde hierin een echte navolger van David te zijn, die, met vele onlusten beproefd wordende, slechts een ding van de Heere begeerde, te weten, niet zozeer de overwinning of zegepraal over zijn vijanden, een geruste vrede of zijn bevestiging op de troon en nog veel minder rijkdom en vermaak, maar dat hij niet meer verdreven mocht worden van het Huis van de Heere, of verontrust in de dienst en de aanbidding van God (Psalm 27: 4)..

Voor Hizkia was het Huis van de Heere een plaats van rust en veiligheid. Daar wist hij met een God te doen te hebben, die het geschrei van de ellendige hoort en zich ontfermt op het gebed van de bedrukte. Hizkia kon geen betere plaats vinden, om het benauwde hart uit te storten..

4. Wilt gij u nu als middel laten gebruiken. Misschien zal de HEERE, uw God, wiens profeet gij zijt, en tot wie gij een veel vrijere toegang hebt, dan wij allen, op uw voorbede horen 1) en op rechtvaardige wijze vergelden al de woorden van Rabsaké, die zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden heeft, om de levende God te honen, en te schelden met woorden, die de HEERE, uw God zeker gehoord heeft; nu komt het erop aan, dat Hij ze niet onopgemerkt late, maar aan hem bezoeken, en aan Zijn volk zich des te meer verheerlijken; hef dan, opdat Hij dit ook doe, een gebed ten hemel op voor het overblijfsel, dat, na de wegvoering van het ene deel van Zijn Verbondsvolk door deze overmoedige en goddeloze Assyriër (17: 6) nog gevonden wordt, 2) opdat niet ook het andere deel, het rijk van Juda, aan zijn macht onderworpen worde.

1) Horen, in de zin van, verhooren en ter harte nemen, zodat de straf niet kan uitblijven, horen en straffen. Dat er bijgevoegd wordt misschien komt, omdat Hizkia zijn onwaardigheid voelt en erkent en het uitspreekt dat, indien de Heere tussenbeide komt en Rabsaké straft, hij het doen moet en zal, omdat Zijn eigen eer is aangetast, omdat Rabsaké de slagorden van de levende God heeft gehoond..

2) Wie wil dat anderen voor hem bidden, moet zelf het gebed niet verleerd hebben. Hizkia ging zelf in het huis van de Heere, om te bidden, en zond pas daarna tot de profeet..

Wanneer het met de Kerk en het land zo na gekomen is, dat een gehele verdelging te vrezen zij en er nochtans een overblijfsel, dat naar de verkiezing is, hoe klein het ook wezen moge, gevonden wordt, dan mogen we ons gebed opheffen voor dat overblijfsel, en daarop aandringen, dat het het steunsel, het bewaarzout van het vaderland moge zijn, en dat omwille van de weinige rechtvaardigen de anderen nog gespaard mogen worden..

7. Zie, 1) Ik zal een geest in hem geven, door Mijn Geest zodanig op hem inwerken, dat hij een gerucht van de nadering van een machtig leger horen zal, en uit vrees daarvoor, weer in zijn land keren; en Ik zal hem later, als het uur van het gericht over hem zal slaan, door het zwaard in zijn land vellen (19: 37).

1) Het geloof van de koning en zijn gezanten heeft nog oefening en beproeving nodig; daarom is de belofte vooralsnog zo algemeen en onbepaald gebleven, totdat zij later in vs. 20vv. 19.20 reeds veel beslister wordt. Op wat een wijze de Heere het geheel ondenkbare denkt te bewerken, zodat hij, die thans door geen macht op aarde tot wijken gebracht scheen te kunnen worden, op slechts het gerucht van een naderende tegenstander zou vluchten en het land ruimen, was ook niet eens met het oog van het geloof te bepalen: volkomen blindelings moesten zij dus hopen en wachten, en zich inmiddels stil houden..

Wij menen al zeer spoedig, dat het rijk van God en het Christendom in gevaar verkeren, wanneer daartegen geleerd, geschreven en geschreeuwd wordt; maar vrees niet; zoals Herodes, zijn nog allen gestorven, die het Kindeke naar het leven stonden (MATTHEUS. 2: 20)..

De profeet noemt hier de eerste oorzaak van de redding van Juda en Jeruzalem, n.l. dat de Heere Sanherib een gerucht zal laten horen. De Heere spreekt niet van de Engel van het verderf, die duizenden zou vellen, omdat dit de tweede oorzaak of de bijkomende zaak was. Want toch had Sanherib dat gerucht niet gehoord, hij had zich door de vele doden niet makkelijk laten afschrikken, maar zou een nieuw leger tegen Jeruzalem hebben aangevoerd. Nu hij echter het gerucht hoort, dat de koning van Cusch tegen hem optrekt, beproeft hij nog eenmaal, om Hizkia door vrees te doen toegeven aan zijn eisen, omdat er hem veel aan gelegen was, Juda tot bedekking te hebben in de vermoedelijke strijd met Egypte; maar ziet toen God het smaden van Zijn Hoogheid strafte met vernietiging van zijn leger, in een enkele nacht ligt geheel zich plan in duigen en hij haast zich, om in zijn land te komen, waar hij later een smadelijke dood vindt..

Vs. 8-37. In dezelfde tijd, dat Sanheribs gezanten weer bij hem komen in Libna, waarheen hij intussen van Lachis is voortgerukt, komt het gerucht tot hem, dat de Ethiopische koning Tirhaka. van Egypte met zijn leger tegen hem optrekt, en daarmee wordt het eerste deel Jesaja's profetie vervuld. Hij zendt nu andermaal een gezantschap naar Hizkia, die hij mondeling en schriftelijk met even overmoedige en godslasterlijke woorden, als voorheen door Rabsaké, tot overgave van zijn hoofdstad oproept, maar ook ditmaal vlucht Juda's

koning tot zijn God en diens heiligdom, bidt tot Hem op de vurigste wijze en ontvangt daarop uit Jesaja's mond het antwoord van de Heere. Dit antwoord houdt in, dat Sanherib niet in de stad komen, geen pijl daarin schieten en geen wal daarom werpen, maar langs de weg, die hij gekomen is, weer vertrekken zal. In de daarop volgende nacht wordt deze voorspelling vervuld, de Engel van de Heere gaat uit en slaat in het Assyrische leger 185.000 man. Nu breekt Sanherib, te zeer verzwakt om zijn veroveringsplannen voort te zetten, in allerijl naar zijn land op; enige jaren daarna wordt hij door zijn beide oudste zonen in het huis van zijn god, Nisroch gedood (Vergelijk 2 Kronieken 32: 21-23 Jes. 37: 8-38).

8. Zo kwam Rabsaké, zeker zonder Tartan en Rabsaris, van Jeruzalem, waarheen hem zijn heer, de koning van Assyrië, gezonden had, om de overgave van de stad te eisen (18: 17vv.), weer om hem bericht van de vruchteloosheid van zijn zending te brengen, en vond de koning van Assyrië 1 1/4 mijl dichter op Jeruzalem aan, strijdende tegen de vesting Libna (8: 22 en "Jos 10: 29); want hij, Rabsaké, had gehoord, dat hij, Sanherib, van Lachis, na deze stad gewonnen te hebben, vertrokken was naar Libna, om ook deze vesting in te nemen; waarom hij hem dus hier opzocht.

13. Waar is de koning van Hamath, en de koning van Arpad, en de koning van de stad Sefarvaim, evenals die van Hena en Ivva (18: 34)? Dus geef u slechts zonder verzuim in mijn handen, indien gij uw ongeluk ontgaan en een beter lot verkrijgen wilt.

De taal, die deze oude wereldveroveraar voert, is wel echt heidens, maar de geest die eruit doorstraalt, is met hem niet uitgestorven, hij klinkt nog na duizenden jaren terug in de redevoeringen van de grootste veroveraar uit de nieuwere tijd. Hoort hoe Napoleon op zijn veldtocht naar Egypte tot een Mufti zei: "Ik kan een vurige wagen van de hemel laten komen en zijn loop op aarde stuiten; " hoort, hoe hij in zijn proclamatie aan de bewoners van Cairo de levende God verloochende en het Noodlot voor Hem in de plaats stellende, uitriep: "Zou er iemand zijn, blind genoeg om niet te lezen, dat het Noodlot zelf al mijn ondernemingen bestuurt...? Onderricht het volk, dat, sinds de wereld bestaat, er geschreven staat, dat na vernietiging van de vijanden van de Islam en de omverwerping van het kruis, ik uit het verre oosten zou komen, om de mij opgelegde taak te volbrengen....Die gebeden tegen ons ten hemel opzenden, smeken hun eigen verdoemenis. Ik zou van ieder van u rekenschap kunnen vorderen over de geheimste opwellingen van zijn hart, want ik weet alles, zelfs hetgeen niemand u gezegd heeft; maar er zal een dag komen, waarin de gehele wereld duidelijk zal zien, dat ik door hogere Macht geleid word en dat alle inspanningen van de mensen niets tegen mij vermogen (Leo Universalgeschichte V. _ 317. Bann, Geschichts- en Lebensbilder 1. _ 385 vv.): Is dit niet juist hetzelfde, ofschoon met andere woorden wat Sanherib (18: 25,35 en 19: 1vv.) van zichzelf roemt?.

Om stad als Lachis of Libna liet zich na een moedige aanval met grote macht spoedig nemen, en haar val kon dan ook invloed uitoefenen op Jeruzalems houding; daarentegen was een belegering van Jeruzalem een geheel andere zaak. Drie jaren lag Salmanasser voor Samaria (17: 5); langer dan 2 jaar lag later Nebukadnézar voor Jeruzalem (25: 1vv.), en dat in het voor ons liggend geval de Assyriërs zelf ook op een zwaar beleg gerekend hebben, blijkt uit uitdrukkingen als 18: 27..

Daaruit laat het zich verklaren, waarom Sanherib alles in het werk stelde, om Jeruzalem door vrijwillige overgave in handen te krijgen; voor een eigenlijke langdurige belegering had hij geen tijd, hij moest zich haasten om zich eerst in de rug in veiligheid te stellen voordat hij de mededinger naar de wereldheerschappij, de naderende Tirhaka, tot een beslissende slag tegemoet kon gaan. Hoe makkelijk had het nu kunnen gebeuren, dat Hizkia, die van de staat van zaken niets wist en aan zijn eigen redding scheen te wanhopen (vs. 3) zich had laten bepraten, om aan Sanheribs eis gehoor te geven! Zo hij werkelijk geweten had, waarom zijn vijand zo'n aandrang gebruikte, hij zou om nog zo veel niet toegegeven en met de uiterste inspanning zich nog een tijd lang verdedigd hebben, totdat Tirhaka de stad ontzette. Maar dan zou hij slechts in wereldse wijsheid gehandeld hebben en in de macht van een andere tiran gevallen zijn, of als dit gehele gerucht van Tirhaka's nadering onwaar was, aan de eerste onderdrukker des te zekerder onderworpen zijn geworden. Veel beter dan deze wetenschap was voor hem het woord van de profetie, dat de profeet hem uit de naam van de Heere brengt (vs. 6vv.), en hij bevestigt nu hier, wat hiervoor (18: 5) tot zijn eer is gezegd. Niettegenstaande menselijke berekening volstrekt niet deed vooruitzien, hoe Gods belofte vervuld zou worden (2Ki 19: 7), vertrouwde hij de Heere, de God van Israël, en omdat hij in het moeilijkste en beslissendste ogenblik, toen een gezindheid, als Hebr. 11: 1 beschrijft, nodig was, dit vertrouwen getoond heeft, wordt terecht van hem gezegd, dat na hem zijn gelijke niet was onder alle koningen van Israël, noch die voor hem geweest waren..

Deze brief en zijn inhoud moest dienen, om Hizkia van de enige rotsgrond, waarop hij vertrouwen kon, af te brengen, maar deze daad van de Assyrische koning wordt hem zelf tot een oorzaak van zijn verderf: De zaak van Juda's koning wordt daardoor des te meer de zaak van Juda's God, van de Heere van de Heerscharen..

14. Toen nu Hizkia de brieven uit de hand van de boden ontvangen en die gelezen had, ging hij, zoals in vs. 1 op in het huis van de HEERE en Hizkia breidde die uit 1) voor het aangezicht van de HEERE, opdat deze de daarin uitgedrukte smaad van Zijn Goddelijke majesteit, die met de dode goden van de heidenen gelijk werd gesteld zou opmerken en naar behoren straffen.

1) Hizkia sloot deze brief in een andere, te weten, in een smeekbrief, een brief van gelovige toevluchtneming tot de Koning der koningen, de Schepper en Opperheerser van hemel en aarde. Hiermee toonde hij deels, dat hij God kende in al Zijn wegen; deels, dat hij de smaadheden, die zijn vijanden hen aandeden, niet wilde verzwaren, noch deze erger maken, dan ze inderdaad waren, niets meer begeerde, dan de zaak in een behoorlijk licht en in haar eigen gedaante voor te dragen; en ten derde, dat hij ten enenmale aan de Goddelijke Wijsheid en Rechtvaardigheid overliet, om daarover te oordelen..

Dit uitbreiden is een gebed zonder woorden, een stille gebedswerkzaamheid, die echter daarna in luid schreeuwen en roepen overgaat. Vele uitleggers kunnen zich zo'n, naar verhoring vurig uitziend, gebed, dat met alle ook de zinnelijk werkzame middelen werkt, geen denkbeeld vormen, en herinneren aan de zogenaamde gebedsmachines van de Buriaten in Siberië, die de op een stuk papier geschreven gebeden aan hun hut ophangen, of op de wijze van onze vogelverschrikkers in de open lucht plaatsen, opdat zij door de wind bewogen, en

zo, naar men meent, tot God gebracht worden; op deze wijze wil men met de minste moeite "bidden zonder ophouden"..

Wat een verschil tussen Sanherib en Hizkia! Sanherib, door Tirhaka's nadering in nood gebracht, wordt daardoor niet bescheidener en ootmoediger, maar nog trotser en vermeteler. Dat is de aard van de goddelozen, dat zij in de nood en de benauwdheid, in plaats van hun wil te breken en zich aan Gods wil te onderwerpen, nog meer verhard en in hun eisen te onbeschaamder en trotser worden. Hizkia daarentegen, die zich in een nog nooit zo hooggestegen nood bevindt, wordt daardoor des te meer tot het gebed gedreven; hij verootmoedigt zich onder de krachtige hand van God en neemt zijn toevlucht alleen tot de Heere, voor wie hij zijn hart uitstort. Sanherib verwerpt het geloof in de God van Israël als dwaasheid en snoeft dat ook alle goden van de heidenen niets tegen hem vermogen; hij leeft zonder God in de wereld en kent geen andere God dan zichzelf. Hizkia laat zich echter niet van zijn God afbrengen; zijn geloof wordt in de nood des te levendiger, vuriger, inniger. Hij bidt en zoekt niet zijn eer, maar die van de Heere, op wie hij zich verlaat..

15. En als Hiskia daarna, voor zijn tot dusver onuitsprekelijk zuchten, ook woorden kon vinden, bad hij voor het aangezicht van de HEERE, en zei: o HEERE Zebaoth (1 Samuel 1: 3), God van Israël, die tussen de Cherubs woont! met dit Uw volk in een bijzondere verbondsbetrekking gekomen zijt, zoals de Cherubs op de Verbondskist met de daarboven zwevende wolk er een zinnebeeld en onderpand van zijn (1 Samuel 4: 4 Exodus 25: 1vv.): Gij zelf, Gij alleen zijt de God van alle koninkrijken van de aarde, 1) zodat Gij ze alle in Uw macht hebt en ook de machtigste vorsten verootmoedigen kunt, die zich tegen U verheffen; Gij hebt de hemel en de aarde gemaakt, en daardoor Uw opperheerschappij boven alle koninkrijken op aarde gevestigd.

1) Deze woorden vormen een tegenstelling met de bewering van Sanherib, en hiermee spreekt Hizkia het uit, dat die God, die tussen de Cherubs woont, niet bepaald tot Kanaän is, maar de God, die de Soevereine heerschappij heeft over alle volken, buiten Wiens wil er niets gebeurt. Daarom volgt er ook onmiddellijk: Gij hebt de hemel en de aarde gemaakt. Hizkia noemt de Heere hier de God van Israël, om zijn God erbij te bepalen, dat Hij die God is, die zich wendt tot degene, die in de benauwdheid van hart tot Hem de toevlucht neemt..

16. O HEERE! neig Uw oor 1) en hoor de woorden die ik, de koning van Uw Verbondsvolk, voor Uw aangezicht spreek, doe, HEERE, Uw ogen 1) open en zie Heere op de brieven, die uitgebreid voor Uw aangezicht liggen, en hoor de daarin geschreven woorden van Sanherib, die deze gezonden heeft, om de levende God te honen (1 Samuel 17: 10).

1) Het woord oor wordt in het enkelvoud gebruikt en ogen in het meervoud, omdat men beide ogen opent, om te zien en het oor wendt tot degene, die iets te vragen heeft. Uit dit gehele vers blijkt zo duidelijk, hoe de koning hier met zijn God worstelt, zich in al zijn nietigheid en geringheid en onwaardigheid kent, maar het dan ook enig en alleen van God verwacht. In het slot bepaalt hij de Heere erbij, hoe Sanherib Zijn Majesteit en Ere heeft aangetast, hoe het nu niet meer is de zaak van de koning of van Juda, maar van Hem, de Heere God zelf..

18. En hebben hun goden in het vuur geworpen; want zij waren geen goden, maar het werk van mensenhanden, hout en steen; daarom hebben zij die verdorven 1) zonder dat zij zich verdedigen en hun macht over hen bewijzen konden.

1) Hizkia bepaalt de Heere erbij, hoe daarom de afgoden van de heidense landen deze niet hebben kunnen redden, omdat zij slechts afgoden waren, werk van mensenhanden en komt daarmee tot de bede, dat de Heere zich tonen moge, de levende God te zijn, die in staat is, om Zijn volk te redden en te verlossen. Juda's koning laat hier de Heere tot Zijn eer komen en nu is het altijd openbaar geworden in de geschiedenis van volken en personen, dat, wie God tot Zijn eer laat komen, ook zeker, uit vrije genade, door Zijn God wordt gered..

19. Nu dan, HEERE, onze God! die het tegendeel zijt van al deze goden, namelijk de ware levende en Almachtige God, die niemand weerstaan kan, verlos ons toch uit zijn hand, zo zullen alle koninkrijken van de aarde weten, dat Gij, HEERE!alleen God zijt (1 Koningen 18: 39).

Het grote drama, dat op het veld van de voller gespeeld werd, was met de geschiedenis van 18: 13 tot het tweede bedrijf overgegaan. De eerste maal (16: 5vv.) had Israël de beproeving niet doorstaan, maar in plaats van de HEERE en diens hulp de wereldmacht en haar hulp verkregen. Dat zou en moest hersteld worden; het volk moest nog eenmaal weer in dezelfde toestand komen, en in deze toestand beslissen, om de hulp van de Heere niet te weigeren, maar aan te nemen, en daardoor gered worden van de ban, die sinds 16: 5vv. op hen lag, en zo vrij worden..

God had de verlossing beloofd (vs. 7), maar Hiskia bad echter daarom, en wel met des te meer aandrang want de besluiten en de beloften van God ontslaan ons niet van onze plicht en van het gebed, maar sluiten deze in en vereisen ze, en God wil om de dingen verzocht worden, die Hij Zijn volk voorgesteld en beloofd heeft te geven (Deze. 36: 37)..

20. Toen zond Jesaja, 1) de zoon van Amos, die uit zichzelf niet wist wat de koning gedaan en gesproken had, maar in hetzelfde ogenblik, dat deze ophield te bidden, in zijn huis (vs. 3) een openbaring van de Heere ontving, tot Hizkia, toen hij in zijn paleis op Sion was teruggekeerd, een van zijn scholieren, zeggende: Zo spreekt de HEERE, de God van Israël: Dat gij tot mij gebeden hebt, tegen Sanherib, de koning van Assyrië, heb Ik gehoord.

1) De profeet was gegaan tot Achaz (16: 5vv. Jes. 7: 3), evenzo tot Sebna (Jes. 22: 15vv.), eveneens zien wij hem later tot Hizkia gaan (20: 1 en 14). In ons geval brengt daarentegen Jesaja koning Hizkia, wat hij hem te zeggen heeft, lange de middelijke weg, evenals Hizkia in vs. 2 zich door gezanten tot hem gewend heeft..

De nu volgende profetie van Jesaja behoort in alle opzichten tot de verhevenste; zij beweegt zich op de kothurn (hoge voet) van de Debora stijl (Richteren 5: 2vv.) in strofenachtige schreden..

Maar dit woord van de Heere verkondigt de koning a) de smadelijke terugtocht van Sanherib als rechtvaardige vergelding voor zijn honen van de levende God (vs. 21-28), b) de bevestiging van deze belofte door de gift van een teken, waaraan Hizkia Jeruzalems redding zou kennen (vs. 29-31), en c) door de bepaalde toezegging dat de Assyriërs net zo min in de stad komen als haar belegeren zouden, omdat de Heere haar beschermde (vs. 32-34)..

Met deze woorden en de volgende treedt de Heere God Hizkia en zijn volk uit de duisternis van benauwdheid en ellende met het licht van Zijn vertroosting tegemoet. Hij deed het licht in de duisternis opgaan en het is daarom, dat Sanherib, die te voren zo door hem gevreesd werd, nu in een verachtelijk daglicht voor hem treedt..

21. Maar dit is het woord, dat de HEERE in verhoring van uw gebed over hem, over Sanherib gesproken heeft: De jonkvrouw de dochter van Sion, 1) de mij gewijde stad en haar bewoners die gij, o koning van Assyrië! te schande dacht te maken, maar door u onaangeroerd moet blijven, veracht u, in vertrouwen op de bescherming van haar Heer, hoe heftig gij ook raast; Zij bespot u, de dochter van Jeruzalem, de Benedenstad, die in de veiligheid en zekerheid van de eerste deelt, schudt, in rechtmatige smaad het hoofd achter u, die met schimp en schande ook van haar weer moet aftrekken.

1) Beter, dochter Sion. Dochter Sion is appositie van jonkvrouw. Deze laatste naam draagt Sion, om daarmee haar onschendbaarheid aan te duiden, om daarmee te zeggen, dat zij niet door de Assyriërs zal worden ingenomen. Als een maagd in haar Vaders huis, was zij veilig voor de geweldige macht van Assyrië's koning..

22. Wie hebt gij toch met uw dwaas snoeven op uw onweerstaanbare legermacht, waaraan ook de dochter Sion en de dochter van Jeruzalem zich moet onderwerpen, eigenlijk gehoond en gelasterd? En tegen wie hebt gij met uw aanmatigende dreigingen, als kon gij doen wat gij wilde, de stem verheven en uw ogen omhoog opgeheven? Niet slechts tegen de stad, die op de bergen ligt, maar oneindig hoger. Of weet gij niet dat het is tegen de Heilige 1) van Israël, tegen de God, die in de hemel troont, die Zich aan Israël tot zijn God heeft gegeven, en wiens Heiligheid als een verterend vuur ontbrandt jegens allen, die haar onteren? (Jes. 10: 17).

1) Heilige van Israël, omdat de Heere Zijn Heiligheid openbaart in en onder Israël. De Heere spreekt het hier zelf uit, dat Sanherib en Rabsaké van de zaak van Israël, de zaak van God, de heilige God, hebben gemaakt. Sanherib moet het weten, dat hij de Heiligheid van God en Zijn geduchte Majesteit heeft aangetast en dat hij daarom met Hem te doen heeft. Ditzelfde wordt in het volgende vers nader uiteengezet..

23. Door middel van uw boden (18: 17 19: 9vv.) hebt gij de HEERE gehoond en gezegd, hen in uw naam snoevende woorden laten spreken, als kon gij over almacht gebieden, die geen hinderpalen en perken kent voor hetgeen zij zich heeft voorgenomen te doen: ik 1) heb met de menigte van mijn wagens, die geweldige oorlogsmiddelen, die door niets tegen te houden zijn, beklommen de hoogten van de bergen, de zijden, de uiterste toppen van de Libanon; 2) en ik zal zijn hoge cederbomen en zijn uitgelezen dennenbomen, Cypressen (Nu 24: 6" en "1Ki 5: 8), die daar aan de noordelijke, ontoegankelijke grens van het land Kanaän als het

ware wacht hielden, afhouden; en zal komen in zijn uiterste herberg tot op het hoogste rustpunt, in of tot het woud van zijn mooie veld tot daar, waar op zijn kam het op een boomgaard lijkende cederbos (Nu 24: 6) staat tussen de hoogste toppen van de Libanon, bij het dorp Bscherreh.

1) Hier en in vs. 24 wordt eerst gezegd, welke veroveringen of stoute daden hij heeft verricht en dan telkens, in beide verzen, wat daarvan het gevolg geweest is, of zou zijn. De koning van Assyrië wordt hier sprekende ingevoerd als een zichzelf verheerlijkend en zichzelf de eer gevend heiden, die zich stelt boven alle koningen, ja zelfs boven alle goden, die geen macht boven zich duldt, maar ook niet kent, maar die daarom ook door Hem, die de Soevereine God is, te schande gemaakt zal worden. De Heere zal hem zeggen, dat Hij machtiger is, maar ook, dat wat hij gedaan heeft, dat al die verwoestingen, die hij heeft aangericht, was naar Zijn Raad en volgens Zijn Goddelijk wereldplan, dat hij slechts het werktuig in Zijn hand was om te doen wat Hem behaagde (vs. 16)..

2) De hoogten van de bergen en de zijden, de toppen van de Libanon te beklimmen met zijn leger was een teken van veel krijgsmanskunst en sterkte, terwijl in de menigte van de wagens de macht van de wereldveroveraar bestond. Letterlijk staat er: Met mijn wagon op wagon heb ik, enz..

24. Ik heb dus, omdat de Libanon mijn krijgswagens van de verovering van het land Kanaän niet heeft kunnen afhouden, op mijn verdere veroveringstochten naar Egypte ook in de woestijn, die ik daar in het zuiden vond, gegraven, en heb gedronken vreemde wateren, bronnen gegraven, waar anders geen mens voor mij water kon ontdekken, en ik heb mijn krijgslieden in deze waterloze woestijn laten drinken; want wat ik daar nog doen zal, is reeds zo goed als gebeurd, omdat ik een almachtig heer ben; en ik heb daarentegen in het land van Egypte zelf, opdat de moerassen en poelen mij in mijn zegetocht niet hinderden, met mijn voetzolen alle rivieren van de belegerde plaatsen verdroogd; 1) want ik hoef slechts te willen, en dan is mijn komst reeds genoeg om de stroom van Egypte met zijn ontelbare armen en kanalen droog te maken.

1) Dit wil niet zeggen, dat hij Egypte al reeds had veroverd, maar dat hij er de macht toe had, dat het hem slechts een wenk, een krijgstoerusting hoefde te kosten, om ook Egypte te verwoesten, zoals hij Israël had verwoest en van plan was, Juda te verwoesten, want toch, en het afhouden van de bomen (vs. 23) en het laten opdrogen van de rivieren (vs. 24), was een teken van algehele verwoesting. Als de Nijl geen water meer gaf, of niet overstroomde, werd Egypte met onvruchtbaarheid bezocht..

28. Om uw woeden tegen Mij, en dat uw tot eigenlijke lastering voortgaande woeling 1) voor Mijn oren opgekomen is, zo zal Ik Mijn haak in uw neus leggen en Mijn bit in uw lippen, zoals men een woest geworden dier, een beer of een paard pleegt te doen, om hem tot gehoorzaamheid te dwingen (Ezechiël. 19: 3vv. Psalm 32: 9), en Ik zal u onverrichter zake doen terugkeren over die weg, waarover gij gekomen zijt. 2)

1) In het Hebreeuws Weschaānaneka. Hier vertaald door uw woeling. De eigenlijke betekenis is: het gevoel van zekerheid, dat voortkomt uit het bewustzijn van sterke overmacht. Die betekenis heeft het hier ook. Dit is de toestand van de hoogmoedige Sanherib..

2) Hiermee wordt de schildering voltooid, dat Sanherib slechts een werktuig is in de hand van de Heere en dat deze alleen zolang machtig is, als het de Heere God toelaat. Volgens Gods Raad zouden de volkeren door hem gekastijd en getuchtigd worden, maar nu hij in diep zondige overmoed zich boven de God der goden stelt, nu is aan zijn macht en heerschappij een einde gekomen..

29. 1) En nu, Hizkia, opdat gij het zeker erkent, dat het met Sanherib zo werkelijk gaan zal, als u thans is gezegd, dat zij u een teken: 2) dat men in dit jaar, 713 v. Chr. (zie 18: 13) eten zal, gij met al uw volk u voeden zult met wat vanzelf gegroeid is, wat van een door de Assyriërs bij hun komst in het land verwoeste oogst uit de uitgevallen korrels is opgeschoten; en in het tweede jaar 712, wat daarvan, uit de van genoemde oogst overgebleven wortels weer uitspruit; want ook in dit jaar zal men aan geen geregelde bewerking van de akkers kunnen denken; maar zaait in het derde jaar (711 v. Chr.) en maait, en plant wijngaarden en eet hun vruchten, zo zal volkomen vrede en de oude ongestoorde werkzaamheid weer in het land heersen.

1) De godsspraak in vs. 21-34 behoort in elk opzicht tot de stoutste en heerlijkste profetische stukken, en staat zelfs onder die van Jesaja in de eerste rang. Alles wat wij in het algemeen in de redenen van deze profeet met recht bewonderen, vinden wij hier verenigd. De rede is helder en ondubbelzinnig, bondig en kernachtig, krachtig en geweldig, veroordelend en bestraffend zowel als opbeurend en vertroostend; bovendien in vorm en uitdrukking retorisch en hoog dichtelijk..

Met vs. 29 houdt God op Sanherib aan te spreken en richt nu het woord tot de koning van Juda, om hem stil en gerust te doen zijn..

2) Het teken, dat (vs. 29) aan Hizkia gegeven wordt, is niet als dat aan Achaz in Jes. 7: 14vv. gegeven een bovennatuurlijk wonder (1 Koningen 13: 3) maar bestaat slechts in de voorspelling van natuurlijke, maar door menselijke berekening toch niet te kennen omstandigheden; maar heeft met Achaz' teken dit gemeen, dat hetgeen tot bevestiging van het Goddelijke Woord dient, pas later gebeurt, terwijl hetgeen geloofd moet worden, binnen weinige uren, nog in de eerstvolgende nacht, vervuld is. Intussen wordt door dit teken aan de blijde boodschap, dat Sanherib onverrichter zake van Jeruzalem zal wegtrekken, nog een tweede toegevoegd, dat en hoe namelijk alle schade van de tegenwoordige verwoesting na 3 jaar geheel zal zijn hersteld, daardoor werd waarborg gegeven, dat de Assyriërs niet weer een nieuw leger bijeen zouden brengen en tot beslechting van hun strijd met Egypte eerlang weer op het toneel verschijnen zouden-en pas dit vaste vertrouwen maakte de harten van de Israëlieten waarlijk vrolijk. Maar men heeft zich nog zeer moeilijk gemaakt met de vraag, waarom na Sanheribs aftocht uit het land nog een tweede jaar nodig is geweest, eer de oude orde van zaken terugkeerde. Op het eenvoudigst wordt de zaak zo vereffend: De Assyriërs waren in de lente van het jaar 713 in Juda binnengerukt, nog vóóordat de oogst daar

ingezameld had kunnen worden, en hadden deze deels voor zichzelf opgebracht, deels vernietigd; na hun aftocht, omstreeks in de herfst van genoemd jaar, moest men zich gedurende de aanstaande winter voeden met hetgeen uit de uitgevallen korrels voortkwam, maar men kon in deze herfst nog niet denken aan een geregelde zaaiing, omdat naar alle waarschijnlijkheid verreweg het grootste gedeelte van de bewoners van Juda bij het binnenrukken van de Assyriërs in het land naar de omliggende landen gevlucht en slechts het geringste deel in Jeruzalem was bijeen vergaderd, voornamelijk zij, die hun hoop op de Heere en Zijn heiligdom bouwden en het woord van Jesaja (Jes. 7: 20vv.) vertrouwden. Dit overblijfsel, waarin de scheiding en zifting, door de profeet voor de dagen van vergelding lang te voren aangekondigd, langs natuurlijke weg geheel vanzelf had plaatsgevonden, bleef nog gedurende een geheel jaar alleen staan, omdat de massa van de vluchtelingen niet eerder weer in het land van de vaders durfde terugkeren dan toen de stand van zaken ook voor het lichamelijk oog weer meer aanmoedigend en betrouwbaar was; er waren daarom niet genoeg handen aanwezig, om in het verwoeste land de bebouwing van de grond als van de bodem af aan te beginnen; maar wat er op de velden van zelf groeide was ook volkomen voldoende voor de weinige bewoners, en zelfs degenen, die in de herfst van het jaar 712 terugkeerden, toen de gewone bewerking van de grond begon, vonden intussen het nodige voedsel tot aan het volgende voorjaar, waarmee een volle oogst kwam en het jaar 711 begon. Daarmee was dus de mogelijkheid getoond voor de volgende woorden van de belofte. De thans nog aanwezige stand van zaken liet niets anders dan het ergste vrezen: een gehele oplossing van de maatschappij; maar zo betuigt de profeet verder, juist het tegendeel zal plaatshebben; want voor de dochter van Juda zal een tijd van nieuwe bloei en heerlijke wasdom aanbreken..

31. Want, zo is het van het begin af in Mijn raad besteld en vroeger ook reeds gebeurd (2 Kronieken 12: 7): van Jeruzalem als het middelpunt van het Godsrijk zal het overblijfsel uitgaan, om zich van daar over het gehele land te verbreiden, en het ontkomene, het voorbeeld van hen, die eenmaal door de Messias uit elke God vijandige macht verlost zullen worden, van de berg Sion 1) de koningszetel van God: de ijver van de HEERE der heerscharen, waarmee Hij al Zijn raadsbesluiten en beloften nauwkeurig en stipt houdt, zal dit doen (Jes. 9: 7).

1) De redding wordt aan Jeruzalem, of de berg Sion vastgeknoopt, niet zozeer omdat voor de poort van Juda de macht van de Assyriërs vernietigd zou worden, als veel meer wegens de diepere betekenis, die Jeruzalem en de berg Sion als middelpunt van het Godsrijk, als zetel van God, als koning van het Godsrijk hebben; waaruit daarom ook volgens Jes. 2: 6 het Messiaans heil zal uitgaan. Deze redding werd tot de ijver van de Heere voor zijn volk en tegen zijn vijanden teruggevoerd, zoals in Jes. 9: 6 het verschijnen van de Messias tot de oprichting van een eeuwig Rijk van vrede en gerechtigheid. De redding van Juda uit het geweld van Assur was een voorspel en voorbeeld van de redding van het volk van God, uit het geweld van alle antigoddelijke machten, door Messias..

32. Daarom nu, alles wat van vs. 21 af gezegd is, in het kort uitdrukkend, zó zegt de HEERE van de koning van Assyrië met betrekking tot zijn huidige bedoelingen: Hij zal in deze stad niet komen, om haar in te nemen, noch zelfs daar een pijl in schieten; ook zal hij met geen schild van zijn krijgslieden daarvoor komen, en zal, omdat reeds in de hierna volgende nacht

het: Tot hiertoe en niet verder! hem toegeroepen zal worden, geen wal daartegen opwerpen, 1) hij zal haar veeleer in de volste zin van het woord onaangeroerd laten (vs. 21), d.i. niet veroveren, niet beschieten, niet aangrijpen, niet belegeren.

1) Men merkt, dat er hier een opklimming van beloften plaatsheeft. Niet alleen, dat de stad niet zal worden ingenomen, er zal geen pijl zelfs worden afgeschoten, geen aanval worden gedaan, waarbij men tot verdediging het schild moet opheffen, ja zelfs, het zal niet eens tot een belegering komen. Jeruzalem zal als een ongerepte maagd verlost worden uit de handen van haar belager. Daarvoor zal haar God zorgen. Wat een diepte van erbarmen!.

34. Want Ik zal deze stad beschermen om die, in antwoord op uw gebed (vs. 19) te verlossen, om Mijnentwil, omwille van de eer van mijn Naam en omwille van David, mijn knecht, 1) die Ik zulke dierbare beloften gegeven heb (2 Samuel 7: 15vv.; 1 Koningen 11: 13).

1) De laatste woorden dienen, om bij Hizkia en zijn volk het geloofsvertrouwen te versterken. De Heere God wijst hier op de belofte, die Hij aan David heeft gegeven. Daarom zal de stad niet worden overgegeven. Daarom zal de Heere het ook doen, omwille van Zichzelf..

35. Het a) geschiedde dan in dezelfde nacht, die volgde op de dag, waarop Jesaja in de naam van de Heere aan Hizkia de redding van de stad verkondigd had, dat de Engel van de HEERE, dezelfde, die in Egypte alle eerstgeborenen sloeg (Exodus 12: 29) en na David's volkstelling de pest over zijn volk bracht (2 Samuel 24: 25), uitvoer, en sloeg in het leger 1) van Assyrië door een wonderlijke plaag (2Ki 20: 1) honderd en vijfentachtigduizend man. En toen zij, de anderen, die van deze plaag gespaard bleven, zich 's morgens vroeg opmaakten, om op de dag verder naar Jeruzalem op te rukken, nadat zij reeds de dag te voren van Libna waren opgebroken, en tot in de nabijheid van de stad (Ru 1: 22) gekomen waren, ziet, die allen waren dode lichamen, waarmee de grond bestrooid was; want zij hadden niet eenmaal bespeurd, wat in hun onmiddellijke omgeving gebeurd was; de verslagenen waren zonder geluid te geven in de slaap gestorven.

a) Jes. 37: 36

1) Waar het leger lag is niet vermeld. Waarschijnlijk een gedeelte bij Libna en een ander gedeelte dicht bij Jeruzalem. Het doet er ook niet toe, omdat de macht van de Engel van de Heere onbeperkt was. Hij heeft geslagen zowel te Libna als te Jeruzalem in één nacht, zoals Hij in alle delen van Egypte in één nacht de eerstgeborenen sloeg..

37. Het geschiedde nu eenmaal omstreeks het jaar 698 v. Chr., dus in hetzelfde jaar, waarin ook Hizkia stierf, als hij in het huis van Nisroch, zijn god, op de Assyrische gedenktekenen als een gevleugelde menselijke figuur met eenadelaars- of gierenkop voorgesteld, zich neerboog, dat Adrammelech en Sarezzer, zijn beide oudste zonen, hem met het zwaard versloegen; maar zij ontkwamen in het land van Arafat, in de middelste streken van het Armenische hoogland, van het daar zijnde gebergte (Genesis 8: 4), dat zo genoemd werd. En Esar-Haddon, zijn derde zoon, werd koning in zijn plaats (2Ki 15: 15).

Wat een diepe indruk deze genadige en wonderbare redding van Juda uit het onvermijdelijk schijnend verderf, waarom de gehele tweede groep van de profetieën van de profeet Jesaja in 28-66 zich beweegt, op de harten van de vromen gemaakt heeft, bewijzen de hoogst waarschijnlijk destijds gedichte Psalmen 46, 66, 75 en 76 aan de Assyriërs geschiede wonder van goddelijke macht, en goddelijk recht, waardoor de God van Israël zich als God over alle koninkrijken van de aarde wilde doen kennen, had op het wereldtoneel zodanig plaatsgevonden, dat het voor de heidenen niet verborgen had kunnen blijven. Sanherib zelf legt in de Assyrische gedenktekenen slechts getuigenis af van het begin van zijn veldtocht tegen Juda (2 Koningen 18: 13-16), en zegt snoevend van zichzelf: "omdat Hizkia, de koning van Juda zich niet aan mijn opperheerschappij onderwierp, zo trok ik tegen hem, en met de kracht van mijn arm en het geweld van mijn macht nam ik 46 (naar een andere lezing van die plaats, 44) zijn sterke ommuurde steden, van de kleinere steden nam en plunderde ik ontelbare. In deze plaatsen nam ik gevangen en voerde ik weg 200.150 zielen, oud en jong, mannen en vrouwen, en tevens een zeer groot getal hengsten en merries, ezels en kamelen, ossen en schapen. En Hizkia zelf sloot ik in binnen Jeruzalem als, een vogel in een kooi; ik bouwde torens rondom zijn stad, om hem in te sluiten, en wierp aarden wallen bij zijn poorten op om hem het ontkomen te beletten. Toen begon Hizkia te vrezen voor de macht van mijn wapens, hij zond tot mij de voorgangers en oudsten van Jeruzalem met 30 talenten goud en 800 talenten zilver en verscheidene kostbaarheden, een ontzaglijk rijke buit. Al deze dingen werden mij naar Ninevé in de zetel van mijn regering gebracht, terwijl Hizkia ze mij toezond als schatting en teken van onderwerping." Zo weinig wij ons echter verwonderen over de snoevende overdrijving van de uitslag van Sanheribs pogingen, waarvan dit bericht spreekt, zozeer dient ons de gehele verzwijging van de verdere loop van de krijgsonderneming van 18: 17-19: 36, tot waarborg van de volle geschiedkundige waarheid van hetgeen de schrift ons verhaalt; hij vermeldt daarvan niets, omdat juist de afloop van de veldtocht niet tot zijn roem strekte. Maar bij de Griekse geschiedschrijver Herodotus (II. 141) vinden wij een heen wijzing op die afloop. Volgens haar zou Sanherib tot naar de stad Pelusium in Beneden-Egypte zijn voortgedrongen; daar was niet lange tijd na de val van de Ethiopische dynastie de priester van Hephaeston, Setkon geheten, aan de regering gekomen. Omdat de door hem verdrukte priesterkaste haar diensten hem weigerde, riep hij in zijn nood zijn goden te hulp en zij werd hem door hen toegezegd. Dadelijk na Sanherib's intocht in Pelusium nu had een leger van veldmuizen de legerplaats overdekt, en hun pijlkokers, bogen en schildriemen zodanig doorgevreten, dat zij met de aanbreekende morgen wapenloos moesten vluchten en vele mensen daarbij verloren. Deze geschiedenis is duidelijk niets anders dan een Egyptische lezing van het Bijbelse verhaal, een legende-achtige nabootsing van deze geschiedenis, waaruit zich niet eens zoveel als geschiedkundig feit laat afleiden, dat Sanherib werkelijk tot aan Pelusium gekomen is; waarom wij ons niet kunnen verenigen met de uitlegging, volgens welke tussen vs. 34 en 35 een tijdruimte van 2-3 jaar verlopen zou zijn, gedurende welke het Assyrische leger genoemde nederlaag in Egypte leed, dat daarop naar Jeruzalem terugtrok en hier tenslotte de straf van de Almachtige ervoer. Terwijl wij Sanherib's verdere geschiedenis tot aan zijn vermoording door zijn beide zonen pas bij 20: 12 nader zullen behandelen, merken wij hier nog aan, dat de plotselinge slag, die de overmoedige Assyriër voor Jeruzalem trof, tevens besliste omtrent de verdere toekomst van zijn rijk, voortaan was zijn macht gebroken, Ninevé's ondergang bereidde zich voor, en andere volken werden door de Heere geroepen om de roeping te vervullen, die Hij hun had aangewezen. Bij

zo'n keerpunt in de geschiedenis kon natuurlijk het optreden van een nieuwe profeet onder het volk van God niet ontbreken; deze profeet is dan ook Nahum uit Elkos in Galilea, wiens werkzaamheid valt in de tijd tussen Sanherib's nederlaag voor Jeruzalem tot aan zijn geweldige dood. Zijn "Boek der Godsspraken" sluit zich onmiddellijk aan deze gebeurtenissen van ons hoofdstuk aan, verkondigt de Assyrische koning zijn ondergang op dergelijke wijze als later ook geschiedkundig gevolgd is (1: 14), en richt zich nu weer tegen de Assyrische hoofdstad, wier zonde hij voor ogen stelt en wier einde hij op zo'n levendige wijze schildert, als ware het reeds daar..

16. Nu nog een opmerking met betrekking tot het in vers 13 ongenoemde gereedschap. De twee pilaren, de ene zee, 1) waartoe ook de twaalf koperen runderen behoorden (Jer. 52: 20), en de stellingen, die Salomo voor het huis van de HEERE gemaakt had: het koper van al deze vaten was zonder gewicht, d.i. werd niet gewogen, ofschoon men anders de buit gewoon was te wegen.

1) In Jer. 52: 20 zijn bij de koperen zee nog de 12 runderen onder haar, en bij de beschrijving van de pilaren meerdere zaken gemeld, die in onze boeken, niet alleen hier, maar ook in 1 Koningen 7: 16vv. ontbreken. Het niet vermelden van de 12 runderen bewijst niet, dat zij er niet geweest zijn, zoals sommigen willen. Wij hebben hier een zeer korte beschrijving van hetgeen werd weggenomen. Jeremia vult aan, wat hier ontbreekt..

17. a) De hoogte van een pilaar was achttien el, en het kapiteel daarop was koper; en de hoogte van het kapiteel was drie (juister vijf "2Ki 25: 8"; 1 Koningen .7: 16 Jer. 52: 22) el; en het net, en de granaatappels op het kapiteel rondom, waren allen van koper; en deze gelijk had de andere pilaar, met het net.

a) 2 Kronieken 3: 15 Jer. 52: 21

Bij de verwoesting van de tempel was ook de Verbondskist vernield, en met haar de Shechina, het zichtbare teken van de Goddelijke aanwezigheid; want wat in 2 Makk. 2: 1-8 van de berging van het Heilige vuur, de tabernakel, de Verbondskist en het reukaltaar door de profeet Jeremia in een grot van de berg Nebo bericht wordt, is duidelijk niets meer dan een fabel, omdat allereerst de weg van de gevangenen naar Babel hen niet voorbij deze berg, maar over Ribla in Syrië voerde, en ten tweede omdat Jeremia gedurende de belegering van Jeruzalem gevangen zat en daarna in boeien naar Rama gebracht werd. Bij de bouw van de tweede of Zerubbabelse tempel (Ezra 6: 14vv.) verscheen de Verbondskist als zo'n hoog en verheven heiligdom, dat men zich ervoor wachtte, om het, zonder bijzondere goddelijke opdracht, te herstellen, evenals ook het hogepriesterlijke sieraad niet weer ingevoerd werd, maar de vernieuwing daarvan aan Gods onmiddellijke keuze werd overgelaten (Ezra 2: 63 Nehemia 7: 65). In het Heilige der heiligen lag op de plaats van de Verbondskist een drie vingers hoge stenen plaat, de steen van de grondlegging Eben-Schatijah geheten; maar in Hebr. 9: 4 bedoelt de apostel het bestaan van het heiligdom in Mozes' tijd; het daar gezegde weersprekt dus niet de zo-even gemaakte opmerkingen, veeleer verspreidden de Joden van latere tijd het sprookje, dat bij de verwoesting van de tempel de Verbondskist naar de hemel is gevoerd, en daar zal blijven totdat de Messias verschijnen zal (Openbaring 11: 19)..

De verwoesting van Jeruzalem volgde niet aanstonds op de bestorming en inname van de stad, maar pas een maand later door Nebuzaradan. Deze ging daarbij volgens een plan te werk. Eerst verwoest hij de tempel, daarna het koninklijk paleis, vervolgens de huizen van de groten, eindelijk de stadsmuren; de bewoners voerde hij gevangen weg. In vs. 13-17 komt het verhaal weer op de tempel terug, het vertoeft er langer bij, en telt zelfs de afzonderlijke gereedschappen op, die vernield of geroofd werden. Dit kan zijn reden niet hebben in bijzondere kostbaarheid van die gereedschappen, want zij waren niet eens van goud, zoals de vroeger weggenomen (24: 13), maar enkel in de betekenis van de tempel in het algemeen, krachtens welke hij als woning van de enige God in het midden van Zijn uitverkoren volk zowel in godsdienstig als in staatkundig opzicht, het hart en middelpunt van Jeruzalem, ja van het gehele land en rijk, het fundament en de band van de volkseenheid, dus verreweg het gewichtigste gebouw was, dat daarom het eerst moest vallen en geheel verwoest moest worden. De gehele tempeldienst was onder de laatste vier koningen, voor zover zij nog bestond, een bloot uiterlijke ceremoniedienst en zelfs bij de priesters tot een huichelwerk geworden, zodat Jeremia het volk moest toeroepen: "Vertrouwt niet op valse woorden zeggende: De tempel van de Heere is deze! maar maakt uw wegen en uw handelingen waarlijk goed" (Jer. 7: 4, 5). Omdat er echter geen verbetering plaatsvond, werd hun datgene, waarop zij onterecht bouwden en zich beroemden, ontnomen. De verwoesting van de tempels was het Goddelijke zegel op het profetische woord, waarnaar zij niet gehoord hadden (Jer. 27: 19-22). Dat de koperen pilaren van al het tempelgereedschap het eerst worden opgenoemd en omschreven, berust wel daarop, dat zij de gedenktekenen waren en van de grondvesting en van de sterkte en de duur van het huis van de HEERE en dus enigermate Zijn vertegenwoordigers. De wegneming ervan drukte meer dan die van iets andere uit, dat het huis van de HEERE, het centrum van de gehele uiterlijke theocratie, een einde genomen had..

19. En uit de stad, uit de burgerlijke oversten van de stad, nam hij een hoveling, die over de krijgslieden gesteld was, een bevelhebberspost in het leger bekleed had, en vijf (naar Jer. 52: 25 zeven (2Ki 25: 8) mannen uit degenen, die het aangezicht van de koning zagen, de kring van zijn geheime raadsheren gevormd hadden, die in de stad gevonden werden, evenals de overste schrijver van het leger, die 1) het volk van het land tot de oorlog opschreef, terwijl de opperbevelhebber van het leger zelf de koning op zijn vlucht (vs. 4vv.), begeleid had, en zestig mannen van het volk van het land, die in de stad gevonden werden²⁾ en bij de verdediging van de stad met de overigen zich bijzonder op de voorgrond gesteld hadden.

1) Beter: "De schrijver van de overste van het leger, die". De Overste zelf was met de koning gevlucht, maar zijn schrijver was nog in de stad aanwezig; die enz. is nadere bepaling bij schrijver. Bij de profeet Jeremia (52: 25) komt dit in de grondtekst nog beter uit..

2) Waarschijnlijk heeft Nebuzaradan hen gehouden voor de voornaamste leiders van de opstand, maar de Goddelijke Rechtvaardigheid, veronderstellen we, merkt hen aan, als de voornaamste werktuigen ter bevordering van de afgoderij en andere goddeloosheden, waarover nu bezoeking gedaan werd..